

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

x. A.

S. O. U.
0

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1937: 4
HANDELSDEPARTEMENTET

STATSLOTTERIUTREDNINGEN

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG

RÖRANDE

SVENSKT PENNINGLOTTERI

S T O C K H O L M

1 9 3 7

Statens offentliga utredningar 1937

Kronologisk förteckning

-
1. Socialiseringsproblemet. 2. Hushållsräkningens problem och faktorer. Tiden. viij, 173 s. Fl.	3. Betänkande med förslag till revision av förvarings- och interneringslagarna m. m. Marcus. 95 s. Ju.
2. Socialiseringsidéer och socialiseringspraxis i Sovjetunionen. 2. Tiden. viij, 140 s. Fl.	4. Statslotteriutredningen. Betänkande med förslag rörande svenskt penninglotteri. Haggström. 177 s. H.
-

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 8 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1937: 4
HANDELSDEPARTEMENTET

STATSLOTTERIUTREDNINGEN

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG

RÖRANDE

SVENSKT PENNINGLOTTERI

STOCKHOLM 1937

IVAR HEGGSTRÖMS BOKTRYCKERI A. B.

364240

STATSRIKTSREVISORERNA

BETÄNKANDE ÖFRÖM

HÖRANDE

ÖFRÖM

1880

STATSRIKTSREVISORERNA

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Skrivelse till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Handelsdepartementet	8
Sakkunnigas uppdrag	9

UTREDNING

Några begreppsbestämningar	12
Behandlingen av lotterifrågor inom riksdagen och i offentliga utredningar under de senaste årtiondena	16
1910 års sakkunnigutredning sid. 16. — Riksdagen, 1910—1920 sid. 18. — Professor Charliers utredning sid. 18. — Riksdagen, 1921—1935 sid. 19. — Handelsdepartementet, 1922—1935 sid. 22.	
Lotteriväsendets utveckling i Sverige under de senaste årtiondena	24
Penninglotterierna 1897—1937	24
Omslutning sid. 24. — Organisation sid. 25. — Omkostnader sid. 26. — Dragningslistor sid. 26. — Lottförsäljning sid. 27. — Stämpelavgift sid. 27. — Vinster sid. 28. — Statens inkomster sid. 28. — Intäkternas fördelning sid. 28. — Lotterimedlens användning sid. 29. — Humanistiska fonden sid. 31.	
Varulotterier	32
Premieobligationslån	36
Totalisatorspel	37
Tipping	38
Sammanfattning	44
Nuvarande system för penninglotterier i Sverige	46
Organisation och förvaltning	46
Statlig reglering	46
Koncessionsvillkor m. m. sid. 46. — Dragningsföreskrifter sid. 49. — Godkännande av garantiförbindelser sid. 51.	
Kommitterade	51
Personval och uppgifter m. m. sid. 51. — Avtal med föreståndaren sid. 52.	
Löpande lotteriförvaltning	54
Lotteriexpeditionen sid. 54. — Kommissionärer sid. 54. — Lottsedlarnas tryckning och försäljning sid. 55. — Bankinsättningar sid. 57. — Dragning sid. 58. — Dragningslistor sid. 58. — Vinstutbetalning sid. 58. — Omkostnader sid. 58.	
Lotteriernas omsättning per år	59
Bidrag av lotterimedel	59
Former för utdelningen sid. 59. — Principer för utdelningen sid. 60. — Bidragstagares redovisningsplikt sid. 62.	

	Sid.
Lotteriförhållanden i vissa främmande länder	63
Danmark	63
Norge	67
Finland	70
Tyskland	73
Polen	75
Frankrike	75
Belgien	76
England	76
Irländska fristaten	78
Italien	79
Spanien	80
Svenskt spel på utländska lotterier	81
Tidigare undersökningar	81
Sakkunnigas utredning	82
Uppgifter från Danmark och Norge sid. 82. — Uppgifter från vissa länsstyrelser och polismyndigheter m. m. sid. 83. — Uppgifter från postverket sid. 87. — Uppgifter under hand sid. 92. — Sammanställning rörande svenskt spel på viktigare lotterier sid. 92. — Omfattningen av spelet på utländska lotterier sid. 94.	

SYNPUNKTER OCH FÖRSLAG

Allmän motivering	97
Spelintresset i Sverige	97
Uppgifter för ett svenskt penninglotteri	98
Konkurrens med utlandet sid. 98. — Regulator för det inhemska spelet sid. 100.	
Riktlinjer för ett svenskt penninglotteri	100
Lotterityp sid. 100. — Omfattning sid. 101. — Spelplan sid. 102. — Behållningens användning sid. 104. — Organisation sid. 104.	
Riktlinjer för andra svenska lotterier m. m.	106
Förslag och specialmotivering	108
Förslag till bolagsordning för ett aktiebolag för omhänderhavande av penning- lotterirörelsen i riket	108
Förslag till koncession för ett aktiebolag för omhänderhavande av penning- lotterirörelsen i riket	111
Speciell motivering	115
Lotteriföretagets organisation	115
Statens bestämmanderätt i lotteriaktiebolaget sid. 115. — Aktiebolagets organisation i övrigt sid. 116. — Aktiebolagets ansvarighet för vinsternas utbetalning sid. 116. — Lottförsäljningen sid. 117.	

	Sid.
Lotteriets spelplan	118
Omslutning sid. 118. — Lottpris. Lottsedlarnas befrielse från stämpelavgift sid. 118.	
— Vinster sid. 119. — Vinstskatt sid. 120. — Dragning sid. 120. — Vinstutlämning.	
Dragningslista sid. 122.	
Lotteriföretagets inkomster och utgifter	122
Inkomster sid. 122. — Utgifter. Behållning sid. 122. — Bokslut sid. 124. — Lotteriaktiebolagets inkomstskatt sid. 124.	
Lotterirörelsens behållning	125
Principer för användningen sid. 125. — Redovisning och utbetalning sid. 126. —	
Handläggning av ärenden om bidrag av lotterimedel. Inrättande av rådgivande nämnd	
sid. 126. — Kontroll över användningen av beviljade lotterimedel sid. 127.	
Sammanfattning av sakkunnigas förslag	129

BILAGOR

1. Tablå över åren 1926—1935 beviljade bidrag av lotterimedel (hela riket, landskap, stad, landsbygd)	131
2. Tablå över åren 1930—1935 beviljade bidrag av lotterimedel (olika statsdepartement)	149
3. Tablå över åren 1930—1935 avslagna ansökningar om lotterimedel (olika statsdepartement)	161
4. Förteckning över från Humanistiska fonden för år 1936 utdelade bidrag . . .	172
5. Tablå med vissa uppgifter rörande resultatet av viktigare varulotterier under ettvarvt av åren 1929, 1932 och 1935	174

101	Einleitung
102	1. Abschnitt
103	2. Abschnitt
104	3. Abschnitt
105	4. Abschnitt
106	5. Abschnitt
107	6. Abschnitt
108	7. Abschnitt
109	8. Abschnitt
110	9. Abschnitt
111	10. Abschnitt
112	11. Abschnitt
113	12. Abschnitt
114	13. Abschnitt
115	14. Abschnitt
116	15. Abschnitt
117	16. Abschnitt
118	17. Abschnitt
119	18. Abschnitt
120	19. Abschnitt
121	20. Abschnitt
122	21. Abschnitt
123	22. Abschnitt
124	23. Abschnitt
125	24. Abschnitt
126	25. Abschnitt
127	26. Abschnitt
128	27. Abschnitt
129	28. Abschnitt
130	29. Abschnitt
131	30. Abschnitt
132	31. Abschnitt
133	32. Abschnitt
134	33. Abschnitt
135	34. Abschnitt
136	35. Abschnitt
137	36. Abschnitt
138	37. Abschnitt
139	38. Abschnitt
140	39. Abschnitt
141	40. Abschnitt
142	41. Abschnitt
143	42. Abschnitt
144	43. Abschnitt
145	44. Abschnitt
146	45. Abschnitt
147	46. Abschnitt
148	47. Abschnitt
149	48. Abschnitt
150	49. Abschnitt
151	50. Abschnitt
152	51. Abschnitt
153	52. Abschnitt
154	53. Abschnitt
155	54. Abschnitt
156	55. Abschnitt
157	56. Abschnitt
158	57. Abschnitt
159	58. Abschnitt
160	59. Abschnitt
161	60. Abschnitt
162	61. Abschnitt
163	62. Abschnitt
164	63. Abschnitt
165	64. Abschnitt
166	65. Abschnitt
167	66. Abschnitt
168	67. Abschnitt
169	68. Abschnitt
170	69. Abschnitt
171	70. Abschnitt
172	71. Abschnitt
173	72. Abschnitt
174	73. Abschnitt
175	74. Abschnitt
176	75. Abschnitt
177	76. Abschnitt
178	77. Abschnitt
179	78. Abschnitt
180	79. Abschnitt
181	80. Abschnitt
182	81. Abschnitt
183	82. Abschnitt
184	83. Abschnitt
185	84. Abschnitt
186	85. Abschnitt
187	86. Abschnitt
188	87. Abschnitt
189	88. Abschnitt
190	89. Abschnitt
191	90. Abschnitt
192	91. Abschnitt
193	92. Abschnitt
194	93. Abschnitt
195	94. Abschnitt
196	95. Abschnitt
197	96. Abschnitt
198	97. Abschnitt
199	98. Abschnitt
200	99. Abschnitt
201	100. Abschnitt

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Handelsdepartementet.

Den 30 december 1935 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för handelsdepartementet att tillkalla högst tre personer att inom nämnda departement biträda med en utredning, som närmast skulle avse slutförande av en tidigare påbörjad utredning om inrättande av statslotteri ävensom en undersökning av andra tänkbara medel till förhindrande av svenskt spel på utländska lotterier.

För fullgörande av ifrågavarande utredningsuppdrag, som sedermera i vissa avseenden utvidgats, har chefen för handelsdepartementet nämnda dag såsom sakkunniga tillkallat kabinettssekreteraren C. E. Günther, ledamoten av riksdagens första kammare, lektorn J. E. Björnsson och ledamoten av riksdagens andra kammare, f. konsuln O. A. Wallén, därvid åt Günther tillika uppdragits att i egenskap av ordförande leda sakkunnigas arbete. På därom gjord ansökning har chefen för handelsdepartementet den 22 september 1936 entledigat Björnsson från ifrågavarande sakkunniguppdrag och i dennes ställe såsom sakkunnig förordnat ledamoten av riksdagens andra kammare, järnvägskonduktören C. O. N. Lovén.

Till sekreterare hos sakkunniga har chefen för handelsdepartementet den 17 januari 1936 förordnat t. f. andre kanslisekreteraren i handelsdepartementet greve N. Tolstoy.

Efter fullgörande av utredningsuppdraget i vad detsamma avser frågan om inrättande av statslotteri få sakkunniga (statslotteriutredningen) härmed vördsamt överlämna föreliggande betänkande med förslag rörande svenskt penninglotteri.

Stockholm den 31 december 1936.

CHR. GÜNTHER.

CARL LOVÉN.

OTTO WALLÉN.

/ N. Tolstoy.

Sakkunnigas uppdrag.

De omständigheter, vilka närmast föranlett sakkunnigas tillkallande, samt de ursprungliga riktlinjerna för deras arbete framgå av departementschefens anförande till statsrådsprotokollet den 30 december 1935. Detta anförande var i hithörande delar av följande lydelse.

»Sedan riksdagen i skrivelse den 16 april 1920, nr 92, anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning rörande inrättandet av ett statsobligationslotteri eller någon annan form av ett under statens kontroll ställt penninglotteri samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning, uppdrog dåvarande chefen för handelsdepartementet enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande åt professorn C. V. L. Charlier att såsom sakkunnig till en början verkställa undersökning angående förekomsten i främmande länder av statliga penninglotterier, dessas organisation och omfattning samt de erfarenheter, som vunnits beträffande desamma, ävensom utarbета plan för utredningsarbetets fortsatta bedrivande. Den 10 mars 1922 avlämnade professorn Charlier betänkande i ämnet med förslag till inrättande av ett statslotteri av närmare angiven typ. Detta ärende är ännu beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Emellertid hava under tiden efter dess avlämnande åtgärder blivit vidtagna, vilka varit ägnade att främja de syften, som torde hava legat till grund för riksdagens nämnda skrivelse. Jag erinrar i detta sammanhang särskilt om den utökning av det existerande penninglotteriet, som genom olika beslut av Kungl. Maj:t ägt rum. Med hänsyn till den organisation detta penninglotteri efter hand erhållit och den statliga kontroll, det är underkastat, torde detsamma i själva verket numera kunna anses utgöra en form av statslotteri. Vidare torde här erinras om den utlottning av vinster, som äger rum i samband med statens premieobligationslån.

Den nu berörda frågan har under de senaste åren vid ytterligare tillfällen, i anledning av därom väckta motioner, varit föremål för riksdagens behandling och i skrivelse den 10 april 1935, nr 155, har innevarande års riksdag anhållit om slutförande av den år 1920 begärda utredningen om statslotteri och om framläggande av det förslag till dylikt lotteri, vartill utredningen kunde giva anledning.

Sedan i anledning av sistnämnda skrivelse inom handelsdepartementet vissa förberedande undersökningar verkstälts, anser jag mig nu böra för Kungl. Maj:t anmäla frågan om tillkallande av särskilda sakkunniga för ärendets vidare utredning.

Såsom ett viktigt skäl för den av riksdagen begärda utredningen har hänvisats till den kapitalflykt från landet, som i stor utsträckning ansetts äga rum genom spel på olika utländska lotterier och andra liknande företag. Riksdagen har också tidigare, i skrivelse den 30 april 1915, nr 77, anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes utarbета och för riksdagen framlägga förslag i syfte att stävja spelet på utländska lotterier. Vid den nu ifrågasatta utredningen torde därför böra undersökas huruvida och i vad mån angivna syfte kan tillgodoses genom inrät-

tande av ett statslotteri. Men därjämte bör utredningen även omfatta de möjligheter i övrigt, vilka stå till buds för att förhindra den omnämnda kapitalflykten. Vid övervägande av fördelar och olägenheter av att ersätta det nuvarande penninglotteriet med ett rent statslotteri bör särskild hänsyn även tagas till de konsekvenser, som en sådan anordning skulle medföra i avseende å sättet för disponerandet av de inflytande lotterimedlen. Jag förutsätter givetvis, att vid utredningen de vid det nuvarande penninglotteriet vunna erfarenheterna i möjligaste mån tillgodogöras.

Den utredning jag således förordar torde lämpligen böra utföras av tre inom handelsdepartementet särskilt tillkallade sakkunniga. Då vid utredningen kan finnas önskvärt för de sakkunniga att i något avseende anlita särskild sakkunskap, t. ex. matematisk sådan, bör möjlighet därtill kunna beredas de sakkunniga. Därjämte böra de sakkunniga erhålla det arbetsbiträde, som visar sig erforderligt.»

Den 29 juni 1936 har härefter till sakkunniga från handelsdepartementet överlämnats en den 27 maj 1936 inkommen, till Kungl. Maj:t ställd skrift, däri Svenska Tidningsutgivareföreningens styrelse på anförda skäl hemställt, att bestämmelser måtte utfärdas till klargörande av, vilka pristävlingar och lotterimässigt betonade tillkännagivanden, som finge, och vilka som icke finge av tidningar införas.

Slutligen har sakkunnigas uppdrag även i så måtto utvidgats, att chefen för handelsdepartementet den 27 november 1936 jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande samma dag uppdragit åt sakkunniga att verkställa utredning i den lagstiftningsfråga, som närmare angives i nedanstående, i ärendet gjorda statsrådsanförande.

»Med skrivelse den 16 november 1936 har överståthållarämbetet i Stockholm till Konungen överlämnat en av tredje polisintendenten A. Zetterquist utarbetad promemoria angående lagligheten av vadhållning för allmänheten medelst s. k. tippning om eventuella fluktuationer å aktier noterade å Stockholms fondbörs samt för egen del anført i huvudsak följande: Promemorian hade utarbetats i anledning av meddelande i pressen att i Stockholm bildats ett företag, benämnt A.-B. Börstips, med ändamål att för allmänheten anordna vadhållning av nyss angivet slag. Visserligen hade sedermera i en kommuniké till pressen uppgivits, att bolaget icke ämnade igångsätta denna sin verksamhet; ehuru vid sådant förhållande någon ämbetets åtgärd ej erfordrades med anledning av ifrågavarande företag, hade dock ämbetet, med hänsyn till möjligheten av uppkomsten av andra liknande företag samt då gällande lagstiftning ej syntes giva tillräckliga möjligheter att ingripa mot olämplig verksamhet av berörda art, ansett sig böra giva Kungl. Maj:t del av vad i ärendet förekommit.

Av nyssnämnda promemoria framgår, att enligt Zetterquists uppfattning anordnande av vadhållning av det slag, varom här är fråga, ej är straffbart enligt gällande rätt, utan att ett tillägg till förordningen den 6 augusti 1881 angående förbud mot lotterier och andra dylika företag m. m. erfordras för kriminalisering av berörda förfarande.

Då det synes mig önskvärt, att en komplettering av lagstiftningen i syfte att förhindra tillkomsten av företag av det slag, varom här är fråga, kommer till stånd och det synes mig lämpligt, att utredning av spørsmålet bedrivs av de enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1935 av dåvarande chefen

för handelsdepartementet tillkallade sakkunniga för utredning om statslotteri m. m., får jag hemställa, att Kungl. Maj:t ville bemyndiga chefen för handelsdepartementet att åt nämnda sakkunniga uppdraga att verkställa utredning samt avgiva förslag angående sådan ändring i gällande lagstiftning, att anordnande av s. k. tippning för allmänheten utan samband med tävlingar förbjödes.»

Sakkunniga hava ansett sig till en början böra närmast inrikta sitt arbete på frågan om behovet och önskvärldheten av samt riktlinjerna för ett av staten inrättat svenskt penninglotteri. Denna fråga har också befunnits kunna behandlas utan omedelbart samband med det komplex av övriga, i huvudsak legislativt betonade frågor, vilkas utredande, enligt vad ovan berörts, anförtrotts åt de sakkunniga. Nu föreliggande betänkande omfattar sålunda först angivna spörsmål. Till sistnämnda frågor hava sakkunniga för avsikt att återkomma framdeles.

UTREDNING

Några begreppsbestämningar.

Föreliggande betänkande sysslar med åtskilliga till lotteriväsendet hörande begrepp, vilkas innebörd torde tarva en närmare förklaring. Sakkunniga hava därför ansett sig här inledningsvis böra anföra några kortare begreppsbestämningar.

Det bör emellertid framhållas, att begreppsbestämningarna i detta sammanhang i huvudsak endast utgöra ett återgivande av vissa på ifrågavarande område rådande uppfattningar, sådana dessa kommit till uttryck inom lagstiftning, facklitteratur och praxis. Med angivande av definitioner hava sakkunniga sålunda icke för egen del velat taga ståndpunkt i hithörande frågor. Härtill torde vi få tillfälle återkomma vid den behandling av spörsmålet om revision av gällande lotterilagstiftning, som vi hava för avsikt att framdeles upptaga.

Gällande svenska lotteriförordning av den 6 augusti 1881 — vilken i 1 § stadgar principiellt förbud mot anordnande av lotterier och försäljning av lottsedlar — innehåller icke någon bestämning av begreppet *lotteri*. Å andra sidan ger nämnda förordning en definition av vissa med lotterier jämnställda företag. I 2 § stadgas sålunda, att vad i 1 § i avseende å lotteri är stadgat, även skall gälla

»annat företag, varigenom åt en eller flere av de däruti deltagande erbjudes i penningar eller penningars värde utfäst och efter lottning eller därmed jämförlig anordning utgående vinst till högre belopp än det, som erbjudes åt en var av deltagarne».

I svensk juridisk litteratur hava däremot vissa försök gjorts att närmare precisera det egentliga lotteribegreppet. I sin »Kommentar till Strafflagen kapitel 17—18» (Uppsala 1922) har sålunda professor Nils Stiernberg på tal om lotterier anfört följande:

»Ett lotteri förutsätter ett avtal, varigenom ett subjekt (anordnaren) i överensstämmelse med en på förhand uppgjord plan genom utfästelse inbjuder andra subjekt till förvärvande av en övervägande av slumpen (lottning eller annat därmed jämförligt förfarande) beroende ekonomisk vinstmöjlighet mot erläggande av bestämda ekonomiska motprestationer, åtminstone av alla dem som icke bliva vinnare, samt att enligt planen samtliga dessa vinstmöjligheter förutsätas förverkligade genom ett enda enhetligt ordnat förfarande».

Härjämte har professor Stiernberg beträffande i 2 § lotteriförordningen avsedda lotteriliknande företag (*gissningstävlingar* m. m.) i anslutning till, vad ovan återgivits, anfört:

»Innebär avtalet icke någon ekonomisk förlustrisk för deltagarna, i ty att deras motprestationer göras mot erhållande av full ekonomisk valuta, bortsett från den av utfästelsen beroende vinstmöjligheten, är företaget enligt i vårt land härskande rättsuppfattning icke att anse såsom lotteri i egentlig mening, men är enligt 2 § i ovannämnda K. F. dock underkastat samma bestämmelser som detta».

I såväl lotteriförordningen som gällande stämpelförordning talas dels om sådana lotterier, där vinsten utgöres av penningar, och dels om sådana, som avse utlottning av andra värdeföremål. I anslutning till ifrågavarande indelning och i överensstämmelse med gängse administrativ terminologi hava i föreliggande betänkande använts uttrycken *penninglotteri* och *varulotteri*.

Med hänsyn till olikheter i planläggningen kunna lotterierna vidare indelas i nummerlotterier, enkla lotterier (jämte s. k. sweepstakes) samt klasslotterier, vilka begrepp samtliga kommit till användning i detta betänkande.

I ett *nummerlotteri* gäller det att inom en angiven nummerserie gissa på vilket eller vilka nummer, som komma att uttagas vid en blivande dragningsförrättning. Spelinsatsens storlek brukar i hithörande lotterier inom vissa gränser få bestämmas av spelaren. Den nedre gränsen är härvid i allmänhet fastställd till synnerligen låga belopp. Spelvinsten utgår med bestämda multipler av insatsen.

I *enkelt lotteri* skola vinsternas antal och värden i förväg angivas i en vinstplan, som antingen är från början fixerad, vilket är det vanligaste, eller ock ställes i viss relation till antalet försålda lotter. De sålunda fastställda vinsterna fördelas genom dragning bland samtliga de till lotteriet utställda, sålda och osålda lotterna eller ock, ehuru mera sällan, blott bland försålda lotter. Även lottpriset skall vara på förhand bestämt. Varje lotteri utgör ett avslutat helt.

Med hänsyn till olika principer vid dragningen kunna de enkla lotterierna indelas i sedellotterier och tombolalotterier. I ett *sedellotteri* erhåller lottköparen en öppen lottsedel, försedd med ett nummer, som får deltaga i en framdeles anordnad vinstdragning. Lottköparen får sålunda icke veta om hans lottnummer utfaller med vinst, förrän han erhållit kännedom om dragningsresultatet. I ett *tombolalotteri* äro andelsbevisen (lotterna), vilka tillhandahållas allmänheten i hoprullat eller på annat sätt slutet skick (oftast ur s. k. tombolahjul), från början indelade i vinstlotter och s. k. nitlotter. Varje lottköp, som ju omedelbart avgör om köparen erhåller vinst eller icke, kan sålunda sägas utgöra ett led i dragningsförrättningen.

Även de under senare år i form av s. k. *sweepstakes* anordnade lotterierna torde kunna sägas falla inom de enkla lotteriernas ram. Med undantag för några lägre vinster, vilkas vinnare omedelbart designeras genom dragningsförrättningen, låter man i sweepstakeslotterierna den egentliga dragningen endast avgöra, att vissa lottnummer överhuvudtaget skola utfalla med vinst. De olika vinsternas fördelning å de sålunda utdragna numren bestämmes däremot först genom utfallet av någon för ändamålet särskilt utvald tävling (vanligen hästkapplöpning). Vart och ett av ifrågasvarande nummer lottas nämligen å någon av de i en sådan tävling deltagande enheterna. Utmärkande för sweepstakes-lotteriet är även, att vinstplanens struktur och omfattning är i viss mån beroende av resultatet av lottförsäljningen samt att vinsterna endast få tillfalla försålda lottnummer.

Med *klasslotteri* menas en kombination av enkla lotterier, vilket vart och ett betecknas såsom en »klass». Ifråga om de utmärkande dragen för denna typ av lotterier anför professor Charlier i sin meromnämnda utredning i statslotterifrågan:

»Vinsterna i de olika klasserna äro på förhand bestämda och äro av varandra oberoende, men prisen på en klasslott äro så till vida av varandra beroende att den, som deltar i en klass, även måste betala priset för alla föregående klasser, antingen så att han verkligen deltar i de föregående klassdragningarna eller annars erlägger även avgifterna för dessa (köplott). För att förmå spelaren att delta i alla dragningarna är lotteriet så ordnat att de största och de flesta vinsterna förekomma i sista klassen.»

Med *premieobligationslån* förstås ett lån, där räntan, helt eller delvis, ersatts med utlottning av vinster. Premieobligationslånet kan på grund härav komma att förete mer eller mindre betydande likheter med lotteri. Särskilt i vissa av sina former kan denna typ av lån, såsom längre fram i betänkanudet skall angivas, uppenbarligen närma sig begreppet penninglotteri. Med hänsyn till sin övervägande karaktär av lån brukar dock premieobligationslånet i allmänhet icke rubriceras såsom lotteri i egentlig mening.

Andra, lotteribegreppet tangerande företeelser äro *totalisatorspel* och *tippning*. Båda utgöra former av »vad» och regleras i Sverige — vid sidan om lotteriförordningen — i första hand genom en särskild förordning den 7 juni 1934 angående vadhållning i samband med tävlingar. Totalisatorspel förekommer i Sverige såsom vadhållning vid hästtävlingar och tippning i förbindelse med idrottstävlingar av andra slag.

Med *vad* förstår professor Stiernberg i nyss anförda arbete ett från såväl »spel» i strängt teknisk mening som egentligt lotteri skilt avtal, vilket »övervägande framstår såsom ett uttryck för en strid mellan olika meningar eller uppfattningar hos deltagarna ifråga, angående vissa existenta eller i framtiden inträffande sakförhållanden».

Tippningen har emellertid, sådan den i praktiken utformats, kommit att förete så stora överensstämmelser med nummerlotterier och vissa lotteri-liknande gissningstävlingar, att sakkunniga icke kunnat underlåta att i förevarande betänkande ägna denna företeelse en viss uppmärksamhet.

Totalisatorspelet kan visserligen icke sägas förete samma likheter med lotteri som tippningen, men en kort redogörelse även rörande denna spel-form har av sakkunniga ändock ansetts vara på sin plats i den i betänkandet intagna översikten över lotteriväsendets utveckling i Sverige.

Med en lotts *matematiska värde* avses lottens teoretiska andel i lotteriets sammanlagda vinstsumma. Detta värde erhålles därför, om man dividerar vinstsumman med antalet i dragningen deltagande lotter.

Såsom *relativt vinstvärde*, vilket vanligen uttryckes i procent, betecknas den sammanlagda vinstsummans värde i förhållande till sammanlagda värdet (priset) å de i dragningen deltagande lotterna, eller — vilket är samma sak — förhållandet mellan lottens matematiska värde och lottpriset.

Begreppet *vinstchans* avser slutligen sannolikheten för att en lott överhuvudtaget skall erhålla vinst i en lotteridragning. Vinstchansen, som i föreliggande betänkande i regel uttryckes i procent, utgör alltså det tal, som uppkommer, om sammanlagda antalet vinster i en dragning divideras med sammanlagda antalet i dragningen deltagande lotter.

Behandlingen av lotterifrågor inom riksdagen och i offentliga utredningar under de senaste årtiondena.

Frågan om statligt penninglotteri och om regleringen överhuvudtaget av inhemskt lotterispel har här i riket liksom i de flesta andra kulturländer under tidernas lopp vid upprepade tillfällen skjutits i förgrunden bland allmänhetens diskussionsämnen, och i flerfaldiga sammanhang hava de svenska statsmakterna fått sin uppmärksamhet riktad på ifrågavarande spörsmål och av olika anledningar föranletts att söka finna vägar för dess lösning.

1910 års sakkunnigutredning. En utförlig redogörelse för det svenska lotteriväsendets utveckling och de skiftande uppfattningar i statslotterifrågan, som under äldre tider gjort sig gällande i Sverige, finnes intagen i det tryckta »Betänkande och förslag angående åtgärder till förhindrande av utländska lottsedlars spridande i riket och förändrad lagstiftning om lotterier», som den 16 februari 1910 avgavs av inom civildepartementet år 1908 tillkallade sakkunniga. Beträffande lotteriförhållandena i riket före sistnämnda tidpunkt tillåta vi oss därför hänvisa till den då verkställda utredningen och anse oss sålunda kunna begränsa nu förevarande redogörelse till att, förutom en kort sammanfattning av resultatet av 1910 års utredning, i huvudsak endast avse viktigare data efter avlämnandet av sagda utredning.

1908 års sakkunniga (redaktören Adolf Hallgren och numera bankosekreteraren Carl Törnebladh), vilka hade i uppdrag närmast att utreda frågan om lämpliga åtgärder till förhindrande av utländska lottsedlars spridande i riket, sökte till en början på olika sätt bilda sig en uppfattning om storleken av den penningförlust, som årligen drabbade Sverige genom spel å utländska lotterier. I sådant syfte hade de sakkunniga, bland annat, från postverket införskaffat uppgifter rörande sammanlagda värdena av postanvisningar och rekommenderade brev till utländska lotterier under vart och ett av åren 1901, 1904 och 1907, vilka värden visade sig uppgå till ungefärligen respektive $2\frac{1}{4}$, $2\frac{1}{2}$ och 3 miljoner kronor. Till ledning vid uppskattningen av förlustens storlek ägde de sakkunniga därjämte tillgång till yttranden från vissa länsstyrelser m. fl. På grundval av sålunda föreliggande material och vissa verkställda beräkningar kommo de till den slutsatsen, att storleken av ifrågavarande penningförlust för det dåvarande i årligt medeltal sannolikt icke understeg 9 à 10 miljoner kronor.

De åtgärder, som av 1908 års sakkunniga föreslogos till hindrande av kapitalflykten till utländska lotterier, voro framförallt inriktade på olika ändringar i gällande författningsbestämmelser rörande lotterier. I lotteriförordningen föreslogs sålunda bland annat intagande av förbud mot offentliggörande av utländska dragningslistor och lotteriplaner och i samband härmed tänktes tryckfrihetsförordningen kompletterad med motsvarande stadgande. Härjämte föreslogs, att i allmänna poststadgan skulle införas föreskrifter i syfte att under vissa förutsättningar möjliggöra öppnande av brev, som kunde misstänkas innehålla utländska lotteriförsändelser. I frågan om inhemskt penninglotteri föreslogo 1908 års sakkunniga, att i lotteriförordningen uttryckligen skulle förutsättas, att Kungl. Maj:t ägde rätt att »till befordrande av ändamål, som prövas vara av större allmänt gagn», bevilja tillstånd till anordnande av (enkla) lotterier om penningar. Där emot avstyrkte de sakkunniga tanken på inrättandet av ett permanent statligt lotteri, vilket — för att kunna konkurrera med de i Sverige då huvudsakligast opererande utländska lotterierna, de danska och tyska klasslotterierna — vid tidpunkten för de sakkunnigas utredning närmast ifrågasattes såsom klasslotteri. De sakkunnigas invändningar mot ett statslotteri grundade sig i första hand på allmänna etiska betänkligheter mot en fast lotteriinrättning, och särskilt en sådan i klasslotteriets form. Att märka är i detta sammanhang, att vid tiden för 1910 års utredning någon med nuvarande svenska penninglotterier jämförbar fast lotteriinstitution icke fanns i Sverige, utan penninglotterier hade då endast beviljats för några få speciella ändamål och med ett fåtal dragningar om året (ettvart av åren 1904—1908 4 dragningar, 1909 och 1910 5 dragningar per år).

De av 1908 års sakkunniga avgivna förslagen underkastades inom civildepartementet ytterligare utredning och överväganden. Bland annat avgåvos, på grund av remisser, utlåtanden i ämnet den 31 december 1910 av kommerskollegium, som införskaffat yttranden från samtliga länsstyrelser m. fl., samt den 22 oktober 1912 av generalpoststyrelsen. 1910 års betänkande, mot vilket erinringar ur olika synpunkter framställdes av däröver hörda myndigheter, har efter tiden för dess utremitterande icke föranlett någon vidare åtgärd från Kungl. Maj:ts sida. I vad de sakkunnigas förslag avsågo ändringar i tryckfrihetsförordningen blevo de föremål för viss ytterligare bearbetning av särskilda sakkunniga för revision av tryckfrihetsförordningen. Icke heller sistnämnda sakkunnigas den 20 december 1912 avgivna förslag i ämnet har emellertid lett till någon positiv åtgärd. Formellt oberoende av 1910 års utredning, ehuru möjligen under inflytande av den därpå följande diskussionen, infördes genom Kungl. Maj:ts brev den 29 juni 1917 i allmänna poststadgan sedan dess gällande förbud mot postbefordran av försändelse, å vilkens yttre finnes meddelande rörande inköp och försäljning av lotter i utländskt och olovligt inhemskt lotteri. Dessför-

innan hade förbud mot postbefordran gällt endast brevkort eller korsband med meddelande om försäljning av illegala lottsedlar.

Riksdagen, 1910—1920. Sedan inom riksdagen motioner om inrättande av statslotteri som skyddsåtgärd mot utländska lotterier under vart och ett av åren 1910—1913 antingen avslagits av vederbörande kammare eller fått förfalla på grund av kamrarnas divergerande beslut, anhöll 1915 års riksdag i skrivelse den 30 april (nr 77) — med avböjande av motionsledes väckta förslag om statslotteri och under förordande av sådana åtgärder, som ifrågasatts av 1908 års sakkunniga — att Kungl. Maj:t ville utarbета och för riksdagen framlägga förslag i syfte att stävja spelet på utländska lotterier. Denna riksdagens framställning, vilken omförmäles i de ovan återgivna direktiven för nuvarande sakkunniga, hade under tiden före sakkunnigas tillkallande icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Vid 1916 års riksdag segrade emellertid statslotteritanken i båda kamrarna och i skrivelse den 5 maj 1916 (nr 100) anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning rörande inrättande av ett statsobligationslotteri eller någon annan form av ett under statens kontroll ställt penninglotteri samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde giva anledning. Sedan denna riksdagsskrivelse av Kungl. Maj:t den 10 oktober 1919 förklarats icke skola föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd, beslöt 1920 års riksdag med anledning av väckta motioner ånyo anhålla om utredning i frågan om statslotteri. Ur motiveringen till ifrågavarande riksdagsskrivelse torde här följande förtjäna att återgivnas:

»Inrättandet av ett statens penninglotteri behöver — — — — — ej innebära ett stegrat lotterispel, utan fastmera en välbehörlig reglering av spelet inom landet och en motvikt mot spel på utländska lotterier samt därmed en minskning av den penningström, som nu rinner ur landet genom sistberörda lotterispel.

Om ett statens penninglotteri inrättades, så borde enligt riksdagens mening vinsten användas, förutom naturligen såsom fyllnad i statsverkets inkomstkällor, till främjandet av sådana ändamål, vartill nu erhållas lotterirättigheter, och som avse konstnärliga, vetenskapliga eller andra samhällsgagnande syften, som ej förut åtnjutit statsunderstöd, men som det är ett samhällsintresse att stödja.»

Professor Charliers utredning. Med anledning av sistberörda framställning från 1920 års riksdag bemyndigade Kungl. Maj:t genom beslut den 25 september 1920 chefen för handelsdepartementet, till vilket departement lotteriärendena efter departementets upprättande samma år överflyttats, att tillkalla sakkunniga för verkställande av den begärda utredningen. Med stöd härav erhöi professorn i astronomi vid Lunds universitet C. V. L. Charlier samma dag i uppdrag att »såsom sakkunnig till en början verkställa undersökning angående förekomsten i främmande länder av statliga penninglotterier, dessas organisation och omfattning samt de erfarenheter, som vunnits beträffande desamma, ävensom utarbета plan för utrednings-

arbetets fortsatta bedrivande». Till Charlier överlämnades sedermera för att tagas i övervägande vid uppdragets fullgörande även vissa handlingar rörande införandet av totalisator vid kapplöpningar.

Sedan Charlier på grund av uppdraget, bland annat genom resor i ett flertal länder, sökt förskaffa sig ingående kännedom om lotteriförhållandena i utlandet, avlämnade han med skrivelse den 10 mars 1922 en tryckt »Utredning angående inrättandet av ett svenskt statslotteri». Större delen av denna utredning upptager tämligen utförliga redogörelser, ur huvudsakligen historiska, matematiska och ekonomiska synpunkter, för penninglotterier i olika stater, vilka uppdelas i grupper efter de där förekommande lotteriernas formella art, (klasslotterier, enkla lotterier, nummerlotterier, pemieobligationslotterier, totalisatorlotterier, länder utan statslotteri). För Sveriges vidkommande lämnas en ganska uttömmande redogörelse för intill 1922 beviljade penninglotterier. I ett kortfattat slutkapitel framlägger Charlier vissa synpunkter och förslag i statslotterifrågan, vilka utmyнна i följande utkast:

»Förslag till statslotteri.

- 1) Lotteriet består av 12 enkla lotteridragningar om året, som äga rum under var och en av årets 12 mån. (ex. den 15:e i varje månad).
- 2) Till varje enkelt lotteri säljas högst 400 000 lotter till ett pris av 10 kronor per lott. Kungl. Maj:t kan varje år bestämma om någon del av dessa lotter må försälas såsom halvlotter till ett pris av 5 kronor per halvlott.
- 3) Vinstsumman i lotteriet uppgår till 65 procent av insatsernas summa.
- 4) Vinsternas storlek och fördelning anges varje år av Kungl. Maj:t efter förslag av lotteridirektionen.
- 5) Av summan av insatserna i varje lotteri går 9 procent till statsbudgeten såsom stämpelskatt, 6 procent till lotteriets omkostnader och 20 procent till sådana kulturella ändamål, som endast med svårighet kunna tillgodoses på annat sätt. Fördelningen av denna behållning av lotteriet, ävensom av preskriberade lotterivinster sker varje år genom Kungl. Maj:t efter förutgjorda ansökningar.
- 6) Lotterivinsterna äro skattefria.»

Vid sidan av detta statslotteri föreslår Charlier införande av totalisatorspel enligt vissa angivna grunder.

Riksdagen, 1921—1935. Då något resultat av den 1920 igångsatta utredningen under de närmast därpå följande åren icke kom att framläggas för riksdagen, höjdes snart åter röster inom riksdagen till förmån för ett snabbare realiserande av tanken på ett svenskt statslotteri. Vid 1923 års riksdag framställdes sålunda en interpellation rörande lotteriutredningens fortskridande, vilken interpellation besvarades huvudsakligen med en hänvisning till det av professor Charlier avgivna betänkandet. Vid 1931 års riksdag väcktes ånyo en motion angående inrättande av statligt penninglotteri. Motionen, som bifölls av andra kammaren, avslogs emellertid av första kammaren och fick sålunda förfalla. Samma öde röntte liknande mo-

tioner vid 1933 och 1934 års riksdagar. 1935 blev emellertid frågan om inrättande av ett statslotteri, sedan inom andra kammaren en motion väckts i ämnet (nr 393), även inom första kammaren föremål för en mera välvillig behandling. Efter livliga debatter beslöto nämligen nämnda år båda kamrarna, att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle anhålla om slutförande av den år 1920 begärda utredningen om statslotteri och om framläggande av det förslag till dylikt lotteri, vartill utredningen kunde giva anledning. En riksdagsskrivelse i ämnet — vilken enligt vad av direktiven för nuvarande sakkunniga framgår, slutligen ledde till sakkunnigas tillkallande — avläts den 10 april 1935 (nr 155). Att märka är i detta sammanhang, att första kammarens vederbörande utskott år 1935, i likhet med vad fallet varit under närmast föregående år, ställt sig avvisande till tanken på statslotteri (första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 3). Som motiv för sitt avstyrkande hade utskottet bland annat anfört, att åtgärder till ökande av de svenska penninglotteriernas konkurrenskraft mot utländska lotterier även kunde vidtagas inom den nuvarande halvstatliga organisationens ram och således utan att ett lotteri, som även formellt bleve statligt, inrättades. Å andra sidan hade vid 1935 års riksdag motsvarande utskott inom andra kammaren (andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 3) tillstyrkt motionen i förevarande fråga på nedanstående, i utskottsutlåtandet angivna grunder:

»Vid 1934 års riksdag väcktes inom andra kammaren motion (nr 484 av herrar Wallén och Nyblom) i frågan.

Andra kammarens femte tillfälliga utskott avstyrkte då motionen i utlåtande nr 2 (efter lottning), men i reservation till utlåtandet anfördes i huvudsak följande: Även om det kunde ifrågasättas, huruvida en omändring av nuvarande halvofficiella penninglotteri genom förstatligande skulle bli billigare i drift eller giva staten ökade inkomster, och utan att vilja avhända Kungl. Maj:t möjlighet att efter prövning i varje särskilt fall kunna tillgodose behjärtansvärda behov av ideell, kulturell eller annan samhällsnyttig art, finge erkännas att med enbart hittills vidtagna åtgärder på lotteriväsendets område allt ej vore välbeställt eller slutgiltigt ordnat. Alltjämt förefunnes missförhållanden, som det gällde finna framkomliga vägar för att undanröja. Kapitalflykten från landet genom spel på utländska lotterier, de summor, som årligen offras på olika slag av lotterier, syntes motivera en utredning om lotteriväsendets ordnande efter för våra nuvarande förhållanden mera lämpade grunder. Härvid torde såväl restriktiva åtgärder som även omläggning av nuvarande lotteriverksamhet samt behovet av en bättre anpassad lotterilagstiftning böra komma under omprövning, ävensom i vad mån riksdagen borde hava inflytande beträffande lotteri-medlens användning.

Andra kammaren biföll reservationen, under det att första kammaren intog annan ståndpunkt, varigenom förslaget om riksdagsskrivelse förföll.

Utskottet kan i huvudsak ansluta sig till de synpunkter, som lågo till grund för andra kammarens år 1934 fattade beslut, för ett återupptagande av den år 1920 anbefallda utredningen.

Dessutom vill utskottet i detta sammanhang framhålla önskvärdheten av att en såvitt möjligt enhetlig budgetbehandling förekommer i fråga om de ändamål, som med lotterimedel främjas och som kunna anses vara förtjänta av bidrag från det allmännas sida.

Vid utformningen av plan för ett eventuellt statligt lotteriföretag böra undersökas alla utvägar för att giva detsamma så stor smidighet och konkurrenskraft att det med framgång kan upptaga tävlan med motsvarande utländska företag, på vilka svenska lottköpare lägga ned avsevärda penningbelopp.

Vidare anser utskottet önskvärt, att en undersökning jämväl göres beträffande de övriga möjligheter, vilka kunna stå till buds för hindrande av den nu pågående kapitalflykten ur landet till följd av spel på utländska lotteri- eller tippningsföretag.»

De skäl, som sålunda anförts i utskottsutlåtandet, blevo också i allt väsentligt av statslotteritankens anhängare åberopade vid de därpå följande debatterna i riksdagens kamrar. Anmärkningsvärt är för övrigt, att i riksdagsdebatterna rörande statslotteri under de senaste åren, på grund av den faktiska utveckling de svenska penninglotterierna, på sätt nedan skall angivas, med tiden kommit att undergå, frågan om statslotteriets skyddsverkan mot utlandet icke i lika hög grad som förr skjutits i förgrunden, utan diskussionen fastmer kommit att omfatta spörsmålen om de ur konstitutionell och administrativ synpunkt lämpligaste formerna för fortsatt bedrivande av penninglotterirörelse i Sverige och i synnerhet de konsekvenser, som ett mera fullständigt förstatligande av penninglotterierna skulle komma att medföra med avseende å dispositionen av lotteriernas behållning. Icke heller hava de etiska betänkligheterna mot statslotteri i dessa debatter gjort sig gällande med samma styrka som tidigare varit fallet.

Lotteriförhållandena i riket hava under de senaste åren även ur olika speciella synpunkter blivit föremål för riksdagens behandling. Med anledning av en framställning av riksdagens revisorer anhöll sålunda 1930 års riksdag i skrivelse den 2 maj (nr 175, punkt 11), att Kungl. Maj:t måtte årligen lämna riksdagen redogörelse för de bidrag av lotterimedel, som av Kungl. Maj:t lämnades till olika ändamål, en anhållan som på så sätt efterkommits, att den begärda redogörelsen sedermera varje år avlämnats såsom bilaga till berättelsen om vad sig i rikets styrelse tilldragit. Vid 1932 års riksdag avslogos motioner dels angående understöd av lotterimedel åt mindre bemedlade bland jordbruksbefolkningen och dels om utredning angående ändrade former för beredningen av ärenden rörande bidrag av lotterimedel. År 1933 avslogos en motion rörande förbud mot reklam för utländska lotterier genom offentliggörande av dragningslistor i svenska tidningar ävensom motioner om vidgad användning av lotterimedel till understöd åt kulturella strävanden på landsbygden, varjämte även vissa frågor om be-

gränsad tilldelning av lotterimedel till teaterändamål kommo under riksdagens behandling. År 1934 väcktes inom andra kammaren en interpellation i anledning av inom landet bedriven propaganda för och försäljning av lotter i utländska lotteriföretag. Svar å interpellationen avgavs den 8 juni 1934, däri chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ekman, bland annat ställde i utsikt en förnyad prövning av frågan om vidtagande av lämpliga ändringar i lotteriförordningen och tryckfrihetsförordningen ävensom vissa åtgärder i syfte att vägra utländska lotterikommissionärer rätt till svenskt postgirokonto. Även vid nyssnämnda års riksdag behandlades därjämte frågan om teatrarnas bidrag av lotterimedel. Slutligen har vid 1935 års riksdag andra kammaren avslagit en motion angående användning av överskott på förefintliga penninglotterier till understöd åt behövande änkor och barn.

Handelsdepartementet, 1922—1935. Inom handelsdepartementet har statslotterifrågan som sådan under åren närmast efter avlämnandet av professor Charliers betänkande varit föremål för vissa ytterligare utredningar och överväganden. I sådant hänseende märkes särskilt en år 1923 av dåvarande förste kanslissekreteraren P. G. Hultman enligt uppdrag verkställd undersökning i ämnet, vilkens resultat finnes sammanfattat i en i december nämnda år avgiven utförlig »V. P. M. rörande statslotterifrågan». I denna uppskattas nettoförlusten för landet genom svenskt deltagande i utländska lotterier, med hänsyn till bortfallandet av spelet å centraleuropeiska lotterier m. fl. omständigheter, till allenast 5½ miljoner kronor årligen (mot 9 à 10 miljoner enligt 1910 års sakkunnigutredning — man räknade då ännu icke med någon konkurrens från norsk sida). Under hänvisning härtill och med konstaterande av, att de inhemska möjligheterna till lotterispel och dylikt under årens lopp avsevärt ökats, finner Hultman frågan om införande av statslotteri i Sverige för det dåvarande sakna aktualitet. Därest emellertid sådant lotteri i en framtid skulle komma till stånd, anser Hultman detta, med tanke på de då praktiskt taget enda utländska konkurrenterna på svenska lotterimarknaden, de danska klasslotterierna, närmast böra inrättas i klasslotteriets form.

Under 1920- och 1930-talen hava inom handelsdepartementet därjämte på förekomna anledningar utförts olika, statslotteritanken icke omedelbart berörande, undersökningar i mer eller mindre betydande speciella lotterifrågor. I början av denna period verkställdes sålunda en omfattande utredning rörande varulotterier, vilken hade till följd, bland annat, införandet i lotteriförordningen, genom kungörelse den 14 december 1923, av en övre värdegräns — högst 3 000 kronors omslutning — för lotterier, som kunna beviljas av länsstyrelse. Vidare ledde vissa fleråriga undersökningar och överväganden till utfärdandet av förordningarna den 22 juni 1928 och den

21 maj 1931, innefattande vissa tillägg till lotteriförordningen, varigenom förbud i princip stadgades mot yrkesmässigt avyttrande av andelar, vinst-rättigheter och vinstandelar i premieobligationer, lottsedlar och dylika bevis ävensom mot yrkesmässig avbetalningshandel med handlingar av ifrågavarande art.

Till behandlingen av totalisator- och tippningsfrågorna inom riksdagen och vederbörande statsdepartement vilja sakkunniga återkomma i ett senare sammanhang.

Lotteriväsendets utveckling i Sverige under de senaste årtiondena.

Penninglotterierna 1897-1937.

Såsom härovan redan vid ett par tillfällen i korthet berörts och, för tiden intill år 1923, utförligare relaterats i professor Charliers utredning, hava de av Kungl. Maj:t koncessionerade penninglotterierna under årens lopp undergått en anmärkningsvärd utveckling. Från att till en början årligen hava utgjort endast ett fåtal fristående lotteriföretag, anordnade av och till förmån för speciella institutioner (kungl. dramatiska teaterns aktiebolag, Sveriges centralförening för idrottens främjande, kungl. teaterns aktiebolag o. s. v.) hava dessa lotterier småningom övergått till att bilda serier av månatligen återkommande, likartat inrättade, statskontrollerade företag, vilkas behållning, utan att lotterierna knutits till särskilda koncessionsinnehavare, av Kungl. Maj:t såsom »lotterimedel» i förväg utdelats till olika sökande, ofta ett flertal för varje dragning, eller ock reserverats för rent budgetära ändamål.

Omslutning. De svenska penninglotteriernas utveckling från deras första framträdande i större skala belyses av nedanstående tablå:

Å r	Antal dragningar per år	Antal lotter per dragning	Lottpris kr.	Omslutning per år kr.
1897	3	100 000	10	3 000 000
1898	1	90 000	10	900 000
1899-1901	2	90 000	10	1 800 000
1902	{ 2	90 000	} 10	2 800 000
	1	100 000		
1903	3	100 000	10	3 000 000
1904-1908	4	100 000	10	4 000 000
1909-1913	5	100 000	10	5 000 000
1914	6	100 000	10	6 000 000
1915	5	100 000	10	5 000 000
1916	6	100 000	10	6 000 000
1917	{ 3	100 000	} 10	6 300 000
	3	100 000		
1918	6	150 000	11	9 900 000
1919	8	150 000	11	13 200 000
1920	{ 8	150 000	} 11	15 400 000
	1	200 000		

Å r	Antal dragningar per år	Antal lotter per dragning	Lottpris kr.	Omslutning per år kr.	
1921	9	150 000	11	14 850 000	
1922	10	150 000	11	16 500 000	
1923—1925	11	150 000	11	18 150 000	
1926	12	150 000	11	19 800 000	
1927	{	6	150 000	11	24 100 000
		1	200 000	11	
		5	200 000	12	
1928—1930	12	200 000	12	28 800 000	
1931	{	9	200 000	12	30 600 000
		3	250 000	12	
1932—1935	12	250 000	12	36 000 000	
1936	{	8	250 000	12	37 440 000
		4	280 000	12	
1937 (beviljade)	12	280 000	12	40 320 000	

Organisation. De tidigare penninglotterierna kunde, enligt vad förut berörts, betraktas såsom koncessioner för särskilda institutioners räkning. Beträffande administrationen av de allra äldsta av dessa lotteriföretag blev i vederbörande tillståndsbeslut i huvudsak endast föreskrivet, att lottförsäljningen skulle ombesörjas av koncessionsinnehavaren »genom utsedda delegerade». Senare, från och med 1914, stadgades att lottförsäljningen skulle ombesörjas av särskilda av koncessionsinnehavaren utsedda kommitterade eller av kommissionärer, som antagits av dessa kommitterade. Under 1920-talet hava, i samband med att lotterierna underkastats en mera ingående administrativ reglering och kontroll, genom successiva ändringar i tillståndsresolutionernas lydelse införts bestämmelser av innehåll, att lotteriförvaltningen skall ombesörjas av kommitterade, som utsetts av chefen för handelsdepartementet efter förslag av tillståndsinnehavare (eller mottagare av lotterimedel), samt att kommitterade skola utse en föreståndare för handhavande av den närmare skötseln av lotteriföretaget, vilken föreståndare, enligt vad slutligen föreskrivits, ävenledes skall godkännas av samme departementschef. Emellertid har den löpande lotteriförvaltningen (ombesörjande av tryckning av lottsedlar, lottförsäljning, dragning, vinstutlämning m. m.) för samtliga penninglotterier alltsedan 1897 års lotteri, oavsett de varierande bestämmelserna i tillståndsbesluten, anförtratts en och samme föreståndare, vilken år 1936 efterträddes av sin son. Av den sålunda utsedde föreståndaren har en särskild lotteriexpedition inrättats.

Kontrollen över lotteriernas föreskriftsenliga utförande handhades enligt Kungl. Maj:ts tillståndsbeslut ursprungligen av överståthållarämbetet och

av ämbetet förordnade kontrollanter. Sedan början av 1920-talet utövades kontrollen under en följd av år av två på handelsdepartementets föredragning av Kungl. Maj:t utsedda kontrollanter. Från slutet av 1920-talet hava dessa kontrollanter enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande utsetts av chefen för handelsdepartementet. Vid dragningarna i lotterierna var därjämte intill början av år 1925 notarius publicus närvarande.

Omkostnader. Lotteriföretagens omkostnader hava i de olika lotteritillstånden beräknats till ganska varierande maximibelopp per dragning, exempelvis: 1915 högst 50 000 kronor, för ett antal lotterier omkring 1920 högst 75 000 kronor, åren 1925—1926 högst 70 000 kronor, åren 1927 och 1928 högst 46 000 kronor, från och med år 1929 intill utvidgningen i oktober 1931 högst 38 000 kronor, därefter till och med första halvåret 1936 högst 45 000 kronor, juli och augusti 1936 högst 42 000 kronor samt från och med september sistnämnda år högst 46 000 kronor. Den år 1927 verkställda avsevärda nedsättningen av kostnaderna per dragning var närmast en följd av den åren dessförinnan successivt genomförda ökningen av antalet årliga dragningar. I samband därmed tillerkändes emellertid föreståndaren, på sätt nedan skall beröras, definitivt inkomsten av lotteriernas dragningslistor.

Till en början erhöll föreståndaren enligt avtal en fast avlöning (i ett antal lotterier 4 000 kronor) per dragning och var icke förpliktad att ansvara för eventuellt överskridande av kostnadsramen i övrigt. Från och med ett lotteri år 1917 har föreståndaren i avtalen med vederbörande kommitterade i regel fått påtaga sig ansvaret för att totalkostnaden icke komme att överstiga visst i avtalet angivet belopp. Detta avtalade belopp var, innan förutberörda, av Kungl. Maj:t föreskrivna maximibelopp för lotteriomkostnaderna år 1927 nedsattes på sätt ovan angivits, ofta något lägre än maximibeloppet (exempelvis 64 000 kronor, när maximibeloppet utgjorde 70 000 kronor). Från och med nedsättningen år 1927 har det avtalade beloppet alltid varit lika med maximibeloppet. I stället har föreståndaren såsom ersättning fått behålla de belopp, varmed de verkliga kostnaderna kunna komma att understiga det avtalade kostnadsbeloppet. I de beräkningar, som legat till grund för avtalen, har denna ersättning intill totalkostnadernas nedsättning år 1927 upptagits till 4 000 kronor per dragning; sedermera till lägre belopp.

Dragningslistor. Dragningslistor till lotterierna hava av föreståndaren utgivits i varierande upplagor. Till en början motsvarade upplagans storlek, enligt uppgift, högst omkring två tredjedelar av antalet lottsedlar, och den har sedermera stigit något snabbare än ökningen av lottantalet, så att upplagans omfattning under senare år kommit att uppgå till ungefär tre fjärdedelar av nämnda antal. Priset å dragningslistorna utgjorde per styck intill år 1917 5 öre, åren

1917 och 1918 15 öre, därefter intill april 1924 20 öre och utgör sedan dess 10 öre. Bruttoinkomsten av dragningslistorna torde sålunda *per dragning* kunna uppskattas till ungefärligen: år 1915 3 000 kronor, år 1917 9 800 kronor, år 1923 20 000 kronor, år 1928 14 000 kronor och år 1935 18 500 kronor. Tryckningskostnaden för listorna uppgavs i början av år 1927 till 4 000 kronor per dragning och synes sedermera, intill den senaste utvidgningen av lotterierna, i någon mån hava nedgått. En större del av listorna har distribuerats genom återförsäljare, vilka härför fått uppbära en provision, som under senare år i regel uppgått till 3 öre per exemplar. Utgivandet av dragningslista har från början bedrivits av föreståndaren såsom en från lotteriföretaget i övrigt helt fristående affär. Under ett par kortare perioder hava emellertid inkomsterna härav tillfallit lotteriernas koncessionsinnehavare. Sålunda försöktes under förra hälften av år 1927 ett system, enligt vilket tryckningskostnaden för dragningslistorna inberäknades i det åt föreståndaren anslagna totala kostnadsbeloppet, under det att inkomsterna av listornas försäljning uppbars av koncessionsinnehavaren. Från exempelvis lotteriet med dragning i mars 1927 med omslutning av 150 000 lotter utkvitterade koncessionsinnehavarna såsom dylik inkomst ett belopp av kronor 7 636:18. Redan under senare hälften av nämnda år övergavs emellertid detta system, såtillvida som det då — i samband med minskningen av lotteriernas kostnadsram — mellan föreståndaren och vederbörande kommitterade avtalades, att föreståndaren för egen del finge uppbära ifrågasvarande inkomster. Sådant avtal har sedan dess regelbundet avslutats beträffande samtliga lotterier.

Lottförsäljning. Distributionen av lottsedlar har till större delen omhänderhaft av särskilda av föreståndaren antagna kommissionärer. Under en lång följd av år erhöles dessa en försäljningsprovision av 20 öre för lottsedel. I samband med ovan antydda sänkning av lotteriernas totala kostnader år 1927 blev denna provision av föreståndaren nedsatt till 10 öre. I samtliga lotterier utom lotteriet med dragning i juli 1933, där ett tusental lotter förblevo osålda, hava alla lottsedlarna försålts. En inom lotteriexpeditionen uppgjord statistik utvisar, att tiden för utförsäljningen av lottterna till en dragning under avsevärda perioder utgjort endast någon dag eller ett fåtal dagar. Längre försäljningstider hava i allmänhet förekommit endast under månaderna närmast efter utvidgningar av lotteriernas omslutning eller under tider av allmän ekonomisk depression.

Stämpelavgift. Den i förestående tablå angivna, år 1917 genomförda förhöjningen av lottpriset till 11 kronor betingades av ett då genom förordning den 19 juni infört tillägg till stämpelförordningen, enligt vilket lottsedel i av Kungl. Maj:t beviljat penninglotteri skulle beläggas med en stämpelavgift av 10 öre för varje hel krona av lottsedelns valör (infört under stämpelförordningens kapitel »Om stämpel till enskilda handlingar»). Höjningen 1927 till 12 kronor orsakades av att stämpelavgiften ifråga genom förordning den 20 maj 1927 bestämdes till 20 öre per hel krona.

Vinster. Det relativa vinstvärdet i penninglotterierna, vilket ursprungligen utgjorde 70 procent, sänktes år 1917 på grund av stämpelskattens införande till 63.636 procent. I samband med stämpelavgiftens fördubbling år 1927 höjdes emellertid vinstvärdet, genom omläggning av lotteriplanerna, till 63.75 procent. Efter ökningen av lotteriernas omslutning år 1931 utgjorde vinstvärdet 63.833 procent och från och med den år 1936 genomförda ökningen har det uppgått till 63.839 procent. Högsta vinsten i lotterierna utgjorde ursprungligen 50 000 kronor men höjdes i samband med ökningen av lotteriernas omslutning år 1927 till 100 000 kronor. Lägsta vinst utgjorde under en lång följd av år 20 kronor och höjdes år 1927 till 25 kronor. Värdet av näst lägsta vinst har alltsedan början av 1900-talet varit 50 kronor. Antalet vinster i förhållande till lottantalet (vinstchansen) utgjorde i procent: 1902—1918 10.1; 1918—juni 1927 (med undantag för en dragning) 8.3; juli 1927—augusti 1936 8 samt från och med september 1936 9.3. Lägsta vinsternas sammanlagda antal i förhållande till totala vinstantalet utgjorde under samma perioder i procent respektive: 54.6; 40.2; 43.6; 39.9 och 45.9.

Statens inkomster. Genom införandet år 1917 av stämpelskatt å lottsedlar hava, såsom av uppgifterna i efterföljande tablå kan utläsas, avsevärda belopp av penninglotteriernas intäkter tillförts statskassan. En annan betydande inkomstpost från lotterierna har statsbudgeten tillförsäkrats genom den senare införda särskilda skatten å lotterivinster. Enligt förordning den 28 september 1928 har nämligen stadgats, att anordnare av penninglotteri skall till statsverket inleverera ett skattebelopp motsvarande tio procent av beloppet å samtliga vinster över 25 kronor, som utfallit på avyttrade lotter i vederbörande lotteridragning. I stället hava vinnarna befriats från såväl inkomstskatt som kommunalskatt för i penninglotterierna erhållna vinster. Slutligen hava, som ovan berörts, vissa poster av lotteriernas behållning av Kungl. Maj:t direkt avsatts för budgetära ändamål. På detta sätt har från lotterierna till statsverket inlevererats år 1933 1 000 000 kronor, ettvarvt av åren 1934 och 1935 2 000 000 kronor och skall för år 1936 inbetalas sammanlagt 1 500 000 kronor. Det första beslutet om direkt inleverering av lotteribehållning till statsverket hade närmast föranletts av vissa av organisationsnämnden och den s. k. granskningsnämnden åren 1931 och 1932 gjorda uttalanden, enligt vilka en avsevärd del av de i riksstaten upptagna anslagen syntes vara av den art, att de lämpligast borde tillgodoses med lotterimedel.

Intäkternas fördelning. Huru penninglotteriernas intäkter under ett antal olika år fördelats å inkomst- och utgiftsposter, framgår av följande, av de sakkunniga uppgjorda sammanställning.

Fördelning av inkomster och utgifter i penninglotterierna under några olika år.

Inkomster (kr.)

	Lottförsäljning (Brutto)	Upplupna räntor	Försäljning av dragningslistor (Brutto; upp- skattningsvis)	S u m m a (uppskattnings- vis)
1913	5 000 000	c:a 88 875	36 000	5 124 875
1921	14 850 000	c:a 155 333	180 000	15 185 333
1923	18 150 000 *	c:a 175 000	220 000	18 545 000
1929	28 800 000	193 090	168 000	29 161 090
1934	36 000 000	101 309	222 000	36 323 309

Utgifter (kr.)

	Utlösta vinster (Netto)	Vinstskatt	Stämpel- avgift	Omkostnader (Brutto; uppskatt- ningsvis)	Kulturella m. fl. ändamål	Budgeten
1913 . .	3 441 650	—	—	250 000	c:a 1 433 225	—
1921 . .	9 243 810	—	1 350 000	765 000	c:a 3 826 523	—
1923 . .	11 296 130	—	1 650 000	935 000	c:a 4 663 870	—
1929 . .	16 453 025	1 601 450	4 800 000	624 400	5 682 215	—
1934 . .	20 548 045	2 022 680	6 000 000	762 000	4 990 584	2 000 000

Inkomsterna av dragningslistor och omkostnaderna hava härovan endast kunnat angivas uppskattningsvis, då sakkunniga icke haft tillgång till vederbörande lotteriers fullständiga bokföring.

Lotterimedlens användning. Penninglotteriernas egentliga behållning (d. v. s. vad som återstått, sedan vinster, omkostnader, stämpelskatt och annan inleverering till statsverket frånräknats = lotterimedlen) har under årens lopp till högst betydande belopp utgått som bidrag till allmännyttiga ändamål. Fullständiga förteckningar över sådana av Kungl. Maj:t på föredragning av chefen för handelsdepartementet beviljade bidrag finnas intagna beträffande tiden t. o. m. år 1922 i professor Charliers utredning samt i vad avser åren 1921—1935 i de redogörelser rörande bidrag av lotterimedel, som med början år 1931 (då för tioårsperioden 1921—1930) varje år bifogats berättelsen till riksdagen om vad sig i riket tilldragit.

Sakkunniga hava även för egen del uppgjort sammanställningar över utdelningen av lotterimedel under en följd av år. Med anledning av i riksdagen såväl i särskilda motioner som vid debatterna i statslotterifrågan framställda anmärkningar av innehåll att landsorten, särskilt den egent-

liga landsbygden, icke i tillräcklig utsträckning tillgodosetts vid de utdelningar, som ägt rum, hava sakkunniga försökt att i en särskild tablå över samtliga under tioårsperioden 1926—1935 beviljade bidrag av lotterimedel genomföra en indelning av dessa bidrag med hänsyn till om de kommit någon bestämd, begränsad del av landet eller riket i dess helhet till godo, ävensom med hänsyn till om bidragen avsett stads- eller landsbygdsändamål. Det har emellertid visat sig vanskligt, i många fall helt utförligt, att ur dessa synpunkter uppdraga objektiva eller ens några gränslinjer alls mellan de med bidragen avsedda ändamålen. Bland annat har ju de moderna kommunikationsmedlens och rundradioverksamhetens utomordentliga utveckling medfört, att det beträffande ett flertal med lotterimedel understödda institutioner, sådana som teater- och musikföretag, vilka tidigare måhända utgjort ett nästan rent stadsintresse, numera med fog kan sägas, att de i icke obetydlig omfattning även komma landsbygden till godo. Av liknande skäl hava gränserna i åtskilliga fall utsuddats mellan institutioner, som betjäna endast lokalt avgränsade områden (landskap), och sådana som avsetts för hela rikets behov. I nyssnämnda tablå har gruppen »riksändamål» för vart och ett av de där behandlade åren kommit att innefatta högre bidragssumma än alla de olika ortsgrupperna sammanlagda. Inom huvudgrupperna har en mycket stor del av de i tablån upptagna bidragsposterna icke kunnat hänföras vare sig till stads- eller landsbygdsändamål utan måst sammanföras i avdelningar under beteckningen blandade ändamål. Tablån ifråga har såsom bilaga (*Bilaga 1*) fogats vid föreliggande betänkande.

Härjämte hava sakkunniga låtit uppgöra två olika sammanställningar rörande ärenden om bidrag av lotterimedel, däri ärendena indelats med hänsyn till med bidragen närmast avsedda ämnen. Till ledning för indelningen hava därvid i regel kunnat tjäna de anteckningar, som vid ärendenas behandling inom handelsdepartementet verkstälts rörande eventuell gemensam beredning med andra departement. Ärendena hava på detta sätt kunnat indelas i »justitieändamål», »utrikesändamål» o. s. v. alltefter det departement med vilket samråd befunnits hava ägt rum. I fall av gemensam beredning med flera departement har vid sammanställningarnas uppgörande det departement utvalts, till vars verksamhetsområde ärendet efter sin huvudsakligaste natur ansetts höra. Där gemensam beredning icke syntts hava förekommit, har ärendet hänförts till »handelsändamål». Inom den största av de sålunda bildade avdelningarna, »ecklesiastikändamål», hava underavdelningar införts för 1) vetenskap och högskolor; 2) kulturminnesvård; 3) teater, musik, bildande konst, litteratur; 4) folkbildning, yrkesundervisning, arbetsstugor; 5) idrott och gymnastik. De båda sammanställningarna upptaga under åren 1930—1935 avgjorda ärenden och avse den ena beviljade bidrag av lotterimedel och den andra

avslagna ansökningar om sådana medel. Den förstnämnda innehåller redogörelse såväl för de olika tillgodosedda ändamålen som för bidragens belopp. Den senare utgör i huvudsak endast en förteckning över sökande med angivande av tidpunkt (halvår), då ansökningen avslagits. I sistnämnda sammanställning har därjämte anteckning verkställts om sådana under ifrågavarande tidsperiod meddelade beslut, varigenom ansökningar av i sammanställningen upptagna sökande, vilka således åtminstone någon gång under perioden fått ansökning i ämnet avslagen, blivit bifallna. Även de båda sist omnämnda sammanställningarna, med vilka sakkunniga velat giva en översikt över de mångskiftande allmännyttiga ändamål av social, kulturell, agrikulturell och kommersiell art, som under 1930-talet tillgodosetts av lotterimedel, ävensom en bild av de krav, som under samma tid ansetts kunna resas på bidrag av ifrågavarande medel, återfinnas som bilagor vid detta betänkande (*Bilaga 2* och *Bilaga 3*).

Humanistiska fonden. Såsom tablärna över beviljade lotterimedel utvisa, hava under en följd av år betydande belopp av lotterimedel tillförts Humanistiska fonden. Denna fond bildades på grund av olika av Kungl. Maj:t under åren 1927 och 1928 (första gången den 22 oktober 1927) meddelade beslut av för ändamålet till vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien utanordnade lotterimedel, närmast lotteriernas s. k. överskottsmedel, d. v. s. belopp, motsvarande preskriberade vinstmedel och å innesående medel upplupna räntor, vilka överskottsmedel tidigare tillfallit vederbörande koncessionsinnehavare, ävensom vissa av Kungl. Maj:t närmare bestämda bidrag (under senare år 10 000 kronor per dragning) av lotteriernas ordinära behållning. Fonden — till vilken från lotterier, anordnade före dem, som avses i sammanställningen över »åren 1930—1935 beviljade bidrag av lotterimedel», d. v. s. lotterierna med dragningar i december 1927 samt under åren 1928—1930, utgått tillhoppa kronor 1 701 507:44 — har, genom av Kungl. Maj:t i tillståndsresolutionerna för olika penninglotterier föreskriven och successivt verkställd tillförsel av överskottsmedel och övriga bidrag, efter hand erhållit ett kapital på över fyra och en halv miljoner kronor. Enligt föreskrifter i av Kungl. Maj:t fastställt reglemente (den 10 augusti 1928, förnyat den 15 juni 1935) har fondens förvaltning uppdragits åt särskilda ekonomidelegerade, varjämte åt en av Kungl. Maj:t och vitterhetsakademien utsedd nämnd anförtrots att, i regel en gång om året, fördela av fondens avkastning tillgängliga medel till olika, i reglementet närmare begränsade ändamål, avseende humanistisk forskning. Vid betänkandet fogad förteckning (*Bilaga 4*) över för år 1936 från humanistiska fonden beviljade anslag, 45 stycken å tillhoppa 164 875 kronor, torde kunna lämna en bild av arten, antalet och de genomsnittliga beloppen av bidrag, som från fonden brukat utgå.

Varulotterier.

Vid sidan av penninglotterierna hava i Sverige under de senaste årtiondena även varulotterier i betydande utsträckning enligt vederbörliga tillstånd kommit till utförande. Sådana tillstånd kunde före den ovan omnämnda, år 1923 vidtagna ändringen i lotteriförordningen oavsett lotteriernas storlek meddelas av länsstyrelse, där fråga var om välgörande ändamål eller understöd och uppmuntran av konstidkare, medan de beträffande allmännyttiga ändamål i övrigt beviljades av Kungl. Maj:t.

Enligt den utredning, som föregick sagda författningsändring, hade länsstyrelserna i riket dessförinnan under ett år (1922) meddelat tillhoppa omkring 1 340 lotteritillstånd, avseende lotterier med en sammanlagd omslutning av, lågt räknat, 2 500 000 kronor (därav flera lotterier med omslutning av omkring 100 000 kronor). Efter införandet av maximigränsen å 3 000 kronor för lotterier, som kunna beviljas av länsstyrelse, torde totalomslutningen för de av länsstyrelserna beviljade lotterierna hava undergått en icke oväsentlig minskning. Å andra sidan medförde författningsändringen en ökning av de kategorier varulotterier, vartill tillstånd kunna meddelas av länsstyrelse, i och med att avgörandet beträffande sådana, 3 000-kronorsgränsen icke överstigande lotterier, som på grund av att de avsett andra allmännyttiga ändamål än välgörenhet och konst tidigare avgjorts av Kungl. Maj:t, på grund av författningsändringen överflyttades till länsstyrelserna. I anslutning till denna överflyttning utfärdades den 31 december 1923 från handelsdepartementet ett cirkulär till länsstyrelserna rörande den praxis, som av Kungl. Maj:t brukat följas vid beviljandet av tillstånd till mindre lotterier av nyssnämnda slag.

Den sammanlagda omslutningen av större, av Kungl. Maj:t beviljade varulotterier utgjorde, enligt en på sakkunnigas uppdrag utförd sammanräkning i runda tal: år 1929 5 079 500 kronor, år 1932 5 297 500 kronor och år 1935 5 766 350 kronor, vilka belopp under ett vart av nämnda tre år varit fördelade på omkring 35 lotteriföretag. Lotterier med en omslutning understigande 20 000 kronor — i allmänhet båt- och hästlotterier samt »basartombolor» o. dyl. — hava icke medtagits i sammanräkningen. Vederbörande stämpelavgift har inberäknats. Lottsedlar i av Kungl. Maj:t beviljade varulotterier hava nämligen alltsedan år 1917 varit underkastade en stämpelavgift av 10 öre per lottsedel. I Stockholm har under senare år varje månad samtidigt pågått minst två varulotterier med omslutning icke understigande 100 000 kronor. För år 1936 hava sådana större lotterier med expedition i huvudstaden beviljats på sätt framgår av följande sammanställning:

Tillståndsinnehavare	Art	Lottförsäljningstid	Omslutning, inklusive stämpelavgift, kronor
Stockholms stads hantverksförening	sedellotteri (i klasser)	hela året	625 000
H. K. H. Kronprinsessan Louises hjälpkommitté	sedellotteri	jan. och febr.	210 000
Typografiska föreningen i Stockholm	tombolalotteri	febr. och mars	100 000
Skytteförbundens överstyrelse	sedellotteri	15 febr.— 15 april	210 000
Spårvägspersonalens andelsförening Lignero u. p. a. m. fl.	»	16 mars— 15 maj	315 000
Sveriges Landstormsföreningars Centralförbund	»	april och maj	210 000
Stockholms Sångarförbund	tombolalotteri	april och maj	100 000
Stockholms kvinnliga arbeterskors semesterhemsförening	»	maj och juni	100 000
Svenska Teaterförbundet	»	15—17 maj	100 000
Folkets parkers centralorganisation	sedellotteri	juni—sept.	210 000
Stiftelsen för sjuka järnvägsmän	»	aug.—okt.	210 000
Barnens Dags förening i Stockholm	tombolalotteri	september	620 000
Föreningen Norden	sedellotteri	sept. och okt.	210 000
Centralkommittén för De blindas dag	tombolalotteri	sept.—dec.	230 000
Svenska gymnastikförbundet	sedellotteri	15 okt.— 15 dec.	300 000
Stockholms fackliga centralorganisation	tombolalotteri	nov. och dec.	210 000

Bland de största varulotterierna märkas åtskilliga år från år återkommande lotterier. Särskilt de större städernas s. k. hantverks- eller industri-lotterier — i regel inrättade såsom klasslotterier — hava med åren erhållit karaktären av stående institutioner. Därjämte hava emellertid tillstånd år efter år beviljats även för ett antal enkla varulotterier, såväl i tombolalotteriets som i sedellotteriets form. Bland de förra märkas lotterierna på »Barnens Dag» och »Blindas Dag», bland de senare lotterier till förmån för skytte- och landstorms- och gymnastikförbundet, folkparkerna, Kronprinsessans hjälpkommitté m. fl.

Enligt tillståndsresolutionerna har förvaltningen av de större lotterierna uppdragits åt en för varje lotteri, på förslag av vederbörande tillståndsinnehavare, av länsstyrelsen förordnad styrelse, vilken i sin tur ägt utse en föreståndare för handhavande av den närmare skötseln av lotteriföretaget. Sedan en följd av år har för skytte-, landstorms- och gymnastiklotterierna, lotteriet till förmån för Kronprinsessans hjälpkommitté m. fl. såsom föreståndare fungerat en och samme person, varigenom smånigom en stående gemensam expedition uppkommit för ett antal till huvudstaden lokaliserade viktigare varulotterier. Lottpriset, stämpelavgift inberäknad, i av Kungl. Maj:t beviljade varulotterier har i allmänhet växlat mellan en

krona och två kronor tio öre. Sammanlagda vinstvärdet i varulotterierna har enligt tillståndsresolutionerna i regel bestämts till minst hälften av sammanlagda lottvärdet, stämpelavgiften inräknad, och i lotterier, där varuavsättningen utgjort huvudsyftet, sådana som hantverks- och industrilotterierna, till något högre minimivärden (omkring 70 procent). Högsta vinsten har för de största lotterierna (omslutning 100 000—670 000 kronor) maximerats till ganska varierande belopp, från 8 000 upp till 50 000 kronor. Lägsta vinst har i flertalet fall bestämts till två å fyra gånger lottpriset. Beträffande vinsternas beskaffenhet har i Kungl. Maj:ts tillståndsresolutioner under senare år ungefär följande bestämmelse kommit till användning:

»En vinst må utgöras av svenska statens premieobligationer.

Övriga vinster skola, i den mån de icke bestå av skänkta föremål, utgöras av för lotteriet direkt från tillverkare inköpta svenska hantverks-, slöjd-, industri- eller konstalster eller ock av anvisningar eller presentkort, gällande minst en månad efter den dag, då de i lotteriet utfallande vinsterna senast skola vara avhämtade, såsom betalningsmedel, anvisningarna vid köp av alster av ovan omförmält slag direkt från tillverkare och presentkortet vid köp hos ett flertal affärer, som huvudsakligen tillhandahålla varor av svensk tillverkning.»

Genom att sålunda under åtskilliga år vinster medgivits i form av premieobligationer (i tombolalotterierna ofta två per lotteri, i några lotterier för ett antal år sedan upp till fyra) och dessa vinster nästan alltid fått taga hela det för högsta vinsterna reserverade vinstvärdet i anspråk, synas varulotterierna i viss mån hava kommit att inkräkta på de rena penninglotteriernas område. I ett flertal varulotterier, särskilt i dem som enligt vad som ovan berörts förvaltats av en gemensam lotteriexpedition i Stockholm, hava icke heller beträffande vinsterna i övrigt varuinköp för lotteriernas räkning förekommit i någon större utsträckning, utan hava vinsterna med undantag av de allra högsta kommit att utgöras av anvisningar och presentkort.

Varulotteriernas lottsedlar hava med få undantag visat sig mindre begärliga för allmänheten än lotterna i samtidigt pågående penninglotterier och särskilt under senare år hava — trots livlig och kostsam reklamering samt höga försäljningskostnader i övrigt med provisioner upp till 20 procent — i ett flertal varulotterier åtskilliga lottsedlar förblivit osålda. Osålda lottnummer hava som regel fått deltaga i vederbörande lotteridragning utom i s. k. hästlotterier, beträffande vilka brukat föreskrivas, att i lottdragningen endast skola medtagas nummer, motsvarande de lotter, som till dragningen blivit försålda.

För att erhålla en uppfattning om de större varulotteriernas ekonomiska resultat hava sakkunniga låtit genomgå och bearbeta i handelsdeparte-

mentet tillgängliga redogörelser för viktigare varulotterier under tre olika år (1929, 1932 och 1935). Därvid har framgått, att bruttoinkomsterna i förevarande lotterier i genomsnitt motsvarats av utgifter och behållning på sätt nedanstående sammanställning utvisar (i vilken tillika angivits den genomsnittliga procenten osålda lotter):

	Osålda lotter i % av hela lott-antalet	Bruttoinkomsternas (100) fördelning i %						
		Vinst-inköp (rabatter frånräknade)	O m k o s t n a d e r					Behållning
			Stämpel	Löner och provisioner	Reklam	Övriga omkostnader	Summa omkostnader	
1929	1.6	40.1	5.4	9.3	9.5	4.3	28.5	31.4
1932	6.9	39.4	5.4	11.2	10.9	6.9	34.4	26.2
1935	7.7	40.0	5.3	11.9	10.1	8.1	35.4	24.6

En tablå med vissa uppgifter rörande resultatet av samtliga sålunda undersökta varulotterier finnes såsom bilaga (*Bilaga 5*) fogad vid detta betänkande.

Uppsikten över varulotterierna har alltid utövats av vederbörande länsstyrelse, som för ändamålet utsett särskilda kontrollanter. För deltagande i kontrollen över de största av de till Stockholm lokaliserade lotterierna har chefen för handelsdepartementet därjämte brukat utse ombud. Redogörelse skall numera för samtliga viktigare varulotterier insändas till såväl vederbörande länsstyrelse som handelsdepartementet.

Sakkunniga hava — ehuru varulotteriväsendet icke direkt torde falla inom ramen för sakkunnigas utredningsuppdrag — icke kunnat underlåta att uppmärksamma den betydande omfattning, i vilken sådana lotterier under senare år, till viss grad i konkurrens med penninglotterierna, kommit till utförande. Särskilt anmärkningsvärt hava sakkunniga emellertid funnit det i förhållande till de nedlagda kostnaderna obetydliga ekonomiska utbyte, som de större varulotterierna i genomsnitt lämnat till de ändamål, för vilkas tillgodoseende lotterierna fått anordnas. Det må därför i detta sammanhang ifrågasättas, huruvida icke ändamål, som befinnas förtjänta av understöd från det allmänna och hittills erhållit sådant i form av tillstånd till varulotteri, för framtiden åtminstone i viss utsträckning böra understödjas i former, som ur såväl understödsdeltagarnas som allmänhetens synpunkter kunna anses mera tillfredsställande, eventuellt i vissa fall genom bidrag från penninglotteri.

Premieobligationslån.

Beträffande de med penninglotterierna i viss mån jämförliga premieobligationslånen finnas, i vad avser 1918 och 1921 års svenska premieobligationslån, vissa uppgifter intagna i professor Charliers utredning. Sedan dess hava emellertid — under åren 1923, 1931, 1933 och 1936 — av riksgäldskontoret emitterats ytterligare fyra lån av ifrågavarande slag. Omfattningen av i Sverige sålunda upptagna premieobligationslån ävensom antalet och värdet av i samband därmed utlottade vinster m. m. utvisas av nedanstående sammanställning:

År, då lånet emitterats	Lånesumma kronor	Vinster i varje utlottning		Vinstchans per utlottning %
		Antal	Sammanlagt värde kronor	
1918	100 000 000	11 584	3 000 000	0.58
1921	100 000 000	12 683	3 000 000	0.63
1923	120 000 000	12 683	3 000 000	0.53
1931	100 000 000	12 693	2 150 000	0.63
1933	140 000 000	18 469	3 010 000	0.66
1936	120 000 000	15 333	1 810 000	0.64

I samband med utbudandet av de nya lånen har verkställts utbyte eller inlösen av obligationer i följande äldre lån, nämligen: 1923 1918 års lån, 1931 1921 års lån, 1933 1923 års lån och 1936 1931 års lån. I samband med 1918 års lån — som därjämte löpte med 2 procent vanlig ränta — förekom blott en vinstutlottning om året. I vart och ett av de övriga lånen har årliga antalet sådana utlottningar utgjort två. I syfte bland annat att underlätta arbetet vid utlottningarna hava obligationerna i samtliga lån sammanförts i serier (i 1918 års lån om 500, i övriga lån om 1 000 obligationer). I samma syfte har vid vinstutlottningarna i enlighet med av riksgäldskontoret utfärdade närmare föreskrifter visst s. k. gruppdragningsförfarande kommit till användning. Beträffande 1923 års lån stadgades, att obligationer, varå vinst utfallit, väl finge deltaga i samtliga efterföljande vinstutlottningar men icke utbytas eller inlösas. I övriga premielån hava även med vinst utfallande premieobligationer behållit sitt nominella värde. Före utfärdandet av de ovan i annat sammanhang berörda förbudsbestämmelserna i förordningarna den 22 juni 1928 och den 21 maj 1931, innefattande vissa tillägg till lotteriförordningen, förekom en vittutbredd handel med andelar, vinsträttigheter och vinstandelar i premieobligationer samt försäljning av dylika obligationer på avbetalning. Denna verksamhet närmade sig, åtminstone i några av de former vari den utövades, uppenbarligen begreppet penninglotteri och utövade otvivelaktigt ett visst konkurrerande inflytande på den egentliga lotterimarknaden. Den lockelse

premieobligationerna under olika tider utövat på den köpande allmänheten, har av skilda anledningar varit underkastad avsevärda växlingar. Medan utförsäljningen av obligationerna i flera av de tidigare länen — vid försäljning till omkring pari — tagit år i anspråk, kunde 1931, 1933 och icke minst 1936 års premieobligationer trots betydande överpris placeras på relativt kort tid.

Utgivningen av dragningslista till premieobligationslånens vinstutlottingar har av riksgäldskontoret överlåtits till firman Albert Bonnier, därvid bland annat avtalats, att listan skall tillhandahållas allmänheten i tillräckligt antal och till ett pris av 15 öre per exemplar.

Totalisatorspel.

Totalisatorspelet, som alltsedan år 1898 av huvudsakligen moraliska skäl hade varit förbjudet i Sverige, legaliserades åter med anledning av ett beslut av 1923 års riksdag. Beslutet hade då föregåtts av motioner och diskussion vid riksdagarna såväl nämnda år som året dessförinnan. Följande uttalande i ämnet av jordbruksutskottet vid 1922 års riksdag torde i nu förevarande sammanhang kunna vara av visst intresse:

»Vad först beträffar de moraliska vådorna av lotterier och liknande spel torde åsikterna härom på de senaste åren i vårt land hava undergått en betydande förändring, vilket kommit till uttryck särskilt därutinnan, att dispenser i stor utsträckning beviljats från gällande lotteriförbud, att statens premieobligationslotterier inrättats ävensom att av riksdagen hos Kungl. Maj:t begärts utredning rörande inrättande av ett statslotteri eller annan form av ett under statens kontroll ställt penninglotteri. I detta sammanhang tillåter sig utskottet framhålla, att i sistnämnda utredning, som på uppdrag av Kungl. Maj:t förberedelsevis utförts av professorn i astronomi vid Lunds universitet C. V. L. Charlier och numera föreligger i tryck, föreslås, att totalisatorlotteri skall få användas vid kapplöpningar ävensom att inkomsten härav huvudsakligen skall användas till främjande av den svenska hästaveln.»

Den 4 maj 1923 utfärdades kungörelse angående anordnande av vadhållning medelst så kallad totalisator, enligt vilken kungörelse föreningar och andra sammanslutningar, som hava till ändamål att för hästavelns befrämjande hålla offentliga kapplöpningar eller travtävlingar under vissa villkor kunde erhålla Kungl. Maj:ts tillstånd att anordna dylikt spel, medan det i övrigt fortfarande var förbjudet att anordna vadhållning vid tävlingar. 1923 års kungörelse ersattes — i samband med regleringen av tippningsrörelsen — den 7 juni 1934 med nu gällande förordning angående vadhållning i samband med tävlingar. I anslutning till denna förordning har Kungl. Maj:t den 28 september 1934 utfärdat kungörelse angående vadhållning medelst totalisator i samband med hästtävlingar. Sistnämnda två författningar innehålla för totalisatorspelets vidkommande i sak ingen ändring i förhållande till bestämmelserna i 1923 års kungörelse.

Med stöd av gällande bestämmelser i ämnet har Kungl. Maj:t, första gången för andra halvåret 1923 och därefter för varje kalenderår, meddelat ett antal sammanslutningar tillstånd att å angivna tider och tävlingsplatser anordna vadhållning medelst totalisator. För år 1936 hava dylika tillstånd beviljats för fem sammanslutningar i samband med offentliga kapplöpningar och för tretton sammanslutningar i samband med offentliga travtävlingar. Den sammanlagda årliga omsättningen å totalisatorspelet i riket utgjorde år 1923 501 693 kronor, varefter de årliga omsättningsbeloppen uppvisa stegring t. o. m. år 1930, då totalomsättningen uppgick till 8 944 016 kronor. Efter nedgång nästpåföljande år till 8 856 160 kronor har ökningen från och med år 1932 återigen oavbrutet pågått, så att omsättningen år 1935 uppnådde 12 960 943 kronor och innevarande år efter all sannolikhet kommer att uppgå till ännu högre belopp.

Enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter skola 80 procent av spelarnas sammanlagda insatser vid en tävling återgå till dem i form av vinster. Återstående 20 procent av insatssumman delas mellan vederbörande sammanslutning — att användas till pris och bestridande av andra omkostnader vid tävlingen — och statsverket enligt vissa av Kungl. Maj:t fastställda grunder. Statens procentuella andel stiger med ökad omsättning. Summan av statens andelar, som för budgetåret 1936/1937 beräknats till 1 000 000 kronor, upptages i riksstaten såsom särskild inkomsttitel, under det att anslag å tillhoppa samma belopp å riksstatens utgiftssida upptagas till olika med hästaveln i riket sammanhängande ändamål.

Närmare bestämmelser för totalisatorspelets anordnande (vadhållningsreglemente) ävensom erforderliga kontrollföreskrifter, vilka enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande ursprungligen utfärdats av stuteriöverstyrelsen, meddelas numera av lantbruksstyrelsen.

Tippning.

Bland alla slag av lotterier och därmed jämförliga spelformer fann professor Charlier totalisatorn besitta de flesta fördelarna, bland annat emedan den utgjorde den enda spelform, där man med någon framgång kunde i förväg bedöma vinstutsikterna och sålunda kunde få »en god övning i 'konsten att gissa', som människan så väl behöver lära sig». Den då för tiden praktiskt taget enda brukliga formen för totalisatorspel i vidsträckt bemärkelse, d. v. s. den i samband med hästtävlingar anordnade egentliga totalisatorn, ansåg dock Charlier i sitt betänkande väl böra komma ifråga som speciell spelform men icke lämpad att utvidgas till verkligt statslotteri. Ett annat sådant statslotteri enligt totalisatorprincipen finner Charlier vara svårt att inrätta och anför (sid. 100):

»Tyvärr lämpar totalisatorn sig ej för statslotteri. Bland annat därför att det är svårt att säga vad man i sådant fall egentligen skulle gissa på. Man skulle

eventuellt kunna inrätta ett totalisatorlotteri så att frågan vore att gissa på väderleken en viss dag eller månad. För närvarande anser jag mig emellertid ej kunna föreslå ett statslotteri av denna form, även om det i en framtid skulle kunna realiseras».

Det av professor Charlier sålunda ifrågasatta »gissningslotteriet» har under senare tid förverkligats i betydande skala i form av *tippning* vid idrottstävlingar. Redan under 1920-talet hade såväl enskilda personer som sammanslutningar inom idrotten i ganska stor utsträckning börjat anordna vadhållning i samband med idrottstävlingar, särskilt i Sverige eller England anordnade fotbollstävlingar. I sådana fall hade anordnaren viss tid före vederbörande tävlingar distribuerat s. k. tipskuponger, å vilka allmänheten enligt olika system fått göra anteckningar om den gissade utgången av tävlingarna, varefter de sålunda ifyllda kupongerna jämte viss mindre insats genom ombud (tobaksaffärer och dylikt) insändes till anordnaren. Sådant förfarande ansågs klart falla under förbudsbestämmelserna i kungörelsen den 4 maj 1923 angående anordnande av vadhållning medelst så kallad totalisator, vilket också fastslogs i utslag av högsta domstolen (N. J. A. 1928, sid. 451). Då dessa bestämmelser emellertid i allt större utsträckning började överträdas och kringgås — bland annat förlades tippningens anordnande nominellt till utlandet, varigenom förfarandet formellt blev straffritt — utarbetades inom handelsdepartementet, efter verkställd utredning, ett förslag till förordning med skärpta förbudsbestämmelser med avseende å vadhållning i samband med tävlingar, över vilket förslag Kungl. Maj:t genom proposition den 2 mars 1934 (nr 231) begärde riksdagens yttrande. Sedan riksdagen godkänt förslaget, utfärdades, med upphävande av 1923 års totalisatorskungörelse, den 7 juni 1934 nu gällande förordning (nr 237) angående vadhållning i samband med tävlingar, varigenom förbud meddelades att utan Kungl. Maj:ts tillstånd vare sig anordna sådan vadhållning eller främja deltagandet i otillåten inhemsk eller utländsk vadhållning av ifrågavarande slag. Förbudet upprätthölls sedermera ovillkorligt under tiden intill den 24 september 1934, under vilken tid även ett stort antal dispensansökningar avslogos. Nämnda dag erhöll emellertid ett under bildning varande aktiebolag, som sedermera inregistrerades under firma *Aktiebolaget Tipstjänst*, Kungl. Maj:ts medgivande att intill den 1 juli 1936 under vissa villkor för allmänheten anordna vadhållning i samband med idrottstävlingar, dock ej hästtävlingar.

Den för Aktiebolaget Tipstjänst sålunda meddelade koncessionen förnyades den 29 maj 1936 att även avse tiden 1 juli 1936—30 juni 1941 och innefattar för närvarande följande villkor och föreskrifter:

»Ändring i bolagets ordning må ej ske utan Kungl. Maj:ts tillstånd.

Av de vid vadhållning inflytande insatsbeloppen skola femtio procent användas såsom vinstutdelning till de i vadhållningen deltagande och må högst tjugufem procent disponeras för bolagets omkostnader.

Om bolagets reservfond skulle nedgå under femtiotusen kronor, skall av bolagets årsvinst avsättning till fonden göras för densammnas återuppbbringande till nämnda belopp.

Till aktieägarna må av de till utdelning tillgängliga vinstmedel årligen utdelas högst fem procent å aktiebeloppet; dock må aktieägarna, därest under ett eller flera år den sålunda angivna högsta tillåtna utdelning ej kunnat lämnas, av senare års utdelningsbara vinst bekomma vad däri brustit.

Vad som återstår av bolagets årsvinst efter avsättning till reservfond, lämplig skattereserv och utdelning till aktieägare skall användas på sätt Kungl. Maj:t framdeles bestämmer, huvudsakligen till idrottens främjande.

Vid bolagets upplösning skall vad av tillgångarna återstår sedan aktieägarna återbekommit av dem tillskjutet aktiekapital och erhållit fyllnad i eventuellt bristande utdelning för föregående år användas för ändamål, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Kungl. Maj:t skall äga utse en revisor och en suppleant för denne att jämte å bolagsstämma vald revisor deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper.

För fortlöpande tillsyn å och kontroll av bolagets vadhållningsverksamhet skall chefen för handelsdepartementet äga utse en eller flera kontrollanter, och har bolaget att ställa sig till efter rättelse de närmare föreskrifter och anvisningar, som sådan kontrollant kan komma att meddela för utförande och underlättande av den avsedda kontrollen.

Bolaget skall till revisorernas och kontrollanternas disposition ställa nödvändiga penningmedel att av dem användas för anordnande av erforderlig sifferrevision och övrig kontroll.

Av Kungl. Maj:t utsedda styrelseledamöter, revisor och suppleanter samt av chefen för handelsdepartementet utsedda kontrollanter äga att av bolaget åtnjuta ersättning enligt grunder, som av Kungl. Maj:t bestämmas.

Kungl. Maj:t skall äga lämna de vidare föreskrifter och instruktioner, som kunna finnas erforderliga för ett rationellt utövande av bolagets verksamhet samt för en effektiv tillsyn däröver, varjämte Kungl. Maj:t förbehåller sig rätt att, därest bolaget icke iakttagit här ovan eller eljest meddelade villkor och bestämmelser eller förhållandena i övrigt så påkalla, omedelbart återkalla det bolaget meddelade tillståndet.»

Den 5 oktober 1934 stadfäste Kungl. Maj:t bolagsordning för Aktiebolaget Tipstjänst. Bolagsordningen innehåller samtliga härovan återgivna, i koncessionen intagna bestämmelser (med undantag av föreskrifterna i sista stycket) ävensom stadganden av innehåll, att styrelsen skall hava sitt säte i Stockholm, att aktiekapitalet skall utgöra minst 15 000 kronor och högst 45 000 kronor, att aktie skall lyda å 100 kronor, att aktiebrevet skola ställas till viss man, att styrelsen skall bestå av fem ledamöter med tre suppleanter för dem, att Kungl. Maj:t skall utse två styrelseledamöter, därav en såsom ordförande och en såsom vice ordförande, ävensom en suppleant, samt att det skall åligga bolaget att senast den femtonde i månaden efter utgången av varje kalenderkvartal till handelsdepartementet i två exemplar ingiva redogörelse för bolagets verksamhet under tillämplig kvartal.

Aktiekapitalet i Aktiebolaget Tipstjänst har tillskjutits av enskilda personer och har alltsedan bolagets uppkomst utgjort 45 000 kronor. Reservfonden har genom vederbörlig vinstavsättning uppbringats till ett belopp av 50 000 kronor.

Beträffande arvoden till de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna av bolagets styrelse förordnade Kungl. Maj:t den 8 mars 1935 dels att arvode till styrelsens ordförande och vice ordförande skulle för tiden till och med den 30 juni 1935 ävensom tills vidare för vart och ett av därpå följande räkenskapsår utgå med 3 000 kronor till den förre och 1 500 kronor till den senare, varjämte vice ordföranden skulle, för den tid han tillhörde styrelsens arbetsutskott, erhålla ett extra arvode, beräknat efter 500 kronor för år, och dels att såsom ersättning för det särskilda arbetet i samband med bolagets bildande och organiserandet av bolagets verksamhet skulle utgå till ordföranden 1 500 kronor och till vice ordföranden 1 000 kronor. Beträffande den av Kungl. Maj:t utsedda styrelsesuppleantens arvode förordnade Kungl. Maj:t den 13 september 1935, med ändring av ett tidigare beslut i ämnet, att suppleanten skulle tillsvidare från och med den 1 oktober 1935 uppbära ett arvode av 25 kronor för dag, under vilken han i ledamots ställe deltagit i styrelsens sammanträde, ävensom ett arvode av 500 kronor för år räknat, därest han tillhör styrelsens arbetsutskott. Arvode till av Kungl. Maj:t utsedd revisor i bolaget blev av Kungl. Maj:t den 8 mars 1935 bestämt till 1 500 kronor för räkenskapsår (1 juli—30 juni). Av chefen för handelsdepartementet förordnade kontrollanter av bolagets vadhållningsverksamhet hava enligt olika av Kungl. Maj:t meddelade beslut, senast den 12 juni 1936, tillerkänts ersättning vardera med 250 kronor för varje vecka under vilken tippning anordnas och kontrollantuppdrag fullgöres. Såsom verkställande direktör i bolaget har sedan bolagets bildande fungerat en av de av bolagsstämman valda styrelseledamöterna, vilken härför av bolaget äger uppbära ett arvode av 18 000 kronor för år. Å bolagets huvudkontor har sysselsatts ett varierande antal personer, år 1936 omkring 500, därav dock endast ett trettiotal fast anställda.

Distributionen av tipskupongerna och uppsamlandet av allmänhetens insatser handhavas av en stab över hela landet fördelade ombud (i regel innehavare av tidnings- och tobaksaffärer och dylikt), vilka i början av år 1935 uppgingo till ett antal av 2 000 och i oktober 1936 till 4 600 personer. S. k. direkttippning utan anlitande av ombud har emellertid även i viss utsträckning förekommit. Ombuden hava småningom i redovisningshänseende underställts ett antal i olika orter utplacerade centralombud, i början av år 1935 21 och i oktober 1936 34 personer. Såsom ersättning utgår till ombuden en provision av 10 procent av vederbörande insatser och till centralombuden en provision å 1—4 procent av insatserna.

Tipsspelet anordnas av Aktiebolaget Tipstjänst under sommarmånaderna på fotbollsmatcher, som spelas i Sverige om söndagarna, och under det övriga året på sådana tävlingar om lördagarna i England. Spelet är uppdelat i tre huvudgrupper enligt olika gissningssystem, nämligen: »stryktips» (för tolv å kupongen upptagna matcher angives vinnaren eller markeras oavgjort), »siffertips» (antalet mål i sex å kupongen upptagna matcher angives) samt »pooltips» (inom fem olika grupper eller »pools» tippas enligt olika regler ett antal i viss mån valfria matcher efter »stryk»-principen). Insatsen är för stryktips och siffertips 25 öre per vinstchans (= lodrät rad matcher). Å varje kupong får en-

ligt hösten 1936 gällande bestämmelser genom s. k. systemtippning kombineras högst 96 sådana chanser. För pooltips är insatsen för varje rad inom respektive pool lägst 25 öre och högst 20 kronor. Av ombud organiserad s. k. andelstippning, vilken tidigare förekommit i betydande utsträckning, har av bolaget numera förbjudits. De ifyllda kupongerna jämte likvider skola, enligt hösten 1936 gällande bestämmelser, vara inlämnade senast torsdag kl. 19 före den tävlingsdag, för vilken tippningen gäller. Det för vinnare inom varje grupp disponibla beloppet, motsvarande 50 procent av i gruppen gjorda insatser, fördelas beträffande stryktips och siffertips enligt vissa regler mellan två (inom gruppen stryktips eventuellt tre) pristagargrupper, vilka bestämmas av antalet rätt tippade matcher. Vid pooltips eller, som det även kallas, totalisatortips, fördelas det inom varje pool disponibla vinstbeloppet mellan dem, som inom poolen presterat bästa resultat, i proportion (odds) till vinnande insats. Beloppet av högsta vinst har under ett flertal tippningsveckor uppgått till flera tiotal tusen kronor. Tipsvinster, överstigande 25 kronor, hava genom en den 22 februari 1935 vidtagen ändring i 1928 års förordning om särskild skatt för vissa lotterivinster belagts med en skatt av 10 procent.

Aktiebolaget Tipstjänsts bruttointäkter uppgingo för bolagets första verksamhetsperiod, tiden 4 oktober 1934—30 juni 1935, till kronor 7 020 398: 86 och för verksamhetsåret 1 juli 1935—30 juni 1936 till kronor 20 470 156: 96.

Den stigande omfattningen av den genom Aktiebolaget Tipstjänst bedrivna spelrörelsen väckte år 1935 vissa farhågor inom riksdagen och den 7 juni nämnda år riktades av en ledamot av andra kammaren till statsministern en interpellation i ämnet. I svar härå den 3 juni anförde statsministern bland annat:

»Aktiebolaget Tipstjänst är medvetet om sin skyldighet att hålla rörelsen inom rimliga gränser. Bolaget har i det syftet förbjudit s. k. andelstippning och starkt begränsat möjligheterna för olika slag av s. k. systemtippning, det undviker reklam, har begränsat antalet ombud, ransonerar kupongmaterialet och har förbjudit deltagande i tippningen av personer under 18 år. Det är anledning avvakta verkningarna av dessa åtgärder och över huvud av en längre tids erfarenhet. Vid bedömningen av den legala tippningsrörelsen får icke glömmas, att den har avsetts som ett medel att utrota den olaga tippningen. I detta avseende har den uppenbarligen varit av stor betydelse. Det skulle med hänsyn till syftet vara oklokt att föra en så restriktiv politik, att man på nytt kallade till livs de krafter, som man synes vara på väg att övervinna.»

I slutet av år 1936 har emellertid Aktiebolaget Tipstjänst vidtagit vissa ytterligare åtgärder i syfte att begränsa tippningsrörelsens omfattning.

Genom beslut i november 1936 har bolaget sålunda maximerat värdet av högsta vinst till 75 000 kronor. I december samma år har bolaget därjämte bland annat beslutat, att från och med januari 1937 skall gälla följande: 1) tippning skall tills vidare anordnas endast varannan vecka; 2) ifyllda kuponger skola avlämnas senast onsdag före vederbörande tävlingsdag; 3) genom s. k. systemtippning få å samma kupong kombineras högst 48 chanser.

I anslutning härtill torde böra anmärkas, att Aktiebolaget Tipstjänst under sin verksamhetstid vidtagit vissa omfattande åtgärder till uppdagande och bekämpande av illegal tippningsverksamhet.

Enligt Aktiebolaget Tipstjänsts bokslut den 30 juni 1935 hade å bolagets årsvinst under första verksamhetsperioden, efter avsättning till reservfond och skattereserv samt utdelning till aktieägare, uppstått en för idrottsändamål avsedd behållning av kronor 1 216 297: 13, under det att i skatt på tipsvinster inlevererats kronor 224 161: —. Bolagets vinst- och för-
lusträkning för tiden 1 juli 1935—30 juni 1936 har nedanstående utseende:

»Utgifter:

Vinnare	9 432 439: 18
Skatt på tipsvinster, inlevererat till Statsverket	802 639: 30
Provisioner	2 657 046: 24
Övriga utgifter	1 100 637: 28
Vinst	6 556 546: 37
	<hr/>
	20 549 308: 37

Inkomster:

Tipsinsatser	20 470 156: 96
Intresse	79 151: 41
	<hr/>
	20 549 308: 37»

Efter utdelning till aktieägarna och avsättning till skattereserv har av ovanstående vinstbelopp, kronor 6 556 546: 37, redovisats en behållning av kronor 4 062 296: 37.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 20 juni 1935 och — generellt för framtiden — den 30 juni 1936 har Aktiebolaget Tipstjänst ålagts att årligen, omedelbart efter det ordinarie bolagsstämma godkänt balansräkning, å statsverkets checkräkning i riksbanken för statskontorets räkning insätta behållning, som ovan avses. I 1935 års statsverksproposition föreslogs, att de medel, som av bolaget inlevereras till statsverket, (»tipsmedel») skulle upptagas till redovisning å riksstatens inkomstsida under en härför särskilt uppförd inkomstitel, benämnd »Inkomst av vadhållning vid idrottstävlingar», varvid förutsattes, att de å inkomstiteln inflytande medlen skulle över vederbörande riksstatsanslag tillföras en särskild fond för tillgodoseende av idrottsändamål. Riksdagen godkände de sålunda föreslagna principerna för tipsmedlens budgetbehandling och anvisade för budgetåret 1935/1936 två anslag att utgå av inkomst av vadhållning vid idrottstävlingar, varav ett anslag å 100 000 kronor under åttonde huvudtiteln till understödjande av gymnastik och idrott samt ett förslagsanslag å 400 000 kronor under tionde huvudtiteln till idrottens främjande. Med anledning av vad sålunda förekommit fann Kungl. Maj:t i brev till statskontoret den 20 juni 1935 gott föreskriva, att tipsmedlen skulle redovisas å ovan avsedda, nyuppförda inkomstitel, samt att en fond, benämnd fonden för idrottens främjande, skulle inrättas, från vilken fond, som skulle av statskontoret förvaltas såsom diversemedelsfond, skulle bestridas de belopp, som enligt Kungl. Maj:ts bestämmande skulle anslås till idrottens främ-

jande. Därjämte anbefalldes statskontoret att av den behållna inkomsten av vadhållning vid idrottstävlingar, sedan vederbörlig överföring till angivna ändamål ägt rum över ovannämnda under åttonde huvudtiteln uppförda anslag, över det under tionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till idrottens främjande till »fonden för idrottens främjande» överföra återstoden av nämnda behållna inkomst. Genom olika år 1935 meddelade beslut har Kungl. Maj:t disponerat över hela det till fonden för idrottens främjande då överförda kapitalet, tillhopa kr. 1 116 297: 13, därvid understöd beviljats till ett stort antal gymnastik- och egentliga idrottsändamål. I riksstaten för budgetåret 1936/1937 hava i enlighet med 1936 års statsverksproposition tipsmedlen behandlats på liknande sätt som under föregående budgetår, dock med de avvikelser, att av tipsmedlen, som under vederbörande inkomsttitel beräknats till 2 250 000 kronor, 1 000 000 kronor undantagits för allmänna budgetändamål, att hela återstoden skall över tionde huvudtiteln förslagsanslag till idrottens främjande överföras till fonden för idrottens främjande samt att under åttonde huvudtiteln sålunda icke upptagits något idrottsanslag. Av de å ifrågavarande fond under år 1936 faktiskt disponibla medlen har Kungl. Maj:t vid olika tillfällen fördelat tillhopa kronor 3 062.296: 37.

I Aktiebolaget Tipstjänsts självdeklaration till 1936 års taxering (bolagets första) har bolaget såsom taxerad inkomst till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt kommunal inkomstskatt uppgivit allenast den maximerade utdelningen till aktieägarna, 2 250 kronor. Under framhållande av, bland annat, att bolaget av Kungl. Maj:t ålagts att verkställa såväl inlevereringarna till statsverket som avsättning till reservfond, har bolaget i deklarationen däremot avdragit all övrig vinst. Deklarationen har icke godkänts vare sig av taxeringsnämnden eller av prövningsnämnden i Stockholm, vilka upptaxerat bolagets inkomst för nämnda år till något över två miljoner kronor. Frågan har av bolaget fullföljts till kammarrätten.

Sammanfattning.

Av den nu meddelade översikten över lotteriväsendets utveckling i Sverige under de senaste årtiondena framgår, att spelet å vederbörligen koncessionerade lotterier och därmed jämförliga statligt reglerade företag under senare år uppnått en tidigare oanad omfattning och — åtminstone beträffande de viktigare spelarterna — alltjämt uppvisar en tydlig stigande tendens, ävensom att dylikt spel med åren kommit att bedrivas i alltmer mångskiftande former.

Till belysande av den stigande omfattningen av ifrågavarande spel sammanföras härnedan några, i det föregående delvis anförda uppgifter rörande deltagandet i olika spelarter under ettvarvt av åren 1929, 1932 och 1935:

	1929 kr.	1932 kr.	1935 kr.
<i>Penninglotterier</i>	28 800 000	36 000 000	36 000 000
<i>Större varulotterier</i> (omslutning, överstigande 20 000 kronor)	5 079 500	5 297 500	5 766 350
<i>Totalisatorspel</i> (summa av allmänhetens insatser)	8 057 677	9 990 300	12 960 943
<i>Tippning</i> (Aktiebolaget Tipstjänsts bruttointäkter)	—	—	14 397 734
Summa kronor c:a	41 937 177	51 287 800	69 125 027

Totalsumman för år 1936 torde, särskilt på grund av penningslotterier-
nas utvidgning och ökad tippning, i förhållande till 1935 års summa, kom-
ma att utvisa en ökning av omkring 15 miljoner kronor.

De sålunda erhållna värdena äro, när det gäller att bilda sig en uppfatt-
ning om spelintressets utveckling i landet, uppenbarligen att betrakta så-
som minimivärden. Härvidlag torde man nämligen även böra taga följande
omständigheter i betraktande. Varulotterier av mindre omfattning än de
härovan anförda torde under nu ifrågavarande år hava omsatt minst 1 à 2
miljoner kronor per år. (I stället böra från ovan anförda uppgifter rörande
större varulotterier avdragas några enstaka procent, motsvarande icke för-
sålda lotter.) Härjämte måste inköpen av obligationer i ovan omförmälda
premielån tydligen till stor del anses hava ägt rum i rent spelintresse, sär-
skilt där betydande överpris betingats och erlagts. Vidare hava, på sätt
längre fram i betänkandet kommer att utvecklas, åtskilliga miljoner kro-
nor om året nedlagts på spel å olika utländska lotterier och därmed jäm-
förliga företag, varjämte slutligen ett icke obetydligt deltagande synes hava
ägt rum i här i riket anordnade illegala lotteriliknande spel, sådana som
»tidningslotterier» och dylikt, till vilken fråga sakkunniga hava för avsikt
att återkomma i en ännu senare del av utredningen. Slutligen torde i detta
sammanhang kunna omnämnas den år 1935 florerande s. k. kedjebrevs-
rörelsen, varå enligt en uppskattning omsattes över en miljon kronor.

Beträffande artrikedomen av i Sverige under senare år bedrivna lotterier
och spel i andra därmed jämförliga former torde översikten över lotterivä-
sendets utveckling hava lämnat tillräckliga exempel. Sakkunniga vilja
emellertid även i detta sammanhang framhålla, att särskilt inom gruppen
varulotterier en mångfald olika lotteriarter varit företrädd, däribland åt-
skilliga klasslotterier, ävensom att under senaste tid tippningen med dess
olikartade spelregler lånat drag från såväl nummerlotteriet som skilda slag
av totalisatorspel.

Nuvarande system för penninglotterier i Sverige.

Organisation och förvaltning.

Statlig reglering.

Koncessionsvillkor m. m. Kungl. Maj:ts medgivande till anordnandet av de månatliga penninglotterierna lämnas numera regelbundet vid två olika tillfällen om året. Sålunda koncessioneras i maj eller juni lotterierna med dragningar i månaderna januari—juni påföljande år och i november eller december lotterierna med dragningar under månaderna juni—december året därpå. Senast hava sådana koncessioner meddelats den 18 december 1936, avseende andra halvåret 1937. Koncessionsbesluten utfärdas i regel i form av särskild resolution för varje lotteri, därvid Kungl. Maj:t tillika förordnar om användningen av lotteriets behållning eller blott viss del därav. Vad av behållningen sålunda icke disponerats, fördelas av Kungl. Maj:t — i allmänhet samtidigt med utfärdandet av lotterikoncessionerna men ibland senare — genom särskilda resolutioner såsom »bidrag av lotterimedel» till olika sökande. Beslut angående anordnande av penninglotterier och beviljande av bidrag från sådana hava icke ansetts böra meddelas av tillförordnad regering.

Till belysande av penninglotteriernas nuvarande plan och organisation i övrigt återgives här nedan en den 29 maj 1936 utfärdad resolution av den typ, som kommit till användning beträffande anordnandet av samtliga lotterier med omslutning av 280 000 lottsedlar.

»Kungl. Maj:ts resolution, given Stockholms slott den 29 maj 1936 å nedan omförmälda ansökning.

Enligt resolution den 20 december 1935 förordnade Kungl. Maj:t, att 200 000 kronor av behållningen i visst penninglotteri skulle utbetalas till Kungl. Dramatiska teaterns aktiebolag såsom bidrag till uppehållande av teaterns verksamhet under spelåret 1936—1937, med åliggande för teatern att i samarbete med riksteaterns publikorganisation företaga turnéföreställningar i landsorten till det antal, som av Kungl. Maj:t, efter förslag av teatterrådet, bestämdes.

Hos Kungl. Maj:t har nu styrelsen för bolaget anhållit om ytterligare penninglotterimedel för verksamheten under nämnda spelår.

Häröver har teatterrådet den 11 maj 1936 avgivit infordrat utlåtande.

Kungl. Maj:t medger i anledning av förevarande ansökning, att ett penninglotteri med dragning i januari 1937 må anordnas enligt följande plan och närmare bestämmelser.

1. Lotteriet skall omfatta en dragning med ett antal av 280 000 lottsedlar, var och en å tio kronor, för vilket pris, avgiften för stämpel å lotterna ej inbegripes, lotterna skola försäljas till allmänheten.

Vinstbeloppet i lotteriet skall vara 2 145 000 kronor fördelat sålunda:

1 vinst	å	100 000 kronor	100 000 kronor
1 »	»	50 000 »	50 000 »
10 vinster	»	10 000 »	100 000 »
30 »	»	5 000 »	150 000 »
260 »	»	1 000 »	260 000 »
550 »	»	500 »	275 000 »
800 »	»	200 »	160 000 »
2 500 »	»	100 »	250 000 »
10 000 »	»	50 »	500 000 »
12 000 »	»	25 »	300 000 »
26 152 vinster			2 145 000 kronor

2. Till bestridande av omkostnader för lotteriet må av i lotteriet inflytande medel användas högst 46 000 kronor.

3. Av behållningen i lotteriet skola etthundratusen (100 000) kronor utbetalas till Kungl. Dramatiska teaterns aktiebolag såsom ytterligare bidrag till uppehållande av teaterns verksamhet under spelåret 1936—1937.

Som villkor för tillgodonjutande av teatern för spelåret 1936—1937 beviljade lotterimedelsbidrag, vilka skola såsom inkomst upptagas i teaterns stat för omfördälda spelår, föreskriver Kungl. Maj:t, att teatern under spelåret i samarbete med riksteaterns publikorganisation giver åttiofem turnéföreställningar i landsorten, dock med rätt för teaterrådet att i detta antal företaga mindre jämkningar, att bidragsbeloppen skola vid eventuell upplösning av bolaget, innan dess tillgångar skiftas, i mån av tillgång inlevereras till statskontoret för att tilläggas Kungl. Dramatiska teaterns reservfond samt att riksdagens revisorer skola äga granska teaterns förvaltning och räkenskaper.

Av behållningen i lotteriet skola vidare utbetalas 499 000 kronor till ändamål, varom Kungl. Maj:t sedermera vill fatta beslut. Återstoden av lotteriets behållning skall utbetalas till humanistiska fondens ekonomidelegerade för att tillgodoföras nämnda fond, med skyldighet för vederbörande att låta fondens räkenskaper och förvaltning underkastas den granskning från riksdagens revisorers sida, som Kungl. Maj:t kan komma att föreskriva.

4. Till Kungl. Maj:t skall avlämnas, för att av Kungl. Maj:t godkännas, av bankinrättning eller av ett konsortium vederhäftiga personer ingången förbindelse, däri ansvaras för att, oberoende av utfallet av försäljningen av lotter, ej mindre de utfästa vinsterna skola till vinnarna på sätt nedan i punkt 10. sägs utbetalas, än även 609 000 kronor bliva för de med lotteriet avsedda ändamål disponibla.

5. Försäljningen av lotter må ej påbörjas, innan vederbörligt godkännande, som i punkt 4. sägs, erhållits.

6. Chefen för handelsdepartementet äger att, efter förslag av styrelsen för Kungl. Dramatiska teaterns aktiebolag, utse kommitterade för lotteriet, vilka i samråd med kontrollanter, varom nedan sägs, skola förvalta lotteriföretaget i enlighet med de närmare föreskrifter, som må utfärdas av nämnda departementschef. Som föreståndare för lotteriet skall av kommitterade anställas en av

samme departementschef, på därom av kommitterade gjord framställning, godkänd person, vilken skall hava att under deras överinseende och såsom deras ombud handhava den närmare skötseln av lotteriföretaget.

7. De personer, som hava befattning med lotteriet, må icke bereda sig annan ekonomisk fördel därav än den gottgörelse, som i vederbörlig ordning må bliva dem tillerkänd för arbete, som utförts för lotteriföretagets räkning.

8. Lottsedlarna må icke till allmänheten utbjudas eller försälas av andra än föreståndaren eller utav denne antagna kommissionärer. Bevis om andel i lottsedel må icke säljas.

9. Dragningen i lotteriet skall taga sin början den 15 januari 1937 samt försiggå i enlighet med chefens för handelsdepartementet cirkulär den 27 april 1936 angående föreskrifter för dragningens verkställande i vissa penninglotterier.

10. Vinsterna skola mot överlämnande av med vinst utfallen lottsedel utbetalas från och med den 15 februari 1937. Den vinnare, som icke inom ett år från den dag, dragningen började, uttagit sin vinst, har förlorat sin rätt till vinstbeloppet. Om vinst ej i sålunda föreskriven ordning kunnat uttagas på grund av att lottsedeln förkommit, men anmälan om lottsedelns försvinnande kommit kommitterade eller föreståndaren för lotteriet tillhanda före dragningens början, må dock kommitterade på ansökning, som kommit dem eller föreståndaren tillhanda inom två månader från dragningen, efter hörande av kontrollanterna och prövning av omständigheterna i föreliggande fall, äga utbetala vinsten till vederbörande med innehållande, vad angår vinstbelopp över tjugufem kronor, av så stort belopp, som motsvarar den stadgade skatten å vinsten. Av behållningen i lotteriet skola 609 000 kronor, därav dock endast 10 000 kronor av den humanistiska fonden tillkommande andelen, utbetalas en månad efter det dragningen tagit sin början samt återstoden inom en månad efter det nyssnämnda preskriptionstid tilländalupit.

11. Chefen för handelsdepartementet äger utse två kontrollanter ej mindre för utövande av tillsyn däröver, att lotteriföretaget utföres enligt angivna grunder och de särskilda föreskrifter, som kunna bliva meddelade, än även för att granska kommitterades verksamhet och lotteriets räkenskaper.

12. Förenämnda kontrollanter, som efter lotteriets avslutande skola till chefen för handelsdepartementet avgiva berättelse angående lotteriet, äga att av det i punkt 2. omförmälda belopp å 46 000 kronor erhålla arvode vardera å 500 kronor.

Kungl. Maj:t förbehåller Sig slutligen rätt att, om så finnes lämpligt, företaga ändring i lotteriets plan och bestämmelserna för dess anordnande.

G U S T A F

[Fritjof Ekman.]

Sakkunniga vilja här erinra om, att i det föreskrivna lottpriset, 12 kronor, inberäknats vederbörlig stämpelavgift. Lottens matematiska värde är kr. 7:66. Beträffande relativt vinstvärde och vinstchans i nuvarande lotterier hänvisas till den historiska översikten.

Så snart vederbörande mottagare av lotterimedelsbidrag enligt föreskrift i lotteriresolutionerna inkommit med förslag i ämnet, utser chefen för handelsdepartementet kommitterade för halvårets sex lotterier till ett antal

av två eller tre för varje lotteri. Sedan dessa kommitterade härefter avgivit förslag till föreståndare för samtliga ifrågavarande lotterier, godkänner departementschefen sådan föreståndare och meddelar i samband därmed vissa föreskrifter att iakttagas vid avslutande av de avtal, som kommitterade hava att träffa med föreståndaren. För de lotterier, som koncessionerats genom resolutioner den 29 maj 1936, har i sådant hänseende föreskrivits:

»1. Som ersättning för anordnandet av lotteriet äger föreståndaren uppbära i ett för allt 46 000 kronor mot skyldighet att bestrida samtliga på grund av lotteriets anordnande uppkommande kostnader, däri inbegripet såväl kostnad för de i ovanberörda resolutioner omförmälda garantiförbindelser som arvode till kontrollanter.

2. De i lotteriet inflytande medlen skola av föreståndaren omedelbart dag efter dag insättas å bankräkning för lotteriföretagets räkning mot högsta möjliga ränta. Från de sålunda insatta medlen äger föreståndaren utbekomma den honom enligt punkt 1. tillkommande ersättning ävensom i mån av behov uttaga de belopp, som erfordras för erläggande av stämpelavgift och utbetalande av i lotteriet utfallande vinster. Uttag från ifrågavarande bankräkning må dock endast äga rum medelst check eller kvitto, som underskrivits, förutom av föreståndaren eller kommitterad för vederbörande lotteri, jämväl av kontrollant i lotteriet.

3. Utgifterna för dragningslistor bekostas av föreståndaren, som skall äga att uppbära samtliga inkomster av listorna mot förpliktelse att tillhandahålla allmänheten desamma till ett pris ej överstigande 10 öre per exemplar.»

I god tid före vederbörande dragning förordnar chefen för handelsdepartementet vidare för varje månadslotteri två personer, i regel statstjänstemän, att vara sådana kontrollanter, som i lotteriresolutionerna avses. I förordnandet bruka kontrollanterna erinras om dels av Kungl. Maj:t och chefen för handelsdepartementet utfärdade bestämmelser rörande vederbörande lotteri och dels gällande bestämmelser (kungörelsen den 21 december 1928, nr 486) om uppbörd och redovisning av särskild skatt å vissa lotterivinster.

Dragningsföreskrifter. En åtgärd med avseende å penninglotterierna, som enligt lotteriresolutionerna jämväl ankommer på chefen för handelsdepartementet, är slutligen meddelandet av föreskrifter för dragningens verkställande. För lotterierna med dragning under månaderna september—december 1936 hava dylika föreskrifter den 27 april 1936 utfärdats av följande lydelse:

»Dragning skall äga rum offentligt under kontroll av den eller de personer, som av chefen för handelsdepartementet för ändamålet utses.

För dragningens verkställande skola finnas tillgängliga 280 000 sedlar av fast papper, medelst tryck i följd nummerade från och med 1 men i övrigt sinsemellan lika. Varje sedel skall för att bibehållas hoprullad förses med en ring av

papp. De sedlar, vilka anskaffats för dragningen i juli 1936, må användas jämväl vid dragningen i september 1936 ävensom tills vidare vid senare dragningar, under förutsättning att noggrant iakttages, att samtliga ur lotthjulet vid tidigare dragning uttagna sedlar före ny dragning under kontroll åter nedläggas i hjulet. För dragningen i september 1936 skola anskaffas 30 000 nya sedlar, numrerade 250 001—280 000. Dessa sedlar skola, sedan de noggrant kontrollerats, var för sig hoprullas med numret inåt samt instickas i en ring av papp. Här- efter skola de nyanskaffade sedlarna inläggas i lotthjulet samt därefter väl blandas såväl sinsemellan som med de förut i hjulet befintliga sedlarna, varefter lotthjulet omedelbart förseglas. De nyanskaffade 30 000 sedlarna må under samma förutsättning som de övriga sedlarna tills vidare jämväl användas vid senare dragningar.

Förutom nämnda sedlar, vilka motsvara numren å lottsedlarna, skola finnas 1 652 sedlar av annan färg, av vilka var och en skall representera ett vinstbelopp å 200 kronor eller däröver enligt den fastställda vinstplanen. Vinstbeloppet skall finnas i tryck angivet å sedeln. Sedlarna skola fränsett trycket sinsemellan vara lika. Sedan de noggrant kontrollerats, skola de, hoprullade och instuckna i ringar av papp, väl blandas samt inläggas i ett annat hjul, här nedan kallat vinsthjulet, som till dess dragning sker skall vara förseglat.

Dragning skall tillgå på följande sätt.

Vid vartdera av ovannämnda två hjul biträda två personer, den ena minderårig, den andra en vuxen person.

Först kringvridas de båda hjulen ett antal varv. Här- efter uttaga de minderåriga biträdena samtidigt ur respektive hjul en sedel. Sedlarna överlämnas, sedan desamma upprullats, till vederbörande äldre biträden, varefter med hög röst först det biträde, som mottagit sedeln ur lotthjulet, uppläser det å sedeln tryckta numret samt därefter det biträde, som mottagit sedeln ur vinsthjulet, uppläser det å sistnämnda sedel tryckta vinstnumret, som anger det vinstbelopp, å vilket lottnumret utfallit. Lottnumren och vinstbeloppen protokollföras på sätt nedan närmare angives, varpå sedlarna uppträdas å stark tråd med vinstsedeln underst. Samma förfarande upprepas här- efter successivt tills vinsthjulet tömts, med iakttagande att, sedan å en och samma tråd uppträts 200 sedlar av vartdera slaget, ny tråd påbörjas. På den sista tråden må dock uppträdas 252 sedlar av vartdera slaget. Trådarna skola förseglas samt förses med tydlig nummerbeteckning.

Under dragningen av ovan angivna vinster skola de båda hjulen för ytterligare blandning av sedlarna med lämpliga mellanrum tillslutats och kringvridas.

Sedan sålunda de högre vinsterna utfallit, dragas utan användande av vinsthjul först 2 500 vinster å 100 kronor, därefter 10 000 vinster å 50 kronor och slutligen 12 000 vinster å 25 kronor. Vid dragning av ifrågavarande lägre vinster må så tillgå, att vederbörande sedlar av ett minderårigt biträde under uppsikt av kontrollant uttagas ur lotthjulet till erforderligt antal, varefter de, lika- ledes under uppsikt av kontrollant, i skilda grupper uppläsas, protokollföras och uppträdas å tråd. För var och en av sistberörda tre vinstgrupper användes en särskild tråd, å vilken 400 sedlar uppträdas, varefter ny tråd påbörjas. Vid dragningen av 100-kronorsvinsterna må, om så finnes lämpligt, å den sista tråden uppträdas 500 sedlar. Trådarna skola förseglas och numreras i vederbörlig ordning.

Vid dragning föras två särskilda protokoll, det ena (A-protokollet) med numrerade tvåsidiga upplägg, av vilka vart och ett medelst linjering uppdelas i 100

rum, det andra (B-protokollet) med blad, genom perforering delade i 10 rum. I vartdera protokollet numreras de särskilda rummen i följd från och med 1 till och med 26 152. Allt efter som de ur hjulen uttagna sedlarna uppläsas antecknas lottnummer och vinstbelopp samtidigt i båda protokollen.

A-protokollet föres av kontrollant eller den, som av denne därtill utses. B-protokollet föres av person, utsedd av lotteriets föreståndare.

Då avbrott i dragningen sker, skola tjänliga anordningar vidtagas till förekommande av obehörig behandling av de uttagna eller fortfarande i hjulen inneslutna sedlarna ävensom av protokollen.

Så snart ske kan kontrolläsas de båda protokollen mot de å trådar uppträdda sedlarna, vilka äga vitsord framför protokollen. Kontrolläsningen skall företagas av kontrollant personligen, dock att beträffande vinster om högst 50 kronor kontrolläsningen må företagas av annan person under kontrollants uppsikt. Skulle å tidpunkt, då sedlarna icke längre finnas bevarade, bristande överensstämmelse mellan protokollen befinnas föreligga, skall A-protokollet äga vitsord.

Sedan ovanberörda kontrolläsning ägt rum, skola de genom perforering skilda rummen i B-protokollet ordnas först i grupper, omfattande vinster av samma storlek, och därefter inom varje grupp i ordningsföljd efter lottnumren. Sålunda ordnat begagnas därefter B-protokollet såsom manuskript vid tryckning av vinstlista för dragningen, dock att korrektur till vinstlista skall kontrolläsas jämväl mot A-protokollet och i erforderliga fall mot de å trådar uppträdda sedlarna. Vinstlistan, undertecknad av den eller de utsedda kontrollanterna, offentliggöres snarast möjligt efter dragningen.»¹

Godkännande av garantiförbindelser. Någon tid före påbörjandet av lottförsäljningen till första lotteriet under ett halvår brukar Kungl. Maj:t genom en serie beslut godkänna garantiförbindelser, som av vederbörande kommitterade, jämlikt föreskrift i lotteriresolutionerna, avlämnas till säkerhet för utbetalningen av vinster och behållning i halvårets samtliga lotterier. Sådana förbindelser, vilka enligt nyssnämnda beslut skola förvaras av registratorn i handelsdepartementet, hava under senare år av lotteriföreståndaren, mot viss ersättning, alltid anskaffats från Aktiebolaget Svenska Handelsbanken.

K o m m i t t e r a d e .

Personval och uppgifter m. m. Till belysande av, vilka lotterimedelsmottagare som på grund av föreskrift i vederbörande lotteriresolutioner under senaste år fått föreslå kommitterade, och det personval som därvid träffats, anföres härnedan uppgifter i ämnet med avseende å de för åren 1935 och 1936 koncessionerade lotterierna (uppgifterna avse i angiven ordning: dragningsmånad, förslagsställare, kommitterade):

¹ Det i dragningsföreskrifterna meddelade stadgandet, att numret på ur lotthjulet uttagen sedel uppläses före uppläsandet av numret på ur vinsthjulet samtidigt uttagen sedel, har tillkommit med anledning av en av sakkunniga till vederbörande inom handelsdepartementet under hand framförd anmärkning. Dessförinnan upplästes ifrågavarande två nummer i omvänd ordning, vilket av sakkunniga ansågs vara ur kontrollsynpunkt mindre betryggande.

1935.

januari: centralstyrelsen för riksteaterns publikorganisation: undervisningsrådet A. N. Thomson, direktören C. A. G. Collijn och direktören G. M. Bergman; *februari, juli* och *augusti*: styrelsen för kungl. teaterns aktiebolag: direktören A. Johansson, överintendenten J. Forsell och advokaten E. Lidforss; *mars*: ortsnamnskommissionen: professorerna B. Hesselman och J. Sahlgren; *april*: konsertföreningen i Stockholm: docenten G. Jeanson och konserthusdirektören G. Fogelmarck; *maj, juni, oktober, november* och *december*: vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: andre kanslisekreteraren I. A. Hedenlund, e. antikvarien E. J. Lundberg och t. f. antikvarien K.-A. Gustawsson; *september*: styrelsen för svenska gymnastikförbundets gymnastikfolkhögskola: kaptenen H. Edgardh, advokaten G. Holmström och gymnastikdirektören A. Holmström.

1936.

januari: styrelsen för kungl. dramatiska teaterns aktiebolag: fil. doktorn H. Nordensson, teaterchefen O. Molander och kamreraren G. Jahne; *februari, maj, juli* och *augusti*: styrelsen för kungl. teaterns aktiebolag: direktören A. Johansson, överintendenten J. Forsell och advokaten E. Lidforss; *mars*: ortsnamnskommissionen: kammarrådet E. Schalling och professorn B. Hesselman; *april*: konsertföreningen i Stockholm: docenten G. Jeanson och konserthusdirektören G. Fogelmarck; *juni, september, november* och *december*: vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: andre kanslisekreteraren I. A. Hedenlund, e. antikvarien E. J. Lundberg och t. f. antikvarien K.-A. Gustawsson; *oktober*: föreningen armémusei vänner: överintendenten A. Lagrelius, kamreraren T. von Schreeb och kaptenen F. Pira.

Kommitterade hava till uppgift, praktiskt taget, endast att avgiva förslag till lotteriföreståndare samt enligt av Kungl. Maj:t och chefen för handelsdepartementet utfärdade direktiv avsluta avtal med denne, att överlämna ovanberörda, av föreståndaren anskaffade garantiförbindelse, ävensom att på sätt i lotteriresolutionerna förutsattes, pröva fråga om rätt för vinnare att i visst fall utbekomma vinst utan företeende av lottsedel. För uppdrag såsom kommitterad i penninglotteri utgår icke någon ersättning.

Avtal med föreståndaren. Innehållet i avtal, som ovan avses, framgår av nedan återgivna — beträffande lotteriet med dragning i juni 1937 — mellan vederbörande kommitterade samt lotteriföreståndaren avslutade överenskommelse:

»Emellan kommitterade för penninglotteriet med dragning den 15 juni 1937 till förmån för kulturella m. fl. ändamål å ena sidan samt herr Harald Rooth å andra sidan träffas härmed följande

A v t a l.

§ 1.

Kommitterade uppdraga åt herr Harald Rooth och denne åtager sig att mot en ersättning av Fyrtiosextusen (46 000:—) kronor vara föreståndare för och under deras överinseende och såsom deras ombud handhava den närmare sköt-

seln av det genom Kungl. Maj:ts resolution av den 29 maj 1936 beviljade penninglotteriet med dragning den 15 juni 1937.

§ 2.

Herr Harald Rooths åtagande enligt § 1 innefattar skyldighet för honom att tillse och ansvara för att vid lotteriets genomförande de av Kungl. Maj:t i resolution av den 29 maj 1936 och förordningarna om stämpelskatt av den 25 maj 1927 (svensk författningssamling N:o 166) och om vinstskatt den 28 september 1928 (N:o 376) och kungörelse av den 21 december 1928 (N:o 486) meddelade bestämmelserna iakttagas samt noggrant iakttaga de föreskrifter, som utfärdas av chefen för Handelsdepartementet, för lotteriet och dragningens verkställande,

att anställa för lotteriet erforderlig personal,

att tillhandahålla för lotteriet erforderliga lokaler jämte behövliga möbler ävensom alla för lotteriets genomförande nödiga inventarier och materialier,

att gälda alla omkostnader och utgifter för lotteriet av vad slag de vara må, med undantag dock av kostnader för behörig stämpelbeläggning av lotterna,

att senast den 15 juli 1938 till kontrollanterna avlämna vederbörligen förda räkenskaper för lotteriet jämte tillhörande verifikationer ävensom

att i övrigt ombesörja alla för lotteriets genomförande nödiga åtgärder.

Herr Harald Rooth förbinder sig dessutom att på egen bekostnad i nödigt antal exemplar trycka dragningslista i lotteriet samt tillhandahålla allmänheten densamma till ett pris av 10 öre per exemplar. Inkomsten av dragningslistans försäljning äger Rooth uppbara.

§ 3.

Beträffande lottförsäljningen bestämmes följande:

Andelar eller bevis om andelar i lottsedel må ej från penninglotteriet försälas eller till kommissionärer utlämnas, ej heller må lottsedlar försälas på avbetalning. Lottsedlar få ej till allmänheten utbjudas eller försälas av andra än herr Harald Rooth och av denne antagna kommissionärer. Lotteriets kommissionärer skola omedelbart till lotteriet redovisa vid lottförsäljningen inflytande medel, och åligger det herr Harald Rooth att noga vaka över att detta fullgöres. För direkt expedition av lottsedlar till personer inom eller utom Stockholm må ej lotteriet tillgodogöra sig högre ersättning än som erfordras för täckande av kostnaderna för porto och dragningslista.

§ 4.

De i lotteridragningen inflytande medlen skola av herr Harald Rooth omedelbart dag efter dag insättas å bankräkning för lotteriföretagets räkning mot högsta möjliga ränta. Från de sålunda insatta medlen äger herr Harald Rooth utbekomma den honom enligt § 1 tillkommande ersättningen och i mån av behov uttaga de belopp, som erfordras för erläggande av stämpelavgift och skatt samt utbetalande av i dragningen utfallna vinster och till vederbörande institutioner bestämda belopp. Uttag från ifrågavarande bankräkning må dock endast äga rum medelst kvitto underskrivet förutom av herr Harald Rooth eller kommitterad för lotteriet jämväl av kontrollant i lotteriet.

§ 5.

Den 22 juni 1937 skall till Generalpoststyrelsen utbetalas fastställd stämpelavgift för till dragningen försälda lottsedlar och den 14 juli 1937 fastställd vinstskatt. Av behållningen i lotteriet skola den 15 juli 1937 utbetalas till

..... (Här följer en uppräknig av genom lotteriet tillgodosedda ändamål.) Den ytterligare behållning, som kan komma att uppstå på ifrågavarande lotteri, skall utbetalas till Humanistiska Fondens ekonomidelegerade senast den 15 juli 1938.

§ 6.

För lotterimedlens redovisning ävensom för eventuellt oriktiga utbetalningar av vinstmedel vid huvudkontoret ansvarar herr Harald Rooth ensam.

Detta avtal är upprättat i två exemplar, av vilka kommitterade tagit ett och herr Harald Rooth ett.»

Löpande lotteriförvaltning.

Lotteriexpeditionen. Den av lotteriföreståndaren å lotteriernas huvud-expedition (Lotteriexpeditionen, Fredsgatan 12, Stockholm) anställda personalen utgöres av ett trettiootal fast anställda personer och ett tiotal mera tillfälligt engagerade biträden. Härjämte sysselsättas cirka två veckor varje månad ytterligare omkring sex personer med kontrolläsning av från tryckeriet nylevererade lottsedlar. Tillfälliga biträden erhålla visst arvode per arbetsdag. Till de fast anställda utgår avlöning efter en långsamt stigande löneskala. För oktober månad 1936 uppgingo avlöningarna till de fast anställda — 28 personer — till sammanlagt kronor 9 010. Det löpande arbetet å huvudexpeditionen utgöres huvudsakligen av direkt försäljning av lottsedlar samt expediering av sådana till återförsäljare och postrekvirenter, förberedelser till och biträde vid dragning, uppläggande av dragningslista, vinstutbetalning samt expediering av dragningslista till direkta köpare, återförsäljare och postrekvirenter. De olika göromålen äro icke uppdelade på särskilda personalgrupper, utan personalen får ägna sig åt de arbetsuppgifter, som vid varje tillfälle äro mest brådskande. Enligt föreståndarens beräkningar böra samtliga berörda sysslor, så länge försäljningen till postrekvirenter icke överstiger 18 à 20 tusen lotter i månaden, kunna handhavas av den fast anställda personalen, och är alltså engagerandet av extra biträden närmast betingat av ökad postrekvisition (hösten 1936 i genomsnitt 40 000—50 000 lottsedlar i månaden, tidigare något mindre). Direkt från lotteriexpeditionen har under hösten 1936 försålts allenast omkring 2 000 lottsedlar i månaden.

Kommissionärer. Till alldeles övervägande del försiggår lottförsäljningen genom av föreståndaren för olika orter antagna kommissionärer. Sådana kommissionärer funnos i november 1936 till ett antal av 370 och utgjordes i allmänhet av innehavare av bok-, pappers- eller tobaksaffärer, å mindre orter i enstaka fall även av affärsidkare av andra slag. Vid nyssnämnda tidpunkt utgjorde antalet kommissionärer: i Stockholms stad med till staden hörande förorter 23, i Göteborg 7, i Malmö 3, i Norrköping 2, i Eskil-

stuna 2 och i Sundbyberg 2. I övrigt fanns icke å någon ort mera än en kommissionär. Samtidigt voro kommissionärerna på följande sätt fördelade på de olika länen:

Stockholms län	18	Göteborgs och Bohus län	20
Uppsala län	7	Älvsborgs län	19
Södermanlands län	15	Skaraborgs län	19
Östergötlands län	19	Värmlands län	15
Jönköpings län	20	Örebro län	16
Kronobergs län	12	Västmanlands län	12
Kalmar län	15	Kopparbergs län	18
Gotlands län	3	Gävleborgs län	18
Blekinge län	6	Västernorrlands län	15
Kristianstads län	18	Jämtlands län	5
Malmöhus län	25	Västerbottens län	15
Hallands län	6	Norrbottnens län	11

Vid antagandet av kommissionärer brukar numera mellan föreståndaren och kommissionären i huvudsak överenskommas följande:

Kommissionären antages tills vidare och under förutsättning att han per dragning kan försälja minst ett 60-tal lottsedlar. Kommissionären mottager lottsedlarna till försäljning i kommission och uppbär såsom ersättning en provision av 10 öre för försäld lottsedel. För lottsedel får av allmänheten icke betingas högre pris än 12 kronor. Försäljningen skall äga rum mot kontant betalning. Lottsedlar få icke på grund av beställning försändas per post eller läggas undan för senare avhämtning. För postrekvisition skall allmänheten sålunda hänvisas till lotteriexpeditionen. Lottsedlarna skola redovisas allt efter försäljningens fortgång, därvid delikvider dagligen böra insändas till lotteriexpeditionen. Slutlikvid skall hava inkommit, så snart lottsedlarna blivit slutsälda, eller ock omedelbart efter det kommissionärens lottförsäljning enligt lotteriexpeditionens bestämmande eljest skall upphöra, i vilket sistnämnda fall osälda lottsedlar samtidigt skola återställas. Provisionen avdrages vid slutlikviden. Kommissionären äger rätt att på eget ansvar utbetala vinster. Sålunda inlösta lottsedlar kunna, därest de äro över en månad gamla, användas såsom likvid vid redovisningen av försälda lottsedlar. Kommissionären äger från lotteriexpeditionen bekomma dragningslistor — som till allmänheten skola försälas för 10 öre stycket — till ett reducerat nettopris av 7 öre per styck.

Lottsedlarnas tryckning och försäljning. Centraltryckeriet i Stockholm, där lottsedlarna för de senaste lotterihalvåren av föreståndaren brukat kontrakteras, låter trycka dessa å för ändamålet speciellt tillverkat papper, förser lottsedlarna, enligt överenskommelse med föreståndaren, med särskilda kännetecken till förekommande av bedrägliga manipulationer samt låter sammanbinda dem i häften om tjugo stycken, i följd numrerade sedlar. Leveransen av lottsedlar till en dragning påbörjas vanligen inemot två månader före dragningen. Allteftersom lottsedlarna från tryckeriet in-

komma till lotteriexpeditionen, kontrolläsa de av särskild personal, som ovan nämnts. Sedan samtliga lottsedlar sålunda genomgått, utsändes, cirka 40 dagar före dragningen, huvudmassan av lottsedlarna till kommissionärerna, och undanläggas för post- och kontantförsäljning avsedda lottsedelspartier.

Försäljningen från samtliga kommissionärer i riket och kontantförsäljningen direkt från lotteriexpeditionen påbörjas på morgonen den 15 (eller, om sön- eller helgdag då inträffar, närmast påföljande vardag) i månaden närmast före den, till vilken lottsedlarna gälla. Under de senaste månaderna hava lottsedlarna vid ifrågavarande försäljningsställen slutsålt redan under loppet av nyssnämnda dag. Lottsedlarna måste sålunda sägas under sista tiden hava varit föremål för mycket stark efterfrågan, vilket ju även lätteligen kunnat utläsas av de uppseendeväckande köbildningarna vid lottförsäljningsställena. Ehuru lottsedlarna därvid brukat ransoneras så, att ingen på samma ställe fått köpa mera än en eller två lottsedlar har det för många uppenbarligen varit förenat med svårigheter eller t. o. m. visat sig helt omöjligt att på detta sätt komma över en lottsedel till viss dragning. Enligt vad för sakkunniga uppgivits har illegal mellanhandsförmedling av lottsedlar till överpris förekommit. Personer i landsorten, vilka med posten önska bekomma lottsedel till en dragning jämte dragningslista, bruka numera, bland annat genom tillkännagivande å dragningslistorna, från lotteriexpeditionen uppmanas att med uppgivande av namn och adress senast den 12 i månaden före den, då dragningen äger rum, å lotteriexpeditionens postgirokonto insätta 12 kronor 50 öre (därav 10 öre till dragningslista, 35 öre till porto jämte rekommendationsavgift för lottsedeln, 5 öre till korsbandsporto för dragningslistan). För att inom Stockholm per post kunna erhålla lottsedel utan dragningslista skall i samma ordning inbetalas 12 kronor 30 öre. Även vid postförsäljningen har det enstaka månader inträffat, att de för dylik försäljning undanlagda lottsedlarna icke räckt till samtliga inom behörig tid inkomna rekvisitioner, utan en del av de senast inkomna bland dessa kunnat tillgodoses först till påföljande månad. Någon postförskotts-försäljning äger icke rum.

På sakkunnigas begäran har inom lotteriexpeditionen utförts en statistisk beräkning rörande fördelningen av de till en dragning (mars 1936) försålda lottsedlarna efter olika försäljningsmetoder samt, inom sålunda erhållna grupper, å olika län m. m. Uträkningens resultat framgår av tablån å nästa sida.

Den från lotteriexpeditionen bedrivna, relativt obetydliga lottförsäljningen till utlandet (c:a 1 000 å 1 200 lotter i månaden) fördelar sig tämligen jämnt på Svensk-Amerika, Norge och Finland. Från lotteriexpeditionens sida har ingen som helst reklam bedrivits i utlandet.

	F ö r s å l d a l o t t e r			
	Genom kommissionärer och direkt från lotteriexpeditionen	Med posten	Summa	Lottsedlarnas antal i % av folkmängden
Stockholms stad	51 868	900	52 768	10.03
Stockholms län	5 006	1 072	6 078	2.24
Uppsala län	4 760	581	5 341	3.85
Södermanlands län	8 540	785	9 325	4.95
Östergötlands län	14 179	1 253	15 432	4.95
(därav Norrköping	6 000)			
Jönköpings län	7 140	1 216	8 356	3.55
Kronobergs län	2 317	1 104	3 421	2.21
Kalmar län	4 994	1 284	6 278	2.70
Gotlands län	600	253	853	1.47
Blekinge län	4 560	473	5 033	3.44
Kristianstads län	4 000	1 057	5 057	2.04
Malmöhus län	17 671	1 373	19 044	3.68
(därav Malmö	7 400)			
Hallands län	3 980	467	4 447	2.92
Göteborgs och Bohus län	25 730	952	26 682	5.70
(därav Göteborg	23 700)			
Älvsborgs län	7 359	1 182	8 541	2.67
Skaraborgs län	5 500	1 078	6 578	2.72
Värmlands län	5 980	1 679	7 659	2.8
Örebro län	9 132	751	9 883	4.52
Västmanlands län	6 940	881	7 821	4.85
Kopparbergs län	7 991	1 159	9 150	3.70
Gävleborgs län	10 610	994	11 604	4.13
Västernorrlands län	6 731	1 169	7 900	2.8
Jämtlands län	1 787	1 070	2 857	2.10
Västerbottens län	2 785	1 062	3 847	1.81
Norrbottnens län	3 960	885	4 845	2.35
Utlandet	—	1 200	1 200	—
Summa	224 120	25 880	250 000	4.01 (medeltal)

Bankinsättningar. De till lotteriexpeditionen såsom likvid för försålda lotter inflytande medlen insätts av föreståndaren för lotteriföretagets räkning å kapitalräkning med Aktiebolaget Svenska Handelsbanken, därvid särskild räkning anlitas för ett vart av de olika månadslotterierna. För varje lotteri kommer sålunda med nu gällande räntefot att under en tid av i genomsnitt två månader (medlen inflyta en månad före dragningen; vinster och lotterimedelsbidrag skola enligt lotteriresolutionerna

utbetalas en månad *efter* dragningen) tillgodoräknas en ränta av två procent på cirka 3 000 000 kronor. Röntan för varje månadslotteri kan sålunda uppskattas till omkring 10 000 kronor.

Dragning. Beträffande sättet för dragningens verkställande torde de ovan återgivna, av chefen för handelsdepartementet meddelade föreskrifterna i ämnet lämna tillräcklig vägledning. Dragningen pågår numera varje månad under två dagar i följd, första dagen (den 15 eller, om helg- eller söndag då infaller, nästpåföljande vardag) klockan 9—18 och andra dagen från klockan 9 till omkring klockan 13. De vid dragningarna biträdande minderåriga hava under senaste år varit flickor från Stockholms folkskolor.

Dragningslistor. Dragningslistor hava för lotterierna med omslutning av 280 000 lotter brukat av tryckeriet Paragon i Stockholm för lotteriföreståndarens räkning tryckas i en upplaga av något över 200 000 exemplar, varav endast några enstaka tusen förblivit osålda. Av dragningslistorna hava cirka 80 procent försålts genom lotteriets kommissionärer och några tusen avyttrats genom andra återförsäljare i Stockholm. Av dessa senare hava en del erhållit listorna från lotteriexpeditionen sig tillsända till ett pris av 8 öre per styck och andra, vid avhämtning, fått listorna för 7 öre. (Kommissionärernas rabattpris är 7 öre.) Återstoden, ett 30-tal tusen listor, har mot förskottslikvid i masskorsband distribuerats till allmänheten direkt från lotteriexpeditionen.

Vinstutbetalning. Vinsterna utbetalas under i lotteriresolutionerna föreskriven tid såväl från lotteriexpeditionen som i viss utsträckning från lotteriets kommissionärer. Mycket vanligt är numera, att vinster förskottas hos privatbanker, s. k. växelkontor med flera. Enligt vad från lotteriföreståndaren uppgivits, har stundom (6 à 10 gånger om året) inträffat, att vinnare anmält sig efter utgången av i lotteriresolutionerna föreskriven preskriptionstid (ett år från första dragningsdagen). Före vederbörande dragning inkomma, på sätt i lotteriresolutionerna numera anges såsom förutsättning för att vinst skall kunna utbetäckas utan företeende av lottsedel, anmälningar om förkomna lottsedlar enligt uppgift till ett antal av några hundra om året.

Omkostnader. Till gäldande av samtliga under ett år upplöpande omkostnader (föreståndarens vinst inberäknad; portoavgifter för till allmänheten expedierade lottsedlar och dragningslistor ej inbegripna) i månatliga lotterier med den omslutning (280 000 lotter) och den typ i övrigt, som enligt senaste koncessioner föreskrivits, kunna, i anslutning till vad ovan anförts, följande belopp anses stå till förfogande:

Föreskrivet belopp ur lotteriernas spelsumma	kr. 46 000
Bruttoinkomst av dragningslistorna	c:a » 20 000
	<hr/>
66 000 × 12 = 792 000 kr.	Summa kr. 66 000

Lotteriförvaltningens viktigaste utgiftsposter under ett år avse, såsom av det föregående redan till en del torde framgå: provisioner för lottsedelsförsäljning (c:a 24 000 kr. × 12 = c:a 288 000 kr.), provisioner för försäljning av dragningslista (c:a 5 000 kr. × 12 = c:a 60 000 kr.), avlöningar och pensionsavgifter (c:a 12 000 kr. × 12 = 144 000 kr.), annonsering (c:a 1 800 kr. × 12 = c:a 21 600 kr.), avgift till bank för erforderliga garanti-förbindelser, papper till och tryckning av lottsedlar och dragningslistor, frakter och porton, hyror, kontrollantarvoden, försäkringar, skrivmateriel o. s. v.

Lotteriernas omsättning per år.

De sammanlagda intäkterna för lotterier av nu ifrågakvarande typ torde per år kunna uppskattas till:

Försälda lotter	kr. 40 320 000
Bruttoinkomst av dragningslistorna	(c:a) » 240 000
Räntor	» » 120 000
	<hr/>
	Summa (c:a) kr. 40 680 000

Om man utgår från att de uttagna vinsternas värde per år uppgår till sammanlagt 350 000 kronor, vilken uppskattning med hänsyn till hittillsvarande erfarenhet synes rimlig, fördela sig lotteriernas ovan angivna årliga intäkter på följande sätt å olika utgiftsposter:

	Kronor	Procent
Vinnare (vinster med avdrag av vinstskatt)	23 206 000	57.04
Omkostnader	792 000	1.95
Kulturella m. fl. ändamål (inklusive uttagna vinster och räntor)	6 778 000	16.66
<i>Staten.</i>		
Stämpelavgift	6 720 000	16.52
Budgetens andel av behållningen	1 000 000	2.46
Vinstskatt	2 184 000	5.37
	<hr/>	<hr/>
	9 904 000	24.35
	40 680 000	100

Bidrag av lotterimedel.

Former för utdelningen. Med anledning av en ovan i annat sammanhang omförmäld riksdagsmotion i ämnet lät 1932 års riksdag verkställa en utredning rörande formerna för handläggning av ärenden angående bidrag av penninglotterimedel. Resultatet av denna utredning finnes på följande sätt sammanfattat i ett av andra kammarens fjärde tillfälliga utskott den 4 mars 1932 avgivet utlåtande (nr 4):

»Lotteriärendena handläggas i handelsdepartementet. Inkommande ansökningar om bidrag av lotterimedel remitteras av departementet i första hand till olika sakkunniga myndigheter allt efter ansökningens art. Sålunda infordras, förutom från vederbörande länsstyrelse, yttranden beträffande bidrag till museiföreningar från vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien samt i vissa fall från nationalmuseum, beträffande bidrag till folkhögskolor och lantmannaskolor från skolöverstyrelsen respektive lantbruksstyrelsen, beträffande bidrag till konsertföreningar från musikaliska akademien, beträffande bidrag till sociala och kommersiella ändamål från socialstyrelsen respektive kommerskollegium o. s. v. Vid sin prövning av de remitterade ansökningarna taga nu angivna myndigheter all den sakkunskap i anspråk, som inom och utom myndigheten finnes disponibel.

I allmänhet äga två fördelningar av lotterimedel rum årligen, en gång under våren och en gång under hösten, därvid vardera gången disponeras över behållningen i sex lotteridragningar, d. v. s. enligt nu gällande plan 3 240 000 kronor förutom räntor och preskriberade vinster. Vid vardera fördelningen upptagas till prövning de då färdigberedda ansökningarna, i allmänhet ett hundratal. Sammanlagda beloppet sökta lotteribidrag brukar vid varje fördelning uppgå till 10 à 20 miljoner kronor. Då det tillgängliga beloppet är väsentligt mindre, måste vid uppgörandet av fördelningsförslaget i regel synnerligen kraftiga nedskärningar göras i de sökta beloppen.

Före ärendenas avgörande upprättas beträffande varje särskild ansökning en utförlig promemoria, vari redogörelse lämnas för ansökningens innehåll och den införskaffade utredningen ävensom för frågan belysande fakta i övrigt. Härefter äger föredragning av ärendena rum inför handelsministern i närvaro av statssekreteraren i departementet, varvid de olika behoven och intressena vägas mot varandra. Som resultat av denna prövning, varunder handelsministern under hand även rådför sig med övriga av respektive ansökningar intresserade statsråd, framkommer ett preliminärt fördelningsförslag. Detta underkastas därefter förnyad prövning och omarbetning under ytterligare en departementsberedning, i vilken ecklesiastikministern och statssekreteraren i ecklesiastikdepartementet deltaga. Slutligen över-sändes det sålunda reviderade förslaget jämte en generalpromemoria över alla föreliggande ansökningar till samtliga statsråd, varefter ärendena föredragas i allmän statsrådsberedning.»

Vad sålunda anförts är, enligt vad sakkunniga inhämtat, i allt väsentligt tillämpligt även på nuvarande förhållanden.

Principer för utdelningen. De vid föreliggande betänkande fogade sammanställningarna rörande utdelade lotterimedelsbidrag torde tydligt utvisa, att några bestämda gränser icke kunna uppdragas för det område, inom vilket dylika bidrag under senare år kommit ifråga. Av tillgängliga

uppgifter lärer dock kunna utläsas, att lotterimedel med viss förkärlek brukat beviljas till några återkommande typer av ändamål, sådana som teatrar, museer, vetenskapliga institutioner, inrättningar för högre folkbildning, utställningar o. s. v. Såsom av berörda sammanställningar jämväl framgår, har det därvid särskilt inom grupperna vetenskap, teater och musik i några fall inträffat, att delvis högst betydande bidrag av lotterimedel år från år kommit att utgå till en och samma mottagare. Eljest har, enligt vad sakkunniga erfarit, en mer eller mindre framgångsrik strävan gjort sig gällande att begränsa eller åtminstone icke öka antalet regelbundet återkommande bidrag till ett och samma ändamål. I stället synes man hava lämnat visst företräde åt engångsbehov sådana som byggnadsföretag för olika institutioners räkning, upplägandet av lönefonder vid läns museer o. dyl. Efter tipsmedlens tillkomst hava understöd av lotterimedel icke längre utgått till idrottsändamål. Rent statliga institutioner hava som regel icke ansetts kunna ifrågakomma som mottagare av lotterimedel. Där man med bidrag av dylika medel velat stödja något ändamål, som närmast representerats av dylik institution, har man därför ofta i stället lämnat bidraget till någon med institutionen samarbetande enskild inrättning (exempelvis till »Nationalmusei Vänner» i stället för nationalmuseum, »Livrustkammarestiftelsen» i stället för livrustkammaren, »Stiftelsen till restaurering av Uppsala slott» i stället för byggnadsstyrelsen o. s. v.).

Till vissa med lotterimedel understödda ändamål (Operan, Nordiska museet, Kulturhistoriska museet i Lund, ortnamns- och landsmålsundersökning, svensk folkminnesforskning, folkliga musikskolan m. fl.) hava bidrag mer eller mindre regelbundet utgått även från riksstaten. Att märka är, att i sådana fall ofta en avgränsning göres mellan användningen av medlen från riksstaten och lotterimedlen. Exempelvis skall, beträffande ortnamns- och landsmålsundersökningarna, budgetanslaget användas till administrationskostnader, medan lotterimedelsbidraget utgår till s. k. fältarbeten. Överhuvudtaget har man vid upprepade tillfällen försökt uppdraga mera bestämda gränslinjer mellan budgetändamål och ändamål, som hellre böra understödjas av lotterimedel. Särskilt ingående diskuterades hithörande frågor i samband med de starka besparingssträvandena år 1931 och 1932, i vilket sammanhang av organisationsnämnden och den s. k. granskningsnämnden framhölls, att en avsevärd del av de i riksstaten upptagna anslagen kunde anses vara av den kulturella art eller tillfälliga natur, att de lämpligast borde tillgodoses med lotterimedel. Ifrågavarande spörsmål löstes därvid på det sättet, att, enligt vad ovan angivits, betydande bidrag av lotterimedel under olika år kommit att tillföras budgetens inkomstsida. Senast har, genom Kungl. Maj:ts beslut den 10 juli 1936, med anledning av vederbörligt riksdagsbeslut i förevarande ämne, förordnats att av reserverad behållning i olika penninglotterier med dragningar andra halvåret

1936 och första halvåret 1937 tillhopa 1 000 000 kronor skola utbetalas till statskontoret för att tillgodoföras inkomstiteln diverse inkomster i riksstaten för budgetåret 1936/1937.

Beträffande tillförandet av lotterimedel till Humanistiska fonden och användningen av fondens avkastning få sakkunniga hänvisa till den förut meddelade historiska översikten och till ovan återgivna lotteriresolution.

Bidrag av medel från visst penninglotteri beviljas i regel under året före det, då dragningen äger rum i lotteriet. I avvaktan på att vederbörande bidrag en månad efter dragningen bliver tillgängligt, bruka därför bidragsmottagarna, enligt vad sakkunniga inhämtat, i icke obetydlig utsträckning hos bankinrättning mot vederbörligt ränteavdrag belåna den resolution, varigenom bidraget erhållits.

Bidragsmottagares redovisningsplikt. För närvarande åläggas samtliga mottagare av bidrag av penninglotterimedel att beträffande användningen av ifrågavarande medel dels inom angiven tid avgiva redovisning till såväl handelsdepartementet som, i förekommande fall, annat statsdepartement (exempelvis ecklesiastikdepartementet) och vederbörlig myndighet (exempelvis skolöverstyrelsen) dels ock underkasta sig den granskning från riksdagens revisorers sida, som Kungl. Maj:t kan komma att föreskriva. Härjämte meddelas ofta speciella föreskrifter i syfte att trygga en riktig användning av beviljade lotterimedel. Beträffande exempelvis byggnadsarbeten för museer, skolor, teatrar o. dyl. stadgas sålunda i regel, att arbetenas planläggning och utförande skola stå under vederbörlig kontroll av respektive fackmyndighet, beträffande lönefonder vid museer att de skola förvaltas av länsstyrelse, samt ifråga om museer i allmänhet att de skola stå under tillsyn av riksantikvarien.

Någon generell föreskrift om sådan granskning, som ovan avses, från riksdagsrevisorernas sida har ännu icke av Kungl. Maj:t meddelats och veterligen hava icke heller för speciella fall utfärdats några föreskrifter om dylik granskning. (Beträffande denna fråga hänvisas till den utförliga redogörelsen i riksdagsrevisorernas berättelse 1935, Del I, sid. 2—12.) Även utan stöd av Kungl. Maj:ts föreskrift hava emellertid riksdagsrevisorerna under de senaste åren i åtskilliga fall besökt mottagare av lotterimedelsbidrag (museer, skolor, agrikulturella anstalter m. m.). Särskilt uttalande har 1935 (sid. 166 och 167 i revisionsberättelsen) gjorts beträffande användningen av till folkliga musikskolan i Ingesund utanordnade lotterimedel.

Lotteriförhållanden i vissa främmande länder.

Redan i det av särskilda sakkunniga den 16 februari 1910 avgivna betänkandet angående åtgärder till förhindrande av utländska lottsedlars spridande i riket m. m. hava åtskilliga uppgifter sammanförts om dåvarande lotteriförhållanden i främmande länder. I den av professor Charlier den 10 mars 1922 avgivna utredningen »angående inrättandet av ett svenskt statslotteri» finnes ett ännu mera omfattande material intaget rörande lotteriväsendet i ett antal olika länder. Härjämte har visst mera aktuellt material rörande lotterier och lotterilagstiftning i utlandet inom handelsdepartementet hopbragts i samband med 1934 års lagstiftning om tippning.

Sakkunniga hava emellertid även för egen del låtit insamla vissa kompletterande uppgifter rörande lotteriförhållanden i ett flertal länder. Sålunda har genom utrikesdepartementets försorg upplysning ur skilda synpunkter inhämtats rörande lotteriväsendet i Danmark, Norge, Finland, Tyskland, Polen, Frankrike, Belgien, Irländska fristaten, Italien och Spanien. Därjämte har även åtskilligt material i ämnet på olika vägar under hand ställts till sakkunnigas förfogande.

I det följande vilja sakkunniga på grundval av tillgängliga uppgifter lämna en redogörelse för sådana förhållanden i utlandet, som kunna anses vara av mera omedelbart intresse för nu ifrågavarande utredning. Uppgifterna i ovannämnda två tryckta betänkanden förutsättas därvid vara kända och hava sålunda i regel icke ansetts böra här återupprepas.

Danmark.

Det statliga klasslotteriet är reglerat genom särskild lagstiftning. Enligt gällande lag kunna koncessioner meddelas även för andra lotterier (inbegripet s. k. tombolor). Eljest är förbjudet att föranstalta om lotterispel, att »colligera» för inhemska eller främmande lotterier, att salubjuda lottsedlar i sådana liksom att besörja därmed i samband stående förrättningar, att driva handel med vinstandelar i in- och utländska lotterier, att avyttra eller salubjuda utländska premieobligationer eller andelar eller vinsträtt i sådana samt att i inländska tidningar eller på annat sätt kungöra planer för främmande eller illegala inländska lotterier och liknande företag.

För övrigt torde under nuvarande förhållanden den danska valutakontrollen på ett effektivt sätt hindra inköp av utländska lottsedlar.

Sedan år 1934, då Danska Koloniallotteriet upphörde, har i Danmark endast existerat ett stort penninglotteri, nämligen *danska klasslotteriet* eller »det Kongelige Københavnske Klasselotteri».¹

Klasslotteriet utgör en under danska finansdepartementet lydande rent statlig institution, och tjänstemännen på dess huvudkontor (Direktoratet) äro sålunda i vanlig mening statsanställda. De utgjordes hösten 1936 av en direktör, en kontorschef, fem fullmäktige och ett trettiotal biträden i olika underordnade befattningar, därav ett tiotal vid en s. k. huvudkollektion för lottförsäljning.

Lotteriet kontrolleras av en särskild av regeringen utsedd nämnd på fem personer, av vilka tre äro jourhavande vid varje dragning.

Försäljning av lotterna — med undantag av en mindre huvudkollektion vid direktoratet — äger rum genom särskilda kollektörer, vilkas antal hösten 1936 uppgick till omkring 780. Kollektörerna torde, på sätt i professor Charliers utredning angivits, allttjämt i regel vara »gamla fröknar eller fruar (änkor), som härmed ha en viss pension». De uppbära en provision av 7 % å värdet, stämpelavgift frånräknad, av hos dem avyttrade lottsedlar. Härjämte äga kollektörerna av lottköpare utom Köpenhamn uppbära ersättning för porto och kursförlust vid eventuell växling av utländsk valuta samt enligt direktoratets bestämmande »et mindre Ekspeditionsgebyr», innefattande ersättning för utgifter till papper och kuvert m. m. Denna ersättning är exempelvis för försändning av ett brev med lottsedlar och försändning av dragningslistan fastställd till 25 öre per klass.

I samband med koloniallotteriets indragning har antalet lotter i klasslotteriet med stöd av en den 14 februari 1934 utfärdad lag ökats till 170 000 per halvårserie.

Den under vinterhalvåret 1936/1937 pågående lotteriserien bär beteckningen det 256. klasslotteriet.

I den första av en halvårsseries sex klasser äro samtliga lotter »köplotter». I de följande klasserna äro lotterna till större delen beräknade såsom »förnyelselotter», varjämte ett mindre antal lotter äro avsedda att vara köplotter eller »ersättningslotter» d. v. s. hava till uppgift att ersätta de lotter, som i närmast föregående klass utfallit med vinst och enligt lotteriets regler därför icke få deltaga i de följande klassernas dragningar. Priset för såväl förnyelselott som köplott stiger från de lägre klasserna till de högre. Priset å köplott till någon av klasserna II—VI är lika med summan av lottpriset i klass I samt priset å förnyelselott i var och en av övriga redan utdragna klasser. För varje dragning, i vilken en lott äger deltaga, skall per hellott erläggas en stämpelavgift av 2 kronor. Lotterna förekomma allttjämt i valörerna 1/1, 1/2, 1/4 och 1/8, därvid olika nummer-serier reserveras för de olika valörerna. 1/4-valören synes vara den van-

¹ Samtliga värdeuppgifter rörande detta lotteri angivas här i dansk valuta.

ligaste. De olika nummerdelarna inom ett för dellotts försäljning avsett nummer särskiljas genom litterabeteckningar. För vinnare i klasserna I—V är deltagandet i nästpåföljande klass såtillvida obligatoriskt, som ett belopp motsvarande köplottpriset i sistnämnda klass skall avdragas från vinsten, för vilket belopp med tillägg av stämpelavgift vinnare, efter därom gjord anmälan, äger rätt att utbekomma ersättningslott, som ovan sägs. Sådan vinnare får alltså icke tillgodoräkna sig inbetalningarna till redan dragna klasser. Eljest skola vinsterna utbetalas utan avdrag för skatt eller dylikt (kollektörerna äro förbjudna att betinga sig »Dusör» vid vinstutfall). Vinsterna preskriberas fyra månader efter dragningens avslutande.

I övrigt få sakkunniga beträffande danska klasslotteriets nuvarande spelplan m. m. hänvisa till en å omstående sida införd tablå. Uppgifterna i tablån gälla spelare, som personligen i Danmark ombesörja lottköp, vinstuttag o. s. v. För utom Danmark bosatta personer ställer sig spelet, såsom sakkunniga längre fram skola närmare belysa, betydligt ofördelaktigare på grund av då uppkommande avbränningar i form av extra kommissionärsarvoden, porton, kursförluster vid växling av valutor m. m.

Vinstplanen för en halvårsseries alla sex klasser sammanlagda har nedanstående utseende:

1 vinst	å	250 000 kronor	250 000 kronor
1 »	»	150 000 »	150 000 »
2 vinster	»	100 000 »	200 000 »
1 vinst	»	60 000 »	60 000 »
2 vinster	»	50 000 »	100 000 »
2 »	»	40 000 »	80 000 »
3 »	»	30 000 »	90 000 »
2 »	»	25 000 »	50 000 »
2 »	»	20 000 »	40 000 »
10 »	»	15 000 »	150 000 »
46 »	»	10 000 »	460 000 »
125 »	»	5 000 »	625 000 »
780 »	»	2 000 »	1 560 000 »
1 260 »	»	1 000 »	1 260 000 »
1 670 »	»	500 »	835 000 »
3 220 »	»	200 »	644 000 »
2 997 »	»	160 »	479 520 »
21 180 »	»	120 »	2 541 600 »
6 696 »	»	100 »	669 600 »
<hr/>				
38 000 vinster			10 244 720 kronor
1 premie			50 000 »
<hr/>				
				10 294 720 kronor

Med ovan angivna »premie» utfaller det sist utdragna vinstnumret i sjätte klassen utan hänsyn till storleken av därå utfallen vinst.

Tablå med vissa uppgifter rörande spelplan m. m. i Det Kongelige Københavnske Klasselotteri.

	En var av sex (I—VI) klasser						Hela halvårs-serien
	I	II	III	IV	V	VI	
Antal »köplott» (I) respektive »förmyselotter» (II—VI)	154 000	151 600	151 600	150 400	150 200	150 200	154 000
Antal »ersättningslotter»	—	2 400	2 400	3 600	3 800	3 800	16 000
Sammanlagt antal lotter	154 000	154 000	154 000	154 000	154 000	154 000	170 000
Pris per lott (I: »köplott»; II—VI: »förmyselott»)	6	10	14	14	14	22	80
Stämpelavgift härå	2	2	2	2	2	2	12
Summa (kr.)	8	12	16	16	16	24	92 ¹
Sammanlagt lottvärde, stämpelavgiften inberäknad (kr.)	1 232 000	1 862 400	2 502 400	2 572 000	2 631 200	3 916 400	14 716 400
Antal vinster	2 400	2 400	3 600	3 800	3 800	22 001	38 001
Sammanlagt vinstsumma (kr.)	546 200	620 900	871 500	1 032 560	1 308 520	5 915 040	10 294 720
Lottens matematiska värde (kr.)	3: 55	4: 03	5: 66	6: 70	8: 50	38: 41	(Serielott) 60: 56
Relativt vinstvärde (%)	44	33.34	34.83	40.15	49.73	151.03	69.95 ²
Vinstchans (%)	1.55	1.55	2.33	2.46	2.46	14.29	(Medeltal:) 4.10

¹ Därast sammanlagda lottvärdet, 14 716 400 kr., divideras med lottantalet 170 000 st., erhålles ett *medelpris* av kr. 86: 57.

² Förhållande mellan serielottens matematiska värde och »medelpriset».

Värdet av lägsta och högsta vinst utgör i de olika klasserna i kronor respektive:

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
100—25 000	100—30 000	100—40 000	120—50 000	160—100 000	120—250 000

Dragningen i de olika klasserna verkställes så, att varje månad dragning äger rum i en klass. Dragningen pågår i klasserna I—V endast två à tre dagar, under det att den i sista klassen tager hela sexton dagar i anspråk.

Under förutsättning av att samtliga lotter försäljas, vilket åtminstone i de högre klasserna oftast läser vara fallet, och att alla vinster avhämtas, fördela sig intäkterna i en halvårsserie av danska klasslotteriet på följande sätt:

Staten:	K r o n o r		P r o c e n t	
Stämpelavgift	1 848 000		12.56	
s. k. rabatt (11 % av lottpriset, stämpelavgiften icke inberäknad)	<u>1 415 524</u>	3 263 524	<u>9.62</u>	22.18
<i>Omkostnader:</i>				
Kollektörerna (7 % av lottpriset, stämpelavgiften icke inberäknad)	900 788		6.12	
»Bestyrelseutgifter» (2 % av lottpriset, stämpelavgiften icke inberäknad)	<u>257 368</u>	1 158 156	<u>1.75</u>	7.87
<i>Vinster:</i>		<u>10 294 720</u>		<u>69.95</u>
		14 716 400		100

Statens inkomst av lotteriet ingår i allmänna budgeten, dock att vid lotteriets utvidgning år 1934 50 000 kronor av statsinkomsten tänktes skola användas till vetenskapliga ändamål på Grönland.

Almindeligt dansk Vare- og Industrielotteri samt *danska Landbrugslotteriet* äro, såsom redan i professor Charliers utredning angivits, båda inrättade såsom klasslotterier med samma antal klasser och lottnummer som danska klasslotteriet. Lottantalet i förevarande två varulotterier har sålunda under årens lopp ökats på samma sätt som i klasslotteriet. I varulotterierna förekommer intet särskilt dragningsförfarande, utan vinsterna bestämmas på grundval av danska klasslotteriets dragningslista.

De båda varulotterierna, särskilt det förstnämnda, inrättades på sin tid för att ersätta ett flertal mindre varulotterier, som dessförinnan med växlande framgång konkurrerade med varandra. Inrättningar, som förr erhållit koncession till särskilda varulotterier, blevo därefter i regel hänvisade till utdelning från ifrågavarande stående lotterier.

Norge.

Det är enligt gällande norsk lotterilagstiftning som regel förbjudet att utan särskilt tillstånd upprätta lotterier eller överhuvudtaget genom

»lykkespil» bortlotta penningar eller varor, att sälja eller salubjuda lottsedlar till illegala och utländska lotterier och bortlottningar, ävensom att i tidningar intaga eller på annat sätt sprida tillkännagivanden om utländska lotterier och bortlottningar, dessas planer och dragningar m. m.

Alla postförsändelser i korsband, som antagas innehålla meddelanden från utländska lotterier eller agenter för sådana, skola undersökas av postväsendet och, om misstanken visar sig grundad, tillbakasändas.

*Norska penninglotteriet*¹ har under tiden efter avgivandet av professor Charliers utredning undergått betydande utvidgningar och förändringar i övrigt.

Penninglotteriväsendet i Norge regleras för närvarande i första hand genom nedanstående lag:

»Lov om oprettelse av et pengelotteri fra og med året 1928.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 14 juli 1925 sålydende:

§ 1. Lov om lotterier og andre lykkespil av 14 juni 1851, jfr. tilleggslov av 27 juli 1895 skal ikke være til hinder for, at der for et tidsrum av 15 år, regnet fra og med året 1928, opprettes et pengelotteri, hvis plan blir å approbere av Kongen og hvis overskudd tilfaller de formål, som Stortinget bestemmer.

§ 2. Den årlige innskuddssum må ikke være over kr. 36 000 000, fordelt på 12 trekninger. Hver trekning utgjør et selvstendig lotteri.

Prisen på hvert lodd fastsettes til kr. 10:—. Dog kan der i planen forbeholdes vedkommende selskap adgang til å selge et visst antall halvlotter à kr. 5:—.

§ 3. Summen av gevinstene må ikke utgjøre mindre en 64 pct. av innskuddssummen. (Ändrat genom lag den 14 juni 1932. — Vinstvärdesprocenten var tidigare 70.) Ingen gevinst må overstige kr. 100 000. Fordring på utbetaling av gevinst foreldes i 1 år fra trekningsdagen.

Av foreldede gevinstbeløp utres utgiftene ved den i § 4 omhandlede komité, mens resten tilfaller de formål, som Stortinget bestemmer.

§ 4. Lotteriet opprettes av en komité på 3 medlemmer, som opnevnes av Kongen. Salget av loddene overdras av komitéen med Kongens approbasjon til et selskap på nærmere kontraktmessig bestemte vilkår. Komitéen fører opsyn med, at lotteriet drives på kontraktmessig måte under iakttagelse av forskriftene i nærværende lov og den approberte plan.

Godtgjørelsen til komitéens medlemmer fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

Komitéen trer i virksomhet fra og med året 1928. Inntil da utøves de komitéen i nærværende lov tillagte beføielser av den i henhold til lov av 2 mai 1912 § 4 organiserte komité på 5 medlemmer, som fratrer ved utgangen av 1927.

§ 5. Salg av loddsedler foregår gjennom selskapet og ved de forhandlere som

¹ Samtlige värdeuppgifter rörande detta lotteri angivas här i norska kronor.

selskapet antar. Enhver som ellers avhender eller söker å avhende loddseidler med fortjeneste eller som medvirker hertil straffes med bøter.

§ 6. Denne lov trer i kraft straks.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Oslo slott den 17 juli 1925.

H a a k o n

(L. S.)

Joh. Ludw. Mowinckel.

H. S. Fürst.

Penninglotteriets löpande förvaltning är av den i ovanstående lag angivna lotterikommittén alltjämt överlåten till »Den norske Creditbank», som alltså utgör det i lagen förutsedda »selskapet» för lottförsäljning.

Ärligen anordnas för närvarande tolv dragningar. Antalet lotter är till varje dragning 225 000. Lottpriset är 10 kronor, dock att halvlotter å 5 kronor kunna säljas till av kommittén för varje dragning bestämt antal. Stämpelavgift utgår icke. »Selskapet» (= Creditbanken) skall före varje dragning hos lotterikommittén avhämta hela det för dragningen bestämda antalet lotter mot inbetalning av belopp, motsvarande dels vederbörligen fastställda bidrag till allmänna ändamål och dels sammanlagda vinstvärdet. Samtliga utgifter med undantag av kostnaderna för lotterikommittén bestridas av »selskapet», d. v. s. utgifterna för tryckning, reklam, kommissionärsprovisioner m. m. Härjämte står »selskapet» — som i fast räkning till avyttring övertager samtliga lotter — risken av att det i sin tur icke slutsäljer alla lotter. För denna risk och för omkostnaderna uppbär »selskapet» en sammanlagd ersättning av 5.5 procent av lotteriets spelsumma.

Det relativa vinstvärdet är 64 procent. Vinsternas antal är i varje dragning 22 520, fördelade på följande sätt:

1 vinst	å 50 000 kronor	50 000 kronor
1 »	» 20 000 »	20 000 »
5 vinster	» 10 000 »	50 000 »
20 »	» 5 000 »	100 000 »
200 »	» 1 000 »	200 000 »
317 »	» 500 »	158 500 »
550 »	» 200 »	110 000 »
2 504 »	» 100 »	250 400 »
3 602 »	» 50 »	180 100 »
15 300 »	» 20 »	306 000 »
<hr/>		
22 500 vinster		1 425 000 kronor
10 premier	å 1 000 kronor	10 000 »
10 »	» 500 »	5 000 »
<hr/>		
22 520 vinster		1 440 000 kronor

Beträffande ovan angivna premier gäller, att premierna å 1 000 kronor tillfalla de 5 numren omedelbart före och efter högsta vinsten samt att de å 500 kronor tillfalla de 5 numren före och efter näst högsta vinsten. — »Hvis den störste eller neststörste gevinst skulde bli uttrukket på et av nummerne 1 til og med 5 blir nummerne 225 000 og bakover til og med 224 996 å betrakte som de 5 nummer som kommer umiddelbart foran no. 1. På lign. måte forholdes hvis de nevnte gevinster faller på et av nummerne 224 996 til og med 225 000 idet nummerne 1 til og med 5 betraktes som kommende umiddelbart efter 225 000.»

Lottens matematiska värde är 6:40 kronor. Vinstchansen är 10.008 procent.

Vinsterna utbetalas utan avdrag och äro fritagna från inkomstbeskattning.

Under antagande av att samtliga vinster avhämtas, fördelar sig lotteriets sammanlagda spelsumma per år sålunda:

Vinster	17 280 000 kronor	64 %
Creditbankens ersättning	1 485 000 »	5.5 »
Överskott	8 235 000 »	30.5 »
Summa	27 000 000 kronor	100 %

Överskottet i penninglotteriet inklusive huvudparten av preskriberade vinster fördelades ursprungligen oberoende av allmänna budgeten till olika, företrädesvis »landsomspennende» ändamål. Småningom upptogs emellertid allt större belopp av lotterimedlen å budgetens inkomstsida. Sedan år 1934 redovisas hela lotteriöverskottet över allmänna budgeten. På budgetens utgiftssida upptagas å andra sidan betydande anslag till ändamål, som särskilt angivas tidigare hava varit »dekket av lotterimidler», sådana som »skogsaken», »fremme av fiskerinæringen», »folkehelsen», »videnskapelige og kulturelle formål» m. fl. Hithörande anslagsfrågor, som på sedvanligt sätt förberedas inom vederbörande statsdepartement, avgöras sålunda av stortinget i samband med övriga budgetfrågor. Beträffande åtskilliga sålunda beviljade anslag brukar stortinget emellertid uppdraga åt regeringen att, inom ramen för mera allmänt hållna direktiv, närmare bestämma över fördelningen, exempelvis ifråga om anslaget till »videnskapelige og kulturelle formål», som under de tre senaste budgetåren uppgått till 500 000 å 550 000 kronor.

Finland.

Lotteriväsendet i Finland överensstämmer i flera avseenden med motsvarande förhållanden i Sverige.

I finska strafflagen har sålunda, i huvudsaklig överensstämmelse med

vad härom i 1881 års svenska lotteriförordning föreskrivits, förbud stadgats att utan behörigt tillstånd föranstalta om lotterier och liknande företag ävensom att försälja eller saluhålla lotter i otillåtna lotteriföretag.

Varulotteriväsendet, som i Finland är reglerat genom en särskild presidentförordning, företer även betydande likheter med motsvarande svenska förhållanden, sådana dessa reglerats i lotteriförordningen och därjämte utbildats genom praxis.

Med avseende å penninglotterierna, som likaledes synas hava lånat åtskilliga drag från motsvarande svenska institution, har en särskild förordning utfärdats av följande lydelse:

Förordning
angående penninglotteri.

Given i Helsingfors, den 7 maj 1926.

På föredragning av Ministern för inrikesärendena stadgas härmed följande:

1 §.

Statsrådet är berättigat att för upprätthållande av anstalter, som avse befrämjande av vetenskap, konst eller idrott, bevilja koncession till föranstaltande av penninglotteri.

För samma tid må flera koncessioner icke beviljas. (»idrott» tillagt genom förordning 26 oktober 1926).

2 §.

Koncession beviljas för viss tid, dock icke för längre tid än tio år i gången.

3 §.

Verkställas under ett och samma år flera dragningar, utgör envar av dem ett självständigt lotteri.

4 §.

I koncessionen bör nämnas:

- 1) ändamålet till vilket nettoinkomsten av lotteriet skall användas;
- 2) tiden, under vilken koncessionen är gällande;
- 3) största antalet dragningar i året;
- 4) lottens pris;
- 5) maximiantalet lotter och högsta vinstens belopp i varje dragning;
- 6) huru stor del av den beräknade totalinkomsten av dragningen, som åtminstone bör användas till vinster; samt
- 7) de övriga villkor, som befinnas nödiga att uppställa.

I koncessionen kan en del av den årliga nettovinsten reserveras jämväl för annat vetenskap, konst eller idrott befrämjande ändamål än det, för vilket lotteriet i främsta rummet föranstaltats, enligt vad av statsrådet, sedan nettovinsten blivit utredd, bestämmes. (»idrott» tillagt genom förordning 26 oktober 1926.)

5 §.

För utnyttjande av koncessionen skall tillsättas en bestyrelse, i vilken statsrådet utser två och koncessionsinnehavaren tre medlemmar. Bestyrelsen väljer inom sig ordförande och är beslutför, då tre medlemmar äro tillstädes, av vilka åtminstone en bör vara utsedd av statsrådet.

Bestyrelsen vare berättigad att anordna lotteriet genom förmedling av ett särskilt kansli, så ock att på sitt ansvar samt med bestyrelsen förbehållen övervakningsrätt överlämna dess föranstaltande åt enskild person eller sammanlutning.

Bestyrelsemedlemmarnas arvoden bestämmas av statsrådet på framställning av bestyrelsen och inbegripas i omkostnaderna för lotteriet.

6 §.

Koncessionsinnehavaren bör ställa av ministeriet för inrikesärendena godkänd säkerhet för utbetalning av lotterivinsterna, första gången innan koncessionen tages i anspråk och därefter för ett kalenderår i sänder.

7 §.

Genom försäljning av lotter influtna medel böra insättas i säker bankinrättning, tills desamma utbetalas åt de därtill berättigade.

Vinsterna böra utbetalas åt vederbörande senast inom en månad efter dragningens avslutande.

8 §.

Därest lotteriet icke föranstaltas inom ett år efter det tillstånd därtill beviljats eller i koncessionen uppställda villkor icke iakttagas eller ock missbruk eljest yppas, kan koncessionen av statsrådet återkallas.

9 §.

Närmare anvisningar angående tillämpningen av denna förordning utfärdas vid behov av statsrådet.

Det alla, som vederbör, till efterrättelse länder.

Helsingfors, den 7 maj 1926.

Republikens President

Lauri Kr. Relander

Minister för inrikesärendena

Gustaf Ignatius

Jämlikt denna förordning har regeringen, senast för tiden 1 juni 1936—31 december 1940, meddelat koncession till föranstaltande av penninglotteri åt aktiebolaget Finska Operan och aktiebolaget Suomen Kansallisteatteri (finska nationalteatern) gemensamt. Den enligt samma förordning av, bland andra, nämnda koncessionsinnehavare tillsatta lotteribestyrelsen har enligt kontrakt överlämnat den löpande lotteriförvaltningen till ett enskilt företag, Finansinstitutet Aktiebolag.

Enligt vederbörande statsrådsbeslut och ovannämnda kontrakt är det årliga antalet penninglotterier (dragningar) 12, lotternas antal i varje dragning 50 000 och lottpriset 100 Fmk. Försäljning av lottandelar är icke tillåten. Lotteriplanen kan inom viss angiven ram ändras genom överenskommelse mellan bestyrelsen och Finansinstitutet.

Vinstplanen är för närvarande följande:

1 vinst	å	300 000 Fmk	300 000 Fmk
1 »	»	100 000 »	100 000 »
5 vinster	»	50 000 »	250 000 »
10 »	»	25 000 »	250 000 »
20 »	»	10 000 »	200 000 »
70 »	»	5 000 »	350 000 »
400 »	»	1 000 »	400 000 »
1 100 »	»	500 »	550 000 »
3 000 »	»	200 »	600 000 »
<hr/>				
4 607 vinster			3 000 000 Fmk

Relativa vinstvärdet är sålunda 60 procent och vinstchansen 9.21 procent. — Outtagna vinster preskriberas efter ett år.

Vinster, icke understigande 5 000 Fmk, äro underkastade en i form av stämpelskatt utgående inkomstbeskattning å 10 procent.

Finansinstitutet svarar för alla med lotterierna förenade omkostnader utom arvodena till bestyrelsens medlemmar och ställer bankgaranti för utbetalningen av såväl vinsterna som lotteriernas beräknade behållning. Härför är institutet berättigat att uppbära en ersättning med 5 procent av lotteriernas spelsumma.

Av behållningen (35 procent av spelsumman) erhålla koncessionsinnehavarna tillsammans 22 procent och ställes återstoden till statsrådets förfogande. Denna återstod utdelas därefter, sedan vederbörlig plan underställtts riksdagen, av regeringen till olika anstalter, som avse befrämjande av vetenskap, konst eller idrott.

Tyskland.

I Tyskland är förbjudet att utan tillstånd från vederbörande myndighet offentligt anordna lotterier och annat »Glückspiel». Inom de särskilda staterna förekomma olika restriktioner med avseende å utländska lotterier. I Sachsen är exempelvis även *deltagandet* i utländska lotterier förbjudet.

Preussisch-Süddeutsche Klassenlotterie förvaltas numera av en president, som biträdes av en förste direktör, en direktör och ett antal andra tjänstemän, vilka samtliga äro preussiska statsanställda.

Lottförsäljningen äger uteslutande rum genom statliga kollektörer. Lottköpare är icke berättigad att till första klassen av en lotteriserie välja visst nummer.

Lotternas antal är för närvarande i varje halvårsserie 800 000, varav i envar av klasserna II—V 20 000 äro »ersättningslotter». Priset per enkel hellott är till varje klass (klass I »köplott», klasserna II—V »förnyelse-

lott») = 24 RM. Serielotten kostar sålunda 120 RM. I lottpriset ingår stämpel till ett värde av $16\frac{2}{3}$ procent. Totala spelsumman i serien utgör 91 200 000 RM. Sammanlagda vinstvärdet är 67 591 680 RM, fördelat å 343 000 vinster. Värdet av lägsta vinst (i klass I) är 60 RM och av de två högsta vinsterna (i klass V) vardera 1 000 000 RM. Från vinsterna avdrages en, inkomstskatten ersättande, skatt å 20 procent. Med utgångspunkt härifrån blir serielottens matematiska värde 67.59 RM och relativa vinstvärdet 59.29 procent. Utan frånräknande av vinstskatten utgör relativa vinstvärdet 74.11 procent. Vinstchansen är i envar av klasserna I—IV 2.78 procent och i klass V 36.53 procent.

Dragningen äger rum offentligt med användande av omfattande säkerhetsanordningar samt både verkställes och kontrolleras av tjänstemän från andra statliga inrättningar än statslotteriet. I sjätte klassen pågår dragningen omkring 30 dagar.

Lotteriets spelsumma per år fördelar sig, om man utgår ifrån att samtliga lotter försäljas och samtliga vinster avhämtas, på följande sätt å de olika huvudposterna:

	RM	Procent
Vinster med avdrag av vinstskatt	108 146 688	59.29
Vinstskatt (staten)	27 036 672	14.82
Stämpel »	<u>30 400 000</u>	<u>16.67</u>
Kollektörer (utom del i vinstskatten)	<u>16 816 640</u>	<u>9.22</u>
	182 400 000	100

Statens inkomster användas — utom vissa belopp av vinstskatten, som avsätts för lotteriets administration — till rent budgetära ändamål.

Sächsische Landes-Lotterie omfattar nu per halvår 160 000 lotter. Priset å hel serielott är 150 RM (insatsen i varje klass är 30 RM). Sammanlagda vinstvärdet är 16 837 000 RM, fördelat å 72 000 vinster och 101 premier. Vinstavdraget är 16 procent.

Hamburger Staats-Lotterie omfattar numera endast 57 000 lotter per halvårsserie. Hel »köplott» i klass I respektive »förynselflott» i klasserna II—VI kostar 20 RM. Sammanlagda vinstvärdet är 4 529 200 RM, fördelat å 21 343 vinster och 13 premier. Vinstavdraget är 20 procent.

Premierna tjäna här liksom i sachsiska lotteriet till att efter vissa spelregler förstärka de övriga vinsterna, så att i lyckligaste fall mycket höga vinster kunna uppkomma.

Utom de stora stående klasslotterierna bruka i Tyskland till olika välgörande o. dyl. ändamål stundom även anordnas penninglotterier av mindre omfattning. I åtminstone en del av dessa verkställes dragningen före lottförsäljningen, varefter vinstlotter med åtryckta vinstbelopp och nitlotter inläggas i kuvert, som förseglade försäljas till allmänheten. Lottköpare erhåller sålunda omedelbart besked om spelresultatet.

Polen.

Lotteriväsendet utgör monopol för polska staten. Det är förbjudet såväl att sälja som att köpa och innehåva lottsedlar i utländska och illegala lotterier, liksom att offentliggöra planer och dragningsresultat i sådana lotterier. Med lotteri förstås i lotterilagstiftningen hasardspel med i förväg angiven plan.

I Polen förekom ett särskilt klasslotteri redan under rikets gamla självständighetstid, vilket lotteri därefter fortlevat inom Rysslands polska provinser. Efter Polens sista självständighetsförklaring har detta klasslotteri genom en år 1920 utfärdad lag organiserats i form av polskt statligt företag. Polska klasslotteriet omfattar för närvarande per halvår 195 000 lotter, fördelade i fyra klasser, samt 108 164 vinster å sammanlagt 24 570 000 zloty (en zl. = c:a 75 öre). Högsta vinsten uppgår till 1 000 000 zloty.

Frankrike.

Franska lagstiftningen definierar begreppet lotteri såsom en försäljning av egendom eller andra förmåner, vilken helt eller delvis äger rum under slumpens inverkan, eller såsom ett för allmänheten anordnat företag i syfte att väcka förhoppning om en vinst, som bestämmes av slumpen.

Det är — med dispensmöjligheter — förbjudet att anordna lotteri liksom att försälja lotter i otillåtna och utländska lotterier och tillhandagå vid sådan försäljning.

Genom lag den 31 maj 1933 har inrättats ett stort statligt penninglotteri: *Loterie Nationale*. Lotteriet, som förvaltas av finansministeriet, är att betrakta såsom »enkelt» och utföres i ett varierande antal dragningar, ungefärligen en dragning per månad. Dragningsdagarna angivas icke i lotteriplanen utan fastställas och tillkännagivas först senare, beroende på utfallet av lottförsäljningen.

I varje dragning förekomma numera 1 200 000 lottsedlar à 100 francs (ursprungligen 2 000 000 lottsedlar). Vinsternas antal är 133 693 och sammanlagda vinstvärdet uppgår till 72 000 000 francs.

Dragningen äger rum med användande av ett fåtal sifferkolor enligt ett system, där endast för bestämmande av de lottnummer, som skola vinna de allra högsta vinsterna, *hela* numret utdrages (en kula drages då för numrets enhets-siffra, en för dess tiotalssiffra, en för dess hundratalssiffra o. s. v. hela vägen). I övrigt bestämmas enligt detta system samtliga vinnande nummer enbart genom utdragande av sifferkula, motsvarande numrens enhets-siffra (lägsta vinsterna) eller numrens enhets- och tiotalssiffra (näst lägsta vinsterna) eller ock, därjämte, (för medelhöga vinster) numrens hundratalssiffra respektive hundratal- och tusentalssiffra. — Med undantag för de högsta vinsterna är tillåtet att kumulera två eller flera vinster på ett lottnummer.

Till belysande av berörda dragningsprinciper och sättet att tillkännagiva resultatet av en dragning meddelas här nedan såväl vinstplanen för en dragning som ett exempel på hur vinsterna i en sådan dragning kunna utfalla:¹

¹ Dragningslistan, vars uppställning sålunda blir mycket kortfattad, tillhandahålles allmänheten avgiftsfritt.

Vinster.		Bredvidstående vinster utfalla på följande nummer:				
Antal	Värde (i francs)					
1	3 000 000	841287				
6	1 000 000	101141, 64659, 318802, 798287, 1112397, 89627				
6	500 000	26818, 1011174, 824369, 785211, 236272, 1089625				
120	100 000	Alla nummer, som sluta på 4417				
120	50 000	» » » » » 7326				
240	25 000	» » » » » 0389 och 3982				
1 200	10 000	» » » » » 415				
12 000	1 000	» » » » » 27				
120 000	100	» » » » » 6				

Vinstchansen är 11.14 procent. Vinsterna å 100 francs utgöra emellertid, som synes, endast återbetalning av det erlagda lottpriiset. Relativa vinstvärdet är 60 procent. Vinsterna äro befriade från inkomstskatt.

Av lotteriets spelsumma användes 3.30—3.50 procent till omkostnader. Distributionen äger rum genom uppbördskontor, postanstalter, tobaksaffärer, banker, lantbrukssammanslutningar och sammanslutningar av förutvarande deltagare i världskriget m. fl.

Behållningen (36.50—36.70 procent) har anslagits till särskilda ändamål, såsom understöd åt förutvarande deltagare i världskriget (ursprungliga ändamålet), speciella lantbruksbehov samt finansiering av 1937 års Parisutställning.

Belgien.

Även i Belgien är förbjudet att verka för avsättning av lottsedlar i lotterier, som icke vederbörligen tillåtits. Härunder anses även falla lotterier i utlandet.

Ett större statligt penninglotteri, *Loterie Coloniale*, har inrättats efter mönster av franska statslotteriet. Liksom detta lotteri är sålunda det belgiska anordnat i ett med hänsyn till efterfrågan å lotterna växlande antal dragningar. Varje dragning i det belgiska lotteriet omfattar emellertid endast 1 000 000 lotter å 50 francs. Principerna för vinstfördelningen och dragningssättet äro i huvudsak desamma som i franska lotteriet.

England.

I England har lotteri- och vadhållningsväsendet nyligen varit föremål för ett omfattande utrednings- och lagstiftningsarbete.

Sålunda har en för ändamålet tillsatt kunglig kommitté år 1933 efter ingående undersökningar avlämnat vissa betänkanden med förslag i förevarande ämnen. Ur innehållet i kommitténs huvudbetänkande torde här böra anmärkas följande:

I England — där på över hundra år icke förekommit några större inhemska lotterier — har allmänheten under senare år trots gällande förbud att sprida utländska lottsedlar i landet, i mycket stor utsträckning kommit att delta i de omfattande lotteriföretag, som sedan år 1930 i form av »sweepstakes» anord-

nats inom Irländska fristaten. Förslag hava framkommit att motarbeta ett sådant deltagande genom upprättande av stora inhemska penninglotterier. För sin del avvisar kommittén emellertid denna tanke bland annat på den grund, att engelska folkets nyväckta lotteriintresse sannolikt vore av övergående natur och att det därför, fränsett den tvivelaktiga effektiviteten av en sådan åtgärd vore ur flera synpunkter olämpligt att genom nyinrättande av mer eller mindre permanenta lotterier utnyttja och vidmakthålla detta intresse. Om det likväl skulle befinnas önskvärt att inom England upprätta stora penninglotterier, finner kommittén, oaktat de moraliska betänkligheterna häremot, den mest praktiska formen för sådana lotterier vara ett från privatintressen helt befriat statslotteri.

Kommitténs förslag gå därför, i vad avser lotteriväsendet, huvudsakligen ut på en skärpning av lagstiftningen till förhindrande av illegalt lotterispel.

Kommitténs arbeten resulterade i en av regering och parlament år 1934 antagen utförlig lag om vadhållning och lotterier («Betting and Lotteries Act, 1934»).

Lagen ger inga bestämda definitioner av vare sig begreppet vadhållning («betting») eller begreppet lotteri. Enligt ovannämnda kommittébetänkande hava de engelska domstolarna såsom lotteri brukat anse en anordning för fördelning av vinster genom lottning eller slumpvis, under förutsättning att valuta i någon form erlagts av vederbörande deltagare.

I samband med lotterier behandlar emellertid lagen s. k. pristävlingar, vilka definieras sålunda:

»Varje i eller genom en tidning eller i förbindelse med någon affär eller annat företag eller i samband med försäljning av en vara till allmänheten anordnad tävlan, i vilken pris erbjudas för gissningar med avseende å utfallet antingen av en kommande tilldragelse eller av en redan inträffad händelse, vars resultat ännu icke är fastställt eller ännu icke är allmänt bekant, ävensom över huvud taget varje i berörda ordning anordnad tävlan, i vilken framgången icke i väsentlig grad beror på skicklighet.»

Vad sålunda sägs om vadhållning i förbindelse med företag skall emellertid enligt ifrågavarande lag icke avse av s. k. bookmakers anordnad, legitim vadhållning.

Lagen betecknar allt lotteriväsen såsom i princip olagligt. Undantagna äro endast mindre lotterier, anordnade antingen i samband med basarer och dylikt eller inom förefintliga sammanslutningar (dock ej speciella lotteri- eller spelklubbar; särskilt angivas konstföreningar) eller ock bland personer, som alla hava samma arbete eller bo i samma fastighet («premises»).

Beträffande utländska och illegala lotterier är bland annat förbjudet att trycka lottsedlar, att distribuera lottsedlar och på olika angivna sätt medverka vid eller förbereda sådan distribution ävensom att offentliggöra eller distribuera reklam eller meddelanden om dragningsresultat eller andra uppgifter, ägnade att stimulera allmänheten till deltagande i lotterier av ifrågavarande slag.

Irländska fristaten.

Irländska fristaten har under de senaste åren blivit säte för en världsomspännande lotteriinstitution, »*The Irish Hospitals Sweepstakes*». Nämnade lotterier, vilka stå i samband med olika hästkapplöpningar, instiftades år 1930 och administreras av ett enskilt, i viss mån statsreglerat företag, Hospitals Trust, Ltd. Lotteriernas behållning är, såsom av deras namn torde framgå, anslagen till irländska sjukhus.

År 1930 anordnades endast ett sweepstake, under det att vart och ett av åren 1931—1936 tre sådana lotterier avhållits, vilka de senaste åren i regel varit anknutna till någon av de med namnen »Cambridgeshire», »Grand National» och »Derby» betecknade engelska kapplöpningarna. De särskilda lotteriernas omslutning har, beroende på deras elastiska organisation, varierat ganska avsevärt. 1931 års sweepstake omfattade sålunda endast c:a 750 000 £, medan totalomslutningen i ett vart av de övriga synes hava varierat mellan knappt $1\frac{3}{4}$ och över 4 miljoner £. Av dessa belopp gå minst 16.67 procent till återförsäljare. Av nettot användes, enligt uppgift i lotteriprospekten, 75 procent till vinster, varefter återstoden utgör lotteriets behållning. Vinstchansen håller sig vid ett värde av omkring 1 : 1 000.

Lottsedlarna utgivas — i häften om tolv stycken — i ett mycket frikostigt tilltaget antal serier om c:a 100 000 lottsedlar vardera. Varje sedel består av en talong (»counterfoil») och den egentliga sedeln. Lottpriset är nominellt 10 shillings, men erhålles vid övertagande (för eventuell återförsäljning) av ett helt häfte rabatt med en sjättedel av priset. Då lottsedlarna icke bliva giltiga, förrän talongen, med påskrift om köparens och återförsäljarens namn, jämte likvid inkommit till lotteristyrelsen, anser sig denna kunna utan säkerhet utlämna kuponghäften till vem som helst. Lottsedlar, åtföljda av reklamtryck, kringspri-das sålunda — ofta, så att säga, blott på försök — i stora mängder över hela världen. Icke försålda lottsedlar behöva icke redovisas. I stället uppmanas allmänheten (genom tillkännagivande å lottsedlar och prospekt m. m.) att vid avlämnande av talong och likvid till annan än lotteristyrelsen i eget intresse noga förvissa sig om den anlitade återförsäljarens absoluta vederhäftighet. Lottköpare erhåller garanti för att hans lott blivit giltig först sedan han från lotteristyrelsen fått mottaga ett särskilt kvitto, utvisande att talongen jämte likvid i rätt tid (tre veckor före dragningen) inkommit till lotteriet, och att lotten sålunda får deltaga i dragningen. För sent inkomna, av likvid åtföljda talonger, räknas dock köpare till godo för ett kommande sweepstake.

I lotteridragningen, som äger rum några få dagar före vederbörande kapplöpning, deltaga, såsom av det föregående torde framgå, endast försålda lotter. De till lotteriet inkomna talongerna (»counterfoils») tjänstgöra härvid — inlagda i ett stort lotthjul — såsom nummersedlar. Ur ett särskilt, mindre hjul (vinsthjul) dragas namnen på till tävlingen anmälda hästar på sådant sätt, att varje hästnamn enligt vad nedan angives kommer att motsvaras av en eller flera lotter. Dragningsförrättningen omgives med en oerhörd reklamapparat. De därvid medverkande äro iförda särskilda teaterkostymer, resultaten rundradieras o. s. v.

Det för vinnare i ett sweepstake beräknade totalbeloppet uppdelas i så många

»potter» om 100 000 £, som beloppet medgiver. Överskottet delas i 10 extravinsterna. Inom varje pott bestämmas vinsterna på följande sätt: Köpare av lott, vilken dragits i samband med namnet å häst, som vinner kapplöpningen, erhåller 30 000 £; lottköpare, som dragit häst nr 2, vinner 15 000 £ och lottköpare, som dragit häst nr 3, vinner 10 000 £. Övriga lotter, som dragits i samband med hästnamn, dela inom varje pott 35 000 £. Dessutom förekomma inom varje pott 100 extravinsterna om 100 £ varje samt ett antal vinster till återförsäljarna av de med de högsta vinsterna utfallna lottsedlarna. I de två första sweepstakes förekom ingen uppdelning i »potter» med påföljd, att de allra högsta vinsterna där kommo att uppgå till respektive 208 792 och 354 724 £.

För den händelse lottförsäljningen till ett sweepstake skulle utvisa så dåligt resultat, att vinster icke skulle kunna utdelas enligt vad ovan sägs, äro lottköparna genom en särskild bankdeposition garanterade vinster till en minimisumma av 25 000 £.

Italien.

Det i professor Charliers utredning beskrivna statliga nummerlotteriet, det s. k. »Lotto»-spelet, fortsätter alltjämt enligt samma principer, som i utredningen angivits.

Vid sidan av detta hava under de senaste åren uppkommit två stora statslotterier, vilka båda inrättats efter mönster av de irländska sweepstakes. I de nyinrättade lotterierna är sålunda antalet lottsedlar icke från början bestämt utan kan elastiskt anpassa sig efter växlande efterfrågan. Likaledes är fördelningen av vinsterna i båda lotterierna i sista hand beroende på resultatet av sportsliga evenemang, i det ena, »*Lotteria di Merano*» placeringen av de tävlande hästarna vid vissa kapplöpningar i Merano och i det andra, »*Lotteria di Tripoli*», utfallet av vissa i Tripolis anordnade hastighetstävlingar med automobil.

Ur reglementet för »*Lotteria di Merano*» (instiftat år 1935) torde här följande böra anföras:

Lotteriet förvaltas av finansministeriet och står under inseeende av en särskilt förordnad kommitté. Lottsedlarna utgivas i ett från början icke begränsat antal serier om 100 000 lottsedlar vardera. Varje lottsedel består av en talong (»matrice»), vilken behålles av vederbörande säljare, och den egentliga sedeln (»figlia»). Lottpriset är 12 lire. Lottförsäljningen äger rum genom »lotto»-kollektörer, banker, postanstalter och ett stort antal andra inrättningar och organisationer eller personer, som lotteriadministrationen därtill finner lämpliga. Av lottförsäljare äger administrationen fordra säkerhet. De officiella försäljarna kunna på eget ansvar överlåta försäljningen på andra. Säljare behåller i provision 2 lire per lott. Redovisning, åtföljd av de försålda lottsedlarnas talonger jämte likvid, skall varje vecka avlämnas till finansministeriets vederbörande lokalavdelning. Alla talonger till försålda lottsedlar skola hava inkommit senast viss angiven dag före dragningen, vid äventyr att de icke få deltaga i densamma. Innehavare av för sent redovisade, försålda lotter äger återfå erlagd betalning. Vissa dagar efter dragningen skola även osålda lottsedlar av försäljarna återställas till vederbörande finansmyndighet. På lotteriets huvudkontor upprättas, så snart ovanberörda redovisningar inkommit, före dragning-

en en förteckning över försålda lottnummer. Genom en särskild dragningsförrättning, fyra dagar före kapplöpningarna i Merano, utdragas därefter för preliminär bestämning av vinnande lottnummer, så många av de försålda lottnumren, som motsvara dels antalet till kapplöpningarna anmälda hästar och dels antalet tröstpris (300). Denna dragning verkställs med anlitande av sifferkolor enligt samma principer som dragningen av de högsta vinsterna i franska statslotteriet (se ovan!). I händelse nummer utfaller, som icke motsvarar försåld lott, eller dubbelnummer, betraktas sådant nummer såsom ogiltigt, och nytt nummer utdrages. Genom en annan dragningsförrättning lottas därefter envar av de anmälda hästarna å något av de utdragna lottnumren, varefter vinsternas fördelning å de sålunda lottade numren enligt närmare angivna regler bestämmas av hästarnas placering i kapplöpningarna. Vinsterna skola till sammanlagt värde motsvara viss angiven del (c:a 35 procent) av de sammanlagda insatserna och kunna sålunda med avseende å storleken vara underkastade avsevärda växlingar. De högre vinsterna äro maximerade. Högsta vinsten, till innehavaren av den lottsedel, vars nummer lottats å häst som vinner i huvudlott: »Gran Premio Merano», får sålunda icke överstiga 2 500 000 lire.

Lotteriets behållning går — förutom en stämpelavgift å 10 procent, som inflyter i budgeten — till en rad särskilt angivna ändamål av huvudsakligen social och idrottslig karaktär.

Spanien.

Ett stort statligt penninglotteri, *Loteria Nacional*, utföres årligen i ett flertal fristående (enkla) dragningar, vilkas antal och tidpunkt närmare bestämmas av vederbörande lotteriadministration. I regel hava varje månad anordnats tre dylika dragningar. För de olika dragningarna bruka lottantal, lottpris och vinstplan variera högst avsevärt.

Lottantalet i en dragning kan i vissa fall utgöra endast 35 000 och i andra uppgå till 276 000. Lottpriset kan växla mellan 30 och 2 000 pesetas per hellott. Lottsedlarna äro i allmänhet uppdelade i tiondedelar. Högsta vinst uppgår i regel till mycket högt belopp, i den s. k. juldragningen ända upp till 15 000 000 pesetas. Utom ett fåtal höga vinster bruka vinstplanerna innehålla några hundratals medelstora vinster, vilka utgå till sådana lottnummer (»aproximaciones»), som enligt angivna regler närmast ansluta till nummer, som vunnit de höga vinsterna, ävensom ett stort antal små vinster av samma storlek som lottpriset, vilka utgå till varje lottnummer, vars sista siffra (»terminacion») är densamma som slutsiffran i det lottnummer, varå högsta vinsten utfallit. Chansen att vinna på en lott kommer med hänsyn till dessa småvinster att överstiga 10 %.

Lotterna försäljas genom lotteriadministrationen och genom särskilda av denna antagna officiella försäljare, vilka i sin tur på eget ansvar kunna anställa underagenter.

Av intäkterna utgå c:a 70 procent till vinster. Behållningen tillfaller speciella statliga eller kommunala ändamål, såsom röda korset, tuberkulosens bekämpande, Madrids universitet o. s. v.

Svenskt spel på utländska lotterier.

Tidigare undersökningar.

I 1910 års lotteribetänkande framlades resultatet av en omfattande utredning angående svenskt deltagande i spel å lotterier i utlandet. Utredningen grundade sig dels på vissa genom postverket anskaffade sifferuppgifter, avseende värdeförsändelser till lotterikollektörer i Danmark, Tyskland och Ungern (1907 tillhoppa c:a 3 miljoner kronor), dels på vissa allmänt hållna uttalanden i yttranden från ett flertal länsstyrelser och dels på olika uppskattningar och beräkningar med ledning av andra för utredningsmännen tillgängliga uppgifter rörande såväl svenskt lotterispel som utländska lotteriers struktur och försäljningssätt. Såsom sammanfattning av sina undersökningar ifråga om storleken av de svenska bruttoinsatserna i utländska lotterier anförde utredningsmännen: »Det synes icke omöjligt, att det utgående beloppet kan uppgå till omkring 15 millioner kronor om året och det synes mycket sannolikt, att det icke understiger 12 millioner kronor». För beräkning av landets nettoförlust på ifrågavarande lotterispel funno sig utredningsmännen böra utgå ifrån, att en stor del av vinsterna från lotterier i andra länder icke alls eller endast till betydligt reducerade belopp utbetalades till svenska vinnare, ävensom att lottsedlarna av dessa vinnare genom olika pålägg och anskaffningskostnader i allmänhet i hög grad överbetalats. Med anledning härav ansågo de sig från ovan angivna bruttobelopp kunna avdraga endast en mindre del av de i vederbörande officiella lotteriplaner angivna relativa vinstvärdena. Det är på detta sätt utredningsmännen kommit till ovan omförmälda uppskattning av den för det dåvarande sannolika årliga svenska nettoförlusten på utländskt lotterispel: 9 à 10 miljoner kronor.

Med anledning av de sålunda publicerade uppgifterna rörande svenskt deltagande i utländska lotterier lät danska skattedepartementet år 1910 verkställa en utredning ifråga om det svenska deltagandet i danska lotterier. Enligt denna utredning, vars resultat år 1912 delgavs svenska regeringen, skulle den i 1910 års betänkande gjorda uppskattningen av dylikt deltagande vara betydligt överdriven. I nämnda danska utredning, som bland annat även omfattade vissa uppgifter om det s. k. koloniallotteriets utlandsförsäljning, medgavs emellertid, att det egentliga danska klasslotteriets direktorat uppskattat de svenska lottköparnas andel i detta lotteri till en sjättedel av lotteriets omslutning, vilket enligt dåvarande förhållanden — inklusive stämpelavgift men bortsett från extra pålagor och om-

kostnader — motsvarade ett bruttobelopp av något över 2 ½ miljoner kronor. Att märka är i detta sammanhang, att ett stort antal av svenskar genom oauktoriserade ombud verkställda lottinköp av naturliga skäl måst hava undandragit sig direktoratets uppmärksamhet.

I januari 1917 fick svenska regeringen mottaga ett nytt meddelande om en officiell dansk undersökning i förevarande ämne, enligt vilken det efter 1910 icke kunnat konstateras någon nämnvärd stegring i avsättningen av danska lottsedlar på Sverige.

Beträffande den inom handelsdepartementet år 1923 verkställda utredningen rörande bland annat svenskt spel på utländska lotterier få sakkunniga hänvisa till den historiska översikten (sid. 22). I detta sammanhang torde endast böra anmärkas, att den därvid framkomna siffran för Sveriges årliga nettoförlust å dylikt spel — 5 ½ miljoner kronor — uppskattats utan tillgång till särskilt primärmaterial.

Sakkunnigas utredning.

För egen del hava sakkunniga på olika vägar sökt införskaffa möjligast aktuella material rörande svenska allmänhetens deltagande i utländskt lotterispel. Hänvändelser i detta syfte hava gjorts såväl till Kungl. Maj:ts beskickningar i Köpenhamn och Oslo som till landshövdingarna i Kristianstads och Malmöhus län och till polisen i Stockholm. Härjämte har postverket på sakkunnigas begäran utfört en specialundersökning i ämnet. De uppgifter, som på nämnda sätt erhållits, hava slutligen kompletterats genom studium av material, som från andra håll ställts till sakkunnigas förfogande, ävensom genom bedömning av förut tillgängliga uppgifter och allmänt kända förhållanden.

Uppgifter från Danmark och Norge. Från svenska beskickningen i Köpenhamn har med anledning av sakkunnigas hänvändelse uppgivits, att det icke torde låta sig göra att genom de danska valutamyndigheterna erhålla några upplysningar i ämnet¹, ävensom att danska klasslotteriets direktorat på förfrågan av beskickningens konsulatkansli givit följande negativa svar:

— — —

»Foranlediget heraf skal man meddele, att det vilde være Direktoratet en Glæde at meddele alle fornødne Oplysninger med Hensyn til det stillede Spørgsmaal, saafremt man blot selv var i Besiddelse av nogenlunde tilfredsstillende Oplysninger i saa Henseende.

¹ Penningförsändelser härrörande från spel å danska lotterier omfattas icke av gällande danska valutarestriktioner.

Forholdet er imidlertid det, att selvom der i Kollektionerne føres Fortegnelser (Hovedböger) over samtlige Spillere, nytter det ikke, hvis man vil danne sig et Skön over Antallet af Spillere i et bestemt Land, at foretage Optælling i samtlige Kollektioners Hovedböger av Antallet af de Spillere, der har Bopæl i det paagældende Land og spiller enten ved direkte Korrespondance med Kollektionen eller gennem Kommissionær i det paagældende Land. Et betydeligt Antal Lodsedler ekspederes nemlig til Udlandet gennem uautoriserede Kommissionsforretninger her i Landet, som ikke er Direktoratets Kontrol undergivne, og til hvis Bokføring Direktoratet ikke har Adgang.

Idet saaledes en Del af Salget til Udlandet unddrager sig Direktoratets Kontrol, ser dette sig desværre ikke i Stand til at imødekomme Konsulatkansliets Anmodning om Oplysninger vedrørende Omfanget af det danske Klasselotteris Salg til Sverige.»

Svenska beskickningen i Oslo har från norska penninglotteriets kontorschef erhållit den likaledes negativa upplysningen,

»at det årlig kommer en del enkeltbestillinger fra Sverige. Nogen oversikt over disses antall kan imidlertid ikke skaffes. Det norske Penge­lotteri har ingen agent i Sverige, så noget organisert salg foregår der ikke».

Uppgifter från vissa länsstyrelser och polismyndigheter m. m. Från länsstyrelsen i Malmöhus län har med anledning av en från sakkunniga gjord framställning överlämnats en av Malmö polis verkställd utredning beträffande spel å danska klasslotteriet. I redogörelsen för denna utredning meddelas bland annat följande.

Det i Malmö och trakten däromkring bedrivna spelet å danska klasslotteriet tillginge vanligen på sådant sätt, att spelarna låte inköpa och förnya lottsedlar i nämnda lotteri genom särskilda ombud, som för ändamålet överreste till Köpenhamn.

Det förekomme emellertid även, att personer på landet genom posten rekvirerade lottsedlar från lotterikollektörer i Danmark.

Det kunde antagas, att enbart i Malmö funnes 25 å 30 personer, som regelbundet i stor skala åtog sig ombudsuppdrag, som ovan sagts. Sådana mer eller mindre yrkesmässiga ombud funnes därjämte i samtliga städer och större samhällen inom Malmöhus län. Några av de i Malmö bosatta ombuden hade vid förhör uppgivit, att de årligen omsatt danska lottsedlar till summor, som för var och en av dem ungefärligen uppgått till respektive: 25 000 kronor, 10 000 kronor, 45 000 kronor, 10 000 kronor och 75 000 kronor (överbäggande $\frac{1}{4}$ -lotter). Två av ombuden hade meddelat, att omsättningen å deras förmedlingsverksamhet under de senaste tre åren nedgått med c:a 15 procent. Den ene hade förklarad nedgången med ökat intresse för tippning.

För varje inköp eller förnyelse av lottsedel brukade ovannämnda ombud, oavsett sedelns valör ($\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ eller hel), av sina uppdragsgivare få uppbara en ersättning av 25 öre.

Såsom allmänna omdömen och iakttagelser har vid Malmö-polisens utredning framgått, att de belopp, som från Malmöhus län årligen överfö­ras till danska klasslotteriet, troligen överstiga en miljon kronor, att de som

en gång förskaffat sig en lottsedel i danska klasslotteriet ogärna vilja avstå från densamma, ävensom att personer i Sverige, som vunnit å detta lotteri, utan att tänka på att de erlagt lottpriset i dansk valuta ofta uttryckt sitt missnöje med, att vinsterna utbetalats med reduktion för kurskillnaden mellan svenskt och danskt mynt.

Länsstyrelsen i Kristianstads län har genom cirkulär hört länets samtliga magistrater, stadsstyrelser och landsfiskaler ifråga om den beräknade omfattningen av spelet å utländska lotterier, med anledning varav, efter verkställd undersökning, uppgifter avgivits beträffande deltagande såväl i danska klasslotteriet som i norska penninglotteriet. De sålunda erhållna uppgifterna — som torde kunna giva en viss bild särskilt av det sätt, varpå den svenska allmänheten för närvarande deltagar i utomlands anordnade lotterier, ävensom av den relativa utbredningen inom ett sydsvenskt län av de därvid i främsta rummet ifrågakommande två lotterierna — synas förtjäna härnedan, ort för ort, i korthet återgivas.

Kristianstad.

Två personer hava uppgivit, att de år 1935 förmedlat inköp av danska lottsedlar för tillhoppa 5 000 kronor. Enligt den enes förmenande skulle intresset för spel å ifrågavarande lotteri under sista tiden hava märkbart avtagit, under det att den andre icke förmärkt någon nedgång i intresset i fråga.

Simrishamn.

I norska penninglotteriet hava lottsedlar försålts till belopp, varierande mellan 600 och 1 000 kronor, för år räknat, och i danska klasslotteriet årligen för omkring 600 kronor.

Ängelholm.

Danska lottsedlar bruka i regel anskaffas genom ombud, som vid resa till Köpenhamn ombesörja inköp och omsättningar mot en ersättning av 25 öre per lottsedel. Tvenne sådana ombud hava uppgivit, att det i staden å danska klasslotteriet varje år troligen omsättes omkring 20 000 kronor.

Det norska penninglotteriet fick år 1930 — delvis på bekostnad av det svenska — ett kraftigt uppsving, därvid norska lottsedlar i staden säkerligen omsattes till ett sammanlagt värde av c:a 10 000 kronor per år. Sedan ett par personer år 1933 dömts för återförsäljning av norska lotter, nedgick emellertid ifrågavarande omsättning något. Alltjämt finnas dock minst ett hundratal personer, som varje månad personligen rekvirera lottsedlar från Norge.

Hässleholm.

Per år nedlägges å danska klasslotteriet mellan 1 500 och 2 000 kronor och å norska penninglotteriet mellan 5 000 och 6 000 kronor.

Gråmanstorps landsfiskalsdistrikt.

I Klippans municipalsamhälle torde c:a 150 personer deltaga i danska klasslotteriet.

Björnekulla landsfiskalsdistrikt.

C:a 10 000 kronor nedläggas årligen på danska klasslotteriet.

Rebbelberga landsfiskalsdistrikt.

Endast ett femtontal personer kunna antagas spela på utländska lotterier.

Båstads landsfiskalsdistrikt.

Årligen torde sammanlagt omkring 5 000 kronor nedläggas på de danska och norska lotterierna. Svenska penninglotterier och premieobligationer samt tippning synas dock alltmera vinna terräng på de utländska lotteriernas bekostnad.

Riseberga landsfiskalsdistrikt.

Omkring 2 400 kronor om året nedläggas för närvarande på danska klasslotteriet. Tidigare har deltagandet i nämnda lotteri varit avsevärt större. Nedgången torde bero på ökat intresse för inhemska lotterier, obligationer och tippning.

Örkelljunga landsfiskalsdistrikt.

I orten förekommer visst deltagande i danska lotterier, därvid utbetalningarna nästan undantagslöst gå över postgiro.

Stoby landsfiskalsdistrikt.

6 000 à 7 000 kronor årligen torde förbrukas å lotter i utländska lotterier.

Brönnestads landsfiskalsdistrikt.

Genom förmedling av särskilda ombud omsättas årligen c:a 400 kronor i danska klasslotteriet och c:a 300 kronor å norska penninglotteriet. Dessutom förekommer, ehuru i mindre omfattning, att lottsedlar direkt rekvireras från nämnda lotterier.

Verums och Vinslövs landsfiskalsdistrikt.

På utländska lotterier offras varje år, lågt räknat, i det förstnämnda distriktet 6 000 och i det senare 2 000 kronor.

Osby landsfiskalsdistrikt.

Danska lottsedlar omsättas årligen för omkring 9 600 kronor.

Förlövs landsfiskalsdistrikt.

Årligen nedlägges c:a 3 300 kronor på norska penninglotteriet och 1 700 kronor på danska klasslotteriet.

Örkeneds landsfiskalsdistrikt.

Huvudsakligen genom posten torde årligen något över 2 000 kronor inbetalas till ett vart av danska klasslotteriet och norska penninglotteriet.

Oppmanna landsfiskalsdistrikt.

Endast några enstaka fall av spel å utländskt lotteri hava kunnat konstateras.

Näsums, Fjälkinge och Vä landsfiskalsdistrikt.

På lotter i danska klasslotteriet och norska penninglotteriet nedlägges årligen ungefär:

i Näsums distrikt mellan 500 och 700 kronor (huvudsakligen å danska lotter),
 i Fjälkinge distrikt 600 kronor och
 i Vä distrikt mellan 1 500 och 2 000 kronor (huvudsakligen å danska lotter.)

Äsphults landsfiskalsdistrikt.

Årligen avsändes huvudsakligen genom postverket c:a 1 400 kronor till norska penninglotteriet och c:a 750 kronor till danska klasslotteriet.

Degerberga och Brösarps landsfiskalsdistrikt.

Till utländska lotterier utbetalas årligen genom postverket och annorledes, högt räknat, i Degerberga distrikt 400 å 500 kronor och i Brösarps distrikt 1 000 kronor.

Tryde landsfiskalsdistrikt.

Till utländska lotterier — norska penninglotteriet minst lika mycket som danska klasslotteriet — sändas, lågt räknat, 12 000 kronor om året.

Löderups landsfiskalsdistrikt.

Spelfrekvensen synes beträffande danska klasslotteriet — som för 20 å 30 år sedan anlätades synnerligen flitigt — hava avtagit men däremot ökat beträffande norska penninglotteriet. Årligen torde för närvarande c:a 3 000 kronor nedläggas på utländska lotterier.

Järrestads landsfiskalsdistrikt.

För detta distrikt meddelas,

»... att det säkerligen icke är småbelopp som årligen ... nedläggas på utländska lotterier, även om efter tillkomsten av svenska premieobligationslånen in-tresset för utländska lotterier något avtagit.

Här på orten torde spellusten för norskt lotteri vara minst lika stor som för danska klasslotteriet.»

En summering av de av länsstyrelsen i Kristianstads län sålunda införskaffade, i flera fall endast grovt uppskattade siffrorna rörande spelet å utländska lotterier utvisar för danska klasslotteriets vidkommande ett årligt totalbelopp av c:a 75 000 kronor och för norska penninglotteriet en ungefärlig årssumma av 40 000 kronor. Uppgifterna hava emellertid därvid i olika avseenden måst kompletteras med rena antaganden.

Vissa upplysningar rörande spelet å utländska lotterier hava, såsom ovan berörts, erhållits från Stockholms polis. För sakkunnigas räkning hava från nämnda polis sålunda inlånats handlingar, avseende samtliga vid polisdomstolen i Stockholm åren 1931—1935 anhängiggjorda mål angående överträdelse av det i lotteriförordningen meddelade förbudet att, för egen eller annans räkning, utbjuda eller avyttra lotter i utländskt lotteriföretag. Ur nämnda handlingar, som alla avse åtal för försäljning av lotter i »Det Norske Penge-lotteri», må här följande anföras.

Åtalen — sammanlagt femton till antalet — rikta sig i fyra fall mot innehavare av tobaksaffärer och i alla de övriga mot representanter för s. k. växelkontor. Ett och samma kontor förekommer därvid icke mindre än åtta gånger.

Beträffande det antal norska lottsedlar, som genom dessa företag omsatts, har i några av målen uppgivits respektive: 25 à 200 i månaden, 200 i månaden, 100 i månaden, 35 à 40 till en dragning, »omkring 100 stycken», enstaka lotter, »omkring 50 lotter», 25 à 75 per månad, 30 à 50 hellotter och omkring 100 halvlotter per månad, »minst 100 stycken per månad» samt 20 hellotter och 25 halvlotter i månaden. I ett av målen har Stockholms polis genom förmedling av polisen i Oslo inhämtat från Det Norske Penge­lotteri, att detta till ett i målet avsett växelkontor i Stockholm nedanstående månader år 1932 låtit avsända lottsedlar till följande belopp i norska kronor, nämligen: februari 900, mars 5 000, april 4 500, maj 4 500, juni 4 500 och juli 3 500.

Genom de åtalade hava de norska lottsedlarna tillhandahållits vederbörande köpare till följande priser i svenska kronor: hellott för kr. 11:—, 11:50 eller 12:— (det senaste i flertalet fall), halvlott för kr. 5:50 eller 6:— (det senare vanligast).

De åtalade hava som regel invänt, att de icke »utbjudit» eller »avyttrat» de utländska lottsedlarna utan endast tillhandagått vid rekvisition av sådana. Utom i ett mål, som avskrivits, hava samtliga åtalade dömts till böter.

I detta sammanhang torde böra anmärkas, att högsta domstolen år 1933 meddelat utslag i trenne mål rörande försäljning av utländska lottsedlar. (Nytt Juridiskt Arkiv 1928, sid. 621—626).

I två av dessa mål blevo handelsidkare i Malmö dömda för avyttrande av lotter i norska penninglotteriet, oavsett invändning att de endast tillhandagått vid »rekvisition». I det ena målet hade upplysts, att vederbörande avyttrat omkring 50 halvlotter (à kr. 5:50) och 25 hellotter (à 11 kronor). I det andra hade framgått, att den åtalade till bland annat en angiven dragning avyttrat 212 halv- och 28 hellotter (till respektive kr. 5:50 och 11:—).

Det tredje målet avser en kvinnlig »kommissionär» i Hälsingborg, som åtalats för det hon vid resa till Köpenhamn enligt uppdrag omsatt lottsedlar i danska klasslotteriet. Varje månad hade hon sålunda för olika privatpersoners räkning omsatt omkring 800 lottsedlar och dessutom för omsättning fått mottaga sammanlagt minst 320 lottsedlar från tvenne cigarrhandlare i Hälsingborg. För varje omsättning hade hon uppburit 25 öre av privatpersonerna och 10 öre av cigarrhandlarna. Tidigare hade den åtalades far ofta även anskaffat nya lottsedlar till ifrågavarande lotteri. Under de senaste två åren hade emellertid varken av denne eller den åtalade verkställts några sådana anskaffningar utan endast omsättningar utförts av redan innehavda lottsedlar. Sedan lottsedlar till Det Norske Penge­lotteri börjat anskaffas till Hälsingborg, hade nämligen inga nya innehavare av danska lottsedlar tillkommit, utan hade i stället många lämnat sina nummer i det danska lotteriet. Den åtalade blev dömd av vederbörande rådstuvurätt och hovrätt men frikändes av högsta domstolen.

Uppgifter från postverket. Ur material, som i olika sammanhang införskaffats genom postverket, hava erhållits upplysningar av betydande värde för bedömandet av omfattningen av nu ifrågavarande lotterispel.

Från ett av generalpoststyrelsen den 3 juli 1934 — i samband med en tidigare (sid. 22) omnämnd interpellation i ämnet — avgivet yttrande har sålunda ifråga om utländska lotterikollektörers innehav av svenskt postgirokonto inhämtats följande:

»Antalet postgirokonton för personer eller firmor i utlandet, vilka äro eller skäligen kunna tänkas vara lotterikollektörer, utgör för närvarande omkring ett tiotal. Till dessa konton inbetalades under år 1933 ett sammanlagt belopp av i runt tal 353 000 kronor. Under samma år hava vederbörande kontoinnehavare genom utbetalningar till sina respektive hemländer från kontona uttagit ett belopp av inalles 228 000 kronor. Återstoden eller 125 000 kronor har disponerats för utbetalningar till adressater inom Sverige.»

Vidare hava sakkunniga för egen del, till belysande av ifrågavarande spörsmål, från postverket till en början införskaffat vissa uppgifter ur den allmänna poststatistiken. På detta sätt har erhållits nedanstående sammanställning rörande under åren 1933—1935 mellan å ena sidan Sverige och å andra sidan Norge och Danmark verkställd utväxling av samtliga postanvisningar och postförskott:

Utväxling mellan Sverige och Norge.

	1933		1934		1935	
	Till Norge	Från Norge	Till Norge	Från Norge	Till Norge	Från Norge
<i>Postanvisningar:</i> ¹						
antal	184 386	27 949	194 230	37 371	198 707	42 944
kronor	3 019 228	470 052	3 089 527	623 352	3 294 825	694 694
<i>Postförskott:</i>						
antal	21 475	175 505	31 196	181 755	33 634	179 721
(härav oinlösta) . .	(1 656)	(6 089)	(1 911)	(6 701)	(1 994)	(7 143)
kronor	445 719	2 253 552	516 107	2 295 190	539 765	2 384 184

Utväxling mellan Sverige och Danmark.

	1933		1934		1935	
	Till Danmark	Från Danmark	Till Danmark	Från Danmark	Till Danmark	Från Danmark
<i>Postanvisningar:</i> ¹						
antal	49 645	16 018	46 529	14 861	49 369	15 210
kronor	1 122 580	372 287	1 122 948	343 972	1 185 459	328 714
<i>Postförskott:</i>						
antal	5 901	23 749	5 892	20 831	6 752	21 740
(härav oinlösta) . .	(290)	(3 357)	(353)	(2 307)	(378)	(2 260)
kronor	82 017	412 597	85 484	353 419	66 832	419 080

¹ Inklusive återgående inlösta postförskottsansvisningar.

Av de sålunda meddelade uppgifterna rörande utväxlingen av postanvisningar mellan Sverige och Norge kan utläsas ett överskott till Norges fördel, som under ett vart av där ifrågavarande år uppgått till icke mindre än 2 549 176, 2 466 175 och 2 600 131 kronor. Starka skäl tala för att ifrågavarande överskott till alldeles övervägande del är betingat av penningförsändelser till norska penninglotteriet. Bland annat har från postkontoret Göteborg I i samband med överlämnandet av hithörande uppgifter upplysts, att »omkring 99 procent» av dit från Oslo ankomna postförsöktsförsändelser kunde anses utgöra lotteripostförskott.

Även till Danmarks fördel utvisar ovanstående sammanställning ett rätt betydande överskott i de utväxlade postanvisningarnas antal och värde. Överskottet (c:a 800 000 kronor om året) är dock ej fullt lika anmärkningsvärt som för Norges vidkommande och synes icke heller lika bestämt kunna sägas erhålla sin huvudsakliga förklaring i penningförsändelser för inköp av lottsedlar.

Såsom ovan berörts, har på sakkunnigas begäran inom postverket även utförts en specialundersökning angående försändelser, avsedda för och härrörande från viktigare utländska lotterier. Beträffande utförandet av nämnda undersökning — vartill uppdraget meddelades av Kungl. Maj:t — och de resultat, som därvid framkommo, vilja sakkunniga hänvisa till nedan intagna, av generalpoststyrelsen avgivna redogörelse:

»Till Sakkunniga angående inrättande av ett statslotteri m. m.

Handelsdepartementet,

Stockholm.

Sedan Kungl. Maj:t genom skrivelse den 17 april 1936 anbefallt generalpoststyrelsen att utföra och till Eder överlämna en möjligast fullständig och aktuell utredning i fråga om det svenska postverkets anlitande för försändelser, avsedda för och härrörande från viktigare utländska lotterier, får generalpoststyrelsen, efter verkställd utredning, äran anföra följande.

Lotteriförsändelser förekomma i nämnvärd omfattning endast i förbindelsen med Danmark och Norge. Tid efter annan inkomma visserligen till generalpoststyrelsen i beslag tagna korsbandsförsändelser från England, innehållande reklam för tippningsföretag, tippningskuponger m. m., vilket tyder på att engelska företag söka marknad i Sverige, men i vad mån spel hos dylika företag vunnit utbredning här i landet låter sig svårigen bedöma genom granskning av postförsändelserna till och från England. På grund av i Sverige gällande bestämmelser om vadhållning torde nämligen likvider till England, som avse deltagande i tippning av fotbollsmatcher eller hästtävlingar, nästan undantagslöst sändas på sådant sätt, att deras egenskap av vadhållningsinsatser icke framskymtar. Spel på egentliga lotterier i andra länder än Danmark och Norge förekommer — såvitt ur postal synpunkt kan bedömas — praktiskt taget icke alls. Undersökningen har med hänsyn härtill ansetts kunna begränsas att omfatta endast assurerade och rekommenderade brevörsändelser samt postanvisningar i utväxlingen med Danmark och Norge.

De erhållna siffrorna, som återfinnas å bifogade tablå, grunda sig på uppgifter från vederbörande postanstalter och avse tiden medio maj—medio av augusti innevarande år (Tablån — med av sakkunniga gjort tillägg av årsiffror för försändelser till och från Norge — återfinnes här nedan). Uppgifter avseende förfluten tid, exempelvis för år 1935, kunna icke ens uppskattningsvis meddelas, enär för här ifrågavarande syfte erforderliga anteckningar icke verkställas vid försändelsernas bokföring.

Eftersom avsändarna i regel undvika anteckningar, som direkt utvisa försändelsens egenskap av lotteriförsändelse, måste uppgifterna bygga på tjänstemännens större eller mindre kändedom om kollektörernas namn och adresser eller — där dylika anteckningar saknas — försändelsernas utseende och beskaffenhet, något som på grund av många års erfarenhet låter sig göra i förbindelserna med Danmark och Norge. Med hänsyn härtill torde man kunna utgå från att någon mindre del av lotteriförsändelserna undgått vederbörande posttjänstemäns uppmärksamhet och att de erhållna siffrorna således äro något för låga.

Lotteriförsändelser i postförbindelsen Sverige—Danmark och Sverige—Norge enligt anteckningar vid vederbörande postanstalter under tre månader (medio av maj—medio av augusti 1936).

Från Sverige.

	Postanvisningar		Postförskotts- anvisningar		Assurerade försändelser		Rekommen- derade försändelser
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
		kr.		kr.		kr.	
Till Danmark	2 150	18 017	1 947	20 832	54	11 097	2 948
» Norge	2 061	27 103	38 633	527 233	407	296 558	5 819
Summa för 3 mån. . .	4 211	45 120	40 580	548 065	461	307 655	8 767
» (beräkn.) för ett år	16 844	180 480	162 320	2 192 260	1 844	1 230 620	35 068
Därav till Norge . .	8 244	108 412	154 532	2 108 932	1 628	1 186 232	23 276

Till Sverige.

	Postanvisningar		Assurerade försändelser utan postförskott		Rekommenderade försändelser utan postförskott
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal
	8.	9.	10.	11.	12.
		kr.		kr.	
Från Danmark	16	452	16	4 441	782
» Norge	16	152	596	396 606	4 949
Summa för 3 mån.	32	604	612	401 047	5 731
» (beräkn.) för ett år	128	2 416	2 448	1 604 188	22 924
Därav från Norge	64	608	2 384	1 586 424	19 796

Av tablån kan icke direkt utläsas, huru stora belopp, som årligen sändas med post från Sverige till Danmark och Norge såsom likvid för lotter och icke heller huru stort vinstbelopp, som tillföres landet. Assurerade och rekommenderade försändelser från Sverige kunna nämligen innehålla antingen likvid för lotter eller vinstlotter för inlösen. Storleken av belopp, som inneslutits i rekommenderad försändelse, kan givetvis icke heller bedömas. Det sammanlagda beloppet för postanvisningar och postförskottsanvisningar till Danmark och Norge kan emellertid bestämt sägas utgöra likvid för lotter och det belopp, som årligen sändes med post till Danmark och Norge såsom likvid för lotter, kan därför beräknas utgöra lägst 2 372 740 kronor, fördelade på 179 164 poster (kol. 1—4 i tablån). Det bör nämnas, att antal och belopp i fråga om postförskottsanvisningar erhållits genom att med postförskott belagda assurerade och rekommenderade lotteriförsändelser vid ankomsten till Sverige räknats och postförskottsbeloppen antecknats. Då det naturligtvis förekommer, att dylika postförskotts-försändelser icke utlösas och därför återsändas till avsändaren, borde siffrorna beträffande postförskottsanvisningarna egentligen ha minskats med antal och belopp för återsända, men detta antal beräknas vara så obetydligt, att det här lämnats ur räkningen. Till det belopp, som skall anses utgöra svenska inbetalningar till utländska lotterier, kan säkerligen läggas ytterligare 300 000 kronor för år. Det har nämligen utrönt, att till postgirokonton, som innehas av lotterikollektörer i utlandet, under år 1935 inbetalats 303 440 kronor.

Såsom av tablån framgår (kol. 8—11), har under statistikperioden till Sverige inkommit 612 assurerade försändelser utan postförskott med ett angivet värde av 401 047 kronor samt 32 postanvisningar å sammanlagt 604 kronor. Till Sverige skulle således på detta sätt under ett års tid ha influtit 1 606 604 kronor, fördelade på 2 576 försändelser. Medelbeloppet för assurerad försändelse, 655 kronor, och det obetydliga antalet postanvisningar tyda emellertid på att mindre vinster sändas på annat sätt, antagligen i rekommenderade försändelser och — att döma av den stora skillnaden mellan antalet rekommenderade försändelser från Sverige och dylika till Sverige — i stor utsträckning även i vanliga brev (checker eller växlar). Med hänsyn härtill och då det ej är uteslutet, att en del av ifrågavarande assurerade försändelser innehållit lotter till ombud eller andra större avnämare i Sverige, torde dessa siffror få anses sakna allt värde vid ett bedömande av det belopp, som tillföres landet i vinstmedel. I betraktande av omfattningen av lotterispelet erhållas måhända de tillförlitligaste vinstsiffrorna, om man utgår från att dessa skola stå i samma förhållande till de svenska insatserna (sedan provision frändragits) som hela vinstbeloppet till det belopp samtliga utsläppta lotter representera.

Generalpoststyrelsen har ansett sig i detta sammanhang böra omnämna, att enligt vad postdirektören i Södra distriktet (Malmö) upplyst, omsättning av lotter och uttagning av vinstbelopp åtminstone för Skånes vidkommande i stor utsträckning sker genom förmedling av svenska kommissionärer, som resa över till Danmark. Postdirektören anser sannolikt, att betydande belopp på detta sätt föras ur landet, och anför såsom belysande för trafikens omfattning, att en av de många kommissionärerna lär behöva tillbringa ända till tre dagar i Köpenhamn vid varje omsättningsperiod för att medhinna sina uppdrag.

Stockholm den 2 oktober 1936.

Kungl. Generalpoststyrelsen.

Anders Örne

[Gunnar Lager.]

Uppgifter under hand. Ur material, som under hand ställts till sakkunnigas förfogande, torde här följande böra anföras beträffande vissa danska lottförsäljares tillvägagångssätt i Sverige:

En person i Köpenhamn — vilken uppger sig endast vara innehavare av ett »Ekspeditionskontor för det Danske Klasselotteri» och som alltså tydligen icke är auktoriserad kollektör — har genom tryckta cirkulär, som hösten 1936 massvis spritts i Sverige, utbjudit lotter i danska klasslotteriet till priser, som högst anmärkningsvärt överstiga de officiella lottpriserna. Med porto, omkostnader och dragningslista har sålunda för förnyelse till de sex olika klasserna debiterats: för $\frac{1}{8}$ -lott respektive kronor 2: 50, 3: 45, 3: 95, 3: 95, 3: 95 och 5: 15 i stället för de officiella priserna kronor 1: —, 1: 50, 2: —, 2: —, 2: — och 3: — (jämfte porto och ett »Ekspeditionsgebyr» av 25 öre per klass. — Jfr ovan sid. 64 och 66); för $\frac{1}{4}$ -lott respektive kronor 4: 50, 4: 95, 5: 95, 5: 95, 5: 95 och 8: 15 i stället för, officiellt, kronor 2: —, 3: —, 4: —, 4: —, 4: — och 6: — (med tillägg, som ovan berörts) o. s. v. I det eljest utförliga, på svenska språket avfattade cirkuläret finnes ingen antydning om att de däri uppgivna beloppen äro beräknade i dansk valuta, ehuru vid av sakkunniga gjord undersökning så medgivits vara fallet. Personen i fråga är innehavare av svenskt postgiro.

Uppgifter hava till sakkunniga inkommit om förefintligheten även av andra lottförsäljare än den nu nämnde med liknande affärsmetoder som denne och med tillgång till svenskt postgirokonto.

Av ett flertal uppgifter ur bland annat tidningspressen och rättegångshandlingar, vartill sakkunniga ägt tillgång, har slutligen framgått, att den svenska allmänheten åtminstone tidvis även under senare år i betydande omfattning deltagit i utomlands anordnade tippningsföretag ävensom i spelet å »The Irish Sweepstakes». Vissa uppgifter tyda även på deltagande — ehuru i mindre utsträckning — i de finska, franska och spanska penninglotterierna.

De centraleuropeiska penninglotterierna, som vid tiden för 1910 års lotteriutredning spelade en betydande roll i Sverige, synas numera — bland annat på grund av kända valutaförhållanden — hava helt förlorat sin svenska marknad.

Sammanställning rörande svenskt spel på viktigare lotterier. Till belysande av de olika fördelar och nackdelar, som för den svenska allmänheten under nuvarande förhållanden (hösten 1936) i flertalet fall äro förbundna med spelet å de viktigaste i Sverige konkurrerande penninglotterierna, hava sakkunniga i en å sid. 94 intagen tablå sammanställt vissa uppgifter rörande danska klasslotteriet, norska penninglotteriet och svenskt penninglotteri. Uppgifterna gälla, för vartdera lotteriet, under ett halvår regelbundet bedrivet spel. För danska lotteriet har räknats med $\frac{1}{4}$ -lotter och för det norska med $\frac{1}{2}$ -lotter, vilka valörer, enligt samstämmiga uppgifter, synas vara de allmännast förekommande. Det här i landet

oftast debiterade priset för norsk halvlott har antagits vara det förut angivna, av återförsäljare tillämpade priset av 6 svenska kronor. Priserna å danska lotter och vinstvärdena i de båda utländska lotterierna hava ävenledes omräknats i svensk valuta, lottpriserna enligt privatbankernas aktuella säljkurs (100 danska kr. = kr. 86: 85) och vinstvärdena enligt av samma banker tillämpad köpkurs å sedlar (100 danska kr. = kr. 85: 85; 100 norska kr. = kr. 96: 60). Till priset å de danska kvartslotterna har — under antagande av att sådana lotter till övervägande del förvärfvas genom anlitande av »resande ombud» — för varje klass tillagts en ombudsprovision av 25 svenska öre. I avsaknad av något så när säkert material hava sakkunniga vid beräkning av vinstvärdet icke gjort avdrag för särskilda kostnader vid vinsternas utfående från respektive utländskt lotteri. Sakkunniga vilja emellertid i detta sammanhang erinra om att sådana — större eller mindre — avdrag, särskilt där vinsterna anskaffas genom mer eller mindre yrkesmässiga ombud eller erhållas genom posten, måste bliva ofrånkomliga. Detta gäller emellertid för vinnare i svenska landsorten i viss mån även vinster i svenskt penninglotteri. Sakkunniga hava i förevarande sammanhang icke heller ansett sig kunna räkna med de olika reglerna för beskattning av vinst från utländskt lotteri (vanlig svensk stats- och kommunalskatt) och från svenskt penninglotteri (särskild skatt å 10 procent för vinster över 25 kronor).

Sammanställningen utvisar, att relativa vinstvärdet för en genomsnittlig svensk spelare ställer sig avsevärt mycket fördelaktigare i svenskt penninglotteri än i norska lotteriet. Däremot blir relativa vinstvärdet vid deltagande, på sätt här förutsättes, med fjärdedelslott i en dansk halvårs-serie trots ombudsprovisionen en obetydlighet högre än vid spel å svenska lotterierna. Beträffande danska lottsedlar, som anskaffas genom »resande ombud», blir relativa vinstvärdet för halv- och hellott ännu något bättre (ombudsprovisionen är alltid 25 öre!), under det att samma värde för $\frac{1}{8}$ -lott uppenbarligen blir mindre fördelaktigt än i svenskt lotteri. Därest sådana oauktorerade återförsäljare av danska lottsedlar anlitas, som ovan (sid. 92) berörts, kan det relativa vinstvärdet av en dylik lottsedel för svensk spelare nedgå till mindre än hälften av de värden, som i förevarande sammanställning angivits.

Vinstchansen i norska penninglotteriet är, som synes, något litet fördelaktigare än chansen i svenskt penninglotteri. I danska klasslotteriet är vinstchansen, jämförd med chansen i svenskt penninglotteri, i de fem första klasserna ojämförligt mycket sämre men i sjätte klassen däremot väsentligt fördelaktigare.

Tablå med vissa ur svensk spelares synpunkt (sid. 92 och 93) beräknade uppgifter rörande lottpris, lottvärde, vinstvärde och vinstchans med avseende å fjärdedelslotter i danska klasslotteriet, halvlotter i norska penninglotteriet och hellotter i svenskt penninglotteri (samtliga värdeuppgifter i svenska kronor).

	D a n s k a k l a s s l o t t e r i e t							Hela serien
	Envar av sex (I—VI) klasser							
	I	II	III	IV	V	VI		
Lottpris	¹ 1: 99	² 2: 86	³ 3: 72	³ 3: 72	³ 3: 72	² 5: 46	{ serielott: 21: 48 medelpris: 20: 15	
Lottens matematiska värde	0: 76	0: 87	1: 21	1: 44	1: 82	8: 24	{ serielott: 13: —	
Relativt vinstvärde (%) ³ . .	38.31	30.90	32.15	37.12	46.05	142.83	64.49	
Vinstchans (%)	1.55	1.55	2.33	2.46	2.46	14.28	medeltal: 4.10	
	¹ »Köplott.»							
	² »Förnyelselott.»							
	³ Beräknat efter lottens medelpris (således med hänsyn även till »köplott» i klasserna II—VI).							

	Norska penninglotteriet		Svenskt penninglotteri	
	en dragning	sex dragningar	en dragning	sex dragningar
Lottpris	6: —	36: —	12: —	72: —
Lottens matematiska värde	3: 09	18: 55	7: 66	45: 96
Relativt vinstvärde (%) . .		51.53 (medeltal)		63.84 (medeltal)
Vinstchans (%)		10.01		9.34

Omfattningen av spelet på utländska lotterier. Till ledning vid uppskattningen av den omfattning, i vilket spel å utländska lotterier och lotteriliknande företag för närvarande bedrives i Sverige, hava, såsom den föregående redogörelsen utvisar, något så när exakta uppgifter stått att erhålla endast i relativt ringa utsträckning. Bortsett från vissa detaljuppgifter rörande i sydsvenska orter verkställda inköp av danska klasslotter och några spridda upplysningar av mera underordnat värde, torde nämligen i detta avseende endast den av postverket på sakkunnigas begäran utförda specialundersökningen kunna tillerkännas en högre grad av tillförlitlighet. I övrigt hava sakkunniga för att komma till en uppfattning i ämnet måst bygga sina slutsatser på mera allmänt hållna uppgifter och under hand erhållna meddelanden.

Det synes i varje fall vara ställt utom tvivel, att de utländska lotterier, som under nuvarande förhållanden mest anlitas av svenska spelare, äro »Det Kgl. Københavnske Klasselotteri» och »Det Norske Pengelotteri». Uppenbart synes också, att lottsedlar i det förstnämnda lotteriet numera

till huvudsaklig del anskaffas vid personliga besök i Danmark eller genom »resande ombud», under det att spelet å det norska lotteriet i mycket stor omfattning bedrivs genom förmedling av postverket.

Postverkets ovan omnämnda specialundersökning giver tydligt vid handen, att de sammanlagda belopp, som från Sverige årligen med posten avsändas till norska penninglotteriet, per år räknat uppgå till *lägst* $2\frac{1}{4}$ miljoner svenska kronor (sammanlagda årsvärdena av till norska lotteriet avsända postanvisningar och postförskottsanvisningar jämte en mindre del av inbetalningarna å utländska lotterikollektörers postgiro.) Till nämnda belopp skall i första rummet uppenbarligen läggas en betydande del av de värden, som, enligt undersökningen, befordras till norskt lotteri i assureerade och rekommenderade försändelser. Härjämte måste man sannolikt räkna med att ganska avsevärda belopp — i både checkar och sedlar — till norska penninglotteriet inbetalas jämväl i vanliga lösbrev, vilka icke alls omfattas av postverkets utredning. Vidare bör hänsyn även tagas till att, såsom i generalpoststyrelsens skrivelse anförts, en del av de med undersökningen avsedda försändelserna undgått vederbörande posttjänstemäns uppmärksamhet. Slutligen bör till ovan angivna minimibelopp även läggas de, enligt vad sakkunniga hava anledning förmoda, icke obetydliga summor, som särskilt från gränstrakterna mot Norge tillföras norska penninglotteriet utan anlitan av postverket. Med hänsyn till samtliga sålunda tillkommande faktorer hava sakkunniga kommit till den uppfattningen, att den totala årssumman för de svenska inbetalningarna till norska penninglotteriet sannolikt icke understiger dubbla minimibeloppet. Totalbeloppet ifråga skulle sålunda kunna uppskattas till omkring $4\frac{1}{2}$ miljoner kronor.

För danska klasslotteriets vidkommande ställer sig en approximativ beräkning av de svenska inbetalningarna ännu vanskeligare än beträffande det norska lotteriet. Det postala siffermaterialet lämnar härvidlag tydligen icke tillräcklig ledning, och värdeuppgifterna från Skåne-länen kunna, frånsatt deras lokala begränsning, enligt sakens natur knappast anses uttrycka mer än ganska låga minimivärden. En något säkrare utgångspunkt hava sakkunniga ansett utgöras av den från danska klasslotteriets sida år 1910 meddelade och år 1917 vidhållna uppgiften, att omkring en sjättedel av lottsedlarna i detta lotteri kunde anses finna avsättning i Sverige. Det synes, särskilt med hänsyn till att det konkurrerande koloniallotteriet numera nedlagts, icke utan skäl kunna antagas, att danska klasslotteriet även under de senast förflutna åren lyckats utplacera en motsvarande andel av sina lottsedlar på den svenska marknaden. Ifrågavarande andel var, enligt vad ovan angivits, sannolikt beräknad starkt i underkant. Med hänsyn till att det svenska intresset för spel å danska klasslotteriet för närvarande enligt vissa uppgifter visar tecken till stagnation eller t. o. m. till-

bakagång, anse sig dock sakkunniga under nuvarande förhållanden icke kunna öka omförmälda från dansk sida uppgivna andel till mer än en femtedel av klasslotteriets totala omslutning. Då danska klasslotteriets årsomslutning för närvarande inklusive extra pålagor o. dyl. i svensk mynt uppgår till nära 30 miljoner kronor, skulle de sammanlagda svenska inbetalningarna till nämnda lotteri på detta sätt kunna uppskattas till omkring 6 miljoner svenska kronor om året.

Beträffande det svenska deltagandet i »The Irish Sweepstakes» hava inga som helst säkra uppgifter kunnat erhållas. Med hänsyn till en av sakkunniga konstaterad ganska betydande spridning av lottsedlar och reklamprospekt inom landet synes det här emellertid röra sig om rätt avsevärda belopp.

Material saknas även för ett säkert bedömande av den omfattning, i vilken svenska allmänheten alltjämt deltagar i utomlands anordnade tippningsföretag. Sakkunniga vilja emellertid här erinra om, att omslutningen av denna tippning, enligt vad vissa dagliga tidningar våren 1936 inhämtat från initierade personer, då uppskattades till 2 miljoner kronor per år räknat.

Det inom Sverige i övrigt bedrivna spelet på utländska lotterier och därmed jämställda företag torde vara av relativt underordnad betydelse.

För uppskattningen av landets nettoförlust på utländska lotterier o. dyl. synes man enligt sakkunnigas uppfattning — med hänsyn tagen till överbetalning av lotterna, avdrag å vinsterna och vinster, som aldrig nått vinnaren — icke kunna avdraga mer än hälften från ovan antydda bruttobelopp. (Jämför de relativa vinstvärdena enligt tablån å sid. 94!)

SYNPUNKTER OCH FÖRSLAG

Allmän motivering.

Spelintresset i Sverige.

Av den föregående redogörelsen framgår, att spel på lotterier och därmed jämförliga anordningar erbjudits den svenska allmänheten i en nästan ständigt stigande omfattning under de senaste årtiondena, men att efterfrågan alltjämt synes vara större än utbudet. Särskilt anmärkningsvärd är den ökning av spellusten, som för närvarande gör sig kännbar. Tippningen går här i spetsen med en kraftigt ökad omsättning, som under de senaste månaderna stigit till omkring 1 000 000 kronor i veckan. Totalisatorspelet visar likaledes växande omfattning, varulotterierna — de större oftast med en högsta vinst i premieobligationer — ingen minskning och trots allt detta har hösten 1936 en utvidgning av de månatliga penninglotterierna från 250 000 till 280 000 lotter kunnat genomföras utan någon som helst svårighet för avsättningen av lotterna. Tvärtom har rusningen efter lottseddarna, med köbildning och ransonering som följd, vid de senaste dragningarna varit väl så stor som tidigare.

Samtidigt med denna ökning i spelet på inhemska företag och tillkomsten av nya former för detsamma fortsätter spelandet på utländska lotterier i avsevärd omfattning. Såsom förut framhållits har det lika litet nu som vid föregående tillfällen, då försök gjorts, varit möjligt att få ens någorlunda exakta uppgifter angående de belopp, som av utländska lotteriföretag dragas ur riket. Något har dock kunnat fastställas. Det är uppenbart att de tyska lotterierna åtminstone tillsvidare fullständigt förlorat sin betydelse. Det danska klasslotteriet har däremot fortfarande en god marknad i vårt land, särskilt i södra Sverige. Som ny konkurrent uppträder det norska penninglotteriet med påtaglig framgång. Likaledes torde det irländska sweepstake vinna terräng. Detta företag, som lockar med enorma högsta vinster, har visat sig hava förmåga att plötsligt slå igenom i ett eller annat land. I Italien blev det för några år sedan så populärt, att staten fann sig föranlåten att som motåtgärd inrätta inhemska sweepstakes. Sammanfattningsvis kan det sägas, att det svenska spelet på utländska lotterier säkerligen uppgår till flera miljoner kronor om året, att det särskilt på sista tiden enormt ökade spelet inom landet icke medfört någon verkligt utpräglad

tillbakagång beträffande avsättningen av utländska lottsedlar, och slutligen att det finnes en av erfarenheter bestyrkt risk för att nya utländska lotteriföretag vinna insteg i landet.

Uppgifter för ett svenskt penninglotteri.

Under nu angivna förhållanden kunna sakkunniga icke undgå att finna det önskvärt, att i vårt land finnes ett av staten kontrollerat större penninglotteri, varmed dock ingenting i första hand är utsagt angående formen för detsamma. Dess uppgift bör vara att dels bjuda effektiv konkurrens med de utländska lotterierna, dels tjänstgöra som regulator på det inhemska lotterispelets område.

Konkurrens med utlandet. Vad konkurrensen med utlandet beträffar, må det genast framhållas, att ett svenskt lotteri, hållet inom rimliga gränser i avseende på omfattning och vinstlockelser, icke kan förväntas helt undantränga de utländska. Det är härvid flera omständigheter, som spela in. Danska klasslotteriet har många svenska kunder, som under årtal lämnat sin regelbundna tribut och som kanske hålla fast vid ett visst nummer, vilket de icke vilja överge. Det norska lotteriet har å sin sida haft nyhetens behag och spelas sannolikt av icke så få svenskar jämsides med det svenska. I andra fall åter kan det vara en egenartad spelplan eller en oerhörd stor högsta vinst, som verkar bestickande. På lotterispelets område kan man lika litet som på andra räkna med att hänsynen till nationella intressen eller ens rent ekonomiska förnuftsskäl skola vara helt avgörande för de enskilda individernas handlande.

Men å andra sidan vore det oriktigt att icke tillerkänna ett större svenskt lotteri en betydlig verkningsgrad såsom avledare av spelet på de utländska. Om de nuvarande dragningarna upphörde, skulle med all sannolikhet mycket större belopp än för närvarande strömma ut ur landet till olika lotterier. Det synes likaledes kunna antagas, att sistnämnda belopp skulle kunna icke oväsentligt minskas från sin nuvarande storlek, om det svenska penninglotteriet utökades och i viss mån omlades. Ty så länge efterfrågan på svenska lottsedlar är så mycket större än tillgången, att försäljningen till varje dragning upphör medan rekvisitionerna ännu inströmma och köbildningen vid försäljningsställena pågår, bör rimligtvis en stor del av köparna av utländska lottsedlar utgöras av personer, som önskat spela på det svenska lotteriet, men icke anmält sig i tid eller icke velat taga risken av att komma för sent. Fordrar man icke ett fullständigt utestängande av utländska lotterier, utan nöjer sig med att söka nedbringa svenskt spel på desamma till en sådan nivå, att det icke längre har någon avsevärd nationalekonomisk betydelse, så torde det finnas all anledning att söka åtmin-

stone ett bland medlen härtill i ett konkurrensstarkt svenskt lotteri under statens kontroll.

Lämpligheten att på denna väg söka bekämpa de utländska lotterierna har stundom bestritts. Det har därvid vanligen gjorts gällande att ett svenskt lotteri, för att vara konkurrensdugligt, måste ges en avsiktligt uppdriven omfattning och bedrivs under former, som icke vore önskvärda. 1908 års sakkunniga gjorde sig till målsmän för en dylik uppfattning. De ansågo sålunda, att ett enkelt lotteri icke kunde taga upp kampen, utan att det härför fordrades, att man överginge till klasslotteriets form. Därjämte togo de för givet, att staten genom sina agenter måste pådriva spellusten hos folket, vilket givetvis vore mindre tilltalande. Dessa betraktelser må hava varit befogade på sin tid, de senaste årens erfarenheter peka dock i annan riktning. Icke heller vi anse oss böra förorda införandet av klasslotteri, detta på grunder, som längre fram skola anföras. Men dessutom synes det oss icke längre behöfligt. Vad anledningen än må vara — uppdykandet av nya former för lotterier eller endast ökad köpkraft inom vissa befolkningslager — må lämnas osagt, men det har icke minst i Danmark på senare tiden ofta konstaterats, att klasslotteriformen icke längre visar samma överlägsna dragningskraft i förhållande till de enkla lotterierna som tidigare, förutsatt naturligtvis att de senare erbjuda lika goda vinstmöjligheter. Ett påtagligt uttryck härför är det norska enkla lotteriets förmåga att vinna terräng i Sverige, på vissa håll direkt på bekostnad av danska klasslotteriet. Invändningen att staten skulle nödgas stimulera spelvern hos folket håller icke heller streck, i varje fall icke för tillfället. Även ett betydigt större antal lotter än de nu försålda skulle säkerligen finna avsättning utan att någon reklamverksamhet behövde tillgripas, och skulle spellusten minska, vore det ju relativt enkelt att också minska lotteriets omfattning. Konkurrenskraften borde i så fall rimligtvis förbliva densamma, då väl den minskade spellusten i samma grad komme att taga sig uttryck gentemot de utländska lotterierna.

Ett verkligt skäl mot att utnyttja ett svenskt lotteri i konkurrenslyfte skulle däremot föreligga, om det kunde påvisas någon annan och bättre utväg att nå samma mål. Närmast till hands ligger givetvis att tänka på ändrad lagstiftning till förhindrande eller försvårande av utländska lottsedlars försäljning i Sverige. Till detta ämne skola sakkunniga återkomma senare. Redan nu vilja vi emellertid framhålla, att vi icke anse det möjligt att enbart på lagstiftningens vägen uppnå ett verkligt effektivt resultat. Härför skulle fordras så drastiska åtgärder, innebärande en vittgående kontroll av de enskilda medborgarnas korrespondens med utlandet och noggranna undersökningar av vad som från utlandet införes, att de av principiella skäl icke synas böra ifrågasättas. Skärpt lagstiftning kan tänkas jämsides med, men icke gärna som en ersättning för ett svenskt lotteri, när det gäller att välja de lämpligaste medlen att hålla nere spelet på utländska lotterier.

Regulator för det inhemska spelet. Den andra huvuduppgiften för ett av staten kontrollerat större penninglotteri, nämligen att vara en regulator för det inhemska spelet, framträder särskilt tydligt under tider, då spel lusten är högt utvecklad. Det bör under sådana tider vara ett statsintresse, att — försåvitt lotterispel eller därmed jämförligt spel eller vadhållning överhuvud tillåtes — allmänheten erbjudes möjlighet att spela på ett lotteri, där vinstmöjligheterna, organisationen och behållningens användning äro av staten kontrollerade samt avvägda med hänsyn tagen till nationens gemensamma intressen. Nu rådande förhållanden visa behovet härav. De talrikt förekommande varulotterierna samt tippningen må hava sitt berättigande av speciella skäl, men både ur spelarnas och ur nationalekonomiska synpunkter uppvisa de så många bristfälligheter, att det icke kan anses önskvärdt att låta hela den existerande spelkraften koncentrera sig på dessa eller liknande företag. Ju större utbredning dessa företag erhålla, desto mer angeläget blir det därför att söka leda åtminstone en väsentlig del av spellusten till ett lotteri, där spelarnas och det allmännas intressen bliva bättre och överhuvud så väl som möjligt tillgodosedda. Härigenom framkommande sunda normer för lotterispel i allmänhet böra också vara ägnade att fördelaktigt återverka på varulotterierna och övriga nyssberörda företag.

Riktlinjer för ett svenskt penninglotteri.

Vilka fordringar böra då ställas på ett lotteri med ovan angivna uppgifter? I få ord sammanfattade bestå de däri, att lotteriet bör vara tillräckligt lockande och omfattande för att konkurrera med de utländska, men icke förleda genom särskilda mer eller mindre bedrägliga lockbeten, såsom våldsamt tilltagna högsta vinster, komplicerade anordningar av spelplanen o. d., och icke eftersträva att ytterligare uppdriva den redan förekommande spellusten. Vidare bör det vara ekonomiskt välorganiserat samt kontrollerat, och slutligen bör behållningen gå till ett eller flera allmännyttiga ändamål, eventuellt delvis direkt till statskassan.

Dessa allmänna grundsatser torde böra något närmare utvecklas ur synpunkten av deras tillämpning i föreliggande fall.

Lotterityp. I fråga om den typ av lotteri, som är att föredraga, synes valet endast kunna stå mellan klasslotteri och enkelt lotteri. De olika lotterityper, som hittills i skilda länder prövats, och det för dem karaktäristiska, framgå av professor Charliers utredning samt, beträffande några nyare typer, av den här ovan lämnade redogörelsen för vissa lotterier i utlandet. Om klasslotterierna yttrar professor Charlier bland annat följande:

»Klasslotterierna hava onekligen den fördelen, framför av varandra

oberoende lotteridragningar, att förvärvandet av deltagare i lotteriet underlättas. Detta förklarar ock den stora spridning denna lotteriform har vunnit i olika länder. Å andra sidan måste man dock påpeka, att denna anordning utgör en mindre lämplig form att locka spelare till lotteriet, genom att tvinga dem att först delta i dragningar, som äro för spelarna synnerligen ogynnsamma, med endast en behållning av 10 till 20 procent av insatsen. Visserligen är det sant, att i den sista klassen dessa ogynnsamma utsikter repareras, så att i medeltal för en spelare, som deltar i alla dragningarna, behållningen dock kommer att uppgå till 60 å 70 procent av totalinsatsen. Men det inkorreakta består däri att många spelare, speciellt sådana som hava ont om pengar, endast komma att delta i några av de första klasserna, som ju lämna mycket liten behållning, och sedan avbryta spelet antingen på grund av brist på pengar eller, vilket är det ännu vanligare på grund av bristande insikt om lotteriets verkliga natur, som innebär att var och en, som deltar i några dragningar, men ej i den sista klassen, begår en stor ekonomisk dumhet.»

Det ligger otvivelaktigt berättigande i denna kritik, och då som förut anförts någon nödvändighet att övergå till klasslotteriformen för att upptaga konkurrensen med de utländska lotterierna icke numera synes föreligga, torde det icke vara anledning att övergiva det enkla lotteriets klara och lätt förståeliga form.

Omfattning. I fråga om den omfattning, som ett lotteri av ifrågavarande slag bör äga, gäller det tydligen att finna ett visst lagom. Det måste vara tillräckligt stort för att utom sin nuvarande kundkrets draga till sig eller i varje fall bereda spelmöjlighet åt de allra flesta av dem, som nu spela på utländska lotterier. Å andra sidan bör det icke tilltagas så vidlyftigt, att den redan nu nästan oroande stora spellusten måste ytterligare stimuleras för att lotterna skola bliva slutsålda. Det är naturligtvis icke möjligt att rent siffermässigt angiva det optimum, där dessa båda önskemål gemensamt bäst tillgodoses. För närvarande utbjudas 280 000 lotter å 12 kronor till varje månatligen återkommande dragning. De slutsäljas regelbundet praktiskt taget omedelbart, omkring en månad före dragningen och medan efterfrågan ännu är så stor, att köbildning pågår vid de större försäljningsställen. Därefter kunna överhuvud inga lottsedlar få köpas till närmast följande dragning. Det ligger nära till hands att antaga, att de utländska lotteriernas svenska kunder i stor utsträckning bestå av personer, som visat sig så angelägna att delta i det svenska lotteriet, att de underkastat sig obehaget av att timtals stå i kö, men likväl icke hunnit fram i tid, samt av dem som icke vilja vänta till den först efter inemot två månader skeende nästa svenska dragningen. Ur synpunkten av konkurrensen med utlandet bör sålunda, i nuvarande läge, det svenska lotteriet utökas, och sannolikt

betydligt utökas, varjämte det är önskvärt att lottförsäljningen så anordnas, att den pågår under en större del av den månad, som förflyter närmast före dragningen. Det bör emellertid icke förglömmas, att för närvarande råda goda konjunkturen i allmänhet och efter vad det vill synas särskild högkonjunktur på lotterispelets område. Ett bakslag kan inträffa snart nog, och då framträder risken av att hava tilltagit lotteriet i alltför stor omfattning. Denna risk är dubbel, nämligen dels den ekonomiska för lotteriföretagets del och dels den förut berörda moraliska, bestående i att staten, mer eller mindre intresserad i lotteriet, komme att understödja strävandena att hålla den avtagande spellusten vid liv. De sakkunniga hava funnit det bästa sättet att undgå detta dilemma vara att låta lotteriet erhålla en viss elasticitet i avseende på sin omfattning. Närmast hava vi tänkt oss att en fast minimiplan skulle fastställas, förslagsvis motsvarande 30 000 000 kronor årligen. Därefter skulle, i händelse av fortsatt efterfrågan, lottsedlar få försäljas intill en maximigräns, förslagsvis fastställd till ett belopp motsvarande 30 000 000 kr. högre än minimiplanens, för år räknat. I dragningen skulle då ingå i första hand ett antal nummer, motsvarande minimiplanen, och i andra hand, nämligen om därutöver ett antal lotter försålts, alla sålda lottnummer. Vinsterna skulle utgå enligt den fastställda minimiplanen och, vad beträffar medelstora och mindre vinster, utökas efter en på förhand bestämd skala, allteftersom antalet sålda lotter överstege minimiplanen. Denna lotterityp, som ju ligger inom det enkla lotteriets ram, har visserligen icke prövats i Sverige, men snarlika typer förekomma i utlandet och några större tekniska svårigheter för genomförandet torde icke föreligga.

Spelplan. I nära sammanhang med lotteriets omfattning står frågan om lottsedlarnas och vinsternas storlek. För närvarande kosta lotterna 12 kronor, varav 2 kronor utgöra stämpelskatt, och säljas endast som hellotter. Lottpriset blir till följd av stämpelskatten anmärkningsvärt högt — särskilt i förhållande till storleken av lägsta vinst — och ägnat att under tider av sämre konjunkturen onödigtvis försvåra lotternas avsättning. Med utgångspunkt från att lotteriet göres till en mera fast av staten behärskad institution, synes det vara riktigare att statens vinst utgår av behållningen och skatten å lotterivinsterna, men icke i form av en stämpelbeskattning av lottsedlarna. Någon minskning av statens andel behöver ju ingalunda följa härav. Ett lottpris av 10 kronor för hellott torde vara väl avvägt, men därjämte synes det vara önskvärt, att varje lott uppdelades i två halvlotter, som kunde köpas var för sig. Härigenom skulle man tillmötesgå spelare inom den förmögenhetsklass, där spel på lotteri för 5 kronor åtgången kan anses försvarligt, medan en utgift på 10 kronor för detta ändamål är för stor. Dessutom kunde lottsedlarna genom det fördubblade an-

talet enheter (halvlotter) spridas på flera försäljningsställen och försäljningen pågå under längre tid än nu är fallet, vilket skulle väsentligt bidra till bekämpandet av de utländska lotterierna. Sakkunniga hava haft under övervägande att föreslå en ytterligare uppdelning av lottsedlarna i mindre enheter. Vi hava emellertid stannat för att icke förorda en sådan åtgärd. Små lottvalörer hava nämligen alltid visat sig hava en stor förmåga att fresta personer, som på grund av sin svaga ekonomiska ställning över huvud icke böra befatta sig med lotterispel, och redan en fyrdelning av hellotterna skulle medföra en så stor mängd lottenheter, att avsättningen av lotterna därigenom antagligen snarare försvårades än underlättades. Om man räknar med 300 000 hellotter i månaden, vilket icke är högt tilltaget, skulle en fyrdelning innebära att icke mindre än 1 200 000 lottenheter (fjärdedelslotter) vore att avyttra varje månad.

I detta sammanhang vilja de sakkunniga påpeka angelägenheten — av skäl som ovan anförts — av att lottsedlarna sprides på ett stort antal kommissionärer, även om detta skulle medföra större kostnader än en mera koncentrerad försäljningsorganisation.

I fråga om vinsternas storlek vilja de sakkunniga främst varna mot en alltför kraftigt tilltagen högsta vinst. Detta icke därför att en mycket hög vinst skulle verka avskräckande på spelarna, utan av alldeles motsatt skäl, därför att den utgör ett alltför frestande lockbete för den mera tanklösa delen av allmänheten. Denna iakttagelse har gjorts i alla länder och alla tider. Ett förvånande stort antal människor synas föreställa sig att ett lotteri, där man kan vinna 1 000 000 måste vara mera generöst och mera fördelaktigt för spelarna, än ett där högsta vinsten endast utgör 50 000. Och även personer, som vid närmare eftertanke inse det orimliga häri, finna det mera lockande att riskera sin insats för en vinst på en miljon än för 50 000. Ett av staten auktoriserat lotteri bör emellertid icke locka allmänheten att spela genom förespeglande av chimärer. De förnuftigare spelarna måste också inse, att en måttlig högsta vinst är till deras fördel. Att den mera omdömesgilla delen av lotteripubliken verkligen är av denna åsikt, har också framgått av till sakkunniga från allmänheten inkomna skrivelser. Utsikten för den enskilde spelaren att vinna högsta vinsten är så försvinnande liten, att han bör vara medveten om att vad han närmast siktar på, då han gör sin insats, är de medelstora och små vinsterna. Och dessa ökas givetvis i antal och värde, i samma mån som högsta vinsten hålles vid lägre höjd. Ett belopp på 50 000 kronor såsom högsta vinst anse därför sakkunniga vara tillräckligt högt. Med tanke på den utländska konkurrensen må det erinras, att detta belopp utgör högsta vinsten i det norska lotteriet. Beträffande vinsternas storlek i övrigt skall här endast anmärkas, att lägsta vinstvärdet icke synes böra sättas alltför lågt. 30 kronor, alltså en nettovinst av 20 kronor på insatsen å hellott, torde få anses skäligt. Med

nämnda lägsta vinstvärde skulle — under förutsättning att skattskyldigheten för vinst alltid bedömes efter storleken av vinst, som utfaller å hel lott — alla vinster direkt beskattas enligt gällande lagstiftning, något som likaledes synes vara i sin ordning. Skatten på lotterivinster utgår ju nämligen i stället för vanlig inkomstskatt och utgör sålunda i princip ingen extra pålaga på lotterispelet. Vinstvärdet i sin helhet bör givetvis vara så avpassat, att lotteriet blir lika fördelaktigt för spelarna som de konkurrerande utländska lotterierna, och detsamma gäller om vinstchansen. Som framgår av annorstädes i detta betänkande (sid. 66, 69 och 94) anförda jämförelsetal, synes ett vinstvärde av mellan 64 och 70 procent och en vinstchans på omkring 10 procent vara tillfyllestgörande. Dessa siffror motsvara för övrigt ungefärligen dem som gälla för det nuvarande svenska lotteriet.

Behållningens användning. Behållningen av lotteriet förutsättes av sakkunniga skola gå direkt till statskassan samt till särskilda allmännyttiga ändamål. Statens andel i lotteriets avkastning kan naturligtvis sättas hur högt eller lågt som helst, men om såsom hittills vissa allmännyttiga ändamål därjämte skola tillgodoses, något som sakkunniga icke kunna annat än tillstyrka, är det önskvärt att åtminstone vissa grundlinjer fastställas för en längre tid framåt. Utgår man från att stämpelskatten på lottsedlarna bortfaller, skulle en fördelning av behållningen med hälften direkt till statskassan och hälften till nyssnämnda ändamål sannolikt ganska väl svara mot användningen av de nuvarande lotteriernas avkastning. Den del av behållningen, som avsåges för allmännyttiga ändamål, torde lämpligen böra avsättas till en fond, varifrån utdelning sker i den mån tillgång härtill finnes. Själva fördelningen anse de sakkunniga böra liksom hittills verkställas av Kungl. Maj:t. Då det emellertid här rör sig om avsevärda belopp och de sökande företagen och institutionerna äro av mångahanda slag, vore det önskvärt att åt en särskild nämnd uppdroges att granska inkommande ansökningar och avgiva förslag angående fördelningen. Denna nämnd, som borde utses av Kungl. Maj:t och bestå av förslagsvis minst fem personer, skulle närmast företräda en upplyst allmän opinion men icke direkt representera de intressen, som antagas komma att tillgodoses genom medlens fördelning.

Organisation. Vad slutligen angår lotteriets handhavande och skötsel, så lärer kravet på största möjliga effektivitet och kontroll i förening med lägsta möjliga omkostnader medföra, att för framtiden en mera fast organisation genomföres. Den nuvarande anordningen kan i detta avseende icke anses tillfyllestgörande. Om, såsom här förutsättes, statsmakterna besluta inrättandet av ett mera permanent lotteri och därvid giva detaljerade an-

visningar beträffande spelplan, lottförsäljning, behållningens användning o. s. v., kan utförandet härav icke lämpligen böra tillgå så, att Kungl. Maj:t — vare sig direkt eller som f. n. genom uppdrag åt »kommitterade» — gör upp kontrakt med en enskild person om de olika dragningarnas handhavande och den ersättning, som härför skall uppbäras av personen i fråga. Ett av staten inrättat permanent lotteri fordrar enligt sakkunnigas mening ett permanent organ för dess bedrivande. Det ligger intet klander mot den nuvarande lotteriföreståndaren eller hans företrädare, om det framhålls, att ett bibehållande av den nuvarande anordningen i en av statsmakterna i allt övrigt fastlagd lotteriplan skulle innebära en principiellt förkastlig inkonsekvens. Vid ett lotteri av den omfattning, varom här är fråga, stå alltför stora ekonomiska värden på spel för att staten skall kunna blunda för de riskmoment av olika slag, omöjliga att på förhand angiva men i varje fall teoretiskt ofrånkomligen sammanhängande med att hela skötseln av lotteriet överlåtes åt enskild person genom uppgörelse från fall till fall. Härtill kommer att vissa omkostnader böra kunna nedbringas genom en organisation, där det enskilda intresset gör sig mindre gällande. Det ligger nämligen i sakens natur att den ersättning, som skall utgå till den enskilda entreprenören, måste utmätas med hänsyn till risken för honom av oförutsedda utgifter och lotteriets nedläggande ävensom därtill att hans inkomst av lottsedlarnas och dragningslistornas försäljning icke kan med säkerhet förutsägas. Lotteriet som sådant går därigenom onödigtvis miste om de icke obetydliga belopp, som kunna inflyta till entreprenören genom att utgifterna hållas nere eller inkomsterna av ovannämnda försäljning överstiga det för varje särskild dragning beräknade minimum. Vissa utgifter, som direkt sammanhänga med den nuvarande anordningen, exempelvis avgiften för bankgaranti för vinster och behållning, skulle också lättare kunna avvecklas genom förändrad organisation.

Emellertid kunna de sakkunniga icke förorda att steget tages helt ut från den nuvarande alltför lösliga organisationen till lotteriets införlivande med den ordinarie statsförvaltningen. Att tillskapa en statens lotteristyreelse med därtill hörande tjänstemannakår synes allmänt sett vara mindre önskvärdt. Uppgifterna för en sådan statsinstitution skulle bli alla för speciella och för litet sammanhängande med den statliga administrationens verksamhet i allmänhet. Dessutom är det icke möjligt att förutsäga framtidsutsikterna för ett penninglotteri. Spellusten synes visserligen f. n. snarare öka än avtaga, men på detta område kunna hastigt nog helt ändrade förhållanden inträda. De sakkunniga måste för sin del anse framtidsutsikterna så ovissa, att vi icke kunna tillstyrka inrättandet för lotteriets skötsel av ett nytt statsorgan, vilket måhända snart nog befundes överflödigt. Icke heller synes det vara lämpligt att anförtro ifrågavarande uppgift åt någon nu befintlig statlig institution. Den organisationsform, som synes oss mest

lämpad för ändamålet, är den bolagsform, som kommit till användning vid vissa monopolföretag och även i fråga om den legaliserade tippningen. I enlighet härmed skulle lotteriets bedrivande anförtros åt ett för ändamålet bildat aktiebolag med relativt litet aktiekapital, till allra största delen i statens ägo, och vars styrelse skulle till större delen tillsättas av Kungl. Maj:t. Företagets bolagsordning skulle fastställas av statsmakterna och dess verksamhet bedrivs enligt direktiv av Kungl. Maj:t. Härigenom skulle enligt vår mening de olägenheter, som vidlåda den nuvarande anordningen, bliva på ett tillfredsställande sätt avhjälpta utan att betänkligheterna inför inrättandet av ett rent statslotteri behövde göra sig gällande. En förutsättning för detta förslag är emellertid, att aktiebolaget i fråga bleve fritaget från skatt till stat och kommun för själva lotteriets avkastning. Om bolagsformen väljes, bör sålunda samtidigt tillses att ändring i berörda hänseende göres i skattelagarna, försåvitt en dylik ändring är behövlig.

Riktlinjer för andra svenska lotterier m. m.

Därest i det föregående angivna normer böra uppställas för ett av staten kontrollerat och granskat penninglotteri, så måste emellertid såsom ett komplement härtill också fordras, att inga andra större lotterier eller liknande företag tillåtas, vilka i avsevärd grad bryta mot dessa grundregler. Detta förefaller självklart, men ämnet måste här beröras, emedan det f. n. finnes ett av staten auktoriserat företag av sådant slag, nämligen Aktiebolaget Tipstjänst. Ursprungligen legaliserad för att motverka den inom idrottsklubbarna uppkomna, men därefter till en allmän okontrollerad spelverksamhet urartade vadhållningen vid fotbollsmatcher, har tippningen i sin legala form utvecklats till ett stort penninglotteri, låt vara av ett i viss mån egenartat slag. Det är särskilt genom de på grund av den opåräknat stora anslutningen utgående höga vinsterna (den högsta numera maximerad till 75 000 kronor), som företagets karaktär av lotteri framträder. Och detta lotteri uppvisar en hel rad av de för icke önskvärda lotterier utmärkande egenskaperna. Redan formen av en gissningstävlan, där sakkunskapen skenbart kan göra sig gällande, är förkastlig därför att den innefattar ett bedrägligt lockmedel. De initierade torde vara ense om att sakkunskapen spelar en försvinnande liten roll för resultatet av tävlingen. Men en säkerligen stor mängd spelare tror sig genom första- eller andrahandskännedom om de olika fotbollslagets styrka sitta inne med särskilda förutsättningar att vinna och delta i tävlingen i tron att denna deras kännedom gör tippningen till en för deras vidkommande ekonomiskt sund spekulering. De i tidningarna (det finns t. o. m. en särskild fackpress på området) av experter meddelade förhandstips bevisa tillvaron av och underblåsa denna övertro på »sakkunskapen». Ett närmare studium av experternas tips i jämförelse

med de slutliga resultaten av matcherna visar i själva verket, att sakkunskapen är så gott som värdelös och att tävlingen är i allt väsentligt ett rent hasardspel. Vidare är den låga grundinsatsen, 25 öre, särskilt i förening med rätten att obegränsat öka densamma, enligt urgammal lotterierfarenhet ägnad att locka till för högt spel. De minst bemedlade spelarna frestas att satsa för många 25-öringar, de något bättre ställda att med alltför stora belopp deltaga i sammanslutningar för spel i stor skala. Ty den — visserligen ytterst ringa — utsikten att vinna 75 000 kronor, i ena fallet på endast ett par 25-öringars insats och i andra fallet genom att deltaga i tävlingen med ett tillräckligt antal kombinationer, utgör mycket ofta en svårmotståndelig frestelse. Härtill kommer så ytterligare, att vinstvärde och vinstchans äro anmärkningsvärt ofördelaktiga för spelarna, ja så dåliga, att intet större penninglotteri torde uppvisa något liknande.

Med det nu anförda hava de sakkunniga icke velat komma tippningen som sådan till livs. Vi hava endast velat framhålla, att alla överväganden avseende ett penninglotteri med statens garanti måste förutsätta, att det icke tillåtes vare sig Tipstjänst eller något annat liknande företag att bedriva verksamhet efter sådana mindre önskvärda riktlinjer, som sakkunniga genom bestämmelserna för det föreslagna penninglotteriet velat motarbeta. I annat fall vila alla beräkningar angående lotteriets bedrivande och dess resultat på oviss grund. En verkningsfull åtgärd i sådant syfte beträffande tippningen vore enligt sakkunnigas mening att högsta vinsten maximerades, men icke till 75 000 kronor utan till ett betydligt lägre belopp, exempelvis 500 eller allra högst 1 000 kronor. Därigenom skulle tippningen återföras till vad den väl ursprungligen avsåg att vara, nämligen ett slags av staten auktoriserat allmänt sällskapsspel om pengar. Deltagandet i tippningen skulle säkerligen fortfarande vara betydligt, men frestelsen för de mindre bemedlade att förstöra sin ekonomi i det bedrägliga hoppet att i ett slag vinna en förmögenhet skulle försvinna.

De sakkunniga hava härmed framfört de skäl, som synas oss tala för inrättandet av ett permanent penninglotteri och de grundsatser, som vi anse böra tillämpas på detsamma. Vi övergå härmed till att framlägga följande förslag i ämnet.

Förslag och specialmotivering.

Förslag till bolagsordning för ett aktiebolag för omhänderhavande av penninglotterirörelsen i riket.

Bolagsordning för Svenska Penninglotteriet Aktiebolag.

§ 1.

Detta bolag, vars firma är Svenska Penninglotteriet Aktiebolag, är grundat på aktier enligt bestämmelserna i lagen om aktiebolag den 12 augusti 1910.

§ 2.

Bolagets verksamhet har till föremål att efter Kungl. Maj:ts medgivande bedriva penninglotterirörelse.

§ 3.

Bolagets styrelse har sitt säte i Stockholm.

§ 4.

Bolagets aktiekapital skall utgöra minst Femtiotusen (50 000) kronor och högst Etthundrafemtiotusen (150 000) kronor.

§ 5.

Aktie skall lyda å Etthundra (100) kronor. Aktiebrevet skola ställas till viss man.

§ 6.

Alla aktier medföra samma rätt till andel i bolagets tillgångar och vinst.

§ 7.

Har aktie övergått till person, som icke förut är aktieägare i bolaget, skall aktien ofördröjligen hembjudas aktieägarna till inlösen genom skriftlig anmälan hos bolagets styrelse. Åtkomsten av aktien skall därvid styrkas, samt, där äganderätten övergått genom köp, uppgift lämnas om den betingade köpesumman.

När aktie sålunda till inlösen hembjudits, skall styrelsen därom genast underrätta bolagets aktieägare på sätt som om meddelanden till aktieägarna är föreskrivet, med anmodan till den, som önskar begagna sig av lösningsrätten, att skriftligen anmäla sig hos styrelsen inom fjorton dagar därefter.

Är svenska staten aktieägare och anmäler sig vilja lösa hembjuden aktie, skall företrädesrätt att lösa tillkomma svenska staten. Begagnar sig svenska staten ej av denna rätt, skall, där flera anmält sig vilja lösa, företrädesrätten dem emellan bestämmas genom lottning, verkställd av notarius publicus, dock att, därest samtidigt flera aktier hembjudits, aktierna först, så långt ske kan, skola jämnt fördelas bland dem, som vilja lösa.

Därest överenskommelse ej kan träffas om lösens belopp, skall detta belopp, motsvarande aktiens verkliga värde, dock högst dess nominella värde, bestämmas av tre skiljemän, utsedda enligt gällande lag om skiljemän utan rätt för part, som ej åtnöjes med skiljemännens beslut, att draga tvisten under rättens prövning.

Därest ej inom stadgad tid någon anmäler sig vilja lösa hembjuden aktie eller, sedan lösebeloppet å dylik aktie i behörig ordning fastställts, aktien ej inom fjorton dagar därefter inlöses, äger den, som hembudet gjort, att bliva för aktien registrerad.

§ 8.

Av bolagets aktier må allenast viss del, vid varje tid mindre än en femtedel, genom teckning eller överlåtelse förvärfvas av utländsk medborgare, samfällighet eller stiftelse, av svenskt handelsbolag, vari finnes utländsk bolagsman, av svensk ekonomisk förening, av svenskt aktiebolag, vars aktiebrev må ställas till innehavaren, eller av annat svenskt aktiebolag, i vars bolagsordning ej intagits förbehåll, varom förmäles i 2 § 2 stycket av lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag; dock att utan hinder av det nu gjorda förbehållet aktier må förvärfvas av svenskt bolag eller svensk förening, som avses i 18 § av berörda lag.

§ 9.

Bolagets styrelse består av sju ledamöter med lika antal suppleanter. Kungl. Maj:t äger utse fyra styrelseledamöter, därav en såsom ordförande och en såsom vice ordförande, ävensom fyra suppleanter. Övriga styrelseledamöter och suppleanter utses å ordinarie bolagsstämma. Styrelseledamöter och suppleanter utses för ett år i sänder.

Styrelsen är beslutför, när minst fyra ledamöter äro tillstädes, såvida samtliga eller minst tre, däribland ordföranden eller vice ordföranden, äro om beslutet ense.

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller vice ordföranden.

§ 10.

Bolagets firma tecknas av den eller dem bland styrelsens ledamöter eller suppleanter, som styrelsen därtill utser. Styrelsen må ock bemyndiga annan än styrelseledamot eller suppleant att teckna firman.

§ 11.

Bolagets räkenskaper skola den 31 december varje år i fullständigt bokslut sammanföras. Bokslutet skall vara verkställt senast den 1 april på följande år, då räkenskaperna jämte tillhörande handlingar ävensom av styrelsen avgiven förvaltningsberättelse jämte vinst- och förlusträkning och balansräkning för senaste räkenskapsåret skola för granskning överlämnas till de utsedda revisorerna, vilka senast den 1 maj böra över granskningen avgiva skriftligt utlåtande, däri ansvarsfrihet för styrelsen bestämt tillstyrkes eller avstyrkes.

§ 12.

Av bolagets årsvinst skall, sedan i lag föreskrivet belopp avsatts till reservfond, en procent avsättas till en särskild garantifond. Sedan garantifonden uppgått till ett belopp av femhundra tusen (500 000) kronor, skall vidare avsättning till densamma upphöra. Nedgår garantifonden under femhundra tusen (500 000) kronor, skall avsättning därtill ånyo vidtagas.

§ 13.

Av till utdelning tillgängliga vinstmedel må årligen till aktieägarna utdelas högst tre procent å aktiebeloppet; dock må aktieägare, därest under ett eller flera år ovan angivna högsta tillåtna utdelning ej kunnat lämnas, av senare års utdelningsbara vinst bekomma, vad däri brustit.

§ 14.

Årsvinsten skall, sedan i § 12 stadgade avsättningar skett, och medel till utdelning å aktiekapitalet avsatts, oavkortad ställas till Kungl. Maj:ts förfogande, att användas, på sätt Kungl. Maj:t närmare föreskriver, ena hälften för statsverkets behov och andra hälften till allmännyttiga ändamål.

§ 15.

Granskningen av styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper skall verkställas av tre revisorer, för vilka lika antal suppleanter skola finnas. Av dessa äger Kungl. Maj:t utse två revisorer jämte två suppleanter för dem, medan den tredje jämte suppleant för honom väljes å ordinarie bolagsstämma.

§ 16.

Ordinarie bolagsstämma skall hållas i Stockholm en gång om året före maj månads utgång.

Å denna stämma skall styrelsen framlägga förvaltningsberättelse jämte vinst- och förlusträkning och balansräkning för det förflutna räkenskapsåret tillika med revisorernas utlåtande över den av dem verkställda granskningen.

Utom de övriga frågor, vilka i behörig ordning till stämmans avgörande

hänskjutas, skola därjämte å densamma följande ärenden till behandling förekomma, nämligen:

1. fastställelse av balansräkningen för det gångna räkenskapsåret;
2. fråga om beviljande av ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid, revisorernas utlåtande avser;
3. fråga om användningen av den vinst, som å bolagets rörelse uppkommit, samt, därest vinstutdelning beslutas, när densamma får av aktieägarna lyftas;
4. bestämmande av ersättning till styrelsen och revisorerna;
5. val av styrelseledamöter och suppleanter;
6. val av revisor och suppleant för tiden intill nästa ordinarie bolagsstämma.

§ 17.

Bolagsstämma öppnas av styrelsens ordförande eller, vid förfall för honom, av annan ledamot av styrelsen, varefter närvarande röstberättigade välja ordförande vid stämman.

Omröstning vid stämman sker öppet, dock att, därest sluten omröstning påkallas av någon aktieägare, omröstningen skall ske på dylikt sätt.

§ 18.

Kallelse till bolagsstämma ävensom andra meddelanden till aktieägarna skola ske medelst brev i rekommenderad försändelse, kallelse till bolagsstämma senast två veckor före stämman.

§ 19.

Vid bolagets upplösning skall vad av tillgångarna återstår, sedan aktieägarna återbekommit av dem tillskjutet aktiekapital och erhållit fyllnad i eventuellt bristande utdelning för ett eller flera föregående år, ställas till Kungl. Maj:ts förfogande.

§ 20.

Denna bolagsordning må ej ändras utan Kungl. Maj:ts samtycke.

Förslag till koncession för ett aktiebolag för omhänderhavande av penninglotterirörelsen i riket.

Kungl. Maj:ts resolution, given Stockholms slott den 1937 å nedan omförmälda ansökning.

(Här följer en redogörelse för den i ärendet gjorda ansökningen.)

Kungl. Maj:t — som förut denna dag fastställt bolagsordning för Svenska Penninglotteriet Aktiebolag — förklarar, i anledning av förevarande

ansökning, att bolaget må, sedan detsamma blivit i vederbörlig ordning registrerat, tills vidare under åren 1938—1942 bedriva penninglotteriörelse enligt följande närmare bestämmelser.

1. Bolaget skall för allmänheten anordna lotteri med dragning varje månad.

2. Till varje dragning skall bolaget tillhandahålla lotter i ett i förhållande till efterfrågan väl avvägt antal, dock tills vidare lägst 250 000 och högst 500 000.

3. Priset per lott skall utgöra 10 kronor.

4. Lottsedlarna skola vara så beskaffade, att samtliga lotter skola kunna försälas jämväl såsom halvlotter.

5. Vinsternas antal och sammanlagda värde skola, enligt vad nedan sägs, för varje dragning av bolaget fastställas i visst förhållande till antalet till dragningen försålda lotter.

Om antalet försålda lotter icke uppnår 251 000, skall vinstplanen bestämmas sålunda:

1 vinst	å 50 000 kronor	50 000 kronor
1 »	» 30 000 »	30 000 »
1 »	» 25 000 »	25 000 »
1 »	» 20 000 »	20 000 »
10 vinster	» 10 000 »	100 000 »
20 »	» 5 000 »	100 000 »
165 »	» 1 000 »	165 000 »
350 »	» 500 »	175 000 »
2 000 »	» 100 »	200 000 »
7 000 »	» 50 »	350 000 »
15 000 »	» 30 »	450 000 »
<hr/>		
24 549 vinster		1 665 000 kronor
10 premier	å 1 000 kronor	10 000 »
		<hr/>
		Summa 1 675 000 kronor

Därest antalet försålda lotter uppgår till minst 251 000, skola för varje uppnått fullt tusental försålda lotter utöver 250 000, utom de i ovanstående vinstplan angivna vinsterna, förekomma vinster enligt följande tilläggsplan:

1 vinst	å 1 000 kronor	1 000 kronor
2 vinster	» 500 »	1 000 »
7 »	» 100 »	700 »
35 »	» 50 »	1 750 »
75 »	» 30 »	2 250 »
<hr/>		
120 vinster		6 700 kronor

6. För fullgörande av sin ansvarighet att utbetala vinster och premier enligt härovan i punkt 5 angivna grunder skall bolaget

antingen förfoga över garantifond till belopp, som av Kungl. Maj:t i vederbörlig ordning prövats vara för ändamålet betryggande,

eller ock, där Kungl. Maj:t så påfordrar, ställa annan säkerhet, som kan av Kungl. Maj:t godkännas.

7. För distribution och försäljning av lottsedlarna skall bolaget anställa ombud med åliggande för dessa att i sin tur antaga underombud i tillräcklig utsträckning för att lottsedlarna bekvämt skola kunna tillhandahållas allmänheten i alla delar av landet.

Lottsedlarna må icke till allmänheten utbjudas och försälas av andra än ombud och underombud som ovan sägs.

Provision för försäljning av lottsedlar skall utgå enligt grunder, som godkännas av chefen för handelsdepartementet.

8. Bolaget må icke till försäljning utlämna lottsedlar, där icke fullgod säkerhet för desamma avlämnas.

9. Bolaget skall tillse, att till försäljning utlämnade lottsedlar redovisas till bolaget i så god tid före vederbörande dragning, att nödiga anordningar för dragningen hinna verkställas.

10. Dragningen skall varje månad taga sin början den 15 eller, om söndag eller helgdag då inträffar, nästa söckendag.

11. Därest antalet till en dragning försålda lotter understiger 250 000, skola i dragningen likväl medtagas 250 000 lottnummer, däribland samtliga de nummer, som motsvara försålda lotter.

Uppgår antalet försålda lotter till minst 250 000, skall dragningen endast omfatta samtliga nummer som motsvara försålda lotter.

12. Med försåld lott förstås i punkterna 5 och 11 härovan sådan till försäljning utlämnad lott, där ingen av halvlotterna eller endast ena halvloten inom av bolaget föreskriven tid som i punkt 9 avses redovisats till bolaget såsom osåld.

13. För verkställande av dragning skola de närmare föreskrifter lända till efterrättelse, som, efter förslag av bolaget, meddelas av chefen för handelsdepartementet.

Oberoende av vinst, som därå må utfalla vid dragningen, skall vart och ett av de i en dragning deltagande 5 lottnummer, som i nummerordningen kommer närmast före och närmast efter det nummer, varå högsta vinsten utfallit, erhålla premie, som i 5 punkten härovan sägs.

Om högsta vinsten utfaller på något av de 5 lägsta av de i dragningen deltagande lottnumren, skola såsom närmast före lägsta numret kommande lottnummer räknas de högsta i dragningen deltagande numren i ordning uppifrån. Om högsta vinsten utfaller på något av de 5 högsta av de i dragningen deltagande lottnumren, skola såsom lottnummer efter högsta numret anses de lägsta i dragningen deltagande numren i ordning nerifrån.

14. Bolaget skall för varje dragning låta trycka dragningslista i nödigt antal exemplar. Dragningslistan skall tillhandahållas allmänheten till pris, som godkännes av chefen för handelsdepartementet.

15. Vid en dragning utfallna vinster skola mot överlämnande av med vinst utfallen lottsedel utbetalas från och med den 5 i månaden näst efter den, då dragningen ägde rum. Vinnare, som icke inom två år från den dag, dragningen började, uttagit sin vinst, har förlorat sin rätt till vinstbeloppet. Om vinst ej i sålunda föreskriven ordning kunnat uttagas på grund av att lottsedeln förkommit, men anmälan om lottsedelns försvinnande kommit bolaget tillhanda före dragningens början, må dock bolaget på ansökning, som kommit detsamma tillhanda inom sex månader från dragningens början, efter hörande av kontrollanterna och prövning av omständigheterna i föreliggande fall, äga utbetala vinsten till vederbörande. I sistnämnda fall skall bolaget vid vinstens utbetalande innehålla och omedelbart till generalpoststyrelsen inbetala den stadgade skatten å vinsten.

Med vinst förstås i denna punkt jämväl premie, som i punkt 5 här-
ovan sägs.

16. Bolaget skall senast den 15 i varje månad till chefen för handelsdepartementet avlämna redogörelse rörande bolagets ekonomiska ställning vid utgången av nästföregående månad.

17. Vad av vinsten å bolagets rörelse under ett räkenskapsår må återstå efter avsättning till reservfond, garantifond och utdelning till aktieägarna skall av bolaget omedelbart efter det ordinarie bolagsstämman godkänt balansräkning, inbetalas till statskontoret att användas på sätt Kungl. Maj:t närmare föreskriver, ena hälften för statsverkets behov och andra hälften till allmännyttiga ändamål.

Kungl. Maj:t förbehåller sig rätt att, efter bolagets hörande, förordna om utbetalande av lämpliga förskott å den del av bolagets årsvinst, som enligt vad ovan sagts, skall användas till allmännyttiga ändamål.

18. Chefen för handelsdepartementet äger utse en eller flera kontrollanter för utövande av tillsyn däröver, att lotterirörelsen bedrivs enligt ovan angivna grunder och de särskilda föreskrifter, som i anslutning därtill kunna bliva meddelade.

Kontrollanterna äga att av bolaget erhålla gottgörelse med belopp, som av Kungl. Maj:t fastställles.

19. Kungl. Maj:t förbehåller sig slutligen rätt att, om så finnes lämpligt, företaga ändring i förevarande bestämmelser ävensom att, därest bolaget icke iakttager här ovan eller i annan ordning meddelade villkor och bestämmelser eller eljest särskilda skäl därtill föranleda, omedelbart återkalla det bolaget meddelade tillståndet.

Speciell motivering.

Huvuddragen av de synpunkter, som av sakkunniga ansetts böra anläggas å ett svenskt penninglotteri, torde utan vidare framgå av här ovan framlagda förslag till bolagsordning och till koncession för ett aktiebolag för omhänderhavande av penninglotterirörelsen i riket. Riktlinjerna för lotteriföretagets organisation äro i första rummet uppdragna i bolagsordningen och i viss utsträckning därjämte i lotterikoncessionen. I övrigt omfattar koncessionen huvudsakligen en plan för lotterispelets bedrivande. Koncessionen, som i anslutning till nuvarande praxis tänkes utfärdad i form av dispens från gällande lotteriförbud, har synts lämpligen böra erhålla en giltighetstid av tillsvidare fem år. Där särskilda skäl därtill föranleda, skall koncessionen av Kungl. Maj:t kunna återkallas (punkt 19 i koncessionen).

Lotteriföretagets organisation.

Statens bestämmanderätt i lotteriaktiebolaget. Vid utformandet av förslaget till bolagsordning hava sakkunniga utgått från grundsatsen, att staten skall helt behärska företaget och att några privata intressen sålunda icke skola hava möjlighet att göra sig gällande.

Utan att detta direkt utsäges i bolagsordningen, hava sakkunniga följaktligen förutsatt, att staten i det tilltänkta bolaget tecknar så stor del av aktierna, som aktiebolagslagen medgiver. För den händelse staten dock vid något tillfälle skulle innehava en mindre del av aktierna än sålunda avsetts, hava vi i § 7 bolagsordningen föreslagit företräde för staten vid lösen av hembjuden aktie. För att ytterligare säkerställa statens bestämmanderätt hava vi i § 9 bolagsordningen vidare föreslagit, att Kungl. Maj:t skall äga utse majoriteten av styrelsens ledamöter och suppleanter och att Kungl. Maj:t skall bland dem förordna såväl ordförande som vice ordförande, liksom ock att styrelsebeslut för att bliva giltigt skall hava biträts av någon av dessa senare, där endast tre ledamöter äro om beslutet ense. I samma syfte hava vi i § 15 bolagsordningen föreslagit, att Kungl. Maj:t skall hava rätt att tillsätta två av bolagets tre revisorer jämte samma antal suppleanter.

Bolagsordningen förutsättes skola fastställas av Kungl. Maj:t och ändring däri icke kunna vidtagas utan Kungl. Maj:ts samtycke (§ 20).

Aktiebolagets organisation i övrigt. Bolagets aktiekapital har (i § 4 bolagsordningen) ansetts kunna begränsas till lägst 50 000 och högst 150 000 kronor, då något egentligt driftskapital icke torde vara behöfligt utöver det, som erfordras för inköp av inventarier, förskott å lokalhyror ävensom vissa andra kostnader för bolagets organisation. Enligt § 13 bolagsordningen har den årliga utdelningen å bolagets aktiekapital inskränkts till högst 3 procent, vilken procent sakkunniga med hänsyn till nuvarande allmänna ränteläge ansett fullt tillfredsställande även för de aktier, som icke innehavas av staten.

Antalet styrelseledamöter har med hänsyn till företagens beräknade omfattning ansetts icke böra vara alltför ringa. Sakkunniga hava därför (i § 9 bolagsordningen) föreslagit, att styrelsen skall bestå av sju ledamöter med lika antal suppleanter. Utöver de särskilda uppgifter, som till följd av föreskrifter i lotterikoncessionen komme att åligga bolagets styrelse, synes oss styrelsen, genom olika ledamöter, i lämplig utsträckning böra taga daglig befattning med bolagets verksamhet samt utöva en fortlöpande övervakning av lotterirörelsens riktiga bedrivande. Önskvärdheten av en sådan anordning har även varit ett skäl för att vi ansett oss böra föreslå ett relativt stort antal ledamöter i styrelsen.

På bolagsstämma skulle, enligt den föreslagna bolagsordningen (§§ 15 och 16), bland annat ankomma att förrätta val av en minoritet i styrelsen samt av en revisor, vilken senare av sakkunniga förutsättes böra vara en för uppgiften fullt kvalificerad person, exempelvis en av Stockholms handelskammare auktoriserad revisor.

Aktiebolagets ansvarighet för vinsternas utbetalning. För utbetalande av vinster och bidrag till allmännyttiga ändamål i de av Kungl. Maj:t koncessionerade penninglotterierna har hittills, såsom tidigare i betänkandet angivits, före lottförsäljningens början alltid ställts säkerhet. Denna säkerhet, som i flertalet fall utgjorts av bankgaranti, har under de senaste tio åren dragit en kostnad av sammanlagt över 250 000 kronor. Det behöver väl knappast framhållas, att nämnda garanti icke vid något tillfälle behövt helt eller delvis tagas i anspråk. Av inkomsterna i det av sakkunniga föreslagna penninglotteriet skulle, som ovan berörts, bidrag till allmännyttiga ändamål beviljas först i den mån medel finnes tillgängliga. För beviljade bidragsbelopp skulle alltså för framtiden någon säkerhet icke behöva komma i fråga. För utbetalningen av vinster torde däremot alltjämt vissa garantier komma att erfordras. Ett tänkbart alternativ skulle härvidlag vara att staten själv iklädde sig ansvarighet gentemot vinnarna. Med hänsyn till att det ifrågasatta lotteribolaget dock icke skulle komma att utgöra ett statsorgan i egentlig mening, hava sakkunniga emellertid icke velat förorda nämnda alternativ utan i stället utgått

ifrån, att erforderliga garantier ställas av det tilltänkta bolaget. För ändamålet i fråga förutsattes bolaget i första hand skola av inflytande medel successivt avsätta en garantifond å 500 000 kronor (§ 12 bolagsordningen, punkt 6 koncessionen). Nämda belopp, som visserligen endast komme att motsvara en del av det sammanlagda vinstvärdet i en dragning, har av sakkunniga likväl ansetts tillräckligt för täckande även av de största underskott, vilka efter sannolikheten skulle kunna komma att uppstå, så mycket mer som bolaget därutöver komme att förfoga över betydande tillgångar, bland annat i form av medel, som avsatts för eventuell utbetalning av outtagna vinster (jämför punkt 15 koncessionen). För de fall att bolagets garantifond icke skulle uppgå till stadgat belopp hava vi — närmast med tanke på bolagets allra första verksamhetstid, under vilken bolaget ju icke heller komme att förfoga över medel för outtagna vinster — i punkt 6 lotterikoncessionen föreslagit, att bolaget skall kunna åläggas att ställa annan säkerhet, som av Kungl. Maj:t godkännes.

Lottförsäljningen. Riktlinjerna för den av sakkunniga tänkta organisationen för försäljning av lotter framgå av bestämmelserna i punkterna 7—9 lotterikoncessionen. Att bolagets huvudkontor, enligt vad av andra stycket i punkt 7 torde framgå, icke skulle bedriva direkt lottförsäljning till allmänheten, vilja vi främst motivera med de förenklingar och besparingar å huvudkontoret, som en sådan anordning skulle medföra. Ett system, där hela försäljningen går genom självständiga redogörare, komme för övrigt med de principer, som vi tänkt oss för dragningarna i lotteriet, även att i icke oväsentlig grad underlätta fastställandet av vilka lotter, som skola medtagas i en dragning. (Se punkt 12 lotterikoncessionen). Den ovillkorliga bestämmelsen i punkt 8 lotterikoncessionen om ställande av fullgod säkerhet för från bolaget mottagna lottsedlar hava vi ansett motiverad med bland annat den omständigheten att till försäljning utlämnad lott, oberoende av om likvid för densamma verkligen inkommit till bolaget, enligt föreskrift i punkt 12 av koncessionen i förhållande till bolaget skall anses såsom såld och vinst därå kunna utlottas under förutsättning endast, att lotten icke inom behörig tid redovisats såsom osåld. De av bolaget direkt antagna ombuden — vilkas försäljningsdistrikt lämpligen synas böra utgöras av län, landskap eller därmed jämförliga områden — skulle, enligt vad sakkunniga närmast tänkt sig, för direkt försäljning till allmänheten på eget ansvar distribuera från bolaget mottagna lottsedlar till de å de olika orterna inom distriktet utplacerade underombuden och därjämte handhava försäljningen av från allmänheten per post rekvirerade lottsedlar. Underombuden skulle ombesörja den direkta försäljningen till avhämtning. De direkt till bolaget redovisande ombuden synas oss lämpligen böra utgöras av för ändamålet väl kvalifi-

cerade personer, som huvudsakligast ägna sig åt denna sin uppgift. Till underombud förutsättas däremot företrädesvis komma att antagas tobaks- och pappershandlare eller andra dylika mindre näringsidkare, för vilka inkomsten av ombudsuppdraget skulle bliva ett välbehövt bidrag till deras försörjning.

Lotteriets spelplan.

Omslutning. Såsom nedre och övre gränser för det elastiska lotteriet hava vi, med utgångspunkt från de senaste årens erfarenheter i fråga om efterfrågan å lottsedlar, för den närmaste framtiden (i punkt 2 lotterikoncessionen) föreslagit 250 000 respektive 500 000 lotter i månaden, vilket med ett lottpris av 10 kronor motsvarar en årlig omslutning av lägst 30 000 000 och högst 60 000 000 kronor. Medeltalet mellan nämnda gränstal, d. v. s. ett lotteri med ett månatligt lottantal av 375 000 lotter och en årsomslutning av 45 000 000 kronor, hava sakkunniga velat beteckna såsom en för den närmaste tiden sannolik »normalplan». Sistnämnda belopp motsvarar vad som i Sverige årligen nedlägges å inhemska penninglotterier med nuvarande omslutning, ökat med knappt hälften av de summor, som kunna antagas för närvarande gå till lotterier i grannländerna. Vi utgå ifrån att Kungl. Maj:t, i den mån särskilda förhållanden därtill föranleda, skall förordna om erforderliga ändringar av de i koncessionen fastställda gränserna.

Lottpris. Lottsedlarnas befrielse från stämpelavgift. På skäl, som redan i allmänna motiveringen anförts, hava sakkunniga stannat för att föreslå ett lottpris av 10 kronor för hellott, vilket kommit till uttryck i punkt 3 av ovan intagna lotterikoncession.

Lottsedlarna skulle, såsom i allmänna motiveringen jämväl angivits, icke vara belagda med stämpelavgift, utan skulle statens hela inkomst av det tilltänkta lotteriföretaget, utom skatten å vinsterna, komma att utgå av företagets behållning. En liknande anordning förekommer ju nu exempelvis beträffande Aktiebolaget Tipstjänst och synes överhuvud taget vara den naturligaste i ett av staten behärskat affärsföretag. Stämpelavgiften å lottsedlar är för närvarande, såsom tidigare i betänkandet berörts, i stämpelförordningen reglerad genom ett särskilt stadgande under kapitlet »om stämpel till enskilda handlingar». Detta stadgande lyder sålunda:

»*Lottsedel* för deltagande i lotteri, som med Kungl. Maj:ts tillstånd anordnats, skall av lotteriets anordnare före utlämnandet förses med stämpel, då lotteriet avser penningar, av 20 öre för varje hel krona av det belopp, varå lottsedeln lyder, och, då lotteriet avser andra värdeföremål, av 10 öre för varje lottsedel.»

I anslutning härtill föreskrives i stämpelförordningens 56 §, att anordnare av såväl penninglotteri som andra lotterier under vissa förutsättningar må inleverera vederbörligt stämpelbelopp utan att de särskilda lottsedlarna försetts med stämpel.

Under återopande av vad härovan framhållits, vilja vi alltså föreslå, att nyssnämnda stadganden i gällande stämpelförordning ändras i sådan riktning, att lottsedel i med vederbörligt tillstånd anordnat penninglotteri frigtages från stämpelavgift.

I punkt 4 lotterikoncessionen hava vi i anslutning till i allmänna motiveringen framförda synpunkter föreslagit, att varje lott skall kunna uppdelas i två halvlotter, vilka skola kunna köpas var för sig. Vi hava därvid närmast tänkt oss en anordning med perforering eller dylikt av de å hel lott lydande lottsedlarna.

Vinster. Principerna för det föreslagna lotteriets vinstplan hava redan angivits i den allmänna motiveringen och hava i punkt 5 lotterikoncessionen närmare utförts. Vi tänka oss alltså, att lotteriet till en början skall omfatta vinster enligt en fast minimiplan, med vilken lottköparna under alla förhållanden skola kunna räkna. I den mån lottförsäljningen stiger utöver visst antal lotter, skulle de medelstora och mindre vinsterna utökas enligt en på förhand bestämd skala. Relativa vinstvärdet skulle, med tillämpning av de föreslagna reglerna, vid varje uppnått fullt tusental försålda lotter utöver 250 000 i månaden alltid utgöra jämnt 67 procent. När ett sådant tusental påbörjats men icke uppnåtts, skulle nämnda relativa värde visserligen bliva något lägre; det skulle dock aldrig komma att nedgå till mindre än 66.73 procent (vid ett antal av 250 999 försålda lotter). Vinstchansen i det föreslagna lotteriet komme att stiga allt efter som vinstplanen ökas. Vid tillämpning av minimiplanen utgör vinstchansen 9.84 procent. För en plan motsvarande 375 000 försålda lotter blir den 10.55 procent och komme för den i koncessionen angivna maximiplanen att uppgå till 10.91 procent. Skälen för högsta vinstens begränsning till 50 000 kronor och för att lägsta vinst icke sättes lägre än 30 kronor hava anförts i allmänna motiveringen. Även med avdrag av vinstskatt å 10 procent, d. v. s. reducerad till 27 kronor, blir lägsta vinsten icke oväsentligt fördelaktigare än lägsta vinsten i de nuvarande penninglotterierna, 25 kronor, om man tager i betraktande, att priset per hellott i det tilltänkta lotteriet skulle utgöra endast 10 kronor mot 12 kronor i nuvarande penninglotteri. Såsom särskilda tröstvinster för dem, vilkas nummer nära ansluta sig till det, varå högsta vinsten utfallit, hava vi i vinstplanen inlagt 10 premier å 1 000 kronor (se även punkt 13, andra och tredje stycket).

Vinstskatt. Å halvlott skulle i det föreslagna lotteriet av lägsta och näst lägsta vinst komma att belöpa respektive 15 och 25 kronor. Med tillämpning av nu gällande lagstiftning om skatt å lotterivinster skulle sådana halvvinster sannolikt komma att bliva befriade från vinstskatt. I 1 § 1 mom. förordningen den 28 september 1928 om särskild skatt å vissa lotterivinster stadgas nämligen, att å vinst i svenskt penninglotteri dylik skatt skall erläggas endast därest vinsten överstiger tjugufem kronor. Något uttryckligt stadgande finnes visserligen icke om att skattefriheten även skall gälla halva vinster, som här avses, men en tolkning av förordningen i nyss angiven riktning synes dock vara mest överensstämmande med grunderna för ifrågavarande lagstiftning. (Jämför Kungl. Maj:ts proposition 1928:213, sid. 211—241.) Som vi redan i den allmänna motiveeringen haft tillfälle att uttala, anse vi det emellertid vara i sin ordning, att samtliga vinster i det föreslagna lotteriet, således även nu ifrågavarande mindre vinster å halvlott, komma att underkastas den särskilda vinstskatten. Vi vilja därför i detta sammanhang hemställa, att bestämmelserna i ovan omförmälda förordning om särskild skatt å vissa lotterivinster ändras i sådan riktning att skattskyldigheten för lotterivinst alltid bedömes efter storleken av vinst, som utfaller å hel lott. Vid bestämmandet av skattskyldigheten för lotterivinst tages ju för närvarande icke heller någon hänsyn till om den vinnande lotten, genom privat överenskommelse, uppdelats å olika delägare. Det säger sig för övrigt självt, att ett system, där en på halvlott belöpande vinst å 15 eller 25 kronor är skattefri, medan motsvarande vinst på hellott är belagd med en skatt av 10 procent, mycket lätt skulle leda till kringgåenden av hithörande skattebestämmelser.

Dragning. I lotterier, vilka i likhet med de ovan omförmälda irländska och italienska sweepstakeslotterierna samt det av sakkunniga nu ifrågasatta elastiska lotteriet som regel utlotta vinster endast å nummer motsvarande försålda lotter, är det av särskild vikt, att lottköparna erhålla garantier för att deras lotter i vederbörlig ordning redovisas såsom försålda till lotteriets huvudkontor och följaktligen få deltaga i dragningen.

I de italienska sweepstakeslotterierna är i förevarande avseende så ordnat, att lottköpare, vilkens lott av återförsäljare inom behörig tid icke redovisats till lotteriet och där upptagits å en lista över försålda lotter, tillförsäkrats rätt att från lotteriet, på begäran, återfå erlagd betalning. Till lottköparens ledning publiceras särskilda förteckningar över inom behörig tid icke redovisade lotter. I ett irländskt sweepstake erhåller en lottköpare, enligt vad tidigare berörts, garanti för att hans lott får deltaga i lotteridragningen, i och med det att han från lotteriets huvudkontor får mottaga ett särskilt kvitto, utvisande att talongen till hans lott jämte likvid i rätt tid inkommit till huvudkontoret. Om försåld lott för sent redovisats till huvudkontoret, räknas den erlagda betalningen lott-

köparen till godo för ett kommande sweepstake. Om lott av vederbörande återförsäljare icke alls redovisats till huvudkontoret, äger lottköpare däremot icke rätt till någon ersättning.

I det elastiska lotteri, som sakkunniga nu föreslå, torde risken vara eliminerad för att lotter, som inköpas av allmänheten, på grund av bristande redovisning från återförsäljare skola gå miste om sin rätt att deltaga i dragningen. Vi utgå nämligen ifrån, att den förteckning över försålda lotter, som före dragningen måste upprättas å lotteriföretagets huvudkontor, i första hand skall omfatta samtliga från bolaget till vederbörande ombud för försäljning utlämnade lottsedlar. Ur denna förteckning skola endast sådana lotter uteslutas, däri båda halvlotterna inom behörig tid redovisats (återlämnats) såsom osålda. Lott, som inom behörig tid redovisats såsom till halva värdet osåld, skall i dragningsavseende betraktas såsom försåld (punkt 12 lotterikoncessionen.) För den osålda halvloten kommer lotteriföretaget självt att deltaga i dragningen. Lottsedlar å osålda lotter och halvlotter som ovan avses torde före dragningen, där vederbörande lott icke skall deltaga i dragningen, böra på lämpligt sätt makuleras och, i fall där lotteriet själv skall spela på halvloten, förses med påstämpling härom. Särskilda anordningar torde även böra vidtagas för de fall, då lotteriet till följd av att mindre än 250 000 lotter avyttrats till någon dragning, självt komme att spela på visst antal hellotter (punkt 11, första stycket).

Själva dragningsförfarandet synes oss lämpligen kunna anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med i svenskt penninglotteri för närvarande tillämpat dragningssystem. I det tilltänkta lotteriet skulle man, trots växlingarna i lottantalet, såsom i det nuvarande lotteriet under en följd av dragningar även kunna använda samma nummersedlar i lotthjulet, under förutsättning att dessa sedlar — vid ökad försäljning eventuellt utökade med erforderliga tilläggs-serier — vid varje dragning åtminstone motsvarade samtliga nummer, som skola deltaga i dragningen. Utöver sedlar, motsvarande sistnämnda nummer, skulle emellertid lotthjulet uppenbarligen även kunna komma att innehålla sedlar motsvarande nummer å osålda lotter, som icke skola deltaga i dragningen. I den mån sådana nummer utfalla vid en dragning, tänka vi oss att de (i likhet med vad fallet är i italienska Meranolotteriet) skola anses såsom icke dragna och genom omdragning ersättas med nummer, som skola deltaga i dragningen. Utfärdandet av närmare bestämmelser för dragningens verkställande synes oss emellertid efter förslag av lotteribolaget böra ankomma på chefen för handelsdepartementet (punkt 13, första stycket lotterikoncessionen).

Sakkunniga förutsätta givetvis att en absolut betryggande kontroll anordnas såväl vid samtliga förberedelser till dragningarna som vid dragningarnas utförande och dragningslistornas utarbetande. För åvägabring-

ande av sådan kontroll hava vi dels tänkt oss förut antydda anordning med fortlöpande övervakning från lotteribolagets styrelse och dels utgått ifrån, att lotterirörelsen därjämte skall kontrolleras av särskilda, av lotteriföretaget helt oberoende kontrollanter (punkt 18 lotterikoncessionen).

Vinstutlämning. Dragningslista. Tiden, inom vilken vinster skola vara avhämtade, har av sakkunniga i punkt 15 lotterikoncessionen föreslagits utsträckt till två år efter dragningen. Under denna tid torde tillfälle att bevaka sin rätt kunna erbjuda sig för praktiskt taget alla lottköpare, även sådana som av särskilda skäl (sjukdom eller bortovaro) under längre tid varit förhindrade att anmäla sig för utfående av eventuell vinst.

I det tilltänkta lotteriet skulle liksom i nuvarande penninglotterier chefen för handelsdepartementet äga pröva skäligheten av priset å dragningslista (punkt 14 lotterikoncessionen). Sakkunniga hava ansett sig kunna räkna med att detta pris, som i svenska penninglotterier under de senaste tjugo åren varierat mellan 10 och 20 öre, åtminstone för de närmaste tiden fastställas till 15 öre per exemplar, d. v. s. samma pris, som nu gäller å dragningslistan till premieobligationslånens vinstutlottningar. Likaledes anse vi oss kunna utgå ifrån att dragningslistans upplaga för framtiden liksom för närvarande kommer att motsvara omkring tre fjärdedelar av lottantalet, vilket synes kunna påräknas särskilt med hänsyn till att lottantalet i det föreslagna lotteriet på grund av lotternas uppdelning i halvlotter komme att motsvara en större mängd självständiga spelare än samma tal i nuvarande lotterier. Distributionen av dragningslistorna synes i första rummet böra handhavas av lotteriets ombud.

Lotteriföretagets inkomster och utgifter.

Inkomster. Sakkunniga hava, såsom ovan angivits, velat räkna med att det tilltänkta lotteriet för den närmaste tiden normalt komme att få en årlig omslutning av 4 500 000 lotter à 10 kronor. Lotteriföretagets inkomster under ett år skulle alltså vid denna »normalplan» i första rummet komma att utgöras av 45 000 000 kronor av lottförsäljningen. Härtill komme en inkomst av dragningslistorna, vilken, med utgångspunkt från vad härovan anförts, per år skulle kunna uppskattas till brutto 500 000 kronor. Slutligen komme det av oss ifrågasatta lotteriföretaget vid en årsomslutning, som nyss nämnts, att tillföras ränteinkomster å innestående medel och fonder till belopp, som med samma förräntningsmöjligheter som de nu rådande skulle uppgå till omkring 250 000 kronor årligen.

Utgifter. Behållning. Lotteriföretagets viktigaste utgiftspost komme uppenbarligen att utgöras av utbetalningarna till vinnare. Dessa utbetalningar skulle — om de outtagna vinsternas sammanlagda värde under ett

år antagas uppgå till 400 000 kronor (jämför ovan sid. 59) — vid en årsomslutning enligt normalplanen, efter avdrag av stadgad vinstskatt, komma att uppgå till 26 775 000 kronor. Vinstskatten komme under samma förutsättningar att utgöra 2 975 000 kronor. Samtidigt skulle nettobehållningen sannolikt komma att belöpa sig till omkring 14 500 000 kronor. Då nämnda behållning, enligt vad sakkunniga velat föreslå, skulle lika fördelas mellan statsverket och vissa allmännyttiga ändamål, komme alltså lotteriets sammanlagda inlevereringar till statsverket att uppgå till nära 10¼ miljoner kronor om året.¹ För de allmännyttiga ändamålen skulle på detta sätt återstå omkring 7¼ miljoner kronor.

Företagets omkostnader komme — sådan sakkunniga tänkt sig lotteriets organisation — till större delen att utgöras av provisioner för försäljning av lotter och dragningslistor. Redan med hänsyn till att lotterna enligt det av oss föreslagna systemet komme att spridas på ett så stort antal ombud, att de särskilda ombuden ute i orterna i flera fall sannolikt endast skulle få försälja helt obetydliga poster, synes denna provision, om man vill bereda ombuden en skälig förtjänst å rörelsen, procentuellt icke kunna sättas alltför lågt. Härtill kommer, att ombudens arbete skulle bliva relativt komplicerat genom införandet av halvlotter och sannolikt komme att pågå kontinuerligt på sådant sätt, att, när försäljningen till en dragning slutat, försäljning till nästa dragning omedelbart skulle påbörjas och fortsätta en hel månad. Med hänsyn till berörda omständigheter synes provisionen för försäljningen av lottsedlar lämpligen kunna bestämmas till två eller lägst en och en halv procent av lottpriset. Större delen av denna provision skulle utgå till de mindre företagare ute i orterna, som i egenskap av underombud komme att försälja lotter direkt till avhämtning. En mindre del av provisionen skulle på sådant sätt fördelas mellan de direkt till bolaget redovisande ombuden, att var och en av dessa tillerkändes en rimlig inkomst. Grunderna för de för försäljning av lottsedlar utgående provisionerna synas oss, efter förslag av bolaget, böra fastställas av chefen för handelsdepartementet (punkt 7, tredje stycket lotterikoncessionen). Provisionen för försäljning av dragningslistor torde däremot kunna bestämmas av bolaget och av detsamma på lämpligt sätt fördelas mellan direkta och indirekta ombud samt eventuellt även andra försäljare av dragningslistorna. Själva huvudkontorets omkostnader — inbegripet utgifter för bolagsstyrelsen, revision och kontroll samt tryckning av lottsedlar och dragningslista — äro givetvis svåra att för framtiden ens tillnärmelsevis angiva. Sakkunniga hava dock funnit anledning antaga att dessa kostnader vid en omslutning motsvarande normalplanen sannolikt icke skulle behöva överstiga ett årligt belopp av 300 000 kronor. Detta belopp har framkommit såsom resultat av vissa mera ingående detaljberäkningar, vilka icke ansetts nödvändigt att här redovisa.

¹ Såsom aktieägare i lotteribolaget komme staten även att erhålla en mindre inkomst i form av utdelning å aktierna.

Bokslut. Bolagets räkenskaper skola enligt § 11 bolagsordningen sammanföras i fullständigt bokslut den 31 december varje år. För att chefen för handelsdepartementet även under löpande räkenskapsår lätt skall kunna överblicka bolagets ställning och i förekommande fall lämna erforderliga direktiv beträffande dess ekonomiska dispositioner hava vi emellertid förutsett, att bolaget varje månad till handelsdepartementet skall avlämna preliminärt bokslut (punkt 16 lotterikoncessionen).

Lotteriaktiebolagets inkomstskatt. I ovanberörda kostnadsstat hava inga utgifter medräknats för statlig eller kommunal inkomstskatt för lotteribolagets årsvinst. Såsom i allmänna motiveringen redan anförts, hava vi nämligen, när vi föreslagit inrättandet av ett lotteriföretag i aktiebolagsform, förutsett att det blivande lotteribolaget skulle fritagas från skatt för inkomst. Ingen som helst inkomstskatt utgår för övrigt av några nuvarande svenska lotteriföretag. Även om det för statsverkets vidkommande väl kan anses likgiltigt, om dess inkomster av lotteriföretaget till någon del komme att uttagas i form av inkomstskatt i stället för att efter andra normer utgå av företagens behållning, synes det dock sakkunniga vara principiellt riktigare och för lotteriet mera praktiskt, om dess inlevereringar till staten få beräknas efter såvitt möjligt enhetliga grunder. (Jämför här-
ovan beträffande stämpelskatten!) Ännu mindre anse sig sakkunniga kunna förorda en anordning, som komme att medföra skyldighet för lotteriföretaget att erlagga *kommunal* inkomstskatt, en skatt, som dessutom enligt nu gällande bestämmelser komme att helt tillfalla en enda kommun, Stockholm. Erfarenheterna av Aktiebolaget Tipstjänst taxering (ovan sid. 44) tyda emellertid på, att det av oss nu ifrågasatta aktiebolaget med för närvarande gällande skattebestämmelser sannolikt skulle bliva underkastat såväl statlig som kommunal inkomstskatt och detta säkerligen till högst betydande belopp. På grund av vad sålunda anförts vilja sakkunniga hemställa, att det lotteriaktiebolag, som med anledning av förevarande förslag må komma till stånd, genom uttryckligt stadgande i skattelagarna i allt väsentligt fritages från inkomstskatt till stat och kommun. Endast å den del av inkomsten, som avsättes till reservfond eller utdelas till aktieägarna, synes skatt lämpligen kunna utgå. Möjligen skulle ett stadgande av nu åsyftad innebörd kunna införas i gällande kommunalskattelag i anslutning till föreskrifterna i 30 § 4 mom. angående särskilda normer för beskattningen av parti- och detaljhandelsbolag för försäljning av rusdrycker samt av utövaren av statens tobaksmonopol.

Sakkunniga vilja i detta sammanhang slutligen påpeka, att erforderliga förberedande organisationsåtgärder för att lotteribolaget på sätt vi i kon-

cessionsförslaget förutsatt skall kunna börja sin verksamhet med 1938 års ingång, med hänsyn till den föreslagna lotterirörelsens omfattning och i vissa avseenden oprövade beskaffenhet, torde böra vidtagas i mycket god tid, helst redan under sommaren 1937.

Lotterirörelsens behållning.

Principer för användningen. I allmänna motiveringen hava sakkunniga fastslagit grundsatsen, att behållningen i det ifrågasatta nya lotteriföretaget skulle fördelas mellan statsverket och en fond, varifrån Kungl. Maj:t kunde tillgodose särskilda allmännyttiga ändamål. Grunderna för denna fördelning torde genom beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen lämpligen böra fastställas att gälla tillsvidare. Sakkunniga hava utgått ifrån, att genom sådant beslut åtminstone för de närmaste åren skulle föreskrivas, att behållningen — efter vederbörlig fondering och utdelning till aktieägare — skall *lika* fördelas mellan budgeten och de särskilda ändamålen, vilken princip även kommit till uttryck i § 14 bolagsordningen och punkt 17 lotterikoncessionen.

Att i förväg angiva de olika slag av särskilda allmännyttiga ändamål, som vore avsedda att tillgodoses av lotteriets behållning (lotterimedlen) torde med de principer, som i Sverige hittills följts vid tilldelning av lotterimedelsbidrag och som enligt sakkunnigas uppfattning även för framtiden i huvudsak böra tillämpas, svårigen låta sig göra och knappast ens vara lämpligt. Såsom förutsättningar för att ett allmänt behov skall kunna tillgodoses i den extraordinära ordning, som en tilldelning av lotterimedel oneligen utgör, synes endast böra gälla, att behovet varit så svårt att förutse eller beräkna eller ock av sådan tillfällig eller speciell art, att det icke lämpligen kunnat eller kan, efter ordinär budgetberedning och riksdagsbehandling, tillgodoses med vanligt statsanslag. Lotterimedlen komme, med ett sådant betraktelsesätt, närmast att utgöra en för samtliga statsdepartementens verksamhetsområden gemensam komplettering till de olika huvudtitlarnas anslag till extra utgifter. En viss avgränsning i princip av de ändamål, som lämpligen böra komma i fråga vid fördelningen av lotterimedel, synes även med utgångspunkt från vad ovan anförts kunna i förväg göras, eventuellt genom beslut av statsmakterna. Sakkunniga vilja i varje fall såsom ett önskemål uttala, att för framtiden åtminstone i praktiken något mera bestämda gränslinjer än hittills måtte uppdragas mellan budgetändamål och ändamål, som av Kungl. Maj:t understödjas med lotterimedel. Önskvärt torde även vara att man — för att icke göra något ändamål helt beroende av den relativt osäkra inkomst, som ett bidrag av lotterimedel trots allt måste anses utgöra. — liksom nu i möjligaste mån eftersträvar en begränsning av antalet regelbundet återkommande bidrag till

ett och samma ändamål. I detta sammanhang vilja sakkunniga slutligen erinra om de anmärkningar, som i riksdagen framstälts av innehåll, att landsorten, särskilt den egentliga landsbygden, vid de utdelningar av lotterimedel, som hittills ägt rum, icke tillgodosetts i tillräcklig utsträckning.

Med det system sakkunniga tänkt sig för redovisning av lotterirörelsens behållning skulle ränteinkomster och preskriberade vinster komma att ingå i den övriga årsbehållningen. En anordning, där sådana överskottsmedel liksom nu månatligen utbetalas till Humanistiska fonden, torde alltså icke kunna förekomma. Det är emellertid intet som hindrar, att föreskrift i stället lämnas om utbetalning till nämnda fond av lämpligt avvägda belopp ur den del av lotteriföretagets behållning, som skall användas för särskilda allmännyttiga ändamål.

Redovisning och utbetalning. I punkt 17, första stycket lotterikoncessionen hava sakkunniga föreslagit, att vad av vinsten å bolagets rörelse under ett år må återstå efter avsättning till reservfond, garantifond och utdelning till aktieägarna, skall av bolaget, omedelbart efter det ordinarie bolagsstämma godkänt balansräkning, inbetalas till statskontoret att användas på sätt Kungl. Maj:t närmare föreskriver, ena hälften för statsverkets behov och andra hälften till allmännyttiga ändamål. Statskontoret torde till följd härav komma att redovisa den av bolaget för budgetära ändamål inlevererade delen av behållningen under särskild inkomsttitel å riksstaten. Beträffande de för allmännyttiga ändamål avsedda lotterimedlen synes däremot böra föreskrivas, att dessa i den mån de av bolaget inlevereras, av statskontoret skola överföras till en särskild, av statskontoret förvaltd fond (exempelvis benämnd lotterimedelsfonden) från vilken de belopp skola bestridas, som enligt Kungl. Maj:ts bestämmande komma att beviljas till allmännyttiga ändamål.

För att trängande allmännyttiga ändamål, särskilt under tiden innan inlevereringar till lotterimedelsfonden hunnit verkställas, utan dröjsmål skola kunna tillgodoses, hava sakkunniga genom de föreslagna stadgandena i andra stycket av punkt 17 lotterikoncessionen velat möjliggöra förskottsutbetalningar å den del av bolagets årsvinst, som beräknas bliva disponibel för allmännyttiga ändamål. För tillgodoseende av särskilt angelägna ändamål redan innan bolaget komme att förfoga över sådana förskottsmedel torde ett extra förskotts förfarande kunna anordnas, eventuellt med anlitande av andra, för statskontoret tillgängliga medel.

Handläggning av ärenden om bidrag av lotterimedel. Inrättande av rådgivande nämnd. Ärendena angående bidrag av lotterimedel synas oss även med det nu föreslagna systemet i första hand lämpligen kunna handläggas i den ordning, som för närvarande tillämpas. Sakkunniga utgå så-

lunda ifrån att fördelningen av lotterimedel liksom hittills komme att beslutas på föredragning av chefen för handelsdepartementet efter inom vederbörande myndighet verkställd utredning och i samråd med övriga, av hithörande ärenden intresserade departementschefer. Det är särskilt angeläget att vid utredning, som här avses, till understöd ifrågasatta institutioners ekonomiska ställning fullständigt klarlägges.

Före det slutliga avgörandet torde emellertid här ifrågavarande ärenden böra för ytterligare övervägande underställas den särskilda rådgivande *nämnd*, vars inrättande vi i allmänna motiveringen föreslagit. Denna nämnd skulle i främsta rummet hava att tillse, att de avgränsningar av området för lotterimedlens användning iakttagas, vilka av statsmakterna må hava i vederbörlig ordning fastställts eller eljest befunnits böra gälla. Därjämte bör det åligga nämnden att biträda med prövningen av huruvida ändamål, vartill lotterimedelsbidrag sättes ifråga, är av sådan betydelse att det överhuvudtaget kan anses förtjänt av bidrag från det allmänna, ävensom att deltaga i bedömandet av vederbörande institutioners verkliga behov av understöd. Nämnden bör slutligen hava till uppgift att yttra sig ifråga om den lämpligaste avvägningen mellan olika konkurrerande intressegrupper av de bidragsbelopp, som befinnas kunna utgå.

Rörande den ifrågasatta nämndens tillsättande och sammansättning hava vi uttalat oss i allmänna motiveringen. Såsom förebilder vid dess inrättande torde i olika avseenden kunna tjäna exempelvis: teaterrådet (Kungl. Maj:ts brev på ecklesiastikdepartementet den 5 april 1935), nämnden för upprättande av förslag till utdelning av statens studielån (Kungl. Maj:ts brev på ecklesiastikdepartementet den 13 december 1935) samt statens hemslöjdsråd (Kungl. Maj:ts brev på handelsdepartementet den 12 juni 1936). Nämndens ledamöter torde böra tillerkännas dagarvode och annan ersättning enligt gällande kommittékungörelse. Kostnaderna härför synas böra utgå av lotterimedel. Erforderlig föredragning inför nämnden torde kunna anordnas genom handelsdepartementets försorg.

Kontroll över användningen av beviljade lotterimedel. Sakkunniga finna önskvärt, att institutioner, som erhålla bidrag av lotterimedel, till förebyggande av missbruk, i framtiden åläggas redovisningsplikt till vederbörande statsdepartement och myndigheter icke blott beträffande användningen av ifrågavarande bidrag utan beträffande *hela* sin verksamhet ävensom att de förklaras skyldiga att låta hela verksamheten granskas av riksdagens revisorer. För ernående av ytterligare kontroll torde bidragsmottagares redovisningsplikt, där så kan ske, böra kompletteras med rätt och skyldighet för vederbörande statsorgan (riksantikvariern, byggnadsstyrelsen, skolöverstyrelsen o. s. v.) att effektivt övervaka den verksamhet, vartill bidraget

utgått, i likhet med vad för närvarande brukar äga rum beträffande exempelvis vissa med lotterimedel finansierade museer och byggnadsarbeten. I fall, där övervakning genom befintligt statsorgan icke lämpligen kan anordnas, skulle mottagare av lotterimedelsbidrag såsom villkor för bidragets åtnjutande kunna av Kungl. Maj:t åläggas att underkasta sig och efter angivna grunder bekosta för ändamålet ifråga särskilt föranstaltad statlig kontroll och revision.

Sammanfattning av sakkunnigas förslag.

De förslag rörande svenskt penninglotteri, som sakkunniga nu överlämna, kunna i det väsentliga sammanfattas på följande sätt:

1. Sakkunniga föreslå, att under statens medverkan ett aktiebolag inrättas för bedrivande av penninglotterirörelse.

Förslag till bolagsordning för detta aktiebolag framlägges med bland annat följande innehåll: Aktiekapitalet skall utgöra minst 50 000 och högst 150 000 kronor. Styrelsen skall bestå av sju ledamöter, av vilka Kungl. Maj:t utser fyra och de återstående väljas å bolagsstämman. Bolagets årsvinst skall, efter vederbörlig avsättning till reserv- och garantifond samt utdelning till aktieägare med högst 3 procent å aktiebeloppet, ställas till Kungl. Maj:ts förfogande att användas, ena hälften för statsverkets behov och andra hälften till särskilda allmännyttiga ändamål.

Utan att detta utsäges i bolagsordningen, förutsätta sakkunniga, att staten tecknar så stor del av bolagets aktier, som aktiebolagslagen medgiver.

2. Sakkunniga framlägga förslag till koncession för det ifrågasatta aktiebolaget, däri detta skulle medgivas att tillsvidare under åren 1938—1942 bedriva penninglotterirörelse enligt i koncessionen närmare angivna bestämmelser. Bland dessa bestämmelser märkas följande.

Dragning skall anordnas varje månad.

Lottpriset skall till varje dragning vara 10 kronor. Lotterna skola kunna försäljas jämväl såsom halvlotter à 5 kronor.

Lotteriet skall för varje dragning i avseende å omslutningens storlek och i proportion härtill även ifråga om vinsternas antal och värde inom vissa gränser elastiskt anpassas efter efterfrågan på lottsedlar. Såsom lägsta och högsta gränser föreslås tillsvidare omslutningar motsvarande 250 000 respektive 500 000 lotter per dragning.

Vinstvärdet fastställs på sådant sätt, att det vid varje dragning kommer att så nära som möjligt motsvara 67 procent av lottvärdet. Högsta vinsten bestäms till 50 000 kronor. Värdet av lägsta vinst fastställs till 30 kronor.

För distribution och försäljning av lottsedlarna skall bolaget anställa ombud med åliggande för dessa att i sin tur antaga underombud i tillräcklig utsträckning, för att lottsedlarna bekvämt kunna tillhandahållas allmänheten i alla delar av landet.

Preskriptionstiden för vinsternas utfående bestäms till två år.

3. Sakkunniga hemställa, att lottsedlarna genom vederbörlig ändring i gällande stämpelförordning fritagas från stämpelskatt.

4. Förslag framlägges om sådan ändring i skattelagarna, att det föreslagna lotteriaktiebolaget i allt väsentligt befrias från inkomstskatt till stat och kommun.

5. Gällande förordning om särskild skatt å vissa lotterivinster föreslås ändrad i sådan riktning, att skattskyldigheten för lotterivinst alltid bedömes efter storleken av vinst, som utfaller å hel lott.

6. Den del av lotteriets behållning, som skall användas till särskilda allmännyttiga ändamål (lotterimedlen), bör enligt sakkunnigas förslag avsättas till en särskild, av statskontoret förvaltdad fond.

Fördelningen av lotterimedlen förutsättes liksom hittills komma att, på föredragning av chefen för handelsdepartementet, beslutas av Kungl. Maj:t efter i stort sett samma riktlinjer som nu följas.

Sakkunniga föreslå emellertid, att Kungl. Maj:t vid fördelningen ifråga skall biträdas av en särskild av Kungl. Maj:t förordnad nämnd, bestående av minst fem personer. Denna nämnd skulle närmast företräda en upplyst allmän opinion men icke direkt representera de intressen, som antagas komma att tillgodoses genom lotterimedlens fördelning.

7. Sakkunniga föreslå vissa skärpningar i kontrollen över användningen av beviljade lotterimedel.

8. Sakkunniga finna slutligen önskvärt, att en viss återhållsamhet iakttages vid beviljande av större varulotterier ävensom att tippning och spel i andra liknande former icke få bedrivas efter sådana mindre önskvärda riktlinjer, som sakkunniga velat motarbeta genom bestämmelserna för det föreslagna penninglotteriet.

Åren 1926—1935 beviljade bidrag av lotterimedel.

Bidragen hava här, såvitt kunnat ske, uppdelats efter de *landskap* som bidragen huvudsakligen kommit till godo samt, inom landskapen med hänsyn till om bidragen till övervägande del avsett *stads-* eller *landsbygdsändamål*. — Där förstnämnda indelning icke befunnits möjlig, hava vederbörande bidrag hänförs till *riksändamål*, under vilken rubrik ansetts kunna upp- tagas en särskild underavdelning för bidrag till övervägande *landsbygdsändamål*. — Övriga bidrag under »riksändamål» liksom åtskilliga bidrag inom de olika landskapsavdelningarna hava icke lämpligen kunnat hänföras till vare sig *stads-* eller *landsbygdsändamål* utan måst sammanföras i särskilda under- avdelningar för *blandade ändamål*.

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
I. Riksändamål.											
<i>Landsbygdsändamål.</i>											
Gammalsvenskbystiftelsen .	—	—	—	—	—	—	45	15	—	—	60
Hembygdsvärd, Samfundet för	92'9	—	—	—	30	—	—	30	—	—	152'9
Jordbrukar-Ungdomens För- bund	—	—	100	—	—	—	40	37	—	—	177
Mjölpropagandan, För- eningen	—	—	—	—	10	10	5	—	—	—	25
Svensk hemslöjd, Förening- en (för deltagande i Stock- holmsutställningen 1930) .	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	25
Svenska betes- och vallför- eningen	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	200
Svenska Fiskareförbundet ..	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	10
Svenska Föreningen för folkbad	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	100
Svenska hemslöjdsförening- arnas riksförbund (för del- tagande i Stockholmsut- ställningen 1930)	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	50
Svenska livsmedelspropa- gandan, Föreningen	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	10
Svenska ungdomsringen för bygdekultur	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	10
Svenskullskommittén	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7
Sveriges utsädesförening ...	—	—	—	—	—	—	125	—	—	—	125

	1 000-tal kronor										Summa
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	
Upplysningsföreningen för ökad användning av svenska jordbrukets med binärningar produkter	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	20
Summa	92·9	—	300	75	150	30	215	102	7	—	971·9
<i>Blandade ändamål.</i>											
Ahlman, Hans W:son, professor (spetsbergsexpedition)	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	30
Akademien för de fria konsterna	—	68	80	—	—	—	—	—	—	—	148
L'Amitié Franco-Suédoise, Föreningen (svenskt studenthem i Paris)	—	200	135	—	50	85	45	—	—	—	515
Antwerpenutställningen 1930	—	—	—	16	—	—	—	—	—	—	16
Arbetarnas Bildningsförbund och svenska sjöfolksförbundet	—	—	—	—	—	—	45·5	45·5	45·5	45·5	182
Arkitekturminnesföreningen	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	30
Armémusei Vänner, Föreningen	—	—	—	—	—	—	30	30	30	30	120
Baltiskt kulturellt samarbete, Kommittén för (bearbetning av arkeologiskt material)	—	—	—	—	—	10	10	—	—	—	20
Barcelonautställningen 1929	—	—	265	20	—	—	—	—	—	—	285
Brysselutställningen 1935 (Sveriges allmänna exportförening)	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—	150
Centralförbundet för socialt arbete	100	—	—	—	—	200	—	—	—	—	300
Centralrådet för Svenska kyrkans sjömansvård i hemlandet	—	—	—	—	—	21·5	14·5	14·5	14·5	14·5	79·5
Chicagoutställningen (Svenska Trafikförbundet)	—	—	—	—	—	—	—	50	—	—	50
Cypern, utgrävningar på ..	—	—	—	35	—	30	12·5	—	15	—	92·5
Dramatiska teaterns aktiebolag, Kungl. ¹	471·6	—	525	370	315	300	380	350	300	300	3 311·6
Egyptenkommittén	—	—	—	—	—	40	20	20	—	40	120
Estlandskommittén (gymnasium i Hapsal m. m.) ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10
Eugeniahemmet	—	75	—	—	—	—	—	—	—	—	75
Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	100

¹ De statsunderstödda teatern — vilka numera alla deltaga i Riksteaterns publikorganisation — hava samtliga upptagits under »Riksändamål. Blandade ändamål.»

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
Folkbildningsforskning i Uppsala, Institutet för ..	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	20
Folkets parkers Centralorganisation	—	—	75	—	25	25	50	50	50	50	325
Folkliga musiklivets främjande, Föreningen för (Folkliga musikskolan å Ingesund, Arvika)	—	184	—	—	—	—	10	80	—	5	279
Folkmusikkommissionen	—	—	—	—	—	—	—	—	7.5	—	7.5
Gustaf Adolfsfonden för de svenska kulturminnesmärkenas vård	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	200
Göteborgs lyriska teater, Aktiebolaget	229.2	181.1	225	225	225	225	225	200	225	225	2 185.3
Göteborgs teater, Aktiebolaget (Lorensbergsteatern)	178.2	140.9	175	175	175	175	175	175	200	175	1 744.1
Hedins, Sven, vetenskapliga expeditioner	—	—	250	250	—	250	—	50	—	—	800
Hovkapellet's pensionsinrättning	—	—	—	—	—	20	10	10	10	10	60
Hyltén-Cavallius-stiftelsen för folkminnesforskning vid Lunds universitet	19.5	—	17	—	12	19	12	15	15	23.8	133.3
Hälsingborgs stadsteater, Föreningen	60	102	95	145	125	125	125	125	125	125	1 152
Institutet för folkminnesforskning vid Göteborgs högskola	29.2	—	27.5	—	12	12	12	9	12	12	125.7
Färnvägsmän, Stiftelsen för sjuka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10
Kyrkosångens Vänner, Sällskapet, m. fl.	—	—	20	—	—	—	12	—	—	12	44
Köln, pressutställningen 1928	—	—	40	7	—	—	—	—	—	—	47
Landsflyktiga intellektuella, Kommittén för	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	25
Landsmålsarkivet i Uppsala	70.2	—	55.5	39	80	80	80	80	80	80	644.7
Landsmålsföreningarna i Lund	21.4	—	—	11	—	22	15	12	18	15	114.4
Legeutställningen 1930	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—	14
Livruskammarstiftelsen till minne av Carl Anton Ossbahr	—	—	—	—	50	50	—	—	—	—	100
Livruskammarstiftelsen och Föreningen Nationalmusei Vänner gemensamt (inköp av troféer m. m.)	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	50

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
London, konstindustriutställningen 1931 (Svenska Slöjdföreningen)	—	—	—	—	60	—	19	—	—	—	79
Lupussjuka, Stiftelsen hemmet för	—	—	—	—	60	—	60	—	—	—	120
Marinmusei Vänner, Föreningen	—	—	—	—	100	—	—	30	18	—	148
Motorförarnas helnykterhetsförbund (trafikfilm) ..	—	—	—	—	—	—	—	15	—	—	15
Musikhistoriska Museet, Stiftelsen	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	10
New York, konstindustriutställningen 1927	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
Nordisk Folkhögskola i Genève	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	6
Nordiska Administrativa Förbundet (historisk publikation)	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	25
Nordiska Museet	123·7	—	100	205	275	75	250	60	60	50	1 198·7
Olympiska spel	—	350	—	—	325	165	—	—	—	—	840
Operan (Kungl. teaterns aktiebolag)	1 348·9	848	—	1 025	645	800	800	800	830	800	7 896·9
Ortnamnskommissionen	—	40	40	40	74	74	74	74	74	74	564
Ortnamns- och dialektforskningen vid Göteborgs högskola	10·4	—	—	5·9	8	8	8	7·7	6	6	60
Paris, konstindustriutställning 1925	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
Paris, konstindustriutställning 1934	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Paris, konstutställning 1929	—	—	45	8·5	—	—	—	—	—	—	53·5
Pietas, Föreningen (konservering av textilier)	—	—	—	—	—	—	5	—	—	5	10
Postmusei Vänner, Föreningen	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	15
Propagandakommittén Välj svensk vara	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	20
Riksförbundet för bildande konst	—	—	—	—	50	—	75	—	—	20	145
Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet	228·3	—	—	—	—	20	—	—	—	—	248·3
Riksmusei Vänner, Föreningen	—	—	—	—	—	6	—	5	—	—	11
Riksteaterns publikorganisation, Centralföreningen för	—	—	—	—	—	—	—	—	112·6	200	312·6
Rysslandssvenskarna	—	224	—	—	130	75	100	—	—	—	529

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
Skidlöpningens främjande, Föreningen för	224·5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	224·5
Skådebanan, andelsförening u. p. a.	75	48	100	100	114	100	100	90	40	—	767
Svensk-Amerikanska Nyhetsbyrån	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	50
Svensk konst för varor, förening u. p. a.	—	—	—	—	—	—	10	10	—	—	20
Svensk kulturfilm, förening u. p. a. (nykterhetsupplysning)	—	—	—	—	—	90	—	—	—	—	90
Svensk undervisningshistoria, Föreningen för	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	5
Svenska avdelningen av föreningen för Skandinaviska sjömanshem i utländska hamnar	—	39	—	—	—	37	10	—	—	—	86
Svenska avdelningen av internationella skytteunionen och riksförbundet för kortdistansskjutning	—	26	—	—	—	—	—	—	—	—	26
Svenska gymnastikförbundets gymnastikfolkhögskola	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	100
Svenska institutet i Rom ..	—	24	36	—	20	25	20	25	25	25	200
Svenska Linnésällskapet ...	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—	50
Svenska Luftfartsförbundet ..	—	—	—	—	—	60	50	15	—	—	125
Svenska mässan	—	—	—	—	—	—	—	—	125	—	125
Svenska Röda Korset, Överstyrelsen för (utbildning i gassjukvårdstjänst)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	8
Svenska slöjdföreningen ...	—	—	75	—	—	—	25	—	30	—	130
Svenska Sångarförbundet ..	—	—	—	—	—	10	10	—	15	—	35
Svenska sällskapet för antropologi och geografi	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—	25
Svenska trafikförbundet (resebyrå i New York)	—	—	—	—	—	—	49	—	—	—	49
Svenska turistföreningen ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	100
Svenska Vanförestalternas Centralkommitté	—	75	—	—	—	15	—	—	—	—	90
Sveriges allmänna exportförening (marknadsundersökning)	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	10
Sveriges fiolbyggareförbund	—	—	—	—	—	—	5·5	—	—	6	11·5
Sveriges förenade studentkårer (undersökning av studenternas levnadsstandard)	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	5

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
Sveriges hantverksorganisa- tion	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	1
Sveriges Husmodersförening- ars Riksförbund	—	—	—	—	—	18	10	10	—	—	3
Sveriges körförbund	—	56	—	—	40	—	—	20	25	—	14
Sveriges orkesterföreningars Riksförbund	—	—	—	65	—	80	80	80	80	80	46
Sveriges sjöfartsmuseum i Stockholm, Föreningen ...	—	—	18	—	13 ⁵	15	15	15	10	17	10
Sängsällskapet »De Svenske» Teaterrådet	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	2
Tekniska högskolans stu- dentkår	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	10
Tekniskt museum	—	—	50	50	100	—	50	—	—	—	25
Vetenskapsakademien (forsk- ningsresa till Colombia) ..	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—
Ålderdomshem för sjukskö- terskor, Stiftelsen för	—	100	50	—	—	50	—	—	—	—	20
Summa	3 260 ¹	2 911	2 499	2 831 ⁴	3 288 ⁵	3 512 ⁵	3 274	2 600 ⁷	2 919 ¹	2 675 ⁸	29 77
Summa riksändamål	3 353	2 911	2 799	2 906 ⁴	3 438 ⁵	3 542 ⁵	3 489	2 702 ⁷	2 926 ¹	2 675 ⁸	30 74
II. Ortsändamål.											
Stockholms stad.											
<i>Stadsändamål.</i>											
»Bikupan» (för Stockholms- utställningen 1930)	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—
Brunssons, Johanna, väv- skola (för Stockholmsut- ställningen 1930)	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—
Engelbrekts Barnavårds- och Husmodersskola, För- eningen	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	1
Folkkonsertförbundet	—	—	—	—	20	—	—	—	—	15	3
Gravströms, Thyra, f. d. medarbetares textilförening u. p. a. (för Stockholmsut- ställningen 1930)	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—
Gullberg, Elsa (för Stock- holmsutställningen 1930) ..	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—
Gustaf II Adolfs-utställ- ningen i Stockholm 1932 ..	—	—	—	—	—	—	45	—	—	—	4
Handarbetets vänner (för Stockholmsutställningen 1930)	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—

	1 000-tal kronor										Summa
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	
Västlands Jordbrukareungdoms hembygdsgrd	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15
Summa	—	—	80	—	—	—	60	90	—	15	245
<i>Blandade ändamål.</i>											
Akademiska sjukhusets sjuksköterskeförening, Uppsala	—	—	—	—	—	100	150	—	—	—	250
Sigtunastiftelsen (bibliotek och folkhögskola)	—	—	—	—	—	—	—	150	—	—	150
Upplands fornminnesförening	—	50	—	—	30	—	—	15	—	35	130
Summa	—	50	—	—	30	100	150	165	—	35	530
Summa Uppland	—	50	80	—	30	325	234	255	60	65	1 099
Södermanland.											
<i>Stadsändamål.</i>											
Eskilstuna konstförening	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	100
<i>Landsbygdsändamål.</i>											
Jäders församling (restaure-ring av Axel Oxenstiernas gravkör)	—	—	—	—	—	75	—	—	—	—	75
Vackstanäs lanthushållsskola	—	—	—	—	—	—	60	—	25	—	85
Summa	—	—	—	—	—	75	60	—	25	—	160
<i>Blandade ändamål.</i>											
Södermanlands hembygdsförbund	—	—	—	—	—	—	50	—	—	50	100
Södermanlands museiförbund	—	50	—	40	50	—	—	—	—	—	140
Summa	—	50	—	40	50	—	50	—	—	50	240
Summa Södermanland	—	50	—	40	50	75	110	—	25	150	500
Östergötland.											
<i>Stadsändamål.</i>											
Birgittastiftelsen (restaure-ring av Vadstena kloster)	—	—	—	—	—	—	21	—	—	—	21
Norrköpings sjömanshems missionsförening	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	20
Norrköpings stads bibliotek och konstmuseum (Föreningen Gamla Norrköping)	—	—	—	—	—	—	—	115	—	250	365
Summa	—	—	—	—	—	—	21	115	—	270	406

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
<i>andsbygdsändamål.</i>											
Fredrika Bremerförbundet för lanthushållsskolan i Rimforsa	—	—	—	—	—	—	75	—	—	—	75
Utterhets-, historie- och antikvitetsakademien för konservering av Alvastra ruiner	—	—	—	—	—	40	—	—	—	—	40
Summa	—	—	—	—	—	40	75	—	—	—	115
<i>landade ändamål.</i>											
Utställning, jubileumsutställningen och lanthushållsmötet 1929	—	—	—	—	—	35	—	—	—	—	35
Oldaternas vänner i Linköpings stift	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	25
Östergötlands fornminnes- och museiförening	50	—	85	—	—	50	—	—	15	—	200
Summa	50	—	110	—	—	85	—	—	15	—	260
Summa Östergötland	50	—	110	—	—	125	96	115	15	270	781
Småland.											
<i>andsbygdsändamål.</i>											
Genhults ungdomsskolor, förening u. p. a.	—	—	—	—	—	40	—	40	—	—	80
Årnamo folkhögskoleförening	—	—	—	—	—	—	—	—	40	—	40
Ästbo härads lantmannas och lanthushållningsförening u. p. a.	—	—	—	—	—	60	—	—	—	—	60
Summa	—	—	—	—	—	100	—	40	40	—	180
<i>landade ändamål.</i>											
Östergötlands läns folkhögskolas elevförbund	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	5
Östergötlands läns fornminnesförening	—	—	—	101	—	—	—	—	50	—	151
Östergötlands läns hembygdsförbund	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	15
Östergötlands Smålands fornminnesförening	—	200	—	—	—	100	—	—	—	—	300
Östergötlands Smålands fornminnes- och hembygdsförening	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	20
Östergötlands Smålands fornminnen och kulturhistoria, Föreningen	—	50	120	—	—	75	—	40	—	—	285
Östergötlands Smålands Kulturhistoriska förening	—	—	—	—	—	25	10	—	—	—	35
Summa	—	250	120	101	—	235	15	40	50	—	811
Summa Småland	—	250	120	101	—	335	15	80	90	—	991

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
Gotland.											
<i>Landsbygdsändamål.</i>											
Bunge, Kulturhistoriska museet i	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	15
<i>Blandade ändamål.</i>											
Gotlands fornvänner, Föreningen	—	50	—	—	50	50	—	—	50	—	200
Summa Gotland	—	50	—	—	50	50	15	—	50	—	215
Blekinge.											
<i>Stadsändamål.</i>											
Karlskrona stads teater och konserthus, Stiftelsen för ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	275	275
Skottsborgska gårdens (i Karlshamn) bevarande, Stiftelsen för	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	40
Summa	—	40	—	—	—	—	—	—	—	275	315
<i>Blandade ändamål.</i>											
Blekinge musei- och hembygdsförbund	—	40	40	—	—	50	—	—	—	60	190
Summa Blekinge	—	80	40	—	—	50	—	—	—	335	505
Skåne.											
<i>Stadsändamål.</i>											
Hälsingborgs Konserthus, Stiftelsen	—	—	—	—	—	—	—	30	30	30	90
Kristianstads konserthus ..	—	—	—	—	—	—	100	138	—	—	238
Lunds stadsfullmäktige (teaterbyggnad)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	200
Svenska eldbegängelseföreningens lokalavdelning i Hälsingborg	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	100
Trälleborgs stad (konservering av klosterkyrka)	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	6
Ystads stadsfullmäktige (konstmuseum m. m.)	—	—	—	—	50	100	50	—	—	—	200
Summa	—	100	—	—	50	100	150	166	30	230	826
<i>Landsbygdsändamål.</i>											
Göinge hembygdsförening ..	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	10
Hammenhøgs lantmannaskola	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	50
Lunds stifts kyrkl. ungdomsförbunds folkhögskoleförening u. p. a. (lant-hushållsskola)	—	—	—	—	—	—	—	22,5	—	—	22,5

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
Munka-Ljungby folkhögskola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	35
Nordvästra Skånes ungdomsskolor Fridhem, förening u. p. a.	—	—	—	—	—	75	—	—	—	—	75
Norrvikens trädgårdar, Föreningen	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	15
Osby lantman- och lant-hushållsskola	—	—	—	—	—	75	—	—	—	75	150
Oxie och Skytts härads folkhögskoleförening u. p. a.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	45
Skånska Lantbruksskolans å Dala byggnadsförening .	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	20
Sydöstra Skånes folkhögskoleförening (lantman- och folkhögskolan i Tomelilla)	—	—	—	—	—	—	—	25	—	—	25
Vemmenhögs m. fl. häraders folkhögskoleförening	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	50
Vilan, Garantiföreningen för folkhögskolan	—	—	—	—	—	—	—	85	—	—	85
Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien (fornminnen å Hven)	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50
Vönstads folkhögskolas och lantmannaskolas garanti-förening	—	—	—	—	50	—	—	—	67	—	117
Summa	50	—	—	—	50	250	25	132 ⁵	87	155	749 ⁵
<i>Blandade ändamål.</i>											
Kulturhistoriska föreningen för Södra Sverige	435 ⁸	200	—	—	100	100	—	—	110	55	1 000 ⁸
Landskrona husmodersskola, Föreningen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6 ⁵	6 ⁵
Lunds lasarett	—	—	—	—	—	—	150	—	—	—	150
Malmö museum	80	—	110	110	100	—	100	250	200	50	1 000
Skånes hembygdsförbund ..	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	50
Summa	515 ⁸	200	110	110	200	150	250	250	310	111 ⁵	2 207 ³
Summa Skåne	565⁸	300	110	110	300	500	425	548⁵	427	496⁵	3 782⁸
Halland.											
<i>Blandade ändamål.</i>											
Hallands hembygdsförbund	—	200	—	—	10	—	50	5	—	—	265
Hallands museiförening	—	—	—	75	75	—	—	—	—	—	150
Summa Halland	—	200	—	75	85	—	50	5	—	—	415

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
Göteborg och Bohuslän											
<i>Stadsändamål.</i>											
Allmänna Körförbundet i Göteborg och Göteborgs körförbund	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	10
Göteborgs konserthus	—	—	350	350	200	—	150	—	—	—	1 050
Göteborgs orkesterförening ..	100	100	—	75	75	75	75	70	70	70	710
Sjömanshemmet i Göteborg ..	—	—	—	—	—	—	125	—	—	125	250
Summa	100	100	350	425	275	75	360	70	70	195	2 020
<i>Landsbygdsändamål.</i>											
Göteborgs och Bohusläns hushållningssällskap (lant-hushållsskolan i Dingle) ..	—	—	—	—	—	—	—	50	—	—	50
Svenska Västkustfiskarnes Centralförbund	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	10
Vendelsbergs folkhögskola ..	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	50
Västkustens ungdomsskolas byggnadsförening u. p. a. ...	—	—	—	—	—	—	—	50	—	—	50
Summa	—	—	—	—	—	50	—	110	—	—	160
<i>Blandade ändamål.</i>											
Göteborgs högskolas studentkår	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	100
Göteborgs och Bohusläns fornminnesförening samt Bohusläns fornminnes- och hembygdsförbund gemensamt (Kulturminnesrådet för Göteborgs och Bohuslän)	—	—	25	—	—	75	—	—	—	50	150
Summa	—	100	25	—	—	75	—	—	—	50	250
Summa Göteborg och Bohuslän	100	200	375	425	275	200	360	180	70	245	2 430
Dalsland.											
<i>Landsbygdsändamål.</i>											
Steneby hemslöjdsförening ..	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	15
<i>Blandade ändamål.</i>											
Dalslands fornminnes- och hembygdsförbund	—	—	—	—	50	50	—	—	—	50	150
Summa Dalsland	—	—	—	—	50	50	—	—	15	50	165

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Sum
<i>Landsbygdsändamål.</i>											
Loka brunn, Föreningen ..	—	—	—	—	—	—	170	—	—	—	170
<i>Blandade ändamål.</i>											
Örebro läns museum, Föreningen	—	—	—	75	50	—	—	25	—	—	150
Summa Närke	—	—	125	75	50	—	170	25	—	—	445
Västmanland.											
<i>Stadsändamål.</i>											
Engelbrektsmonument i Arboga, Arbetsutskottet för resande av ett	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	18
Västerås Konstförening	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	50
Västeråsutställningen 1929 ..	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	25
Summa	—	—	—	—	25	50	—	—	—	18	93
<i>Landsbyggsändamål.</i>											
Sätra brunn, Styrelsen för	—	—	—	—	—	—	—	28	—	—	28
<i>Blandade ändamål.</i>											
Västmanlands läns fornminnesförening	—	75	—	—	—	50	—	25	—	—	150
Summa Västmanland	—	75	—	—	25	100	—	53	—	18	273
Dalarna.											
<i>Stadsändamål.</i>											
Falu stad (medborgarhus) ..	—	—	—	—	—	—	175	—	—	—	175
<i>Landsbyggsändamål.</i>											
By sockengille	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 ⁵	7 ⁵
Brunnsviks folkhögskola ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	65
Väster Dalarnes folkhögskoleförening	—	—	—	—	—	—	—	—	115	—	115
Övre Dalarnes folkhögskoleförening	—	—	—	—	—	75	—	—	—	38	113
Summa	—	—	—	—	—	75	—	—	115	110 ⁵	303
<i>Blandade ändamål.</i>											
Dalarnas Kulturminnesråd ..	—	50	35	—	—	—	—	—	—	—	85
Dalarnas Fornminnes- och Hembygdsförbund	—	—	—	—	—	50	—	—	—	50	100
Summa	—	50	35	—	—	50	—	—	—	50	185
Summa Dalarna	—	50	35	—	—	125	175	—	115	160 ⁵	660

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
Gästrikland och Hälsingland.											
<i>Stadsändamål.</i>											
Gävle stad (byggnad för bibliotek, konsert- och föreläsningssalar m. m.) ..	—	—	100	—	100	—	—	100	—	—	300
<i>Landsbygdsändamål.</i>											
Helsingegården u. p. a., Föreningen (lanthushållsskola)	—	—	—	—	—	—	—	45	—	—	45
<i>Blandade ändamål.</i>											
Gästrik-Hälsinge hembygdsförbund	—	137	20	60	68	150	—	—	—	—	435
Hälsinglands idrottsförbund	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	10
Summa	—	137	20	60	68	150	10	—	—	—	445
Summa Gästrikland och Hälsingland	—	137	120	60	168	150	10	145	—	—	790
Medelpad och Ångermanland.											
<i>Landsbygdsändamål.</i>											
Torra Ångermanlands lantmannaskoleförening	—	—	—	—	—	—	—	—	40	—	40
Träskåker, Norrlands trädgårdsskola i	—	—	—	—	—	50	—	—	—	35	85
Summa	—	—	—	—	—	50	—	—	40	35	125
<i>Blandade ändamål.</i>											
Norrländsk hembygdsforskning, Föreningen för	50	100	—	—	50	50	—	—	—	—	250
Uppmaningar i Norrland, Föreningen för bistånd åt	—	—	125	—	50	50	—	—	—	—	225
Östernorrlands idrottsförbund	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	10
Summa	50	100	125	—	100	100	10	—	—	—	485
Summa Medelpad och Ångermanland	50	100	125	—	100	150	10	—	40	35	610
Ärjedalen och Gästrikland.											
<i>Landsbygdsändamål.</i>											
Ärjedalsslöjd, Föreningen ..	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	50
Örsta lantmannaskola, Stiftelsen för stödjande av	—	—	—	—	—	—	—	60	—	—	60
Summa	—	—	—	—	—	50	—	60	—	—	110

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
<i>Blandade ändamål.</i>											
Jämtlands läns museiförening	50	136	—	200	—	50	50	—	—	—	486
Jämtland-Härjedalens idrottsförbund	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	10
Summa	50	136	—	200	—	50	60	—	—	—	496
Summa Härjedalen och Jämtland	50	136	—	200	—	100	60	60	—	—	606
Västerbotten (Västerbottens län).											
<i>Landsbygdsändamål.</i>											
Västerbottens läns arbetsstugor, Stiftelsen	—	—	—	—	—	—	—	160	—	115	275
Västerbottens läns hemslöjdsförening u. p. a.	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	15
Summa	—	—	—	—	—	—	15	160	—	115	290
<i>Blandade ändamål.</i>											
Västerbottens idrottsförbund	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	10
Västerbottens läns hembygdsförening	50	50	40	—	50	—	—	—	—	—	190
Summa	50	50	40	—	50	—	10	—	—	—	200
Summa Västerbotten	50	50	40	—	50	—	25	160	—	115	490
Norrbotten (Norrbottens län).											
<i>Landsbygdsändamål.</i>											
Kemisk-växtbiologiska anstalten i Luleå	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—	25
Norrbottens läns arbetsstugor, Stiftelsen	—	—	—	—	—	—	—	—	70	40	110
Sunderby folkhögskolor ...	—	74	—	—	75	—	—	—	54	—	203
Tornedalens folkhögskola, Stiftelsen	—	—	—	—	—	—	50	—	—	—	50
Summa	—	74	—	—	75	25	50	—	124	40	388
<i>Blandade ändamål.</i>											
Norrbottens idrottsförbund	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	10
Norrbottens län hembygdsförening	50	66	40	—	50	150	75	5	—	11	447
Summa	50	66	40	—	50	150	85	5	—	11	457
Summa Norrbotten	50	140	40	—	125	175	135	5	124	51	845

Sammanfattningar.

Riks- och ortsändamål.

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
sändamål.	3 353	2 911	2 799	2 906 ⁴	3 438 ⁵	3 542 ⁵	3 489	2 702 ⁷	2 926 ¹	2 675 ⁸	30 714
ändamål.											
Stockholms stad	100	648	800	1 260	183	260	200	172	265	220	4 108
Östergötland	—	50	80	—	30	325	234	255	60	65	1 099
Västmanland	—	50	—	40	50	75	110	—	25	150	500
Småland	50	—	115	—	—	125	96	115	15	270	781
Östergötland	—	250	120	101	—	335	15	80	90	—	991
Östergötland	—	50	—	—	50	50	15	—	50	—	215
Östergötland	—	80	40	—	—	50	—	—	—	335	505
Östergötland	565 ⁸	300	110	110	300	500	425	548 ⁵	427	496 ⁵	3 782 ⁸
Östergötland	—	200	—	75	85	—	50	5	—	—	415
Östergötland och Bohuslän	100	200	375	425	275	200	360	180	70	245	2 430
Östergötland	—	—	—	—	50	50	—	—	15	50	165
Östergötland	50	100	—	—	50	50	15	84	5	80	434
Östergötland	—	150	—	—	100	50	—	15	—	200	515
Östergötland	—	—	125	75	50	—	170	25	—	—	445
Östergötland	—	75	—	—	25	100	—	53	—	18	271
Östergötland	—	50	35	—	—	125	175	—	115	160 ⁵	660 ⁵
Östergötland och Hälsing- land	—	137	120	60	168	150	10	145	—	—	790
Östergötland och Ångerman- land	50	100	125	—	100	150	10	—	40	35	610
Östergötland och Jämtland ..	50	136	—	200	—	100	60	60	—	—	606
Östergötland(s län)	50	50	40	—	50	—	25	160	—	115	490
Östergötland(s län)	50	140	40	—	125	175	135	5	124	51	845
Summa ortsändamål	1 065 ⁸	2 766	2 120	2 346	1 691	2 870	2 105	1 902 ⁵	1 301	2 491	20 658 ⁸
Totalsumma	4 418⁸	5 677	4 919	5 252⁴	5 129⁵	6 412⁵	5 594	4 605²	4 227¹	5 166⁸	51 402³
	P r o c e n t .										
ändamål	75 ⁹	51 ³	57	55 ³	67 ¹	55 ²	62 ⁴	58 ⁷	69 ²	51 ⁸	59 ⁸
ändamål	24 ¹	48 ⁷	43	44 ⁷	32 ⁹	44 ⁸	37 ⁶	41 ³	30 ⁸	48 ²	40 ²

Stads-, landsbygds- och "blandade" ändamål.

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Sum
Stadsändamål	200	888	1 375	1 685	633	710	930	642	430	1 373	8 888
Landsbygdsändamål	142·9	74	380	75	325	745	685	817·5	433	470·5	4 143·4
»Blandade» ändamål	4 075·9	4 715	3 164	3 492·4	4 171·5	4 957·5	3 979	3 145·7	3 344·1	3 323·3	38 300·8
Totalsumma	4 418·8	5 677	4 919	5 252·4	5 129·5	6 412·5	5 594	4 605·2	4 227·1	5 166·8	51 432·6
	P r o c e n t .										
Stadsändamål	4·5	15·6	28	32·1	12·3	11·1	16·6	13·9	10·2	26·6	17·2
Landsbygdsändamål	3·2	1·3	7·7	1·4	6·3	11·6	12·3	17·8	10·7	9·1	8·1
»Blandade» ändamål	92·3	83·1	64·3	66·5	81·4	77·3	71·1	68·3	79·1	64·3	74·7

Tillägg.

Förutom ovannämnda ändamål ha lotterimedel tillförts:

	1 000-tal kronor										
	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Sum
Humanistiska fonden	—	—	c : a 600 000 kronor per år								c:a 4
Budgeten	—	—	—	—	—	—	1 000	2 000	2 000	1 500	6 000

Åren 1930—1935 beviljade bidrag av lotterimedel,

fördelade å de statsdepartements verksamhetsområden, vartill bidragen
huvudsakligen ansetts höra.

Ä n d a m å l	K r o n o r						Summa
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	
I. Justitieändamål.							
Skara stifts arbetshem (för frigivna fångar och lösdrivare)	—	—	15 000	—	—	—	15 000
II. Utrikesändamål.							
Nordisk Folkhögskola i Genève, Föreningen	—	—	—	3 000	—	3 000	6 000
Svensk-Amerikanska Nyhetsbyrån	—	—	—	—	—	50 000	50 000
Summa	—	—	—	3 000	—	53 000	56 000
III. Försvarsändamål.							
Armémusei Vänner, Föreningen	—	—	30 000	30 000	30 000	30 000	120 000
Marinmusei Vänner, Föreningen	100 000	—	—	30 000	18 000	—	148 000
Svenska Röda Korset, Överstyrelsen för (utbildning i gassjukvårdstjänst)	—	—	—	—	—	8 000	8 000
Summa	100 000	—	30 000	60 000	48 000	38 000	276 000
IV. Socialändamål.							
Akademiska sjukhusets sjuksköterskeförening, Uppsala	—	100 000	150 000	—	—	—	250 000
Centralförbundet för socialt arbete	—	200 000	—	—	—	—	200 000
Gammalsvenskbystiftelsen .	—	—	45 000	15 000	—	—	60 000
Hem och Hjälps åt ensamstående arbetssökande kvinnor, Föreningen	—	—	—	12 000	—	—	12 000
Hembiträdesföreningens hem, Stiftelsen	—	—	—	—	10 000	—	10 000
Järnvägsmän, Stiftelsen för sjuka	—	—	—	—	—	10 000	10 000
Landsflyktiga intellektuella, Kommittén för	—	—	—	—	—	25 000	25 000
Loka brunn, Föreningen ..	—	—	170 000	—	—	—	170 000

Ändamål	K r o n o r						Summa
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	
Lunds lasarett	—	—	150 000	—	—	—	150 000
Lupussjuka, Stiftelsen hemmet för	60 000	—	60 000	—	—	—	120 000
Rysslandssvenskarna	130 000	75 000	100 000	—	—	—	305 000
Svenska föreningen för folkbad	100 000	—	—	—	—	—	100 000
Svenska skärgårdsförbundet	—	—	60 000	—	—	—	60 000
Svenska Vanförestalternas Centralkommitté	—	15 000	—	—	—	—	15 000
Sätra brunn, Styrelsen för	—	—	—	28 000	—	—	28 000
Vanföra i Norrland, Föreningen för bistånd åt	50 000	50 000	—	—	—	—	100 000
Åldersdomshem för sjuksköterskor, Stiftelsen för	—	50 000	—	—	—	—	50 000
Summa	340 000	490 000	735 000	55 000	10 000	35 000	1 665 000
V. Kommunikationsändamål.							
Postmusei Vänner, Föreningen	—	—	15 000	—	—	—	15 000
Svenska Luftfartsförbundet	—	60 000	50 000	15 000	—	—	125 000
Svenska Trafikförbundet (resebyrå i New York) ...	—	—	49 000	—	—	—	49 000
Summa	—	60 000	114 000	15 000	—	—	189 000
VI. Finansändamål.							
Hovkapellet pensionsinrättning	—	20 000	10 000	10 000	10 000	10 000	60 000
VII. Ecklesiastikändamål.							
<i>1) Vetenskap och högskolor.</i>							
Ahlman, Hans W:son, professor (spetsbergsexpedition)	—	30 000	—	—	—	—	30 000
L'Amitié Franco-Suédoise, Föreningen (för svenskt studenthem i Paris)	50 000	85 000	45 000	—	—	—	180 000
Cypernexpeditionen, Kommittén för svenska	—	30 000	12 500	—	15 000	—	57 500
Egyptenkommittén	—	40 000	20 000	20 000	—	40 000	120 000
Folkbildningsforskning i Uppsala, Institutet för ..	—	—	20 000	—	—	—	20 000
Hedins, Sven, vetenskapliga expeditioner	—	250 000	—	50 000	—	—	300 000

Ändamål	K r o n o r						
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
Hyltén-Cavallius-stiftelsen för folkminnesforskning vid Lunds universitet	12 000	19 000	12 000	15 000	15 000	23 800	96 800
Institutet för folkminnesforskning vid Göteborgs högskola	12 000	12 000	12 000	9 000	12 000	12 000	69 000
Landsmålsarkivet i Uppsala	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000	480 000
Landsmålsföreningarna i Lund	—	22 000	15 000	12 000	18 000	15 000	82 000
Nordiska museet (för forskningsverksamhet)	75 000	75 000	50 000	60 000	60 000	50 000	370 000
Ortsnamnskommissionen . . .	74 000	74 000	74 000	74 000	74 000	74 000	444 000
Ortsnamns- och dialektforskningen vid Göteborgs högskola	8 000	8 000	8 000	7 700	6 000	6 000	43 700
Riksmusei Vänner, Föreningen	—	6 000	—	5 000	—	—	11 000
Stockholms högskola (inköp av visst bibliotek)	—	15 000	—	—	—	—	15 000
Stockholms högskolas studentkår	—	100 000	—	—	—	—	100 000
Svensk undervisningshistoria, Föreningen för	5 000	—	—	—	—	—	5 000
Svenska institutet i Rom . .	20 000	25 000	20 000	25 000	25 000	25 000	140 000
Svenska sällskapet för antropologi och geografi	—	—	25 000	—	—	—	25 000
Sveriges förenade studentkårer (undersökning av studenternas levnadsstandard)	—	—	—	5 000	—	—	5 000
Vetenskapsakademien (forskningsresa i Colombia)	—	—	—	—	9 000	—	9 000
Summa	336 000	871 000	393 500	362 700	314 000	325 800	2 603 000
<i>2) Kulturminnesvård.¹</i>							
Baltiskt kulturellt samarbete, Kommittén för (bearbetning av arkeologiskt material)	—	10 000	10 000	—	—	—	20 000
Birgittastiftelsen (restaureering av Vadstena kloster)	—	—	21 000	—	—	—	21 000
Blekinge musei- och hembygdsförbund	—	50 000	—	—	—	60 000	110 000
Bunge, Kulturhistoriska museet i	—	—	15 000	—	—	—	15 000
Dalarnas Fornminnes- och Hembygdsförbund	—	50 000	—	—	—	50 000	100 000

¹ Här hava även måst medtagas ett antal institutioner, tillika avsedda för andra ändamål än kulturminnesvård (*»bildande konst»* o. dyl.).

Ä n d a m å l	K r o n o r						Summa
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	
Dalslands fornminnes- och hembygdsförbund	50 000	50 000	—	—	—	50 000	150 000
De sju häradernas kulturhistoriska förening	—	—	—	—	—	30 000	30 000
Enköpings stads drätselkammare (restauration av klosterruin)	—	12 000	24 000	—	—	—	36 000
Geijersgården i Uppsala, Stiftelsen	—	—	—	—	60 000	15 000	75 000
Gotlands fornvänner, Föreningen	50 000	50 000	—	—	50 000	—	150 000
Gustaf Adolfsfonden för de svenska kulturminnesmärkenas vård	200 000	—	—	—	—	—	200 000
Gustaf II Adolfs-utställningen i Stockholm 1932 ..	—	—	45 000	—	—	—	45 000
Gästrik-Hälsinge hembygdsförbund	68 000	150 000	—	—	—	—	218 000
Göinge hembygdsförening ..	—	—	10 000	—	—	—	10 000
Göteborgs och Bohusläns fornminnesförening samt Bohusläns fornminnes- och hembygdsförbund (gemensamt)	—	75 000	—	—	—	—	75 000
Hallands hembygdsförbund .	10 000	—	50 000	5 000	—	—	65 000
Hallands museiförening	75 000	—	—	—	—	—	75 000
Hembygdsvård, Samfundet för	30 000	—	—	30 000	—	—	60 000
Jäders församling (restauration av Axel Oxenstiernas gravkor)	—	75 000	—	—	—	—	75 000
Jämtlands läns museiförening	—	50 000	50 000	—	—	—	100 000
Kalmar läns fornminnesförening	—	—	—	—	50 000	—	50 000
Kronobergs läns hembygdsförbund	—	15 000	—	—	—	—	15 000
Kulturhistoriska föreningen för Södra Sverige	100 000	100 000	—	—	110 000	55 000	365 000
Kulturminnesrådet för Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	50 000	50 000
Livrustkammarestiftelsen till minne av Carl Anton Ossbahr	50 000	50 000	—	—	—	—	100 000
Livrustkammarestiftelsen och föreningen Nationalmusei vänner gemensamt (inköp av troféer m. m.)	—	50 000	—	—	—	—	50 000

Ändamål	K r o n o r						Summa
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	
Malmö museum	100 000	—	100 000	250 000	200 000	50 000	700 000
Nordiska museet (byggnadsfond m. m.)	200 000	—	200 000	—	—	—	400 000
Norra Smålands fornminnesförening	—	100 000	—	—	—	—	100 000
Norrbottens läns hembygdsförening	50 000	150 000	75 000	5 000	—	11 000	291 000
Norrländsk hembygdsforskning, Föreningen för	50 000	50 000	—	—	—	—	100 000
Pietas, Föreningen (konservering av textilier)	—	—	5 000	—	—	5 000	10 000
Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet (inköp av Gustaf Adolfsminnen)	—	20 000	—	—	—	—	20 000
Sevedbygdens fornminnes- och hembygdsförening	—	20 000	—	—	—	—	20 000
Skånes hembygdsförbund ..	—	50 000	—	—	—	—	50 000
Smålands fornminnen och kulturhistoria, Föreningen	—	75 000	—	40 000	—	—	115 000
Svenska Linnésällskapet ...	—	—	—	—	50 000	—	50 000
Svenska ungdomsringen för bygdekultur	10 000	—	—	—	—	—	10 000
Södermanlands hembygdsförbund	—	—	50 000	—	—	50 000	100 000
Södermanlands museiförbund	50 000	—	—	—	—	—	50 000
Tjustbygdens Kulturhistoriska förening	—	25 000	10 000	—	—	—	35 000
Trälleborgs stad (konservering av klosterkyrka)	—	—	—	6 000	—	—	6 000
Upplands fornminnesförening	30 000	—	—	15 000	—	35 000	80 000
Uppsala slott; Stiftelsen för restaurering och omhändertagande av rikssalen å ...	—	213 000	—	—	—	—	213 000
Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien (konservering av Alvastra ruiner)	—	40 000	—	—	—	—	40 000
Värmlands fornminnes- och museiförening	—	50 000	—	—	—	100 000	150 000
Västerbottens läns hembygdsförening	50 000	—	—	—	—	—	50 000
Västergötlands fornminnesförening	—	—	—	—	—	50 000	50 000
Västmanlands läns fornminnesförening	—	50 000	—	25 000	—	—	75 000

Ändamål	K r o n o r						
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
Örebro läns museum, För- eningen	50 000	—	—	25 000	—	—	75 000
Östergötlands fornminnes- och museiförening	—	50 000	—	—	15 000	—	65 000
Summa	1 223 000	1 680 000	665 000	401 000	535 000	611 000	5 115 000
<i>3) Teater, musik, bildande konst.</i>							
Allmänna Körförbundet i Göteborg och Göteborgs körförbund	—	—	10 000	—	—	—	10 000
Dramatiska teaterns aktie- tiebolag, Kungl.	315 000	300 000	380 000	350 000	300 000	300 000	1 945 000
Engelbrektsmonument i Arboga, Arbetsutskottet för resande av ett	—	—	—	—	—	18 000	18 000
Eskilstuna konstförening ..	—	—	—	—	—	100 000	100 000
Falu stad (medborgarhus) .	—	—	175 000	—	—	—	175 000
Folkets parkers centralor- ganisation	25 000	25 000	50 000	50 000	50 000	50 000	250 000
Folkkonsertförbundet	20 000	—	—	—	—	15 000	35 000
Folkliga musiklivets främ- jande, Föreningen för (till musikskolan å Ingesund)..	—	—	10 000	80 000	—	5 000	95 000
Folkmusikkommissionen ...	—	—	—	—	7 500	—	7 500
Gävle stad (byggnad för bibliotek, konsert- och föreläsningssalar m. m.) ..	100 000	—	—	100 000	—	—	200 000
Göteborgs konserthus	200 000	—	150 000	—	—	—	350 000
Göteborgs lyriska teater, Aktiebolaget	225 000	225 000	225 000	200 000	225 000	225 000	1 325 000
Göteborgs orkesterförening .	75 000	75 000	75 000	70 000	70 000	70 000	435 000
Göteborgs teater, Aktiebola- get (Lorensbergsteatern) ..	175 000	175 000	175 000	175 000	200 000	175 000	1 075 000
Hälsingborgs Konserthus, Stiftelsen	—	—	—	30 000	30 000	30 000	90 000
Hälsingborgs stadsteater, Föreningen, u. p. a.	125 000	125 000	125 000	125 000	125 000	125 000	750 000
Karlskrona stads teater och konserthus, Stiftelsen för..	—	—	—	—	—	275 000	275 000
Karlstads teaterförening ..	—	—	—	15 000	—	50 000	65 000
Kristianstads konserthus ..	—	—	100 000	130 000	—	—	230 000
Kyrkosångens Vänner, Säll- skapet, m. fl.	—	—	12 000	—	—	12 000	24 000
Lunds stadsfullmäktige (teaterbyggnad)	—	—	—	—	—	200 000	200 000
Mariestads teaterförening ..	—	—	—	—	5 000	—	5 000

Ändamål	K r o n o r						
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
Musikhistoriska Museet, Stiftelsen	—	—	—	10 000	—	—	10 000
Norrköpings stads bibliotek och konstmuseum (Föreningen Gamla Norrköping)	—	—	—	115 000	—	250 000	365 000
Operan (Kungl. teaterns aktiebolag)	645 000	800 000	800 000	800 000	830 000	800 000	4 675 000
Riksförbundet för bildande konst	50 000	—	75 000	—	—	20 000	145 000
Riksteaterns publikorganisation, Centralstyrelsen för	—	—	—	—	112 579	200 000	312 579
Skådebanan, andelsförening u. p. a.	114 000	100 000	100 000	90 000	40 000	—	444 000
Skövde teaterförening u. p. a.	—	—	—	4 000	—	—	4 000
Stockholms konsertförening	145 000	145 000	145 000	135 000	135 000	135 000	840 000
Strindbergskommittén (monument över Strindberg)..	—	—	—	25 000	—	—	25 000
Svensk konst för varor, förening u. p. a.	—	—	10 000	10 000	—	—	20 000
Svenska sängarförbundet ..	—	10 000	10 000	—	15 000	—	35 000
Sveriges fiolbyggareförbund	—	—	5 500	—	—	6 000	11 500
Sveriges körförbund	40 000	—	—	20 000	25 000	—	85 000
Sveriges orkesterföreningars riksförbund	—	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000	400 000
Sängsällskapet »De Svenske»	—	—	5 000	—	—	—	5 000
Teaterrådet	—	—	—	—	—	24 000	24 000
Västerås Konstförening	—	50 000	—	—	—	—	50 000
Ystads stadsfullmäktige (konstmuseum m. m.)	50 000	100 000	50 000	—	—	—	200 000
Summa	2 304 000	2 210 000	2 767 500	2 614 000	2 250 079	3 165 000	15 310 579
<i>4) Folkbildning, yrkesundervisning, arbetsstugor.¹</i>							
Arbetarnas bildningsförbund och Svenska sjöfolksförbundet	—	—	45 500	45 500	45 500	45 500	182 000
Brunnsviks folkhögskola ...	—	—	—	—	—	65 000	65 000
Centralrådet för svenska kyrkans sjömansvård i hemlandet	—	21 500	14 500	14 500	14 500	14 500	79 500
Engelbrekts barnavårds- och husmodersskola, Föreningen	—	—	10 000	—	—	—	10 000

¹ Några av de här upptagna undervisningsanstalterna omfatta även avdelningar, som, om de förekommit självständigt, skulle hava hänförts till »jordbruksändamål».

Ändamål	K r o n o r						
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
Estlandskommittén (gymnasium i Hapsal m. m.)	—	—	—	—	—	10 000	10 000
Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala	—	—	100 000	—	—	—	100 000
Jakobsbergs folkhögskola ..	—	—	—	90 000	—	—	90 000
Jönköpings läns folkhögskolas elevförbund	—	—	5 000	—	—	—	5 000
Kristinehamns praktiska skola	—	—	—	—	—	50 000	50 000
Landskrona husmodersskola, Föreningen	—	—	—	—	—	6 500	6 500
Motorförarnas helnykterhetsförbund (trafikfilm) ..	—	—	—	15 000	—	—	15 000
Munka-Ljungby folkhögskola	—	—	—	—	—	35 000	35 000
Nordvästra Skånes ungdomsskolor Fridhem, förening u. p. a.	—	75 000	—	—	—	—	75 000
Norrbottnens läns arbetsstugor, Stiftelsen	—	—	—	—	70 000	40 000	110 000
Oxie och Skytts härads folkhögskoleförening u. p. a.	—	—	—	—	—	45 000	45 000
Sigtunastiftelsen (bibliotek och folkhögskola)	—	—	—	150 000	—	—	150 000
Skaraborgs läns västra folkhögskolas främjande u. p. a., Föreningen till	50 000	—	—	50 000	—	—	100 000
Sunderby folkhögskola	75 000	—	—	—	54 000	—	129 000
Svensk kulturfilm, förening u. p. a. (nykterhetsupplysning)	—	90 000	—	—	—	—	90 000
Svenska turistföreningen ...	—	—	—	—	—	100 000	100 000
Sveriges Husmodersföreningars Riksförbund	—	18 000	10 000	10 000	—	—	38 000
Sydöstra Skånes folkhögskoleförening (lantmannan- och folkhögskolan i Tomelilla)	—	—	—	25 000	—	—	25 000
Södra kristliga föreningen av Unga kvinnor i Stockholm	—	—	—	—	120 000	30 000	150 000
Tornedalens folkhögskola, Stiftelsen	—	—	50 000	—	—	—	50 000
Vemmenhøgs m. fl. häraders folkhögskoleförening	—	50 000	—	—	—	—	50 000
Vendelsbergs folkhögskola..	—	50 000	—	—	—	—	50 000

Ändamål	K r o n o r						
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
Vilan, Garantiföreningen för folkhögskolan	—	—	—	85 000	—	—	85 000
Värnamo folkhögskoleförening	—	—	—	—	40 000	—	40 000
Väster Dalarnes folkhögskoleförening	—	—	—	—	115 000	—	115 000
Västerbottens läns arbetsstugor, Stiftelsen	—	—	—	160 000	—	115 000	275 000
Västkustens ungdomsskolas byggnadsförening u. p. a.	—	—	—	50 000	—	—	50 000
Västra Sveriges Arbetares folkhögskola, Föreningen för	—	50 000	—	30 000	—	—	80 000
Önnestads folkhögskolas och lantmannaskolas garantiförening	50 000	—	—	—	67 000	—	117 000
Övre Dalarnes folkhögskoleförening	—	75 000	—	—	—	38 000	113 000
Summa	175 000	429 500	235 000	725 000	526 000	594 500	2 685 000
<i>4) Idrott och gymnastik.</i>							
Hälsinglands idrottsförbund	—	—	10 000	—	—	—	10 000
Jämtland-Härjedalens idrottsförbund	—	—	10 000	—	—	—	10 000
Norrbottnens idrottsförbund	—	—	10 000	—	—	—	10 000
Olympiska spel	325 000	165 000	—	—	—	—	490 000
Svenska Gymnastikförbundets gymnastikfolkhögskola	—	—	—	—	100 000	—	100 000
Västerbottens idrottsförbund	—	—	10 000	—	—	—	10 000
Västernorrlands idrottsförbund	—	—	10 000	—	—	—	10 000
Summa	325 000	165 000	50 000	—	100 000	—	640 000
VIII. Jordbruksändamål.							
Fredrika Bremerförbundet (lantushållsskolan i Rimforsa)	—	—	75 000	—	—	—	75 000
Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap (lantushållsskolan i Dingle) ..	—	—	—	50 000	—	—	50 000
Hammenhøgs lantmannaskola	—	50 000	—	—	—	—	50 000
Helsingegården u. p. a., Föreningen (lantushållsskola)	—	—	—	45 000	—	—	45 000

Ändamål	K r o n o r						
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
Jordbrukar-Ungdomens förbund	—	—	40 000	37 000	—	—	77 000
Kemisk-växtbiologiska anstalten i Luleå	—	25 000	—	—	—	—	25 000
Lunds stifts kyrkliga ungdomsförbunds folkhögskoleförening u. p. a. (lant-hushållsskola)	—	—	—	22 500	—	—	22 500
Mjolkpropagandan, Föreningen	10 000	10 000	5 000	—	—	—	25 000
Norra Ångermanlands lantmannaskoleförening	—	—	—	—	40 000	—	40 000
Norrvikens trädgårdar, Föreningen	—	—	15 000	—	—	—	15 000
Osby lantmanna- och lant-hushållsskola	—	75 000	—	—	—	75 000	150 000
Skånska Lantbruksskolans å Dala byggnadsförening ...	—	—	—	—	20 000	—	20 000
Svenska Fiskareförbundet ..	—	—	—	10 000	—	—	10 000
Svenska livsmedelspropa-gandan, Föreningen	—	—	—	10 000	—	—	10 000
Svenska Västskustfiskarnes Centralförbund	—	—	—	10 000	—	—	10 000
Svenskullskommittén	—	—	—	—	7 000	—	7 000
Sveriges utsädesförening ...	—	—	125 000	—	—	—	125 000
Söråker, Norrlands träd-gårdsskola i	—	50 000	—	—	—	35 000	85 000
Tenhults ungdomsskolor, förening u. p. a.	—	40 000	—	40 000	—	—	80 000
Torsta lantmannaskola, Stiftelsen för stödjande av	—	—	—	60 000	—	—	60 000
Upplysningsföreningen för ökad användning av sven-ska jordbrukets med binä-ringar produkter	—	20 000	—	—	—	—	20 000
Vackstanäs lant-hushålls-skola	—	—	60 000	—	25 000	—	85 000
Västbo härad's lantmanna- och lant-hushållningsföre-ning u. p. a.	—	60 000	—	—	—	—	60 000
Summa	10 000	330 000	320 000	284 500	92 000	110 000	1 146 500
IX. Handelsändamål.							
Brysselutställningen 1935 (Sveriges allmänna export-förening)	—	—	—	—	150 000	—	150 000
Chicagoutställningen (Sven-ska Trafikförbundet)	—	—	—	50 000	—	—	50 000

Ändamål	K r o n o r						
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	Summa
Gravströms, Thyra, f. d. medarbetares textilförening u. p. a. (för deltagande i Stockholmsutställningen 1930)	3 000	—	—	—	—	—	3 000
Gullberg, Elsa (för deltagande i Stockholmsutställningen 1930)	3 000	—	—	—	—	—	3 000
Härjedalsslöjd, Föreningen .	—	50 000	—	—	—	—	50 000
Karlstadsutställningen 1929 (Värmlands läns hushållningssällskap)	100 000	—	—	—	—	—	100 000
London, konstindustriutställningen 1931	60 000	—	19 000	—	—	—	79 000
Luftfartsutställningen i Stockholm 1930, Internationella	12 000	—	—	—	—	—	12 000
Luftfartsutställningen i Stockholm 1936, Internationella	—	—	—	—	—	40 000	40 000
Norrköpings sjömanshems missionsförening	—	—	—	—	—	20 000	20 000
Propagandakommittén Välj svensk vara	—	20 000	—	—	—	—	20 000
Sjömanshemmet i Göteborg	—	—	125 000	—	—	125 000	250 000
Skänninge, jubileumsutställningen och lantbruksmötet 1929	—	35 000	—	—	—	—	35 000
Steneby hemslöjdsförening u. p. a.	—	—	—	—	15 000	—	15 000
Svenska avdelningen av föreningen för Skandinaviska sjömanshem i utländska hamnar	—	37 000	10 000	—	—	—	47 000
Svenska kvinnors Nationalförbund (deltagande i utställningen i Paris 1934) ..	—	—	—	—	2 000	—	2 000
Svenska mässan (Göteborg)	—	—	—	—	125 000	—	125 000
Svenska slöjdföreningen ...	—	—	25 000	—	30 000	—	55 000
Sveriges allmänna exportförening (marknadsundersökning)	—	—	—	10 000	—	—	10 000
Sveriges hantverksorganisation	—	—	—	—	10 000	—	10 000
Sveriges sjöfartsmuseum i Stockholm, Föreningen ¹ ..	13 500	15 000	15 000	15 000	10 000	17 000	85 500

¹ Se även »Marinmusei Vänner» under »Försvarsändamål».

Ändamål	K r o n o r						Summa
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	
Tekniskt museum	100 000	—	50 000	—	—	—	150 000
Västerbottens läns hemslöjdsförening u. p. a.	—	—	15 000	—	—	—	15 000
Västeråsutställningen 1929 .	25 000	—	—	—	—	—	25 000
By sockengille	—	—	—	—	—	7 500	7 500
Västlands Jordbrukareungdoms hembygdsgård	—	—	—	—	—	15 000	15 000
Summa	316 500	157 000	259 000	75 000	342 000	224 500	1 374 000
Sammanfattning.							
<i>I. Justitieändamål</i>	—	—	15 000	—	—	—	15 000
<i>II. Utrikesändamål</i>	—	—	—	3 000	—	53 000	56 000
<i>III. Försvarsändamål</i>	100 000	—	30 000	60 000	48 000	38 000	276 000
<i>IV. Socialändamål</i>	340 000	490 000	735 000	55 000	10 000	35 000	1 665 000
<i>V. Kommunikationsändamål</i>	—	60 000	114 000	15 000	—	—	189 000
<i>VI. Finansändamål</i>	—	20 000	10 000	10 000	10 000	10 000	60 000
<i>VII. Ecklesiastikändamål</i> .	4 363 000	5 355 500	4 111 000	4 102 700	3 725 079	4 696 300	26 353 57
<i>Därav till:</i>							
1) Vetenskap och högskolor	336 000	871 000	393 500	362 700	314 000	325 800	2 603 000
2) Kulturminnesvård	1 223 000	1 680 000	665 000	401 000	535 000	611 000	5 115 000
3) Teater, musik, bildande konst	2 304 000	2 210 000	2 767 500	2 614 000	2 250 079	3 165 000	15 310 57
4) Folkbildning, yrkesundervisning, arbetsstugor	175 000	429 500	235 000	725 000	526 000	594 500	2 685 000
5) Idrott och gymnastik.	325 000	165 000	50 000	—	100 000	—	640 000
<i>VIII. Jordbruksändamål</i> ...	10 000	330 000	320 000	284 500	92 000	110 000	1 146 500
<i>IX. Handelsändamål</i>	316 500	157 000	259 000	75 000	342 000	224 500	6 374 000
Summa	5 129 500	6 412 500	5 594 000	4 605 200	4 227 079	5 166 800	31 135 079
<i>Härjämte har av behållningen i penninglotterierna tillförts:</i>							
Humanistiska fonden (10 000 kr. varje månad jämte preskriberade vinster och räntor)	561 449 ¹	674 185 ¹	565 649 ¹	630 584 ¹	c:a 600 000	c:a 600 000	c:a 3 600 000
Budgeten	—	—	1 000 000	2 000 000	2 000 000	1 500 000	6 500 000

¹ Beloppen upptagas under det år, då de lotterier från vilka medlen utgått, blivit *beviljade*.

**Tablå över åren 1930—1935 avslagna ansökningar om
bidrag av lotterimedel,**

fördelade å de statsdepartements verksamhetsområden, vartill de med ansökningarna avsedda ändamålen huvudsakligen ansetts höra.

Förklaringar.

I tablan angivas även de tillfällen, då bifall lämnats till ansökning om lotterimedelsbidrag från sökande, som här avses.

V = första halvåret, H = andra halvåret.

A = avslag, B = bifall.

I = Antal under ifrågavarande sexårsperiod meddelade avslagsbeslut.

II = Sökande, vilkas ansökningar under ifrågavarande sexårsperiod icke vid något tillfälle bifallits (hithörande sökande, som under perioden fått flera ansökningar avslagna, upptages i »Summa II» under det halvår, då första ansökningen avslagits).

Sökande	1930		1931		1932		1933		1934		1935		I	II
	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H		
I. Utrikesändamål.														
Informationsbyrån för fredsfrågor och mellanfolklig rätt, Föreningen	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	1	1
Kleberg, Emma (sonen omkommit i Rådunionen)	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Summa I	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2	—
Summa II	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2
II. Försvarsändamål.														
Drottning Victorias Örlogshem	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Soldaternas Vänner i Halmstad, Föreningen	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Summa I	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	—
Summa II	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
III. Socialändamål.														
Brännkyrka ungdomsråd	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	1	1
Dramatiska och musikaliska artisters pensionsförening m. fl.	A	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Eklöv, Ernst (familjens underhåll) ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
»Frideborg», Stiftelsen (prästäncor i ärkestiftet)	—	—	—	—	—	A	—	A	—	A	—	A	4	1
Gammalsvenskbystiftelsen	—	—	—	—	B	B	—	B	A	—	—	—	1	—
Handelsgårdens hemgård, Föreningen, u. p. a.	A	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	2	1

Sökande	1930		1931		1932		1933		1934		1935		I	II
	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H		
Hedman, G. (allmän välgörenhet)	—	—	A	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Heland, von, K. E. Hj. (radioapparater åt småbrukare m. fl.)	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
»Hem för gamla män», Stiftelsen	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Hemmet i Kalmar, förening u. p. a. ...	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	—	1	1
»Hjälp genom arbete», Sällskapet	—	—	A	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Jord åt arbetslösa, Riksföreningen	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	1	1
Järnvägsmän, Stiftelsen för sjuka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	B	1	—
Knivsta brandkårsförening	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Lillhemmet i Skellefteå, Föreningen ..	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	1	1
Rysslandssvenskarna	B	B	B	—	B	B	—	—	—	—	A	—	1	—
Sinnessjuka, Skyddsföreningen för	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	1	1
Sjukhusens standardiseringskommitté..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	1	1
Skyddsvärnet i Stockholm, Föreningen	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	1	1
Skånes Arbetarkvinnors Semesterhem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	1	1
Stockholms konsertförening (pensionering av personal)	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Svenska Eldbegängelseföreningens lokalavdelning i Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	A	A	—	—	—	—	2	1
Svenska Röda Stjärnan, centralstyrelsen för	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	A	2	1
Svenska Skärgårdsförbundet	—	—	—	—	—	B	—	—	—	—	A	—	1	—
Svenska vanföreanstaltarnas centralkommitté	—	—	—	—	B	—	—	—	—	A	—	—	1	—
Svenska Victoriaförsamlingen i Berlin (sjukvårds- och hjälpfond)	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Sveriges Godtemplares Ungdomsförbund (antituberkulosbarnhem)	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Sätra brunn, Styrelsen för	—	—	—	—	—	—	B	A	—	—	—	—	1	—
Summa I	2	—	2	—	1	6	4	6	1	4	4	4	34	—
Summa II	2	—	2	—	1	6	3	3	—	1	2	2	—	22
IV. Kommunikationsändamål.														
Kungl. Svenska Aeroklubben	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Svenska luftfartsförbundet	—	A	B	B	B	B	A	B	—	—	—	—	2	—
Summa I	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	3	—
Summa II	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
V. Finansändamål.														
Allmänna sparbankernas insättare	—	—	—	A	—	A	—	—	—	—	—	—	2	1
Dramatiska teaterns arbetares pensionskassa (Jfr. »socialändamål»!) ...	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	A	—	2	1

Sökande	1930		1931		1932		1933		1934		1935		I	II
	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H		
Hovkapellets pensionsinrättning	—	—	B	B	—	B	—	B	A	B	—	B	2	—
Rosengren, J. (för vissa bankinsättare)	—	—	A	A	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1
Summa I	—	—	1	2	—	1	—	—	2	1	1	—	8	—
Summa II	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3
VI. Ecklesiastikändamål.														
<i>1) Vetenskap och högskolor.</i>														
Andersson, T., fil. dr. (»Nordic Statistical Journal»)	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	1	1
Bolinder, G., fil. dr. (forskningsresa i Colombia och Venezuela)	—	—	—	—	—	—	A	—	B	—	—	—	1	—
Franzén, Nat., fil. lic. (liturghistoria)	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Landsmålsföreningarna i Lund	—	—	B	B	B	A	B	—	B	—	B	—	1	—
Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet (svenska utlandslektorat m. m.)	—	—	—	B	—	A	B	—	—	—	—	—	1	—
Riksmusei vänner	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	1	1
Studenthemmet i Stockholm, Styrelsen för stiftelsen	—	—	—	—	—	A	A	—	—	—	A	—	3	1
Svensk undervisningshistoria, Föreningen för	—	B	A	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Svenska Astronomiska Nationalkommittén	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Svenska Astronomiska Sällskapet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Svenskt biografiskt lexikon, Redaktionskommittén för	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Sverige-Amerika stiftelsen (stipendier)	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	1	1
Summa I	—	—	1	1	—	6	4	—	—	—	1	1	14	—
Summa II	—	—	—	1	—	3	3	—	—	—	—	1	—	8
<i>2) Kulturminnesvård.</i>														
Blekinge musei- och hembygdsförbund	—	—	—	B	—	—	—	—	—	A	A	B	2	—
Bohusläns Fornminnes- och hembygdsförbund	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Cederbom, L. A. (utgivande av en äldre regementsrulla)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Dahlbäck, B., författare (forskningsarbete)	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Dalarnas Fornminnes- och Hembygdsförbund	—	—	B	—	—	A	—	—	—	—	A	B	2	—
Dalslands fornminnes- och hembygdsförbund	B	—	B	—	—	—	A	A	A	A	A	B	5	—
De sju häradens kulturhistoriska förening	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	B	—	1	—

Sökande	1930		1931		1932		1933		1934		1935		I	II
	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H		
	Falbygdens museibyggnadsförening u. p. a., m. fl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A		
Falsterbo Naturskydds- och Fornminnesförening	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Gustav-Adolfs-fonden, Centralkommittén för	—	B	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	—
Gästrike-Hälsinge hembygdsförbund ..	—	B	—	B	—	—	—	—	—	A	—	—	1	—
Gästrike-Hälsinge studentnation i Uppsala (publikation)	—	A	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
af Geijerstam, K. (minnesmärke vid Göta kanal)	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Göteborgs och Bohus läns Fornminnesförening samt Bohusläns Fornminnes- och hembygdsförbund	—	—	—	B	—	A	—	—	—	—	—	—	1	—
Hallands hembygdsförbund	—	B	—	—	B	A	B	—	A	—	A	—	4	—
Hembygdsvärd, Samfundet för	B	—	—	—	—	A	—	B	—	—	—	—	1	—
Jönköpings läns hembygdsförbund ...	—	—	—	—	—	A	—	A	—	—	—	—	2	1
Jämtlands läns museiförening	—	—	B	—	B	—	A	—	—	A	A	—	3	—
Järstads församling (restaurering av kyrkoinventarier)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	1	1
Kalmar Läns fornminnesförening	—	—	—	—	—	A	—	A	B	—	—	A	3	—
Kulturhistoriska föreningen för Södra Sverige	B	—	—	B	—	A	—	—	B	B	—	B	1	—
Landskrona museiförening	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Marstrand, Sällskapet S:t Erik i	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Mellersta Kalmar läns hembygdsförening Döderhultgården	—	—	A	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Noraskogs arkiv	—	A	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Nordmarksstugan, Fornminnes- och slöjdföreningen	—	—	—	—	—	A	A	—	—	—	—	—	2	1
Norra Smålands fornminnesförening ..	—	—	B	—	—	—	—	A	—	—	—	—	1	—
Norrländsk hembygdsforskning, Föreningen för	B	—	B	—	—	—	—	—	A	—	—	—	1	—
Risinge museiförening	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Rosengren, J. (»Smålands beskrivning»)	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Sjörups församling (restaurering av ödekyrka)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Skenninge Fornminnes- och Hembygdsförening	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Skånes hembygdsförbund	—	—	B	—	—	—	—	—	—	A	—	—	1	—
Smålands fornminnen och kulturhistoria, Föreningen för	—	—	—	B	—	A	B	—	—	A	—	—	2	—
Stranda härads hembygdsförening	—	—	—	—	—	A	A	A	A	—	A	A	6	1

Sökande	1930		1931		1932		1933		1934		1935		I	II
	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H		
Svenska Linnésällskapet	—	—	—	—	—	—	—	A	A	B	—	—	2	—
Svenska ungdomsringen för bygdekultur	—	B	—	—	—	—	—	—	A	A	—	—	2	—
Söderköpings kyrkoråd (kyrkorestaurering)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	A	2	1
Södermanlands hembygdsförbund	—	—	—	—	B	—	—	—	—	A	A	B	2	—
Södra Hallands hembygds- och fornminnesförening	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	A	2	1
Tornedalens hembygds-gille	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	1	1
Uddevalla Museiförening, Styrelsen för	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Vadstena och St. Pers kyrkofullmäktige och kyrkoråd	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Värmlands fornminnes- och museiförening	—	—	—	B	—	A	A	—	A	A	A	B	5	—
Västerbottens läns hembygdsförening	—	B	—	—	—	A	—	—	—	—	A	—	2	—
Västergötlands Fornminnesförening, Styrelsen för	—	—	—	—	—	A	—	A	—	—	A	B	3	—
Västmanlands fornminnesförening	—	—	B	—	—	A	A	B	—	—	A	A	4	—
Örebro läns museum, Föreningen	B	—	—	—	—	A	—	B	—	—	A	—	2	—
Östergötlands Fornminnes- och Museiförening	—	—	B	—	—	A	A	A	—	B	—	—	3	—
Summa I	—	2	1	2	—	24	8	8	7	12	15	10	89	—
Summa II	—	2	1	2	—	10	—	—	—	2	3	4	—	24
<i>3) Teater, musik, bildande konst, litteratur.</i>														
Akademien för de fria konsterna	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Akademiska kapellet vid Lunds universitet (Prof. L. Smith)	—	—	—	—	—	—	A	A	—	—	—	—	2	1
Amatörteaterns riksförbund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Aneby Parksalsförening	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	A	2	1
Arbetarringens Konserthus, Aktiebolaget	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Bergström, Sigge (bildverk över folktyper)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	1	1
Bodens stadsfullmäktige (byggnad för konsertsal m. m.)	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Folkliga musiklivets främjande, Föreningen för	—	—	—	—	B	—	B	B	—	A	—	—	1	—
Gävle stads drätselkammare (byggnad för bibliotek och konsertsal m. m.) ..	—	B	—	—	—	A	—	B	—	—	—	—	1	1
Göteborgs museum	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	1	1
Göteborgs teater, Aktiebolaget	B	—	B	B	B	A	B	A	B	B	B	—	2	—
Halmstad stad (byggnad för teater och konserter m. m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	A	A	3	1

Sökande	1930		1931		1932		1933		1934		1935		I	II
	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H		
	Jordbrukare-Ungdomens förbund (sångkurser)	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—		
Kamke, I., konstnär (porträttalbum)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Karlskrona drätselkammare (byggnad för konsertsal m. m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	B	1	—
Karlstads hörsalsförening	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	1	1
Karlstads teaterförening	—	—	—	—	—	—	B	—	—	—	A	B	1	—
Katrineholms enskilda läroverks folk- liga musikskola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Litteratörförbundet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	1	1
Lunds stadsfullmäktige (konsert- och teaterbyggnader)	—	—	—	—	—	A	—	—	—	A	A	B	3	—
Malmö Konserthus, Styrelsen för Stif- telsen	—	—	—	—	—	A	A	A	A	A	A	—	6	1
Norrköpings stads bibliotek (För- eningen Gamla Norrköping)	—	—	—	—	—	A	B	—	—	A	A	B	3	—
Orphei Drängar, Sångföreningen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	1	1
Sirén, O. intendent (konstinköp för nationalmuseum)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	1	1
Skara, Föreningen för åstadkommande av ett monument i	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	1	1
Skara teater, Aktiebolaget	A	—	—	—	—	—	—	—	A	A	—	—	3	1
Skolteatern, Föreningen	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Skådebanan, andelsförening u. p. a. ..	B	—	B	—	B	—	B	—	B	—	A	—	1	—
Stalheim, Th. (litterärt arbete)	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Strindbergskommittén	—	—	—	—	—	—	B	—	—	—	A	—	1	—
Svensk konst för varor, förening u. p. a.	—	—	—	—	B	—	B	—	A	—	—	—	1	—
Svenska Sångarförbundet	—	—	B	—	B	—	A	—	B	—	—	—	1	—
Sveriges fiolbyggareförbund	—	—	—	—	B	—	—	—	A	—	B	—	1	—
Tomelilla köpings konstsamling, För- eningen	A	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Umeå stads drätselkammare (konsert- hus m. m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Vretblad, Patrik, musikdirektör (utgi- vande av viss musik)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	1	1
Örnsköldsviks teater- och konserthus- stiftelse	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Summa I	2	—	—	—	—	10	4	3	6	10	11	7	53	—
Summa II	2	—	—	—	—	6	2	—	3	3	4	5	—	25
<i>4) Folkbildning, yrkesundervisning, arbetsstugor.</i>														
Brunnby minne, Templet nr 975	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Brunnsviks folkhögskola, Föreningen ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	B	1	—

Sökande	1930		1931		1932		1933		1934		1935		I	II
	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H		
Charlottendals skolhem i Skara, förening u. p. a.	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	1	1
Dövstumföreningen i Göteborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	A	2	1
Dövstumföreningen Svenske	—	A	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	2	1
Esperantokongressen, 26:e universella, Bestyrelsen för	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Fellingsbro folkhögskola m. m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	A	2	1
Heimdal, Ungdomsförbundet (vandrarhem vid Wendelsbergs folkhögskola)	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	1	1
Isabergs Turistförening u. p. a.	—	—	—	—	—	A	—	A	—	A	—	A	4	1
Karlskoga praktiska läroverk, Stiftelsen	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	1	1
Kristinehamns praktiska skola, Styrelsen för	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	A	B	2	—
Ljusne husmodersskola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	1	1
Munka-Ljungby Folkhögskola	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	B	1	—
Norrbottnens läns arbetsstugor, Stiftelsen	—	—	—	—	—	A	—	—	—	B	B	—	1	—
Oxie och Skytts härads folkhögskoleförening u. p. a.	—	—	—	—	A	—	—	A	—	—	B	—	2	—
Semesterhemsföreningen Borgen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	1	1
Stockholms kyrkliga sjömansvård, Styrelsen för	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Stockholms lokalförening av Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet (undervisningsanstalter i Estland)	—	—	—	—	—	A	—	A	—	A	—	—	3	1
Svensk upplysningsfilm, Förbundet ...	A	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Sveriges husmodersföreningars riksförbund	—	—	—	B	—	B	—	B	—	A	—	—	1	—
Sveriges Storloge av I. O. G. T. m. fl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	1	1
Södra Kristliga föreningen av Unga kvinnor i Stockholm	—	—	—	—	—	—	—	A	—	B	—	B	1	—
Tekniska skolan i Stockholm	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	1	1
Uppsala dövstumförening	—	A	—	—	—	—	A	A	A	A	—	A	6	1
Vallvik församlingshus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Wendelsbergs folkhögskola	—	—	—	B	—	—	—	—	—	—	A	—	1	—
Värnamo folkhögskoleförening	—	—	—	—	—	—	—	A	A	B	—	—	2	—
Väster Dalarnes folkhögskoleförening och styrelsen för Malungs folkhögskola	—	—	—	—	—	—	—	A	B	—	—	—	1	—
Västkustens Ungdomsskolas byggnadsförening u. p. a.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	1	1
Västra Sveriges Arbetares folkhögskola, Föreningen för	—	—	B	—	—	A	—	B	—	—	—	—	1	—

Sökande	1930		1931		1932		1933		1934		1935		I	II
	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H		
Yrkeskurser för kökspersonal vid större anstalter, Anstalten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	1	1
Ölands folkhögskola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Övre Dalarnes folkhögskoleförening ..	—	—	—	B	—	—	—	—	—	A	—	B	1	—
Summa I	1	2	—	1	1	5	3	8	5	10	6	7	49	—
Summa II	1	2	—	1	—	3	1	—	3	4	3	3	—	21
<i>5) Idrott och gymnastik.</i>														
Hälsinglands m. fl. idrottsförbund	—	—	—	—	B	—	A	—	—	—	—	—	1	—
Kanslern för rikets universitet (gymnastik- och idrottsinrättning för universitetet i Lund)	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Svenska Gymnastikförbundet	—	—	—	—	—	A	A	—	—	B	A	—	3	—
Sveriges Scoutförbund	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Zanders Medico-Mekaniska Gymnastik, Aktiebolaget	—	—	—	—	—	—	—	—	A	A	—	A	3	1
Östergötlands m. fl. idrottsförbund ..	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	1	1
Summa I	—	—	—	—	—	3	3	—	1	1	1	1	10	—
Summa II	—	—	—	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	4
VII. Jordbruksändamål.														
Allmän Svensk Trädgårdstidnings Redaktionskommitté	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Benninge lantbruksskola, Föreningen för	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	1	1
Fiskpropaganda, Föreningen för	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	1	1
Hem i Sverige, Styrelsen för Sällskapet	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Jordbrukare-Ungdomens förbund	—	—	—	—	—	B	—	B	—	A	—	—	1	—
Linder, A. (biodling m. m.)	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Lunds stifts kyrkliga ungdomsförbunds folkhögskoleförening u. p. a. (lantbruksskola)	—	—	—	—	—	A	B	—	—	—	—	—	1	—
Mjölpropagandan, Föreningen	—	B	—	B	—	B	—	A	—	—	—	—	1	—
Norrvikens trädgårdar, Föreningen ...	—	—	—	—	—	B	—	A	—	—	—	—	1	—
Offers lantbruksskoleförening u. p. a. »Ostkusten», Tidningen, m. fl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	1	1
Rösiö, P. J.	—	—	A	—	—	A	—	—	—	—	—	—	2	1
Skurups lantmannaskola	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	1	1
Skånska Lantbruksskolan å Dala	—	—	—	—	A	A	—	—	—	B	—	—	2	—
Svenska Fiskareförbundet	—	—	—	—	—	A	B	—	—	—	—	—	1	—
Svenska livsmedelspropagandan	—	—	—	A	—	—	B	B	—	—	A	—	2	—
Svenska mosskulturföreningen, Styrelsen för	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1

Sökande	1930		1931		1932		1933		1934		1935		I	II
	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H		
Svenska Västkustfiskarnas Centralförbund	—	—	—	—	—	A	B	—	—	—	—	—	1	—
Tenhults ungdomsskolor, förening u. p. a.	—	—	—	B	—	A	—	B	—	—	—	—	1	—
Torsta lantmannaskola, Stiftelsen för stödjande av	—	—	—	—	—	A	—	B	—	—	—	—	1	—
Weibullsholms växtförädlingsanstalt ..	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	1	1
Västbo härads lantman- och lanthushållsskoleförening u. p. a.	—	—	B	—	—	—	—	—	A	A	—	—	2	—
Önnestads folkhögskolas och lantmannaskolas garantiförening	—	B	—	—	—	—	A	—	—	B	—	—	1	—
Summa I	—	—	1	1	1	10	5	2	1	4	1	1	27	—
Summa II	—	—	1	—	—	3	4	—	—	2	—	1	—	11
VIII. Handelsändamål.														
Andersson, A. W. (affärsverksamhet)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	1	1
Arbetsflitens befrämjande, Sällskapet till	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	1	1
Gävleborgs läns hemslöjdsförbund	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Heimbygda, föreningen, i Östersund (hemslöjd)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	1	1
Hilding, E. A. (för en uppfinning)	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	1	1
Kristianstads läns hemslöjdsförening ..	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Livbojen i Stockholm, Styrelsen för Sällskapet	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Lundberg, E. O. (för en uppfinning) ..	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Norrköpings sjömanshems missionsförening	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	B	1	—
Propagandakommittén Välj svensk vara	—	—	—	B	—	A	—	—	—	—	—	—	1	—
Sjöhistoriska museets marinavdelning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	1	1
Sjökapstenssocieteten i Stockholm	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	—	A	2	1
Skeppstedt, Th. (mineralundersökningar)	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Svensk-Internationella Pressbyrån	—	—	—	—	—	—	—	A	—	A	—	—	2	1
Svenska avdelningen av Föreningen för skandinaviska sjömanshem i utländska hamnar	—	—	B	B	—	B	A	—	—	—	—	—	1	—
Svenska handelskammaren i Frankrike	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	1	1
Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund	—	—	—	—	—	—	A	—	A	A	—	—	3	1
Svenska seglarskolan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	1	1
Sveriges sjöfartsmuseum i Stockholm, Föreningen	B	—	B	—	B	—	B	B	B	A	B	—	1	—

Sökande	1930		1931		1932		1933		1934		1935		I	II
	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H		
Uppsala läns hemslöjdsförening	—	—	—	—	—	A	—	—	—	—	—	—	1	1
Ångfartygsbefälhavaresällskapet	—	—	A	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—														
Kisa Bygdegård	—	—	—	—	—	—	A	—	A	A	—	A	4	1
Norderö hembygdegård	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	1	1
Stammareds bygdegård	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A	—	—	1	1
Västlands Jordbrukareungdoms hembygdegård	—	—	—	—	—	—	—	A	—	A	—	B	2	—
Summa I	—	—	1	—	—	8	2	4	3	11	1	3	33	—
Summa II	—	—	1	—	—	6	2	3	1	5	1	1	—	20

Sammanfattning.

I. Antal avslagsbeslut.

	1930		1931		1932		1933		1934		1935		Summa
	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H	
I. Utrikesändamål	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2
II. Försvarsändamål	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2
III. Socialändamål	2	—	2	—	1	6	4	6	1	4	4	4	34
IV. Kommunikationsändamål	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	3
V. Finansändamål	—	—	1	2	—	1	—	—	2	1	1	—	8
VI. Ecklesiastikändamål	3	4	2	4	1	48	22	19	19	33	34	26	215
Därav:													
1) Vetenskap och högskolor	—	—	1	1	—	6	4	—	—	—	1	1	14
2) Kulturminnesvård	—	2	1	2	—	24	8	8	7	12	15	10	89
3) Teater, musik, bildande konst, litteratur	2	—	—	—	—	10	4	3	6	10	11	7	53
4) Folkbildning, yrkesundervisning, arbetsstugor	1	2	—	1	1	5	3	8	5	10	6	7	49
5) Idrott och gymnastik	—	—	—	—	—	3	3	—	1	1	1	1	10
VII. Jordbruksändamål	—	—	1	1	1	10	5	2	1	4	1	1	27
VIII. Handelsändamål	—	—	1	—	—	8	2	4	3	11	1	3	33
Summa	5	5	7	7	3	77	35	31	26	53	41	34	324

II. Antal sökande, vilkas ansökningar under ifrågavarande sexårsperiod icke vid något tillfälle bifallits (hithörande sökande, som under perioden fått flera ansökningar avslagna, upptages under det halvår, då första ansökningen avslagits).

	1930		1931		1932		1933		1934		1935		Summa
	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H	V	H	
I. Utrikesändamål	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2
II. Försvarsändamål	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2
III. Socialändamål	2	—	2	—	1	6	3	3	—	1	2	2	22
IV. Kommunikationsändamål	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
V. Finansändamål	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	3
VI. Ecklesiastikändamål	3	4	1	4	3	24	4	—	7	9	10	12	81
Däruv:													
1) Vetenskap och högskolor	—	—	—	1	3	3	—	—	—	—	—	1	8
2) Kulturminnesvärd	—	2	1	2	—	10	—	—	—	2	3	5	25
3) Teater, musik, bildande konst, litteratur	2	—	—	—	—	6	2	—	3	3	4	4	24
4) Folkbildning, yrkesundervisning, arbetsstugor	1	2	—	1	—	3	1	—	3	4	3	3	21
5) Idrott och gymnastik	—	—	—	—	—	2	1	—	1	—	—	—	4
VII. Jordbruksändamål	—	—	1	—	—	3	4	—	—	2	—	1	11
VIII. Handelsändamål	—	—	1	—	—	6	2	3	1	5	1	1	20
Summa	5	4	6	5	4	43	14	6	9	17	13	16	143

Förteckning över från Humanistiska fonden för år 1936 utdelade bidrag.

Av föreligande 85 ansökningar om bidrag från Humanistiska fonden för år 1936 hava 45 bifallits. De beviljade bidragen, uppgående sammanlagt till 164.875 kronor, hava fördelats på följande sätt:

Andre bibliotekarie N. Afzelius, Stockholm, för fullgörande av forskningar rörande Jacob Wallenberg 1 500 kronor, professor J. G. Andersson, Stockholm, såsom bidrag till utgivande av sjunde volymen av Östasiatiska samlingarnas bulletin 6 000 kronor, fil. lic. A. Andrén, Lund, till tryckning av cirka 160 planscher till en avhandling över det etruskisk-italiska templet och dess terracottadekor 2 500 kronor, amanuens H. Arbman, Stockholm, till framställning av klichéer och planscher till ett arbete om Sveriges förbindelser med Rhentrakterna under vikingatiden 2 000 kronor, arkiv för dekorativ konst, Lund, (professor R. Josephson) för bedrivande av arkivets verksamhet (dock ej till inköp) 2 500 kronor, antikvarie T. J. Arne, Stockholm, till renritning och katalogisering av den svenska Iranexpeditionens arkeologiska material 800 kronor, amanuens A. Bagge och fil. dr. K. Kjellmark, Stockholm, för tryckning av del I av en monografi över »Stenåldersboplatserna vid Siretorp» 5 000 kronor, amanuens B. Berthelson, Stockholm, såsom bidrag till tryckningen av ett arbete om Birgittinerordens byggnadsskick 4 000 kronor, fil. dr. G. Bolinder, Stockholm, såsom bidrag till bearbetning av etnografiska och arkeologiska samlingar från dennes forskningar i Colombia 1 000 kronor, riksbibliotekarie I. Collijn, Stockholm, för tryckning av en hittills okänd handskrift till Petrus de Dacia, Vita Christinae Stumbelensis 2 000 kronor, fil. mag. K. O. Falk, Kowno, till fullbordande av vetenskapliga forskningar rörande sjö- och flodnamn på baltoslaviskt område 1 500 kronor, riksheraldikern friherre H. Fleetwood för fortsättande av en påbörjad beskrivande förteckning över svenska medeltidssigill 2 000 kronor, fil. kand. S. Florin, Stockholm, till fullföljande av en undersökning rörande Södermanlands äldsta bebyggelsehistoria i relation till landskapets naturgeografiska utveckling efter istiden 1 500 kronor, docent E. Gjerstad, Rom, såsom bidrag till tryckningskostnaderna för Cypernexpeditionens publikation, band III, 5 000 kronor, fil. dr. G. Granberg, Uppsala, för utarbetande och tryckning av ett arbete om »Naturväsen i äldre nordisk folktradition» 2 000 kronor, till t. f. antikvarie K. A. Gustawsson, Stockholm, för utarbetande av en översikt av fornlämningsformerna i Sverige under den yngre järnåldern 2 500 kronor, docent J. Götling, Uppsala, för tryckning av ett arbete om »Västergötlands folk mål» 3 000 kronor, redaktionssekreterare B. Hildebrand, Stockholm, för tryckning av brevbilagorna till ett arbete om »Christian Thomsens lärda förbindelser i Sverige 1816—1837, deras förutsättningar, utveckling och betydelse» 3 000 kronor, fil. lic. K. G. Izikowitz, Göteborg, som bidrag till en etnografisk forskningsresa i Kina 2 500 kronor, grevinnan Cecilia af Klercker, Vadsbro, som bidrag till utgivande av sjunde delen av »Hedvig Elisabeth Charlottes Dagbok» 3 000 kronor, förste amanuens S. Landahl, Stockholm, för excerpering av arkivmaterial till en avhandling över

ämnet »Josias Cederhielm och det holsteinska partiet 1722—1727» 1 500 kronor, professor E. Löfstedt, Lund, för en vetenskaplig studieresa till Tyskland, Italien och eventuellt Grekland för fullföljande av forskningar i latinsk språk- och stilhistoria 2 800 kronor, amanuens E. Manker, Stockholm, som bidrag till tryckning av ett arbete om de lapska trolltrummorna 5 000 kronor, docent I. Modéer, Uppsala, för insamling och bearbetning av material till en språklig-etnologisk undersökning av äldre nordisk fisketerminologi 2 000 kronor, professor B. Nerman, Stockholm, till slutförande av bearbetningen av Gotlands Vendeltid 9 000 kronor, professor Martin Olsson, Stockholm, för fortsatta undersökningar i och om Kalmar slott samt för konservering och bearbetning av de vid undersökningarna gjorda fynden 4 000 kronor, professor A. W. Persson, Uppsala, såsom bidrag till kompletterande utgrävning i Berbati i Grekland 2 500 kronor, docent H. Pleijel, Lund, till samlande och bearbetande av material till en avhandling med titeln »Från Jesper Svedberg till Jacob Otto Hoof. En studie i 1700-talets religiösa brytningstid» 2 000 kronor, Kungl. Samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia till publicering av brev till rikskansler Fredrik Sparre (ur det s. k. Börs- torpsarkivet) 7 500 kronor, Föreningen för Skidlöpningsens främjande såsom bidrag till utgivande på engelska språket av en publikation om i svenska myrar och mossar gjorda fynd av skidor från förhistorisk tid 2 500 kronor, Svenska litteratursällskapet i Uppsala som bidrag till tryckning av en bibliografi över den vetenskapliga litteraturhistoriska produktionen under åren 1900—1930 2 000 kronor, Svensk Estniska samfundet i Tartu som bidrag till utgivande av ett svensk-estniskt lexikon 4 000 kronor, utgivarna av verket Sveriges kyrkor, konsthistoriskt inventarium, till tryckning av vissa delar av verket 10 000 kronor, docent G. Tilander, Lund, till tryckning m. m. av en editio princeps av landskapslagen för Aragonien 4 400 kronor, docent Nils Törnqvist, Lund, såsom bidrag till tryckning av en avhandling med titeln »Kirchenhymnen und Perikopen im Cod. Pal. Vind. 2682» 1 200 kronor, f. d. fältläkare A. Wahlstedt, Stockholm, som bidrag till tryckningen av ett arbete med titeln »Minnespenningar över enskilda svenska män och kvinnor, III:e följden» 2 000 kronor, docent N. Valmin, Lund, till bearbetning av fynden från Malthiakropolen i Messenien 2 000 kronor, fil. lic. O. Vessberg, Ålsten, för studieresa till Italien, alternativt Grekland, samt Berlin, Paris och London för studier rörande den romerska porträttskulpturens utveckling under republiken 1 800 kronor, förste bibliotekarie G. Wetterberg, Lund, till tryckning av biskop Jesper Svedbergs självbiografi 1 375 kronor, fortsatt inventering och förteckning av svenska medeltidsurkunder 12 000 kronor, fortsatt undersökning och publicering av Sveriges runinskrifter 10 000 kronor, utgivning av Vitterhetsakademiens handlingar avseende akademiens båda klasser, 8 000 kronor, påbörjande av tryckningen av ett arbete rörande Hj. Stolpes undersökningar på Björkö 10 000 kronor, professor emeritus E. Wrangel, Lund, för fullbordandet av ett arbete rörande »Den äldre medeltidens rundbyggnader i Europa och de skandinaviska rundkyrkorna» 2 000 kronor, musikdirektör P. Vretblad, Stockholm, till utgivande i tryck av 12 sonater av Johan Helmich Roman 2 000 kronor.

med vissa uppgifter rörande resultatet av viktigare

Innehavare av lotteritillståndet	Antal lotter	Lott- pris kr.	Antal osålda lotter	Brutto- inkomst kr.
1929				
Barnens dag i Stockholm	330 000	2: 10	—	669 712: 99
De blindas dag	125 000	2: 10	2	263 464: 64
Skytteförbundens överstyrelse	100 000	2: 10	860	218 397: 77
Stockholms Fackliga Centralorganisation	100 000	1: 10	—	112 459: 44
Norrköpings Fackliga Centralorganisation	15 000	2: 10	986	30 778: 43
Svenska Luftfartsförbundet	150 000	2: 10	8 962	311 305: 66
Typografiska föreningen i Stockholm	100 000	1: 10	194	112 292: 98
Folkets parkers centralorganisation, Eskilstuna	100 000	2: 10	6 216	201 754: 10
Göteborgs fackföreningars centralförsamling ..	75 000	1: 10	—	88 286: 22
Samtliga ovanstående lotterier: Summa	1 095 000	—	17 220	2 008 452: 23
Antal osålda lotter i % av hela antalet ..	—	—	1'6	—
Bruttoinkomsternas (100) beräknade fördelning i %	—	—	—	—
1932				
Barnens dag i Stockholm	335 000	2: 10	—	692 394: 75
Svenska Musikerförbundet	—	—	—	172 392: 05
De blindas dag	130 000	2: 10	—	274 635: 37
Stockholms Fackliga Centralorganisation	125 000	1: 10	—	141 176: 57
Svenska Gymnastikförbundet	150 000	2: —	8 915	309 182: 15
Sveriges Författareförening	150 000	2: 10	70 251	161 052: 46
Skytteförbundens överstyrelse	200 000	2: 10	1 630	437 046: 10
Hyresgästernas Havsbadförening u. p. a. i Göteborg	60 000	1: 10	—	72 049: —
Svenska Luftfartsförbundet	150 000	2: 10	10 483	306 570: 89
Göteborgs fackföreningars centralförsamling ..	60 000	1: 10	—	75 217: 99
Norrköpings Fackliga Centralorganisation	15 000	2: 10	1 368	29 924: 95
Folkets Parkers Centralorganisation, Stockholm	100 000	2: 10	9 036	196 705: 86
Samtliga ovanstående lotterier: Summa	1 475 000	—	101 683	2 868 348: 14
Antal osålda lotter i % av hela antalet ..	—	—	6'9	—
Bruttoinkomsternas (100) beräknade fördelning i %	—	—	—	—

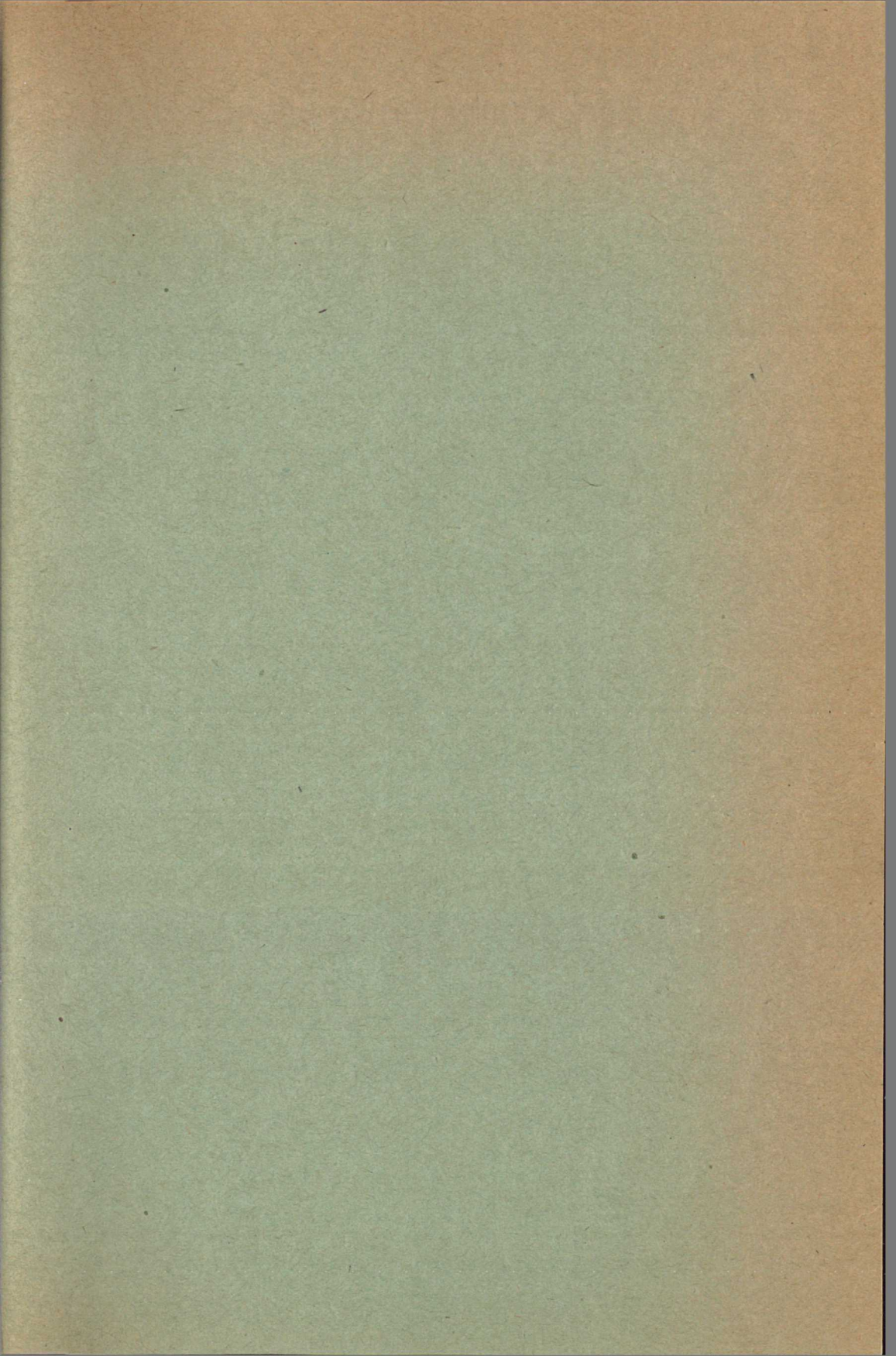
blå

varulotterier under ettvarrt av åren 1929, 1932 och 1935.

Vinstinköp netto kr.	O m k o s t n a d e r					Behållning netto kr.
	Stämpel kr.	Löner och provisioner kr.	Reklam kr.	Övriga omkostnader kr.	Summa omkostnader kr.	
257 300: 34	33 000: —	17 573: 39	28 470: 40	24 668: 43	103 712: 22	308 700: 43
113 634: 37	12 500: —	26 798: 34	21 112: 93	9 582: 99	69 994: 26	79 836: 01
91 117: 36	9 927: 80	25 127: 51	35 348: 57	8 109: 49	78 513: 37	48 767: 04
46 030: 67	10 000: —	15 209: 45	4 720: 48	3 569: 37	34 222: 55	32 206: 22
13 313: 37	1 401: 40	6 224: —	984: 07	1 220: 95	9 830: 42	7 634: 64
131 418: 90	14 119: 20	26 829: 03	70 808: 21	9 786: 50	121 542: 94	58 343: 82
39 912: 30	10 003: 89	31 736: 67	4 206: 61	8 270: 09	54 217: 26	18 163: 42
81 465: 50	9 378: 40	27 465: 75	22 655: 25	17 534: 19	77 033: 59	43 255: 01
31 459: 52	7 500: —	10 778: 31	1 898: 35	2 956: 35	23 133: 01	33 693: 69
805 652: 33	107 830: 69	187 742: 45	190 204: 87	86 421: 61	572 199: 62	630 600: 28
—	—	—	—	—	—	—
40·1	5·4	9·3	9·5	4·3	28·5	31·4
273 691: 25	33 500: —	23 415: 10	32 111: 68	21 186: 39	110 213: 17	308 490: 33
58 198: 21	7 735: 20	28 950: 85	25 161: 83	11 069: 90	72 917: 78	41 276: 06
112 406: 23	13 000: —	33 217: 20	7 745: —	26 589: 76	80 551: 96	81 677: 18
57 312: 70	12 500: —	24 539: 10	1 101: 35	10 339: 03	48 479: 48	35 384: 39
118 000: 59	14 108: 50	35 931: 59	63 110: 98	32 144: 33	145 295: 40	45 886: 16
75 146: 67	8 036: 20	26 256: 30	21 985: 52	12 887: 75	69 165: 77	16 740: 02
165 396: 92	20 000: —	56 687: 65	78 365: 51	18 498: 79	173 551: 95	98 097: 23
25 233: 40	6 000: —	11 093: 05	1 691: 22	4 018: 76	22 803: 03	24 012: 57
129 497: 60	13 993: 30	37 697: 02	80 070: 35	11 088: 34	142 849: 01	34 224: 28
28 308: 95	6 000: —	10 484: 16	485: —	5 224: 70	22 193: 86	24 715: 18
14 553: 66	1 363: 20	5 407: 26	1 480: 95	1 512: 50	9 763: 91	5 607: 38
83 679: 49	9 119: —	26 484: 65	—	42 947: 33	78 550: 98	34 475: 39
1 141 425: 67	145 355: 40	320 163: 93	313 309: 39	197 507: 58	976 336: 30	750 586: 17
—	—	—	—	—	—	—
39·4	5·4	11·2	10·9	6·9	34·4	26·2

Innehavare av lotteritillståndet	Antal lotter	Lottpris kr.	Antal osålda lotter	Bruttoinkomst kr.
1935				
Norrköpings Fackliga Centralorganisation	15 000	2: 10	3 680	26 112: —
Typografiska Föreningen i Stockholm	100 000	1: —	54	102 675: 37
Svenska Luftfartsförbundet	100 000	2: 10	14 672	206 069: 33
Kronprinsessans Hjälpkommitté	150 000	2: 10	791	357 782: 34
Sveriges Landstormsföreningars Centralförbund	100 000	2: 10	2 057	227 084: 18
Svenska Gymnastikförbundet	150 000	2: —	2 470	298 578: 71
Aktiebolaget Göteborgs Lyriska Teater	60 000	2: 10	37 778	50 235: 83
Riksföreningen för simningens främjande	150 000	1: —	22 482	130 775: 48
Barnens dag i Stockholm	335 000	2: —	23 505	642 163: 53
Svenska Teaterförbundet	50 000	2: 10	3 972	93 112: 69
Segelsällskapet Fram och S. K. F:s arbetares förening Lilla Brattön	30 000	2: 10	1 027	65 566: 78
Göteborgs Fackliga Centralorganisation	50 000	1: 50	7 202	69 367: 03
De blindas dag	130 000	2: —	—	261 127: 76
Stockholms Kvinnliga Arbeterskors Semester- hemsförening u. p. a.	100 000	1: —	—	104 709: 54
Hyresgästernas Havsbadförening u. p. a. i Göteborg	40 000	1: 10	7 533	39 342: 46
Göteborgs Lungsjukas Centralförening	40 000	1: 10	—	52 210: 24
Folkets Parkers Centralorganisation, Stockholm	100 000	2: 10	4 303	219 355: 13
Samtliga ovanstående lotterier: Summa	1 700 000	—	131 526	2 946 268: 40
Antal osålda lotter i % av hela antalet ..	—	—	7.7	—
Bruttoinkomsternas (100) beräknade för- delning i %	—	—	—	—

Vinstinköp netto kr.	O m k o s t n a d e r					Behållning netto kr.
	Stämpel kr.	Löner och provisioner kr.	Reklam kr.	Övriga omkostnader kr.	Summa omkostnader kr.	
13 523: 61	1 132: —	4 992: 62	2 193: 43	1 009: 19	9 327: 24	3 261: 15
38 761: 23	10 011: 67	29 190: 75	3 479: 05	8 211: 16	50 892: 63	13 021: 51
77 198: 58	8 668: —	27 195: 38	62 874: 19	24 169: 48	122 907: 05	5 963: 70
129 386: 93	14 920: 90	31 851: 51	55 496: 36	38 332: 20	140 600: 97	87 794: 44
87 264: 05	9 794: —	26 053: 35	37 963: 78	21 966: 75	95 777: 88	44 042: 26
125 926: 07	14 753: —	45 593: 26	58 200: 09	280: 68	118 827: 03	53 825: 61
28 398: 35	2 222: 20	8 895: 66	3 147: 73	9 731: 59	23 997: 18	— 2 159: 70
49 722: 55	12 805: 20	30 100: 63	3 127: 95	15 965: 43	61 999: 21	19 053: 72
271 767: 45	31 149: 50	22 019: 14	29 060: 19	21 626: 69	103 855: 52	266 540: 56
35 852: 20	4 606: 50	12 426: 17	2 253: 02	5 973: 92	25 259: 61	32 000: 88
28 995: 29	2 897: 30	7 902: 19	1 524: 08	5 049: 83	17 373: 40	19 198: 09
27 524: 80	4 279: 80	13 099: 74	1 184: 60	5 087: 91	23 652: 05	18 190: 18
111 764: 96	13 000: —	38 047: 45	11 375: 62	12 923: 75	75 349: 82	74 012: 98
37 956: 18	10 000: —	26 971: 70	4 994: 94	9 877: 25	51 843: 89	14 909: 47
14 084: 25	3 246: 70	7 155: 35	2 507: 31	3 821: 09	16 730: 45	8 527: 76
17 957: 70	4 000: —	11 991: —	—	6 533: 16	22 524: 16	11 728: 38
81 390: 02	9 595: 50	8 812: 25	18 379: 50	46 930: 64	83 717: 89	54 247: 22
1 177 474: 22	157 082: 27	352 298: 15	297 761: 84	237 493: 72	1 044 635: 98	724 158: 20
—	—	—	—	—	—	—
40·0	5·3	11·9	10·1	8·1	35·4	24·6

Statens offentliga utredningar 1937

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.
Betänkande med förslag till revision av förvarings- och
interneringslagarna m. m. [3]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Politi.

Nationalekonomi och socialpolitik.

Socialiseringsproblemet. 2. Hushållsräkningens problem
och faktorer. [1]
Socialiseringsidéer och socialiseringspraxis i Sovjetunio-
nen. 2. [2]
Statslotteriutredningen. Betänkande med förslag rörande
svenskt penninglotteri. [4]

Hälso- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

**Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig
odling i övrigt.**

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.